

T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ O.E. YZ 0119
NUMARADA KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASI
(TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)

A POETRY JOURNAL REGISTERED IN NUMBER O.E. YZ 0119 IN
ATATÜRK LIBRARY BEL. YZ (TRANSCRIPTIONAL TEXT-
EXAMINATION)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

SONGÜL AYAZ

TEZ DANIŞMANI

DR. ÖĞR. ÜYESİ HAMZA KOÇ

GİRESUN-2018

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 25/05/2018 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Songül AYAZ'ın "ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ O.E. YZ 0119 NUMARADA KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASI (TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)" başlıklı tezini incelemiş olup aday 20/06/2018 tarihinde, saat 13.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Abdullah EREN	
Üye	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye (Danışman)	Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ	

ONAY

.../.../2018

Doç. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “ATATÜRK KİTAPLIğI BELEDİYE YAZMALARİ O.E. YZ 0119 NUMARADA KAYITLI BİR ŐİR MECMUASI (TRANSKRİPSİYONLU METİN-İNCELEME)” adlı alışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

25/05/2018

Songűl AYAZ

ÖN SÖZ

İnsanoğlu, yaratıldığından bu yana hep bilme çabası içerisinde olmuştur. Bu dürtü onda evreni sorgulama, evrenin sırlarını bilme, yaratılışın kaynağını araştırma, evrendeki yeri ve amacını bilme ve hissetme olarak vücut bulmuştur. İnsanoğlundaki bu bilme çabası, onu mutlak olanı, maddî âlemdeki güzellikten sıyrılıp Hüsn-i Mutlak'ı bulmaya yöneltmiştir. Bu yöneliş Allah'ın varlığını, O'nun evrendeki yansımalarını ve bu yansımalarından doğan yaratılış belirtilerini varlık birliği anlayışıyla açıklamasına yani "Tasavvuf" düşüncesinin doğuşuna zemin hazırlamıştır.

Tasavvuf düşüncesi, yüzyıllar boyunca yazar ve şairlerin eserlerinde işlediği konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Eserin bütün dokusuna işlemiş tasavvuf fikri olduğu gibi düşünce ve duygu planının arkasında gizlenen ve beyitler arasında eriyen tasavvuf fikrine de şahit oluruz.

Dîvân şiirinde mutasavvıf şairlerin yanı sıra din dışı konularda yazan şairler de tasavvuftan bahsetmişlerdir. Çalışmamızda da bu tasavvuf deryasının kıymetli birer emvâcı olan Yûnus Emre, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Niyâzî-i Mısırî Halvetî, Azîz Mahmûd Hüdâyî, Nesîmî, Eşrefoğlu Rûmî, Abdülahâd Nûrî, Seyfullâh Nizâmoğlu, Şemseddîn-i Sivâsî vb. şairler karşımıza çıkmakta ve şiirlerinde bu tasavvuf yansımalarını görmekteyiz.

Çalışmamız, Türk edebiyatı açısından büyük öneme sahip olan mecmua üzerinde şekillenmiştir. Mecmuaların farklı şair ve şiirleri bünyesinde barındırmasının ve özellikle Klasik Türk şiirine kaynaklık etmesinin önemine inanarak mecmua üzerinde çalışmayı istedik.

Çalışmamız, giriş ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, mecmuada şiirleri yer alan şairlerin tasavvufî yönleri göz önünde bulundurularak tasavvuf kavramı üzerinde durulmuş ve edebiyatımız açısından büyük öneme sahip olan mecmua hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölüm, "Mecmualar ve Şiir Mecmuaları" başlığı altında dört kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, "Mecmua Kavramı" üzerinde durulmuş; ikinci

II

kısımda “Mecmuaların Tasnifi” işlenmiş; üçüncü kısımda, “Klasik Türk Edebiyatında Önemli Mecmualar” hakkında bilgi verilmiştir. Dördüncü kısımda ise, “Şiir Mecmualarının Önemi” üzerinde durulmuştur.

İkinci bölüm, altı kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, “Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları O.E. YZ 0119 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)” başlığı altında mecmua tavsif edilmiştir. İkinci kısımda, “Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yöntem”; üçüncü kısımda “Transkripsiyon Alfabetesi”; dördüncü kısımda “Mestap Tablosu” verilmiştir. Beşinci kısımda “Şair-Şiir Dizini” ve altıncı kısımda da “Metin” yer almaktadır.

Tüm çalışmalarımnda danışmanlığından yararlandığım ve her fırsatta sorularım ile rehberliğine başvurduğum, yaşamın felsefesinin aşk olduğunu bana inandıran ve aşkla yapılan her çabalamanın muvaffakiyete ulaştığını gösteren danışman hocam, Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ’a ve çok değerli hocam, Dr. Öğr. Üyesi Musa TOZLU’ya teşekkürü bir borç bilirim.

Gayret bizden, başarı Hak’tandır.

Giresun-2018

Songül AYZ

ÖZET

**AYAZ, Songül, ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARI O.E. YZ
0119 NUMARADA KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASI (TRANSKRİPSİYONLU
METİN-İNCELEME)**

Yüksek Lisans-2018, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı.

Mecmualar, Türk edebiyatı araştırmalarına kaynaklık eden önemli malzemelerdendir. Mecmualar sayesinde dîvânlarda bulunmayan şiiirlere ulaşmak mümkündür. Mecmualar aynı zamanda o dönemde yaşamış şairlerin şiiir beğenisini ve o dönemin kültürel özelliklerini yansıtmaları bakımından da oldukça önemlidir.

Mecmuaların bu kültürel birikiminden yansıyan özellikleri ve şairlerin şiiir bahrinde vücut bulan şiiirlerini tespit etmek amacıyla tez konumuzu “Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları O.E. YZ 0119 Numarada Kayıtlı Bir Şiiir Mecmuası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)” şeklinde belirledik. Tespit ettiğimiz bu mecmua, tasavvufun temeli olan tek varlığa, mutlak güzelliğe ulaşma çabasını aksettiren şiiirlerle dolu bir mecmuadır. XIII. yüzyıl ile XIX. yüzyıl arasında yaşamış şairlerin şiiirlerini ihtiva eden 59 varaklık bu mecmua, toplam 267 şiiirden meydana gelmektedir. Mecmuada 42 şaire ait 266 şiiir ve kime ait olduğu belli olmayan “Kıta” başlıklı bir şiiir bulunmaktadır.

Çalışmamız, giriş ve iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmamızda mecmua kavramı ve mecmuanın önemi hakkında bilgi verilmiş ayrıca MESTAP’tan yararlanılarak tezimizdeki veriler tablolatırılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Mecmua, Şiiir Mecmuası, Tasavvuf, Kıta, MESTAP

ABSTRACT

**AYAZ, Songül, A POETRY JOURNAL REGISTERED IN NUMBER O.E. YZ
0119 IN ATATÜRK LIBRARY BEL. YZ (TRANSCRIPTIONAL TEXT-
EXAMINATION)**

Master Degree - 2018, Department of Turkish Language and Literature.

Journals are important materials which are used as a source for the researches in Turkish literature. By means of journals, it is possible to reach poems which are not included in divans. At the same time, journals are important since they represent cultural properties and artistic taste of the poets of its era.

In order to identify the properties reflected from the cultural background of these journals, I have determined the statement of this thesis as “A Poetry Journal Registered in Number O.E. YZ 0119 in Atatürk Library Bel. YZ. (Transcriptional Text-Examination). The journal identified consists of poems which reflect the effort of reaching the absolute beauty which is basis of sufism, sole existence. This journal includes poems belonging to poets which lived between the 13th and 19th century and consists of 59 papers and 267 poems. In this journal, there are 266 poems belonging to 42 poets and there is a poem titled as “Kıta” (quatrain) of an unknown poet.

Our study consists of an introduction and other 2 sections, In this study, there is information about the journal and its importance and also, datum which come from the thesis tabulated by benefiting from MESTAP.

Key Words : Journal, poetry journal, sufism, quatrain, MESTAP

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	I
ÖZET	III
ABSTRACT	IV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMUALAR VE ŞİİR MECMUALARI	4
1.1. Mecmua Kavramı	4
1.2. Mecmuaların Tasnifi	5
1.3. Klasik Türk Edebiyatında Önemli Mecmualar	5
1.3.1. Mecmû‘atü’n-Nezâir.....	5
1.3.2. Câmîü’n-Nezâir	6
1.3.3. Mecmaü’n-Nezâir	6
1.3.4. Pervane Bey Mecmû‘ası	7
1.3.5. Metâliü’n-Nezâir.....	7
1.3.6. Eş’ârname-i Müstezad	7
1.3.7. Mecmû‘a-i Tevârih	7
1.3.8. Menâhicü’l-İnşa.....	8
1.3.9. Mecmû‘a-ı Münşeâtü’s-selâtin	8
1.3.10. Câmîü’l-Meâni.....	8
1.3.11. Müstakimzâde Mecmû‘ası.....	8
1.3.12. Ayvansarayî Mecmû‘ası (Mecmû‘a-i Tevarih)	8
1.3.13. Süleyman Faik Efendi Mecmû‘ası.....	9
1.3.14. Fasih Ahmed Dede Mecmû‘ası	9
1.3.15. Hattat Hüseyin ve Salih Namık Mecmû‘ası	9
1.4. Şiir Mecmualarının Önemi	9

İKİNCİ BÖLÜM

2. ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ O.E. YZ 0119 NUMARADA KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASI	11
2.1. MECMUANIN TAVSİFİ	11
2.2. METNİN HAZIRLANMASINDA İZLENİLEN YÖNTEM	12
2.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ	13
2.4. MESTAP TABLOSU	14
2.5. ŞAİR-ŞİİR DİZİNİ	39
2.6. METİN	42
SONUÇ	384
KAYNAKÇA	385
ÖZ GEÇMİŞ	388

KISALTMALAR LİSTESİ

- a.g.e. : adı geçen eser
- A.M.H.D. : Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânı
- A.N.D. : Abdülahad Nûrî Dîvânı
- b. : bin (oğlu)
- bkz. : bakınız
- C. : cilt
- E.R.D. : Eşrefoğlu Rûmî Dîvânı
- G. : Gazel
- H.S.D. : Hasan Sezâyî Dîvânı
- İ. : İlâhî
- İ.D. : İzzî Dîvânı
- İ.Ü. : İstanbul Üniversitesi
- Ktp. : Kütüphane
- mm. : milimetre
- N.A.A.D. : Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı
- N.D. : Nesîmî Dîvânı
- N.M.H.D. : Niyâzî-i Mısrî Halvetî Dîvânı
- N.R.D. : Neccâr-zâde Rıza Dîvânı
- O.E. YZ : Osman Ergin Yazmaları
- s. : sayfa
- S.A.D. : Sarbân Ahmed Dîvânı

VIII

- S.G.D. : Sun‘ullâh-ı Gaybî Dîvânı
S.N.D. : Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı
Ş.S.D. : Şemseddîn-i Sivâsî Dîvânı
T.y. : Türkçe Yazmaları
Ü.D. : Üftâde Dîvânı
Ü.S.D. : Ümmî Sinân Dîvânı
vb. : ve benzeri
vd. : ve diğerleri
vr. : varak
vs. : ve sair
Yay. : Yayınları
Y.E.D. : Yûnus Emre Dîvânı

GİRİŞ

Tasavvuf, İslam'ın zâhir ve bâtın hükümleri çerçevesinde yaşanan manevî ve derunî hayat tarzıdır. Bu hayat tarzı, mâsivâdan uzaklaşarak taat ve ibadetle Allah'a yönelme, dünyevî arzulara karşı sabretme, Allah'ı içten zikretme, Hazret-i İbrahim'in cömertliği, İshak'ın rızası, Eyyûb'un sabrı, Zekeriyâ'nın işareti, Yahyâ'nın garipliği, Mûsâ'nın yün giymesi, İsâ'nın seyahati ve Hazret-i Muhammed'in fakrı gibi hasletler üzerine kurulmuştur. Abdülkerîm el-Kuşeyrî'ye göre Hazret-i Peygamber'in sohbetinde bulunanlara sahâbe, sahâbenin sohbetinde bulunanlara tabiîn, onların sohbetinde bulunanlara tebeu't-tâbiîn gibi unvanlar verilmiş, daha sonra dinin hükümlerine büyük bir dikkatle riayet edenlere "âbid" ve "zâhid", zamanla ortaya çıkan bid'atlara karşı Ehl-i sünnet seçkinlerinin her an Allah ile birlikte olma ve gafletten sakınma gayretlerine II. (VIII.) yüzyıldan itibaren tasavvuf denilmiştir.¹

Tasavvuf, öncelikle insanın iç dünyasında yaşanan vicdanî, zevkî, hissî bir hayat tarzıdır. Merkezinde kalp vardır, kemâlin ve güzelliğin peşindedir. Bu durum, insanın beş duyusunun üzerinde bir boyuttur ve bu noktada sanatçı ile yolları kesişmektedir. Sûfilerin aslî vazifesi olan evrâd ve ezkâra ilave olarak, kabalıklarını yontarak ince bir ruha sahip olabilmesi amacıyla tekke muhitinde hüsn-i hat, tezhîb, mûsikî ve mimârî başta olmak üzere güzel sanatlarla meşgul olduklarını görmekteyiz. Üstelik bütün sanat dallarının ortaya çıkışında ve tarih içerisinde varlığını sürdürmesinde dîn ve dînin derunî yönü, yani maneviyatın var olduğu bir hakikattir. İşte bu yönüyle tasavvufun, sanatın hemen her alanıyla ortak bir yönü vardır. Bunların başında edebiyat, mûsikî ve mimârî gelmektedir. Ancak tasavvufun en çok edebiyat ve özel olarak ise şiir ile irtibatı görülmektedir. Dil ile düşüncenin en güçlü irtibatı şiir ile kurulduğu gibi, şiirin sembolik dili tasavvufun anlatımda güçlük çekilen konularını anlatma ve insan aklına en yakın hale getirme konusunda bir imkân ve araç olmuştur.² Klasik Türk edebiyatında özellikle de Dînî-Tasavvufî Türk edebiyatında bunun izlerini görmek mümkündür. Bazen bir sevgilinin Allah'ın

¹ Reşat Öngören, "Tasavvuf", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2011, C. XL, s. 119.

² Kadir Özköse, 'vd.', **Tasavvuf El Kitabı**, Grafiker Yay., Ankara, 2015, s. 295.

birliğini dile getiren dudağını, mecliste ilahî aşk olarak içilen bir meyi bazen de pervanenin etrafında döndüğü ilahî nûr olarak şem‘i beyitlerde görürüz. Tasavvufun yukarıda bahsedilen etkilerini gördüğümüz ve birçok konuda bilgiye sahip olduğumuz kaynaklardan biri de mecmualardır.

Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, dîn dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplardır.³ Mecmualar, dîvânlarda olmayan ya da eksik olan şiirlerin ortaya çıkışında önemli kaynaklardandır. Bu şiirlerde hem şaire hem de o döneme ait bilgilere rastlamak mümkündür. Mecmualar, sadece edebiyat tarihine ait bilgileri ihtiva etmekte kalmaz aynı zamanda sosyoloji, halk bilimi vb. alanlarda da çeşitli bilgileri içerisinde barındırır. Mecmuaların bu kültürel zenginliğinin araştırılmasının edebiyat alanına faydalı olacağını düşünerek tez konumuzu mecmua teşkil etmiştir.

Çalışmamız, giriş ve iki ana bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde, tasavvuf ve Türk edebiyatı açısından büyük öneme sahip olan mecmua kavramı üzerinde durulmuştur. Birinci bölüm, “Mecmualar ve Şiir Mecmuaları” başlığıyla dört kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, “Mecmua Kavramı” üzerinde durulmuş; ikinci kısımda “Mecmuaların Tasnifi” işlenmiş; üçüncü kısımda “Klasik Türk Edebiyatında Önemli Mecmualar” tanıtılmıştır. Dördüncü kısımda ise, “Şiir Mecmualarının Önemi” ele alınmıştır. İkinci bölüm, altı kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda, “Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları O.E. YZ 0119 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)” başlığı altında mecmua tavsif edilmiştir. İkinci kısımda, “Metnin Hazırlanmasında İzlenilen Yöntem” yer almaktadır. Üçüncü kısımda, “Transkripsiyon Alfabetesi”; dördüncü kısımda “Mestap Tablosu” verilmiştir. Beşinci kısımda “Şair-Şiir Dizini”, altıncı kısımda ise “Metin” verilmiştir. Ayrıca “Metin” kısmında, el yazması metindeki şiirlerle, mecmuada yer alan şairlerin basılı dîvânlarında yer alan şiirler karşılaştırılmış ve farklar dipnot sistemiyle belirtilmiştir.

Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP), ortaya konulan çalışmalardaki malzemenin sınıflandırılmasını ve tablolar halinde sunulmasını

³ Mustafa Uzun, “**Mecmua**”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 265.

sağlayan bir projedir. Böylece bu projeyle elde edilen bilgilerin de birçok araştırmacılara ulaştırılmasına imkân tanınmıştır. MESTAP'ın Edebiyat tarihimize katkısının önemine inanarak çalışmamızda bu projeden yararlandık.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. MECMUALAR VE ŞİİR MECMUALARI

1.1. Mecmua Kavramı

Mecmua Arapça cem‘ kökünden gelmektedir. Toplamak, derlemek, bir araya getirmek anlamlarında kullanılan mastardan yapılan mecmû‘ ise toplanmış, derilmiş demektir. Bu kelimenin müennesi ise mecmuadır. Toplanılıp biriktirilmiş şeylerin hepsi, seçilmiş yazılardan meydana getirilmiş yazma kitaptır.⁴

Mecmualar, genelde bir veya daha fazla yazar yahut şaire ait çeşitli şekil ve hacimlerdeki dinî, din dışı nesir ya da şiirlerden oluşan derleme kitaplarıdır: Mecmû‘atü’l-ehâdîs, mecmû‘a-i fetâvâ, mecmû‘a-i ed’iye, mecmû‘atü’r-resâil, mecmû‘a-i eş‘âr, mecmûa-i tevârih, mecmû‘a-i fevâid gibi. Mecmua başlangıçta, birçok bakımdan benzediği cönk gibi ayetler, hadisler, fetvalar, dualar, hutbeler, şiirler, ilâhîler, şarkılar, mektuplar, latifeler, lugaz ve muammalarla ilaç tariflerinin ve faydalı bilgilerin, notların, tarihi belge ve kayıtların derlendiği bir not defteri halinde ortaya çıkmış, zamanla gelişip düzenli bir tertip ve şekle kavuşarak türlerine göre bazı farklılıklar gösteren bir kitap veya telif çeşidi özelliği kazanmıştır.⁵

Mecmualar, Arapça, Farsça, Türkçe olarak tek bir dille kaleme alındığı gibi derleyen bu dilleri bilip bilmemesine ve derlenen metinlerin diline göre bunların ikisinin veya üçünün birlikte kullanıldığı metinler halinde de yazılmıştır. Çoğunlukla ilmî ve dinî konularda derlenmiş mecmuaların mensur ve Arapça, edebiyat ve sanat konularındakilerin ise manzum ve Farsça-Türkçe olduğu görülmektedir.⁶

İslam kültüründe mecmua türü, henüz adı konulmadan Hazreti Peygamber’in hadis yazımına izin vermesiyle birlikte ortaya çıkmıştır. Bu iznin ardından sahâbîler Resûlullâh’tan duyduklarını mecmua tertip etme anlayışı içerisinde kendi seçimlerine, ihtiyaç ve değerlendirmelerine göre bir araya getirince hadis

⁴ Günay Kut, “Mecmua”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, Dergah Yay., İstanbul, 1986, C. VI, s. 170.

⁵ Mustafa Uzun, “Mecmua”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 265.

⁶ Uzun, *a.g.e.*, s. 267.

literatüründe sahîfe, cüz ve kitap adıyla anılan ilk derlemeler doğmuştur... Literatürde mecmua sayılabilecek derlemeler arasında bu ismi taşımayan ve sonraları “müntehabât, muhtârât” olarak da adlandırılan pek çok eser arasında Arap edebiyatındaki seçme şiirleri bir araya getiren, günümüzün antolojileri sayılabilecek en eski ve önemli mecmualar, Câhiliyye devrinin ünlü yedi şairinin kasidelerini toplayan el-Mu‘allakât ile Mufaddal ed-Dabbî’nin el-Mufaddaliyyât, Asmaî’nin el-Asma‘iyyât ve Ebû Temmâm’ın el- Hamâse adlı derlemeleridir.⁷

1.2. Mecmuaların Tasnifi⁸

Mecmualar içerikleri ve derleyicileri itibariyle beş başlıkta incelenebilir:

1. Nazire mecmuaları,
2. Seçme şiir mecmuaları (mecmua-i eş‘ar, mecmua-i devavin),
3. Aynı konu ile ilgili eserlerin bir araya gelmesi ile oluşan mecmualar (Mecmua-i edviye, mecmua-i ed‘iye, mecmua-i tevârih, mecmua-i muammeyat, mecmua-i münşeat, mecmû‘atü’r-resâil...),
4. Karışık Mecmualar: Bu tür mecmualar nazım-nesir karışık olabileceği gibi değişik dillerde de yazılmış olabilir.
5. Tanınmış veya derleyeni belli kişiler tarafından derlenmiş mecmualar.

1.3. Klasik Türk Edebiyatında Önemli Mecmualar

1.3.1. Mecmû‘atü’n-Nezâir: 1487 yılında Ömer b. Mezid tarafından derlenen bu mecmua 84 şaire ait 397 şiir ihtiva eder. Tek nüshası Oxford’da School of Oriental and African Studies’in kütüphanesinde 27.689 numarada kayıtlıdır. Derleyicinin şiirleri de mecmuada yer almaktadır. Şiirler aruz bahirlerine göre bir sınıflandırmaya tabi tutulmuş, böylece bütün şiirler altı bahirde toplanmıştır. Mecmua 309 yapaktır.

⁷ Uzun, a.g.e., s. 266.

⁸ Kut, a.g.e., s. 170.

Eser, 2a'dan başlamaktadır.⁹ 2a-4a varakları arasında giriş bölümünün başındaki dua kısmı da eksiktir. Yazar burada Allah'a hamd ve duadan sonra devrin şairleri yanında ümerânın da şiir ve nazîrelerini eserine aldığını söylemektedir...¹⁰

Ömer b. Mezîd her bahirde belli kafiyelerle yazılmış şiirleri bir araya toplamış, önce o kafiye ile yazan şairi çağırıcı sayarak "Ahmed-i râ-st", "Şeyhî-râ-st", "Ahmed-i Dâî-râ-st", "Hassân-ı râ-st" gibi başlıklar koymuş, diğer şairlerin nazîrelerini belirtmek için "Nazîre-i Nâmûsî", "Nazîre-i Mukbil", "Nazîre-i Ezherî" gibi başlıklar kullanmıştır.¹¹

1.3.2. Câmîü'n-Nezâir: Eğridirli Hacı Kemal tarafından 1512 yılında derlenen bu eser, 496 yapraktır ve 266 şairin şiirlerinden örnekleri ihtiva eder. Mecmuada Eğridirli Hacı Kemal, kendi şiirlerine de yer vermiştir. Derleyicinin mecmuanın önüne koymuş olduğu giriş kısmında mecmuanın derlenişi hakkında ayrıntılı bilgi verilmiştir. Mecmuada 29461 beyit bulunmaktadır. Tek nüsha halinde bulunan bu nazîre mecmuası Bayezit Devlet Kütüphanesi, Umumî 5782 numarada kayıtlıdır.¹²

Ahmet Fakih, Şeyyad Hamza, Gülşehri gibi Anadolu'daki Türk edebiyatının başlangıç dönemini temsil eden şairlerin eserlerinin de yer aldığı Câmîü'n-Nezâir, birçok şair ve eser için tek kaynak olması bakımından büyük önem taşımaktadır. Ahmed Fakih'in Çarhnâme adlı mesnevisinin bilinen tek nüshası da bu mecmuadaki manzumeler arasında bulunmaktadır (vr. 289^a-291^b). Ayrıca eserde, Ömer b. Mezîd'in Mecmûatü'n-Nezâir'inde yer vermediği Yûnus Emre'nin şiirlerinin bulunması ve İlâhî tarzında yazılan başka şiirlerin de isabet olarak Yûnus Emre'ye nazîre olarak gösterilmesi dikkat çekmektedir. Bunun yanı sıra mecmuada bazı İran şairlerinin şiirlerine de yer verilmiştir.¹³

1.3.3. Mecmaü'n-Nezâir: Edirneli Nazmî tarafından 1559'dan sonra derlenen nazîre mecmuasıdır. Eserde şiiri bulunan şairler ve şiirlerin sayısı nüshalara göre farklılıklar göstermektedir. M. Fatih Köksal tarafından hazırlanan tenkitli metinde 357 şairin

⁹ Kut, a.g.e., s. 171.

¹⁰ Mustafa Canpolat, "Mecmûatü'n-Nezâir", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 275-276.

¹¹ Canpolat, a.g.e., s. 276.

¹² Kut, a.g.e., s. 171.

¹³ Mustafa Canpolat, "Cami'un-Nezâir", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 1993, C. VII, s. 111-112.

5527 şiiri yer almaktadır. Bunların 5490'ı gazel, 37'si murabbadır... Mecmaü'n-Nezâir'de derleyicinin şiirlerinin sıralanışını ayrıntılı bir plan içinde gerçekleştirdiği görülmektedir. Eser, hem dîvânlarda olduğu gibi kafiyelerin son harfine göre alfabe sırasına hem de aruz bahirlerine göre tasnif edilmiştir.¹⁴

1.3.4. Pervane Bey Mecmû'ası: Kanuni Sultan Süleyman'ın bendelerinden Pervane b. Abdullah tarafından 1560 yılında derlenmiştir. Tek nüshası, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi, Bağdat Bölümü 406 numarada kayıtlıdır. 641 yapraktan oluşan mecmuanın ilk yaprağı kopuktur. Nüshanın kenarına sonradan yazılmış I. Ahmed'e ve başka padişahlara ait şiirler bulunmaktadır.¹⁵

Şiirlerin kafiyelerine göre alfabetik olarak sıralandığı mecmuada önce esas şiir, ardından buna yazılan nazîreler yer almaktadır.¹⁶

1.3.5. Metâliü'n-Nezâir: Budin'li Hisalî'nin derlediği bu mecmuanın kendi el yazısı ile olan nüshası Nuruosmaniye Kütüphanesi 4252-3 numaralarda kayıtlıdır.¹⁷

1.3.6. Eş'âr-nâme-i Müstezad: Hadikatü'l-cemâvî müellifi Hüseyin Ayvansarayî tarafından derlenmiştir. Bilinen tek nüshası İ.Ü. Ktp. Ty. 5466 numarada kayıtlıdır. 150 yapraktan oluşan bu müstezadlar mecmuası Ayvansarayî'nin kendi el yazısı ile 1767 yılında başlanmış 1780 yılında tamamlanmıştır. Kendi devrine kadar yazılan müstezadları içine almaktadır.¹⁸

1.3.7. Mecmû'a-i Tevârih: Hekimoğlu Ali Paşa'nın 1742 yılında ikinci kez sadarete gelmesi ile kendisi için yazılan kaside, gazel, tebrik, tarihi içermektedir. Müminzâde Hasib Efendi toplamıştır. Tek nüshası, Süleymaniye Kütüphanesi Esat Efendi Kitaplığı 3388 numarada kayıtlıdır.¹⁹

¹⁴ M. Fatih Köksal, "Mecma'un-Nezâir", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 262.

¹⁵ Kut, a.g.e., s. 171.

¹⁶ Ömer Zülfe, "Pervâne Bey Mecmuası", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2007, C. XXXIV, s. 245.

¹⁷ Kut, a.g.e., s. 171.

¹⁸ Kut, a.g.e., s. 172.

¹⁹ Kut, a.g.e., s. 172.

1.3.8. Menâhicü'l-İnşa: Münşeât mecmualarının II. Murad ve Fatih devrine ait en eski örneğidir. Mecmua Yahya b. Mehmed Kâtib tarafından XV. yüzyılda derlenmiş olup özel ve devlet yazışmaları ile ilgili bilgileri toplamaktadır.²⁰

1.3.9. Mecmû'a-ı Münşeâtü's-selâtin: İki cilt halinde basılan bu mecmua Feridun Bey münşeâtı olarak bilinmektedir.²¹

1.3.10. Câmîü'l-Meâni: Oldukça eski ve kıymetli metinleri ihtiva eden bu mecmua, 1533 yılında derlenmiştir. Derleyicisi belli olmamakla birlikte eserin sonunda hem eserin ismi verilmiş hem de ne zaman tertip edildiğini fe-kad temme Camiü'l-Meâni tarihiyle belirtilmiştir. 315 yapraktan ibaret olan mecmua, Nuruosmaniye Kütüphanesi 4904 numarada kayıtlıdır... Mecmua'da Türkçe, Farsça ve Çağatayca eserlerden seçmeler mevcuttur. Bu mecmuanın önemi içindeki metinler ve tertip edildiği tarihtir.²²

Câmîü'l-Meâni, çeşitli şairlerin eserlerini bir araya getirmesi bakımından nazîre mecmualarına benzemekteyse de daha çok bir antoloji mahiyetindedir. Yer yer şiir ve eserlerinden örnekler kaydettiği şair ve yazarların hemen hemen bütün eserlerini toplamakta, bu sebeple bilhassa Türkçe manzumeler bakımından, bazı XIV ve XVI. yüzyıl şairlerinin şiirlerine geniş bir şekilde yer veren tek veya en eski kaynak olma niteliği taşımaktadır.²³

1.3.11. Müstakimzâde Mecmû'ası: Müstakimzâde'nin düzenlediği iki mecmua vardır. İkisi de Arapçadır. Her ikisinde de dinî, ahlakî ve felsefî konularda çeşitli yazılara rastlanır ve mecmua içerisinde şiir de mevcuttur.²⁴

1.3.12. Ayvansarayî Mecmû'ası (Mecmû'a-i Tevarih): 1765-66 yıllarında kaleme alınan ve her çeşit bilgiyi içeren manzum-mensur bir eserdir. 148 yapraktır.²⁵

²⁰ Kut, a.g.e., s. 172.

²¹ Kut, a.g.e., s. 172.

²² Kut, a.g.e., s. 172.

²³ Mustafa Uzun, "Câmîü'l-Meâni", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 1993, C. VII, s. 110.

²⁴ Kut, a.g.e., s. 172.

²⁵ Kut, a.g.e., s. 172.

1.3.13. Süleyman Faik Efendi Mecmû‘ası: 1837 yılında vefat eden Süleyman Faik Bey’in bu mecmuasında çeşitli bilgiler bulmak mümkündür. Nazîreler, fıkralar ve kendisi ile ilgili anıları toplamıştır.²⁶

1.3.14. Fasih Ahmed Dede Mecmû‘ası: Mevlevî olan Fasih Ahmed Dede’nin kendi el yazısı ile kaleme alınmıştır. Farsça Dîvân’ı ile Türkçe şiirlerini içine alan bu mecmuada pek çok faydalı bilgiler yer almaktadır.²⁷

1.3.15. Hattat Hüseyin ve Salih Namık Mecmû‘ası: Türk hattatlık tarihine ait çok değerli bir mecmua olan bu eser, Süleymaniye Kütüphanesi, Esat Efendi Kitaplığı 2547 numarada kayıtlıdır. İçerisinde Nefeszâde’nin Gülzâr-ı savab’ı, Esmâü’l-aklam, Tercüme-i mizanü’l-hat ve Bıçakçızâde Kara Mehmed Efendi’ye kadar hattatlar silsilesini gösteren bir liste ile Türk hattatlarının imzalı ve tarihli el yazıları bulunmaktadır.²⁸

1.4. Şiir Mecmualarının Önemi²⁹

Mecmualar, edebiyat tarihi açısından önemli kaynaklar arasındadır. Mecmualar, şairlerin dönemlerine ait kültürel özellikleri yansıtmaları bakımından büyük öneme sahiptir. Mecmuaların bu önemli özelliklerini genel olarak şu şekilde sıralayabiliriz:

a. Kaynaklarda adı geçmeyen, unutulmuş şairlerin şiirlerine mecmualarda rastlamak mümkündür.

b. Şairlerin dîvânlarındaki şiirlerin farklı şekillerine (fazla veya eksik beyitler, nüsha farkları vs.) tesadüf edebiliriz.

c. Bilinen şairlerin bilinmeyen dîvânlarında bulunmayan şiirlerine rastlamak mümkündür.

²⁶ Kut, a.g.e., s. 173.

²⁷ Kut, a.g.e., s. 173.

²⁸ Kut, a.g.e., s. 173.

²⁹ Bu bölümde M. Fatih Köksal’ın şu çalışmasından faydalanılmıştır: “Şiir Mecmualarının Önemi ve ‘Mecmuaların Sistemik Tasnifi Projesi (MESTAP)’”. Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı, Turkuaz Yay., İstanbul, 2012, s. 417-430.

ç. Mecmualarda, zaman zaman şairlerin hayatıyla ilgili önemli bilgileri de yakalama imkanı vardır. Bu ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.

d. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği halde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi'raciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz, biladiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâta dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmuaların arasında gizlidir.

e. Mecmualar dışındaki eserlerin fevâid ve hikâye yapraklarında da zaman zaman rastlamak mümkünse de özellikle mecmualarda çok sık rastladığımız edebiyat dışı kimi konular da ayrıca ele alınması gereken önemli noktalar. Şöyle ki hemen her mecmuanın boş kalmış sayfalarında, yazılı sayfaların derkenarlarında çeşitli dualar, otlarla ilaç yapım tarifleri, tılsım, vefk, reml, tefe'ül gibi gizli ilimler (havâs) denilen itikatlara dair notlar, tarih kıt'aları, müstakil matla' ve müfredler, bazı münşe'ât örnekleri, kimi resmî kayıtların örnekleri çokça rastlanan -asıl mecmua konusuyla ilgisi olmayan- kayıtlardır. Bütün bunlar edebiyat araştırmacıları kadar hatta onlardan daha fazla sosyoloji, tarih (özellikle kültür tarihi) kültürel antropoloji, dinler tarihi, halkbilim gibi farklı bilim dallarından kişilerin de ilgi alanına giren çok önemli ama ihmal edilmiş bilgi kıyılarından. Bunların bileşkesi Türk milletinin kültür kodlarını ortaya koyacaktır. Bütün mecmuaların bir de bu gözle ele alınması çok çok önemlidir.

f. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.

g. Şiir mecmualarında genel olarak dönemin zevklerini, edebî tercihlerini anlamak kabil olduğu gibi ferdî temayüllerin de izini sürmek mümkündür. Nazîre mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazîre şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

İKİNCİ BÖLÜM

2. ATATÜRK KİTAPLIĞI BELEDİYE YAZMALARİ O.E. YZ 0119 NUMARADA KAYITLI BİR ŞİİR MECMUASI

2.1. MECMUANIN TAVSİFİ

Mecmua, 330x230 mm. ebatlarında olup 59 varaktır. Mecmuanın yazı tipi kırık rik'adır. Mecmuanın müstensihi belli değildir. El yazması metnin baş tarafında bulunan kayda göre mecmuanın istinsah tarihi hicrî 17 Zilhicce 1289, miladî 15 Şubat 1873'tür. Eserin dili Türkçedir.

Eserde metin, 1b'den başlamaktadır. Birinci sayfada (1a) mecmuanın kütüphane kayıt bilgileri yer almaktadır. Mecmua, Hazreti Abdü'l-Âhad e'n-Nûrî'nin şiiriyle başlamakta ve Hazreti Mısırî'nin şiiriyle son bulmaktadır.

Mecmuada 42 şairin adı geçmektedir ve 266 şiirin mahlası bilinmektedir. 1 şiir "Kıt'a" şeklinde olup mecmuada toplam 267 şiir yer almaktadır.

Mecmuada adı geçen şairler, XIII. yüzyıl ile XIX. yüzyıl arasında yaşamış şairlerdir. Mecmua daha çok XVI ve XVII. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerini içermektedir. Ayrıca birkaç şair hariç aynı şaire ait şiirler, mecmua içerisinde ardışık değil, farklı varaklarda bulunmaktadır. Bazı şiirlerin başlığında adı geçen şairler mahlaslardan farklı olarak yanlış yazılmıştır. 225. şiir (vr. 50a); 237. şiir (vr. 52b); 248. şiir (vr.54b-55a) Hazret-i Yûnus'a ait olması gerekirken Hazret-i Eşref-zâde olarak yazılmıştır.

Mecmuada en çok gazel nazım şekli (171) kullanılmıştır. Ayrıca İlâhî (89), Şathiyye (3) ve Kıt'a (4) bulunmaktadır.

Şiirlerin başlıkları ve şairlerin mahlasları kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Aynı şaire ait birbirinin devamı şiirlerde başlık tekrardan yazılmayıp kırmızı mürekkeple "Velehu" kaydı konulmuştur.

2.2. METNİN HAZIRLANMASINDA İZLENİLEN YÖNTEM

- a-** Metinde geçen Arapça ve Farsça ibareler kalın ve italik olarak yazılmıştır.
- b-** Metinde hece eksikliğinden kaynaklanan hatalar metnin veznini ve anlamını bozmayacak şekilde tamamlanarak [] içinde gösterilmiştir.
- c-** Mısra ve beyitlerdeki vezin bozuklukları dipnotlarda belirtilmiştir.
- ç-** Şiir başlıklarında verilen şair mahlaslarının yanlış olduğunun tespiti durumunda doğru olan mahlas tercih edilmiş ve bu durum dipnotla belirtilmiştir.
- d-** Ünlü ile biten bir kelimededen sonra yine ünlü ile başlayan başka bir kelime geldiğinde, vezin gereği ünlülerden biri düşürülmüş ve iki kelime arasına kesme işareti konulmuştur.

Örnek: nic'olur n'ola varmayinc'olmaz...

- e-** Şiirlerde yayımlanmış dîvânlardan ulaşabildiklerimizden istifade edilmiş ve bu durum dipnotlarda belirtilmiştir.
- f-** Mecmua transkribe edilirken “Times Turkish Transcription” yazı tipi kullanılmıştır.
- g-** Metinde vezin gereği kısa okunması gereken uzun ünlülerde metne bağlı kalınmıştır.
- h-** Arapça ve Farsça edatlar ve ön ekler, eklendikleri kelimelerden kısa çizgi ile ayrı yazılmışlardır.

Örnek: nā-şād ber-dār

- ı-** Arapça ve Farsça kelimelerde, araya bazı ek veya edatlar getirilerek iki kelimenin tekrarlanmasıyla oluşturulan kelime gruplarında bu kelime ve ekler kısa çizgiyle birbirlerinden ayrı yazılmışlardır.

Örnek: dem-be-dem ser-te-ser

- i-** Yapım eki işlevi taşıyan Farsça ekler, sonuna geldikleri kelimelerden kısa çizgi ile ayrı yazılmışlardır. Örnek: gül-zār seher-gāh

2.3. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Metin hazırlanırken aşağıdaki transkripsiyon sistemi kullanılmıştır.

ع	a, e, ' ,	ش	ş
آ	ā, a	ص	ş
ب	b	ض	ž, đ
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	ṯ	ع	'
ج	c	غ	ġ
چ	ç	ف	f
ح	ḥ	ق	q
خ	ḫ	ك	k, g, ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	o, ö, u, ū, ü, v
ژ	j	ه	a, e, h
س	s	ی	y, ı, i, ī

Farsça bazı kelimelerde bulunan “vâv-ı mâ'dûle”, (ˆ) işaretiyle gösterilmiştir.

Örnek: hˆāhende, hˆāb

No	Uraian	Uraian	Uraian	Uraian
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
13				
14				
15				
16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				
31				
32				
33				
34				
35				
36				
37				
38				
39				
40				
41				
42				
43				
44				
45				
46				
47				
48				
49				
50				
51				
52				
53				
54				
55				
56				
57				
58				
59				
60				
61				
62				
63				
64				
65				
66				
67				
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				
97				
98				
99				
100				

№	№ п/п	№ п/п	№ п/п
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			
31			
32			
33			
34			
35			
36			
37			
38			
39			
40			
41			
42			
43			
44			
45			
46			
47			
48			
49			
50			

№	Наименование	Содержание	Ссылка	Статус
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1	1.1	1.1.1	1.1.1.1	1.1.1.1.1	1.1.1.1.1.1	1.1.1.1.1.1.1	1.1.1.1.1.1.1.1	1.1.1.1.1.1.1.1.1	1.1.1.1.1.1.1.1.1.1
2	2.1	2.1.1	2.1.1.1	2.1.1.1.1	2.1.1.1.1.1	2.1.1.1.1.1.1	2.1.1.1.1.1.1.1	2.1.1.1.1.1.1.1.1	2.1.1.1.1.1.1.1.1.1
3	3.1	3.1.1	3.1.1.1	3.1.1.1.1	3.1.1.1.1.1	3.1.1.1.1.1.1	3.1.1.1.1.1.1.1	3.1.1.1.1.1.1.1.1	3.1.1.1.1.1.1.1.1.1
4	4.1	4.1.1	4.1.1.1	4.1.1.1.1	4.1.1.1.1.1	4.1.1.1.1.1.1	4.1.1.1.1.1.1.1	4.1.1.1.1.1.1.1.1	4.1.1.1.1.1.1.1.1.1
5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.1.1	5.1.1.1.1.1	5.1.1.1.1.1.1	5.1.1.1.1.1.1.1	5.1.1.1.1.1.1.1.1	5.1.1.1.1.1.1.1.1.1
6	6.1	6.1.1	6.1.1.1	6.1.1.1.1	6.1.1.1.1.1	6.1.1.1.1.1.1	6.1.1.1.1.1.1.1	6.1.1.1.1.1.1.1.1	6.1.1.1.1.1.1.1.1.1
7	7.1	7.1.1	7.1.1.1	7.1.1.1.1	7.1.1.1.1.1	7.1.1.1.1.1.1	7.1.1.1.1.1.1.1	7.1.1.1.1.1.1.1.1	7.1.1.1.1.1.1.1.1.1
8	8.1	8.1.1	8.1.1.1	8.1.1.1.1	8.1.1.1.1.1	8.1.1.1.1.1.1	8.1.1.1.1.1.1.1	8.1.1.1.1.1.1.1.1	8.1.1.1.1.1.1.1.1.1
9	9.1	9.1.1	9.1.1.1	9.1.1.1.1	9.1.1.1.1.1	9.1.1.1.1.1.1	9.1.1.1.1.1.1.1	9.1.1.1.1.1.1.1.1	9.1.1.1.1.1.1.1.1.1
10	10.1	10.1.1	10.1.1.1	10.1.1.1.1	10.1.1.1.1.1	10.1.1.1.1.1.1	10.1.1.1.1.1.1.1	10.1.1.1.1.1.1.1.1	10.1.1.1.1.1.1.1.1.1
11	11.1	11.1.1	11.1.1.1	11.1.1.1.1	11.1.1.1.1.1	11.1.1.1.1.1.1	11.1.1.1.1.1.1.1	11.1.1.1.1.1.1.1.1	11.1.1.1.1.1.1.1.1.1
12	12.1	12.1.1	12.1.1.1	12.1.1.1.1	12.1.1.1.1.1	12.1.1.1.1.1.1	12.1.1.1.1.1.1.1	12.1.1.1.1.1.1.1.1	12.1.1.1.1.1.1.1.1.1
13	13.1	13.1.1	13.1.1.1	13.1.1.1.1	13.1.1.1.1.1	13.1.1.1.1.1.1	13.1.1.1.1.1.1.1	13.1.1.1.1.1.1.1.1	13.1.1.1.1.1.1.1.1.1
14	14.1	14.1.1	14.1.1.1	14.1.1.1.1	14.1.1.1.1.1	14.1.1.1.1.1.1	14.1.1.1.1.1.1.1	14.1.1.1.1.1.1.1.1	14.1.1.1.1.1.1.1.1.1
15	15.1	15.1.1	15.1.1.1	15.1.1.1.1	15.1.1.1.1.1	15.1.1.1.1.1.1	15.1.1.1.1.1.1.1	15.1.1.1.1.1.1.1.1	15.1.1.1.1.1.1.1.1.1
16	16.1	16.1.1	16.1.1.1	16.1.1.1.1	16.1.1.1.1.1	16.1.1.1.1.1.1	16.1.1.1.1.1.1.1	16.1.1.1.1.1.1.1.1	16.1.1.1.1.1.1.1.1.1
17	17.1	17.1.1	17.1.1.1	17.1.1.1.1	17.1.1.1.1.1	17.1.1.1.1.1.1	17.1.1.1.1.1.1.1	17.1.1.1.1.1.1.1.1	17.1.1.1.1.1.1.1.1.1
18	18.1	18.1.1	18.1.1.1	18.1.1.1.1	18.1.1.1.1.1	18.1.1.1.1.1.1	18.1.1.1.1.1.1.1	18.1.1.1.1.1.1.1.1	18.1.1.1.1.1.1.1.1.1
19	19.1	19.1.1	19.1.1.1	19.1.1.1.1	19.1.1.1.1.1	19.1.1.1.1.1.1	19.1.1.1.1.1.1.1	19.1.1.1.1.1.1.1.1	19.1.1.1.1.1.1.1.1.1
20	20.1	20.1.1	20.1.1.1	20.1.1.1.1	20.1.1.1.1.1	20.1.1.1.1.1.1	20.1.1.1.1.1.1.1	20.1.1.1.1.1.1.1.1	20.1.1.1.1.1.1.1.1.1
21	21.1	21.1.1	21.1.1.1	21.1.1.1.1	21.1.1.1.1.1	21.1.1.1.1.1.1	21.1.1.1.1.1.1.1	21.1.1.1.1.1.1.1.1	21.1.1.1.1.1.1.1.1.1
22	22.1	22.1.1	22.1.1.1	22.1.1.1.1	22.1.1.1.1.1	22.1.1.1.1.1.1	22.1.1.1.1.1.1.1	22.1.1.1.1.1.1.1.1	22.1.1.1.1.1.1.1.1.1
23	23.1	23.1.1	23.1.1.1	23.1.1.1.1	23.1.1.1.1.1	23.1.1.1.1.1.1	23.1.1.1.1.1.1.1	23.1.1.1.1.1.1.1.1	23.1.1.1.1.1.1.1.1.1
24	24.1	24.1.1	24.1.1.1	24.1.1.1.1	24.1.1.1.1.1	24.1.1.1.1.1.1	24.1.1.1.1.1.1.1	24.1.1.1.1.1.1.1.1	24.1.1.1.1.1.1.1.1.1
25	25.1	25.1.1	25.1.1.1	25.1.1.1.1	25.1.1.1.1.1	25.1.1.1.1.1.1	25.1.1.1.1.1.1.1	25.1.1.1.1.1.1.1.1	25.1.1.1.1.1.1.1.1.1
26	26.1	26.1.1	26.1.1.1	26.1.1.1.1	26.1.1.1.1.1	26.1.1.1.1.1.1	26.1.1.1.1.1.1.1	26.1.1.1.1.1.1.1.1	26.1.1.1.1.1.1.1.1.1
27	27.1	27.1.1	27.1.1.1	27.1.1.1.1	27.1.1.1.1.1	27.1.1.1.1.1.1	27.1.1.1.1.1.1.1	27.1.1.1.1.1.1.1.1	27.1.1.1.1.1.1.1.1.1
28	28.1	28.1.1	28.1.1.1	28.1.1.1.1	28.1.1.1.1.1	28.1.1.1.1.1.1	28.1.1.1.1.1.1.1	28.1.1.1.1.1.1.1.1	28.1.1.1.1.1.1.1.1.1
29	29.1	29.1.1	29.1.1.1	29.1.1.1.1	29.1.1.1.1.1	29.1.1.1.1.1.1	29.1.1.1.1.1.1.1	29.1.1.1.1.1.1.1.1	29.1.1.1.1.1.1.1.1.1
30	30.1	30.1.1	30.1.1.1	30.1.1.1.1	30.1.1.1.1.1	30.1.1.1.1.1.1	30.1.1.1.1.1.1.1	30.1.1.1.1.1.1.1.1	30.1.1.1.1.1.1.1.1.1

№	№ п/п	№ документа	Дата документа	№ документа	Дата документа
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97
98	98	98	98	98	98
99	99	99	99	99	99
100	100	100	100	100	100

1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
32					
33					
34					
35					
36					
37					
38					
39					
40					
41					
42					
43					
44					
45					
46					
47					
48					
49					
50					
51					
52					
53					
54					
55					
56					
57					
58					
59					
60					
61					
62					
63					
64					
65					
66					
67					
68					
69					
70					
71					
72					
73					
74					
75					
76					
77					
78					
79					
80					
81					
82					
83					
84					
85					
86					
87					
88					
89					
90					
91					
92					
93					
94					
95					
96					
97					
98					
99					
100					

XXXXXXXXXX

№	№ п/п	№	№	№	№
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97
98	98	98	98	98	98
99	99	99	99	99	99
100	100	100	100	100	100

№	№ п/п	№ документа	Дата документа	№ документа	Дата документа
1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50
51	51	51	51	51	51
52	52	52	52	52	52
53	53	53	53	53	53
54	54	54	54	54	54
55	55	55	55	55	55
56	56	56	56	56	56
57	57	57	57	57	57
58	58	58	58	58	58
59	59	59	59	59	59
60	60	60	60	60	60
61	61	61	61	61	61
62	62	62	62	62	62
63	63	63	63	63	63
64	64	64	64	64	64
65	65	65	65	65	65
66	66	66	66	66	66
67	67	67	67	67	67
68	68	68	68	68	68
69	69	69	69	69	69
70	70	70	70	70	70
71	71	71	71	71	71
72	72	72	72	72	72
73	73	73	73	73	73
74	74	74	74	74	74
75	75	75	75	75	75
76	76	76	76	76	76
77	77	77	77	77	77
78	78	78	78	78	78
79	79	79	79	79	79
80	80	80	80	80	80
81	81	81	81	81	81
82	82	82	82	82	82
83	83	83	83	83	83
84	84	84	84	84	84
85	85	85	85	85	85
86	86	86	86	86	86
87	87	87	87	87	87
88	88	88	88	88	88
89	89	89	89	89	89
90	90	90	90	90	90
91	91	91	91	91	91
92	92	92	92	92	92
93	93	93	93	93	93
94	94	94	94	94	94
95	95	95	95	95	95
96	96	96	96	96	96
97	97	97	97	97	97
98	98	98	98	98	98
99	99	99	99	99	99
100	100	100	100	100	100

№	№ п/п	№	№
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

№	Имя	Фамилия	Инициалы	Средний балл	Средний балл по предмету
1	Александр	Сидоров	А.С.	8,5	8,5
2	Иван	Петров	И.П.	7,8	7,8
3	Мария	Козлова	М.К.	9,2	9,2
4	Сергей	Иванов	С.И.	6,9	6,9
5	Елена	Смирнова	Е.С.	8,1	8,1
6	Дмитрий	Соколов	Д.С.	7,5	7,5
7	Анна	Лебедева	А.Л.	8,8	8,8
8	Владимир	Кузнецов	В.К.	7,2	7,2
9	Светлана	Новикова	С.Н.	8,6	8,6
10	Александр	Сидоров	А.С.	8,5	8,5

1	1	1	1	1
2	2	2	2	2
3	3	3	3	3
4	4	4	4	4
5	5	5	5	5
6	6	6	6	6
7	7	7	7	7
8	8	8	8	8
9	9	9	9	9
10	10	10	10	10
11	11	11	11	11
12	12	12	12	12
13	13	13	13	13
14	14	14	14	14
15	15	15	15	15
16	16	16	16	16
17	17	17	17	17
18	18	18	18	18
19	19	19	19	19
20	20	20	20	20
21	21	21	21	21
22	22	22	22	22
23	23	23	23	23
24	24	24	24	24
25	25	25	25	25
26	26	26	26	26
27	27	27	27	27
28	28	28	28	28
29	29	29	29	29
30	30	30	30	30
31	31	31	31	31
32	32	32	32	32
33	33	33	33	33
34	34	34	34	34
35	35	35	35	35
36	36	36	36	36
37	37	37	37	37
38	38	38	38	38
39	39	39	39	39
40	40	40	40	40
41	41	41	41	41
42	42	42	42	42
43	43	43	43	43
44	44	44	44	44
45	45	45	45	45
46	46	46	46	46
47	47	47	47	47
48	48	48	48	48
49	49	49	49	49
50	50	50	50	50
51	51	51	51	51
52	52	52	52	52
53	53	53	53	53
54	54	54	54	54
55	55	55	55	55
56	56	56	56	56
57	57	57	57	57
58	58	58	58	58
59	59	59	59	59
60	60	60	60	60
61	61	61	61	61
62	62	62	62	62
63	63	63	63	63
64	64	64	64	64
65	65	65	65	65
66	66	66	66	66
67	67	67	67	67
68	68	68	68	68
69	69	69	69	69
70	70	70	70	70
71	71	71	71	71
72	72	72	72	72
73	73	73	73	73
74	74	74	74	74
75	75	75	75	75
76	76	76	76	76
77	77	77	77	77
78	78	78	78	78
79	79	79	79	79
80	80	80	80	80
81	81	81	81	81
82	82	82	82	82
83	83	83	83	83
84	84	84	84	84
85	85	85	85	85
86	86	86	86	86
87	87	87	87	87
88	88	88	88	88
89	89	89	89	89
90	90	90	90	90
91	91	91	91	91
92	92	92	92	92
93	93	93	93	93
94	94	94	94	94
95	95	95	95	95
96	96	96	96	96
97	97	97	97	97
98	98	98	98	98
99	99	99	99	99
100	100	100	100	100

№	№ п/п	№ документа	Дата документа	№ документа	Дата документа	№ документа	Дата документа
1	1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30	30

№	№ п/п	№	№
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

№	№ п/п	№	№
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

No.	Item	Description	Unit	Quantity
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

№	№ п/п	№	№
1	1	1	1
2	2	2	2
3	3	3	3
4	4	4	4
5	5	5	5
6	6	6	6
7	7	7	7
8	8	8	8
9	9	9	9
10	10	10	10
11	11	11	11
12	12	12	12
13	13	13	13
14	14	14	14
15	15	15	15
16	16	16	16
17	17	17	17
18	18	18	18
19	19	19	19
20	20	20	20
21	21	21	21
22	22	22	22
23	23	23	23
24	24	24	24
25	25	25	25
26	26	26	26
27	27	27	27
28	28	28	28
29	29	29	29
30	30	30	30
31	31	31	31
32	32	32	32
33	33	33	33
34	34	34	34
35	35	35	35
36	36	36	36
37	37	37	37
38	38	38	38
39	39	39	39
40	40	40	40
41	41	41	41
42	42	42	42
43	43	43	43
44	44	44	44
45	45	45	45
46	46	46	46
47	47	47	47
48	48	48	48
49	49	49	49
50	50	50	50
51	51	51	51
52	52	52	52
53	53	53	53
54	54	54	54
55	55	55	55
56	56	56	56
57	57	57	57
58	58	58	58
59	59	59	59
60	60	60	60
61	61	61	61
62	62	62	62
63	63	63	63
64	64	64	64
65	65	65	65
66	66	66	66
67	67	67	67
68	68	68	68
69	69	69	69
70	70	70	70
71	71	71	71
72	72	72	72
73	73	73	73
74	74	74	74
75	75	75	75
76	76	76	76
77	77	77	77
78	78	78	78
79	79	79	79
80	80	80	80
81	81	81	81
82	82	82	82
83	83	83	83
84	84	84	84
85	85	85	85
86	86	86	86
87	87	87	87
88	88	88	88
89	89	89	89
90	90	90	90
91	91	91	91
92	92	92	92
93	93	93	93
94	94	94	94
95	95	95	95
96	96	96	96
97	97	97	97
98	98	98	98
99	99	99	99
100	100	100	100

	Id	Nome	Tipologia	Stato
	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20

№	№	№	№	№	№	№
1	1	1	1	1	1	1
2	2	2	2	2	2	2
3	3	3	3	3	3	3
4	4	4	4	4	4	4
5	5	5	5	5	5	5
6	6	6	6	6	6	6
7	7	7	7	7	7	7
8	8	8	8	8	8	8
9	9	9	9	9	9	9
10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11
12	12	12	12	12	12	12
13	13	13	13	13	13	13
14	14	14	14	14	14	14
15	15	15	15	15	15	15
16	16	16	16	16	16	16
17	17	17	17	17	17	17
18	18	18	18	18	18	18
19	19	19	19	19	19	19
20	20	20	20	20	20	20
21	21	21	21	21	21	21
22	22	22	22	22	22	22
23	23	23	23	23	23	23
24	24	24	24	24	24	24
25	25	25	25	25	25	25
26	26	26	26	26	26	26
27	27	27	27	27	27	27
28	28	28	28	28	28	28
29	29	29	29	29	29	29
30	30	30	30	30	30	30
31	31	31	31	31	31	31
32	32	32	32	32	32	32
33	33	33	33	33	33	33
34	34	34	34	34	34	34
35	35	35	35	35	35	35
36	36	36	36	36	36	36
37	37	37	37	37	37	37
38	38	38	38	38	38	38
39	39	39	39	39	39	39
40	40	40	40	40	40	40
41	41	41	41	41	41	41
42	42	42	42	42	42	42
43	43	43	43	43	43	43
44	44	44	44	44	44	44
45	45	45	45	45	45	45
46	46	46	46	46	46	46
47	47	47	47	47	47	47
48	48	48	48	48	48	48
49	49	49	49	49	49	49
50	50	50	50	50	50	50

No	Uraian Pekerjaan	Satuan Ukur	Jumlah	Uraian Pekerjaan	Satuan Ukur	Jumlah
1	Persiapan Pekerjaan					
2	Pembangunan Pondasi	m ³				
3	Pembangunan Dinding	m ²				
4	Pembangunan Lantai	m ²				
5	Pembangunan Atap	m ²				
6	Pembangunan Finishing	m ²				
7	Pembangunan Instalasi Listrik					
8	Pembangunan Instalasi Air					
9	Pembangunan Instalasi Pipa					
10	Pembangunan Instalasi Pagar					

Menyebutkan kembali seluruh pekerjaan yang terdapat dalam daftar pekerjaan tersebut dan uraian pekerjaan tersebut yang terdapat dalam daftar pekerjaan tersebut.

Menyebutkan kembali seluruh pekerjaan yang terdapat dalam daftar pekerjaan tersebut dan uraian pekerjaan tersebut yang terdapat dalam daftar pekerjaan tersebut.

2.5. ŞAİR-ŞİİR DİZİNİ

ŞAİR	ŞİİR NUMARALARI	ŞİİR SAYISI
‘Abdü’l-Āḥad e’n-Nūrī	1, 2, 23, 32, 46, 58, 69, 81, 92, 104, 115, 127, 137, 148, 157, 170, 181, 193, 204, 215, 227, 238, 251	23
‘Abdülḥay	66	1
‘Adlī	232	1
Aḥmed	210	1
Aḫşemseddīn	113	1
Dil-i Dānā (İbrāhīm)	3, 65, 99	3
Diyārī	45, 61, 125, 164, 189	5
Emīr Sultān	51	1
Eşrefoğlu Rūmī	8, 15, 25, 37, 48, 60, 74, 84, 96, 108, 120, 132, 143, 154, 165, 179, 192	17
Fazlī	200	1
Fethī	112	1
Ġafūrī	178, 239	2
Ġaybī	38, 151, 180, 209	4
Ḥācı Bayrām Velī	75, 135	2
Ḥalīlī	105	1
Ḥamdī	202	1
Ḥilmī	40	1
Hüdāyī	7, 14, 24, 36, 47, 59, 70, 83, 95, 107, 119, 128, 138, 149, 161, 172, 184, 195, 207, 218, 230, 241	22
‘Itrī	233	1
İdrīs	4	1
İsmā‘il Ḥaḫḫı	30, 54, 88, 122, 171, 188, 221, 246, 260,	10

	264	
‘İzzî	231	1
Ḳaygūsuz Sulṭān	142, 194	2
Lā-Mekānî	85	1
Mevlānā	155	1
Mıṣrî	6, 13, 21, 28, 35, 42, 50, 57, 64, 73, 80, 87, 94, 102, 110, 118, 126, 133, 140, 147, 153, 160, 169, 176, 183, 191, 198, 206, 213, 220, 229, 236, 243, 250, 252, 254, 259, 261, 263, 266	40
Muṣṭafā Hāṣimî	39, 76, 89	3
Muḥyî	18, 134, 216	3
Naḳṣî	11, 19, 90, 136, 166, 185, 211, 240	8
Nazmî	145	1
Neccār-zāde	114	1
Nesîmî	9, 16, 29, 78, 116, 163, 187, 222, 245, 265, 266	11
Seyfullāh	22, 33, 44, 53, 62, 72, 82, 91, 100, 111, 121, 130, 141, 150, 158, 167, 177, 186, 199, 208, 214, 217, 226, 234, 244, 253, 256, 257	28
Sezā’î	26, 43, 67, 97, 129, 162	6
Süleymān	106	1
Şemsî Sivāsî	10, 31, 55, 77, 98, 144, 174, 201, 224	9
Şems-i Tebrîzî	123	1
Ṭalibî	68	1
Üftāde	52, 156	2
Ümmî Sinān	17, 196, 223, 247	4
Ya‘ḳūb	173	1
Yūnus Emre	5, 12, 20, 27, 34, 41, 49, 56, 63, 71, 79, 86, 93, 101, 109, 117, 124, 131, 139,	41

	146, 152, 159, 168, 175, 182, 190, 197, 203, 205, 212, 219, 225, 228, 235, 237, 242, 248, 249, 255, 258, 262	
Şairi bilinmiyor	103	1

2.6. METİN

İLAHİYYÂT

(1b)

1

Hâzret-i ‘Abdü’l-Âhâd e’n-Nürî³¹**Mef’ûlü/ mefâ’îlün/ mef’ûlü/ mefâ’îlün**

1 Sevdâ-yı hayâlûñle dîvâneyem ey Mevlâ

Luţf eyle vişâlûñle uşlanayum ey Mevlâ

2 ‘Aşķ âteşine cānum yanmaķda bulur lezzet

Çün şem‘-i cemâlûñle pervāneyem ey Mevlâ

3 Göñlüm ķadehi tölmiş çün bāde-i ‘aşķuñla

Başumda degül ‘aķlum mestāneyem ey Mevlâ

4 Varlık geleli senden ķalmadı eşer benden

Farķ itmez olup kendüm bilmem neyem ey Mevlâ

³¹ Abdūlahâd Nūrî Dîvānı’nda “İlâhiler” bölümünde 5. şiir olup “Min-Vâridâtihî Kıddise Sırruhū Fi-‘İşķihî Ve İfnâ’i Vücūdihi” başlıklıdır.

- 5 Envār-ı cemālūñle dil z̄ulmeti gitmezse
Vāy nār-ı celālūñle ben yanayum ey Mevlā³²
- 6 Göñlinde çü Nūr-inūñ maḥfidür ezel kenzi³³
Derdūñle ḥarāb olmış vīrāneyem ey Mevlā

2

Ḥazret-i ‘Abdü’l-Āḥad e’n-Nūrī³⁴**Mef’ülü/ mefā’ilün/ mef’ülü/ mefā’ilün**

- 1 Gel ‘aşk ile bir yerden yā Hū diyelüm ‘āşık
Ĝam leşkerine dilden *ḳūmū*³⁵ diyelüm ‘āşık
- 2 ‘Aşk ile göñül sūzān derd ile ciger pūryān³⁶
Teşnelere yā Raḥmān bir şu diyelüm ‘āşık
- 3 Vir cām-ı ḥalāvetden ḳandur bizi lezzetden³⁷
Şuñ bāde-i vaḥdetden ṭolu diyelüm ‘āşık

³² Vāy nār-ı celālūñle: Enyār-ı celālūñle (A.N.D.) / ben: ḳo (A.N.D.)

³³ Göñlinde çü Nūr-inūñ: Nūr-inūñ göñlünde çün (mecmua)

³⁴ Abdülahad Nūrī Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 67. şiir olup “ ‘Āḳılān Der-ın Zamān Der-Şūret-i Meczūbān Şūdend” başlıklıdır.

³⁵ “ Namazlara dikkat edin, hele orta namaza ve kalkın Allah için divan durun.” (Bakara, 2/238).

³⁶ Pūryān: biryān (A.N.D.)

³⁷ Abdülahad Nūrī Dīvānı’nda 3. beyit ile 4. beyitin sırası yer deĝiştirmiştir.

4 Zāhirde şerī‘ atden bātında ʔarīkatden
Aç bize haḳīkatden ḳapu diyelüm ‘āşıḳ

5 Āşār-ı celālüñdür esrār-ı vişālüñdür
Envār-ı cemālüñdür her sū diyelüm ‘āşıḳ

6 Nūrī gibi uşlandı ‘aşḳuñ meyine ḳandı
Dīvānelere şimdi uşlu diyelüm ‘āşıḳ

(2a)

3

Ḥazret-i Dil-i Dānā

14 hece

1 Ḥaḳḳdan gelür her nefes hem-dem iseñ ḳaber vir
Bilmez iseñ sözüñ kes ādem iseñ ḳaber vir

2 Ādem de ki dem nedür bu deme hem-dem nedür
Zübde-i ‘ālem nedür a‘lem iseñ ḳaber vir

3 İki ‘ālem bir nefes oldıḳına sebep ne
Vāriş-i Ḥaḳḳ ‘İsā ibn Meryem iseñ ḳaber vir

4 Cümle ‘âlem fethine ‘âciz olduğum gence

Ṭoğrı söyle ııısm-ı a‘zam iseñ haber vir

5 Mürîd muhib çok olsun deyü cânlar eridüp

‘Ucb ile kendin gören Bel‘am iseñ haber vir

6 Cümle şey’üñ cânına her nefesüñ şânına

Ma‘rifetüñ kânına Hâtem iseñ haber vir

7 Her nefesde hazrete mi‘râc iden ‘ârifüñ

Sırrına vâkıf olup maḥrem iseñ haber vir

8 Biz saña kardaş dirüz Hâkḫ yola yoldaş dirüz

Bizden degül cinn ile tev‘em iseñ haber vir

9 İbrâhîmüñ sözlerin ḳâl ehli fehmi eylemez

Ḳâlî hâle değışüp ebsem iseñ haber vir

4

Hâzret-i İdrîs

Fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilâtün/ fâ‘ilün

- 1 İktidā iden şalāt-ı dā'imā itmez ku'ūd
Kıblesi ādemdür anuñ dem-be-dem eyler sücūd
- 2 Keşf olup vav cihet ü vechi ma'ninüñ sırları
Yedi haç Ümmü'l-Kitāb oldu aña Haççdan şühüd
- 3 Görinür vechi mişāl Beyt-i Ma'mür zāhirā
Mevzi' Beytü'l-Mağdis-i haşr-ı ervāh-ı cünūd
- 4 'Ālem-i mutlak muqayyed menzilin tayy ider ol
Menzil-i Rūhu'l-Ḳudsdür 'ālem-i sırr-ı şu'ūd
- 5 Cām-ı keşretten şarāb-ı vaḥdeti içen müdām
Mest ü med-hūş-ı Ḳudādur añlamaz būd ü nebūd
- 6 Bī-vuḍūdur ol faḳīh kim mā-sivādan el yumaz
Haçç mevhūmdur perestiş itdigi andan çi-sūd
- 7 Uyma anuñ ḳavline zerḳ ü riyādur sözleri
İçi Ḳannās ile vesvās taşrası nefsi-ı ḳuyūd

8 Virdidür kâle yeķül zikri *cāze lā yecūz*³⁸

Daħl ider erbāb-ı hālāta o hāl ile ħasūd

9 Secde eyler ŧūret-i Raħmāna İdrīs her nefes

Ķible-i taħķīka irdi iriŧūp fazl-ı Vedūd

(2b)

5

Ĥazret-i Yūnus

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

1 Sensin bize bizden yaķın görünmezsın ħicāb nedür

Çün 'aybuñ yoķ gökçek yüzün üzerinde niķāb nedür³⁹

2 Sen eytdüñ ey pād-ŧā⁴⁰ *Yehdī'llāhu limen yeŧā*⁴¹

ŧerikün yoķ senün ħāŧā ŧuķlı kimdür ğaddāb nedür⁴²

3 Raħmān durur senün aduñ Raħimligün bize didün⁴³

Mürŧid ile muŧtuladuñ⁴⁴ *Lā-taķnetū*⁴⁵ ħiķāb nedür

³⁸ "Caizdir, caiz deĝildir."

³⁹ Çün 'aybuñ yoķ: Çün 'aybı yoķ (Y.E.D.) / gökçek yüzün: görklü yüzün (Y.E.D.)

⁴⁰ Sen eytdüñ ey pād-ŧā: Sen eyitdüñ iy pādiŧāh (Y.E.D.)

⁴¹ "Allah, dilediĝini doĝru yola iletir." (Bakara, 2/272; En'am, 6/68; Yūnus, 10/25; İbrahim, 14/4; Nahl, 16/93; Nūr, 24/46; Kasas, 28/56).

⁴² senün ħāŧā: senin i ŧāh (Y.E.D.) / ğaddāb: 'azāb (Y.E.D.)

⁴³ Raħmān durur: Raħim durur (Y.E.D.)

4 Levhüñ üzre kimdür yazan azdıran kim kimdür azan⁴⁶

Bu işleri kimdür düzen bu su'ale cevāb nedür

5 Biz umaruz mürvetinden cümle işler hāzretinden⁴⁷

Senüñ ol çok rahmetüñden bu bir avuç türāb nedür⁴⁸

6 anı bu mülküñ sultānı sen ten iseñ anı cānı⁴⁹

Bu göz görmek diler anı bu merci' ü me'āb nedür

7 Bu işleri sen bilürsin sen alursın sen virürsin⁵⁰

Ne kim ıldıñ çün bilürsin bu şoru bu hesāb nedür⁵¹

8 Nedür āhir bunda dilek ins ile cinn bunca melek

Üzerinde touz felek....

9 Yūnus bu göz anı görmez görenler hōş haber virmez⁵²

Bu menzile 'aıl irmez bu urdıuñ serāb nedür⁵³

⁴⁴ Mürşid ile muştladuñ: Mürşidlerüñ muştladı (Y.E.D.)

⁴⁵ "Allah'ın rahmetinden umut kesmeyin!" (Zümer, 39/53). / Yunūs Emre Dīvānı'nda 3. beyit ile 4. beyit yer deiştirmiştir.

⁴⁶ Levhüñ üzre: Levh üzere (Y.E.D.) / azdıran kim kimdür azan: azduran kimdür yā azan (Y.E.D.)

⁴⁷ "mürüvvetinden" kelimesi vezin gerei "mürvetinden" şeklinde okundu. / cümle işler hāzretinden: cümle iş senüñ atundan (Y.E.D.)

⁴⁸ol: o (Y.E.D.)

⁴⁹sen ten: pes ten (Y.E.D.) / Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı'nda 8. beyittir.

⁵⁰sen alursın sen virürsin: sen virürsin sen alursın (Y.E.D.)

⁵¹Ne kim ıldıñ çün bilürsin bu şoru bu hesāb nedür: Ne kim dilersen ılursın yā bu şoru hisāb nedür (Y.E.D.)

⁵²hōş: hōd (Y.E.D.)

⁵³urdıuñ: oduuñ (Y.E.D.)

6

H azret-i Mışr 

F 'il t n/ f 'il t n/ f 'il t n/ f 'il n

- 1 Her neye başsa g z n  bil sırr-ı S bh n andadur
Her ne işitse  ulağu n mağz-ı  ur' n andadur
- 2 Her Őeye mağl k g z yle başsa  ol mağl k olur
H ağ g z yle bağ ki b -şekk n r-ı Yezd n andadur
- 3 Keşret-i emv ca bağma c mle bir dery  durur
Her ne mevci kim g r rs n  bağr-i 'umm n andadur
- 4 Vağdeti keşretde bulmağ keşreti vağdetde hem
Bir 'ilimd r ol ki c mle 'ilm   'irf n andadur
- 5 ' bret ile Şeş-cihetden g rinen eşy ya bağ
C mle bir  y ned r kim vech-i Rağm n andadur
- 6 S yleyen ol s ylenen ol g rinen ol g ren ol⁵⁴
Her ne var a'l  v  esfel bil ki c n n andadur

⁵⁴ g rinen ol g ren ol: g ren ol g rinen ol (N.M.H.D.)

7 Mazhar-ı tām̄m-ı velī ādem yüzidür şübhesüz

Künh-i zātı hem şıfātı cümle yek-sān andadur

8 Haşr u neşriyle şırāt u dūzaḡ-ı mālīk ‘azāb

Hem daḡı rıḡvān u cennet ḡūr u ḡılmān andadur

9 Görinen şanma Niyāzīnūñ hemān sen mülküni

Göñli bir vīrānedür kim genc-i pinhān andadur

(3a)

7

Ḥazret-i Hüdāyī⁵⁵

16 hece

1 Bir pādişāha ḡul ol kim mülki zā’il olmaz ola

Bir ḡül-şene bülbul ol kim hīç şararup şolmaz ola

2 Kendūñ ‘ummāna şala gör ḡavvāş oluban ḡala gör

Bir dürr ü ḡüher bula gör kimse anı bulmaz ola⁵⁶

3 Gerçek ‘aşık olsa sālīk görünür küllī şey ḡālīk

Bir mülke ola gör mālīk kimse elden almaz ola

⁵⁵ Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda dōrtlük şeklindedir.

⁵⁶ dürr ü ḡüher: dürlü cevher (A.M.H.D.) / kimse anı bulmaz ola: kimsede bulunmaz ola (A.M.H.D.)

- 4 Koyalum lāf u güzāfı eyleyelüm gel inşāfı⁵⁷
Göñül ol vaqt olur şāfı aña keder gelmez ola⁵⁸
- 5 Sırrını keşf itme yāda hāşılıñı virme bāda
Bir dost iden kim dünyāda hīç senden ayrılmaz ola⁵⁹
- 6 Gerçek seven cānānını virür tenini cānını
Derd odur kim dermānını Hāḡḡdan ḡayrı bilmez ola⁶⁰
- 7 Bülbül olup ötmek gerek güller gibi tütmeḡ gerek⁶¹
Bir ‘āleme yetmek gerek fenā eli irmez ola
- 8 Zāhidlere uçmaḡ gerek ‘ārif Hāḡḡa uçmaḡ gerek
Bir çeşmeden içmek gerek içenler ayılmaz ola
- 9 Bir ḡapuya mülāzım ol dün ḡün Hüdāyī kā’im ol⁶²
Bir özge ‘ilme ‘ālim ol melek anı bilmez ola

⁵⁷ eyleyelüm gel: gel eyleyelim (A.M.H.D.)

⁵⁸ aña: K’aña (A.M.H.D.)

⁵⁹ iden: edin (A.M.H.D.)

⁶⁰ kim: ki (A.M.H.D.)

⁶¹ tütmeḡ: bitmek (A.M.H.D.)

⁶²dün ḡün: dün ü ḡün (mecmua) Vezin gereḡi bu şekilde alınmıştır.

8

H azret-i EŞref-z ade ‘Abdull ah

16 hece

1 Bir ben deg l seni seven c mle ‘ lemler sevici⁶³

Y z biň ola her g Őede yoluna c nlar virici

2 Ben kim olam seni sevem yoluňa c nımı virem⁶⁴Sevenleri   n g r rem ben de bir boynum egici⁶⁵3 Varın Őoruň bilenlere var mıdur bu derde  are⁶⁶Hi  olur mı dosta ire d Őm n ile dost olıcı⁶⁷

4 D Őm n didig m nefs nd r Şol  ama‘ ile hırŐu dur

Keser  ama‘  amarların dosta ‘ ŐıŐam deyici⁶⁸

5 ‘ ŐıŐ nefesine uymadı c nını virdi  oymadı

Kim ki c nına  ıymadı oldur yalancı da‘vici⁶⁹⁶³ ‘ lemler: ‘ lemd r (E.R.D.)⁶⁴ yoluňa c nımı virem: y  yoluna c num virem (E.R.D.)⁶⁵   n g r rem: g receg z (E.R.D.) / boynum: boyun (E.R.D.)⁶⁶bilenlere: m rŐidlere (E.R.D.)⁶⁷olur mı: ola mı (E.R.D.)⁶⁸ amarların:  amarını (E.R.D.)⁶⁹oldur yalancı: oldur ol yalan (E.R.D.)

6 ‘Āşık kendüden el yudı dünyāyı āḫreti ḳodı⁷⁰

Añmadı bilişi yādı kendini yoġa şayıcı⁷¹

7 Tırmaz aḳar gözi yaşı hîç oñulmaz baġrı başı

Āh ile zār olur işi kimse yoḳ ḫālũñ şoricı

8 Ya‘nî ol da ‘āşıkam dir toyunca yer yatur uyur

Nefsũñe dilegin virür zî-utanmaz lâf urıcı⁷²

9 Eşrefoġlı Rũmî gibi şöyle mücrim eksükli ḳul

Arasalar bulunmaya nefsi hevāsın ḳoyıcı⁷³

(3b)

9

Ḥazret-i Nesîmî

Müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

1 Ey nāzı çoḳ dil-ber beni yandurma hicrũñ nārına⁷⁴

Çün yanaram pervāne tek şem‘-i ruḫũñ envārına

⁷⁰ dünyāyı āḫreti: dünyā vü āḫreti (E.R.D.)

⁷¹ Añmadı: Hîç añmaz (E.R.D.) / kendini: kendüzin (E.R.D.)

⁷² zî-utanmaz: o utanmaz (E.R.D.)

⁷³ ḳoyıcı: ḳovıcı (E.R.D.) / Eşrefoġlu Rũmî Dîvānı’nda 8. beyit ile 9. beytin sırası yer deġiştirmiştir.

⁷⁴ Ey: İy (N.D.) / çoḳ: çoḫ (N.D.) / beni: meni (N.D.)

2 Hüsnuñden ey şems ü kamer āfāka düşdi fitneler⁷⁵

Kimdür yeten endişesüz zülf ü ruhuñ envārına⁷⁶

3 Fırkat şarābı acıdur içürme müştāka anı⁷⁷

Niçün ki yār ol ağıuyı içürmez ey yār yārına⁷⁸

4 Dünyā vü ‘uqbādan baña maqşūd sensin yoḥsa bil⁷⁹

‘Uqbāya sensüz baqmazam hem dünyānuñ miqdārına⁸⁰

5 Vaşluñdan oldum çün ğanī mülk ile mālī n’eylerem

Ben⁸¹ *Kün fe-kān*⁸² virmişem vaşl-ı ruhuñ dīdārına

6 Şaçar ḥayāl u naqşına lü’lü’-i şeh-vārı gözüm⁸³

Ey dişleri dürr baq anuñ dūr-dāne-i şeh-vārına⁸⁴

7 Seccāde-i tesbīḥ çün zerḫ ehlinüñ erkānidur⁸⁵

‘Āşıqlaruñ zülfı yeter da‘vet kılan zünnārına⁸⁶

⁷⁵ey: iy (N.D.)

⁷⁶endişesüz: endişesi (N.D.) / envārına: esrārına (N.D.)

⁷⁷Fırkat: Hicrūñ (N.D.) / içürme müştāka anı: müştāka içürme anı (N.D.)

⁷⁸ey yār yārına: iy cān yārına (N.D.) Nesīmī Dīvānı’nda 2. beyit ile 3. beyitin sırası yer deġiştirmiştir.

⁷⁹‘uqbādan: ‘uqbāda (N.D.) / baña: maña (N.D.) / bil: men (N.D.)

⁸⁰baqmazam: baqmazam (N.D.) / dünyānuñ: dünyenüñ (N.D.)

⁸¹Ben: Men (N.D.)

⁸²“Ol, hemen oldu.” Yasin (36/82) suresinin, “Ol (der), hemen olur.” mealindeki 82. ayetinden iktibastır. Şiire Kün fe-kān olarak alınan ibare, ayette fiilin muzarī çekimi (geniş zaman) ile kün fe-yekūn şeklinde geçmektedir.

⁸³ḥayāl u naqşına: ḥayālūñ naqşını (N.D.)

⁸⁴Ey dişleri dürr baq anuñ dūr-dāne-i şeh-vārına: İy dişleri dūr-dāne baq ol lü’lü’-i şeh-vārına (N.D.)

⁸⁵Seccāde-i tesbīḥ: Tesbīḥ ile seccāde (N.D.)

⁸⁶‘Āşıqlaruñ zülfı: ‘Āşıklara zülfüñ (N.D.) / Nesīmī Dīvānı’nda 7. beyit ile 8. beyitin sırası yer deġiştirmiştir.

8 Yüzüñ *Ene'l-Hakk*⁸⁷ ı beni zülfüñde ber-dār eyledi⁸⁸

Manşūr olandur aşılan ‘ālemde ‘aşkuñ dārına

9 Ger vāşıl olmağ yār ile isterseñ ey ‘āşık müdām⁸⁹

Gel ur Nesīmī tek kafā kevn ü mekānuñ dārına⁹⁰

10

Şemsī Sīvāsī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Hūdāvendā şu ‘ālemde esen yeller seni ister

Ayaqlarda gubār olmuş tozan yollar seni ister

2 Yatağı gerçi hār olmuş velīkin bī-ķarār olmuş⁹¹

Düşüp elden ele şolmuş gezen güller seni ister

3 Boyamış göklere taşın şehirlerde döker yaşın

Çemenden kaldırıp başın biten teller seni ister⁹²

⁸⁷ Hallāc-ı Mansūr’un “Ben Hakk’ım.” manasına gelen meşhur sözü.

⁸⁸beni: meni (N.D.)

⁸⁹ey: iy (N.D.) / müdām: bu gün (N.D.)

⁹⁰dārına: varına

⁹¹Yatağı: Ayağı (Ş.S.D.) / Şemseddīn-i Sīvāsī Dīvāmı’nda bu gazelin beyit sıraları mecmuadan farklı şekildedir. (G. 13)

⁹²teller: otlar (Ş.S.D.)

- 4 Şehەرlerde oğur virdi virür ‘âşıklara derdi
Bahâne eylemiş verdi o bülbüller seni ister⁹³
- 5 Tıtuşup hicr ile yanmış ezelden ‘aşka boyanmış
Duğhânın göklere şalmış yanan diller seni ister⁹⁴
- 6 Eger cindür eger hayvân firiştedür eger insân⁹⁵
Seni zıkr itmede yek-sân dönen diller seni ister
- 7 Bulam deyü dil-ārâyı gezer arayı arayı
Tolaşup küh u şahrâyı ağan seyller seni ister⁹⁶
- 8 Çü Sensin Vâhid-i Muğlak mekânın yok ‘ale’l-ıtlak
Bahâr u kışlak u yaylak göçen çöller seni ister⁹⁷
- 9 Yoluñ sed eylemiş ağyâr düşüp ğurbet ile ađlar⁹⁸
Bu Şemsî gibi her kim var tıyan kıllar seni ister

⁹³o: öten (mecmua)

⁹⁴diller: odlar (Ş.S.D.)

⁹⁵firiştedür eger insân: eger melek eger insân (Ş.S.D.)

⁹⁶seyller: seller (Ş.S.D.)

⁹⁷bahâr u: bahâne (Ş.S.D.) / çöller: iller (Ş.S.D.)

⁹⁸düşüp: kılalup (Ş.S.D.) / ğurbet ile ağlar: ğurbetde eyler zâr (Ş.S.D.)

(4a)

11

H azret-i Nak ı 

F a'ilat n/ f a'ilat n/ f a'ilat n/ f a'il n

- 1 Anadan  ogmazdan evvel birlik i re k n id m⁹⁹
Kimseler bilmezdi n mum  oylege pinh n id m¹⁰⁰
- 2 Ni e yıllar bunca e y  ile c mle ins   cinn¹⁰¹
Gelmemi lerdi cih na c mleye ben c n id m
- 3 Bir nih n  genc id m kim olmami dum a ik r
On sekiz bi  ' lem n yanında ben sult n id m¹⁰²
- 4 H lk olup sevmek sevilme  gelmemi di ' leme
'  ı -ı  eyd laru n c n virdi i c n n id m
- 5 ' lm-i h kmet ba r-i  udret emr-i H k dur her ne var¹⁰³
Fa r-i ' lem Mu taf ya y r olan  ur' n id m¹⁰⁴

⁹⁹birlik i re: ey peri bir (N.A.A.D.)¹⁰⁰ oylege:  oyle kim (N.A.A.D.)¹⁰¹Ni e: Nice bi  (N.A.A.D.) / bunca e y  ile c mle: mu addem c mle e y  (N.A.A.D.)¹⁰²On sekiz bi  ' lem n yanında ben sult n id m: Kimseler bilmezdi z tum gizli bir sult n id m (N.A.A.D.)¹⁰³' lm-i h kmet: ' lm    udret (N.A.A.D.) / ba r-i  udret: ba r-i h kmet (N.A.A.D.) / emr-i H k dur: emr-i H k' dan (N.A.A.D.)¹⁰⁴y r olan: nu k iden (N.A.A.D.)

- 6 Āteşi ‘aşkuñ yüzünden tazelense yāreler¹⁰⁵
Ben aña merhem şarardum bir ‘aceb Loqmān idüm
- 7 Nār-ı Nemrūduñ elinden Ĥazret-i İbrāhīme¹⁰⁶
Yağmayup gül-şen olan [ol] āteş-i sūzān idüm
- 8 Zebħ ile emr eylemişken zāhidā İsmā‘īli¹⁰⁷
Per açup gökler yüzünden hem inen kırbān idüm
- 9 Naqşiyā dil-ĥānesinde Ĥaydaruñ bu dersini¹⁰⁸
Oğuyup ger görmeyeydüm vālih ü ĥayrān idüm¹⁰⁹

12

Ĥazret-i Yūnus

14 hece

- 1 Şūfiyem ĥalk içinde tesbīħ elümden gitmez
Dilüm ma‘rifet söyler göñlüm hiç kıbül itmez

¹⁰⁵yüzünden: elünden (N.A.A.D.)

¹⁰⁶elinden: içinde (N.A.A.D.) / Ĥazret-i İbrāhīme: Ĥazret-i İbrāhīm’i (N.A.A.D.)

¹⁰⁷Zebħ ile: Zebħ için (N.A.A.D.)

¹⁰⁸ĥānesinde: ĥānesinden (N.A.A.D.) / Ĥaydaruñ bu dersini: ger bu sırrıñ dersini (N.A.A.D.)

¹⁰⁹görmeyeydüm: görmeseydüm (N.A.A.D.)

2 Görenler elüm öper tãc u hırkaya tapar¹¹⁰

Şöyle şanurlar beni zerrece günâh itmez

3 Boynumda icâzetüm riyâ ile tã'atüm

Endişem ayruğ yerde gözüm yolu gözetmez

4 Hõş dervişem şabrum yoğ dilümde inkârum çoğ

Kulağumdan gireni hergiz içüm işitmez

5 Taşumda 'ibâdetüm şoğbetüm hõş tã'atüm

İç pãzãra gelince biñ yıllık kãfir itmez¹¹¹

6 Görenler şũfi şanur selãm virür utanur¹¹²

İnce işler kıparur el irüben güç yetmez¹¹³

7 Taşum derviş içüm boş dilüm tatlu sözüüm hõş

Elüm ile itdigüm dînini değışen itmez¹¹⁴

¹¹⁰ hırkaya tapar: hırkama bakar (Y.E.D.) / Yûnus Emre Dîvânı'nda beyit sıraları mecmuadan farklı şekildedir.

¹¹¹ gelince: gelicek (Y.E.D.) / kãfir: 'ayyâr (Y.E.D.)

¹¹² şũfi: velî (Y.E.D.)

¹¹³ İnce işler kıparur: Anca iş kıoyarıdum (Y.E.D.)

¹¹⁴ Elüm ile itdigüm dînini değışen itmez: İllã ben itdüğümi dînin değışüren itmez (Y.E.D.) / Bu mısraı, mecmuada bir hece fazladır.

8 Söylerem ma‘rifeti sālūslandıram atı
Miskīnlige dönmege gönlümden kibir gitmez

9 Yūnus eksüklüğini Allāhuña ‘arz eyle
Anuñ keremi çodur sen itdigin ol itmez

(4b)

13

azret-i Mıřrī

Müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

1 Dermān arardum derdime derdüm baña dermān imiş

Bürhān arardum aşluma aşlum baña bürhān imiř¹¹⁵

2 şağ u şolum gözleridüm dost yüzini görsem deyü

Ben şaşrada arar idüm ol cān içinde cān imiş

3 Öyle şanurdum ayrıyam dost ğayrıdur ben ğayrıyam

Benden görüp işideni bildüm ki ol cānān imiş

¹¹⁵ arardum: şorardım (N.M.H.D.)

- 4 Şavm u şalât-ı hacc ile şanma biter zâhid işüñ¹¹⁶
İnsân-ı kâmil olmağa lâzım olan ‘irfân imiş
- 5 Kanden gelür yoluñ senüñ yâ kande varur menzilüñ
Nerden gelüp gittigini añlamayan hayvân imiş
- 6 Mürşid gerekdür bildire Hâkķı saña Hâkķa’l-yaķın
Mürşidi olmayanlaruñ bildikleri gümân imiş
- 7 Her mürşide dil verme kim yolunu şarpa uğradur
Mürşidi kâmil olanuñ gâyet yolu âsân imiş
- 8 Añla hemân bir söz durur yoķuş degüldür düz durur
‘Âlem kamu bir yüz durur gören añı hayrân imiş
- 9 İşit Niyâzînüñ sözün bir nesne örtmez Hâkķ yüzün
Hâkķdan ‘ayân bir nesne yoķ gözsüzlere pinhân imiş

14

Hâzret-i Hüdâyi¹¹⁷**14 hece**¹¹⁶ şalât-ı: şalât u (N.M.H.D.)¹¹⁷ Bu şiir, Azîz Mahmûd Hüdâyi Dîvânı’nda dörtlük şeklindedir.

- 1 Buyruğun tut Raḥmānuñ tevḥīde gel tevḥīde
Tāzelensün imānuñ tevḥīde gel tevḥīde
- 2 Yaban yerlere bakma cānuñ odlara yaqma
Her gördigine aqma tevḥīde gel tevḥīde
- 3 Mā-sivādan gözün yum ne umarsañ Ḥaqqdan um
Gitsün gönülden hümüm tevḥīde gel tevḥīde
- 4 Zāhirde qalan kişi güç itme āsān işi
Gider ğayrı teşvīşi tevḥīde gel tevḥīde
- 5 Şirki başdan gidersen Yaradanı seversen¹¹⁸
Ḥaqqı bilmek dilersen tevḥīde gel tevḥīde¹¹⁹
- 6 Emri yerine getür irkenden işün bitür¹²⁰
Şıdķ ile imān getür tevḥīde gel tevḥīde
- 7 Sen seni ne şanursın fāniye tayanursın
Uş bir gün uyanursın tevḥīde gel tevḥīde¹²¹

¹¹⁸ gidersen: şavarsan (A.M.H.D.)

¹¹⁹ Ḥaqqı bilmek dilersen: Ḥaqq bilmege iversen (A.M.H.D.) / Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı'nda bu mısra mecmuadan farklı şekildedir.

¹²⁰ getür: yetir (A.M.H.D.) / Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı'nda 6. beyit ile 7. beyitin sırası yer değiştirmiştir. (İ. 91)

8 Uyanıgör ğafletden geç bu fānī lezzetden

İç kevşer-i vahdetden tevḥīde gel tevḥīde

9 Hüdāyīye gūş eyle şevke gelüp cūş eyle

Bu kevşerden nūş eyle tevḥīde gel tevḥīde

(5a)

15

Ḥazret-i Eşref-zāde ‘Abdullāh

16 hece

1 Men dost hevāsına düşdüm özge hevā neme gerek¹²²

Başumda dost sevdāsı var ğayrı sevdā neme gerek¹²³

2 Men dost ile peymānemi tā Elestden perkitmişem¹²⁴

Men dostı ‘ayān görmüşem ḥ̣‘āb-ı rü’yā neme gerek¹²⁵

3 Men dost yolunda naḳdimi oynayuban ütölmüşem¹²⁶

Çün gitdi küllī varlıgum ḥavf u recā neme gerek

¹²¹ Uş: Ḥoş (A.M.H.D.)

¹²² Men: Ben (E.R.D.)

¹²³ ğayrı: daḥı (E.R.D.)

¹²⁴ Men: ben (E.R.D.) / tā Elestden: Elest’den ön (E.R.D.)

¹²⁵ Men: ben (E.R.D.) / ḥ̣‘āb-ı: ḥayāl (E.R.D.) / Eşrefoğlu Rūmī Divānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

¹²⁶ Men: ben (E.R.D.) / naḳdimi: naḳdi hep (E.R.D.) / ütölmüşem: yitdörmüşem (E.R.D.)

- 4 Ey zāhid-i dünyā-perest var zūhdini ‘arz eyleme¹²⁷
Men ‘āşık-ı şūrīdeyem zerķ ü riyā neme gerek¹²⁸
- 5 Men ezelden mest gelmişem [ben] tā ebed mest giderem¹²⁹
Hiç ayılmaz esrūklūgim zūhd ü taķvā neme gerek
- 6 Men uyķumı fikir itmezem düş görüp ta‘bīr itmezem¹³⁰
Men gelmezem men gitmezem beķā fenā neme gerek¹³¹
- 7 Men lāübālī giderem iki cihānı n’iderem¹³²
Meylüm yok sekiz uçmağa pes mā-sivā neme gerek¹³³
- 8 Gerçi şūretde insānam men sulţān-ı ins ü cānam¹³⁴
Men fāriğ-i dü-cihānam işbu ğavġā neme gerek¹³⁵
- 9 Men Eşrefoġlı Rūmīyem men ķadīmem men bāķīyem¹³⁶
Men ol mürġ-i lāhūtīyem arz u semā neme gerek¹³⁷

¹²⁷ Ey: İy (E.R.D.)

¹²⁸ Men: ben (E.R.D.)

¹²⁹ Men ezelden mest: Ben mest-i ezel (E.R.D.)

¹³⁰ Men: ben (E.R.D.) / uyķumı: uyhuyı (E.R.D.)

¹³¹ Men: ben (E.R.D.)

¹³² Men: Ben (E.R.D.)

¹³³ Meylüm yok sekiz uçmağa: Meylüm sekiz uçmağa yok (E.R.D.)

¹³⁴ men: ben (E.R.D.)

¹³⁵ Men: ben (E.R.D.)

¹³⁶ Men: ben (E.R.D.) / men ķadīmem men bāķīyem: ben bāķīyem ķadīmīyem (E.R.D.)

¹³⁷ Men: ben (E.R.D.)

16

H azret-i Mu ammed Nes im i

Mef a' il un/ mef a' il un/ mef a' il un/ mef a' il un1 Mu'anber s nbul n  ah a g l-i s r- b-ı p r- ind r¹³⁸*Ma' za'll h*¹³⁹ ha a  ıldum ne p r- in n fe-i  ind r

2 Ha adur  ine  aml itmek mu'anber z lf ni bi'll h

Ki her bir  ılı sa u ndan hez r n  in   M  ind r¹⁴⁰

3 Deh nu ndan  aber virdi rev n-perver s z n amma

Bilinmez nesneden kimse inanmaz kim  aber- ind r¹⁴¹

4 Sen ol sul an-ı  ub nsın bug n ' lemde ey dil-ber

Ki  ul tek c mle sul anlar sa na  ah n   l - ind r

5 M devver no ta-i  al n g z mden bir nefes gitmez

Meger kim ol  ara be ler g z mde na  -i p r- ind r¹⁴²¹³⁸g l-i s r- b-ı: g l-i s r- ba (N.D.)¹³⁹“Allah korusun, Allah'a s g nirim, Allah saklasın.” (Y suf, 12/23, 79).¹⁴⁰hez r n:  ar c-ı (N.D.)¹⁴¹ aber- ind r:  aber- id r (N.D.)¹⁴²ol:  ol (N.D.)

6 Ruĥuñ üzre beñüñ şāhā ne Hindūdur ‘aceb bilmem¹⁴³

Yalancı uğrısı yāĥūd İrem bağında gül-çindür¹⁴⁴

7 Gögercin tek şikār itdi beni ol nergis-i fettān¹⁴⁵

Yavuz gözden ırağ olsun ki ĥōşdur kālān-çindür¹⁴⁶

8 Meh-i tābāna yā mihre seni beñzetmezem n’içün

Ki ĥüsnüñ ĥarmanında gūn meh ile sūnbüle-çindür

9 Gözüñden gerçi dil-keşdür saçınuñ şivesi ammā¹⁴⁷

Nesimī yā bu sevdāya bırağan şol Moğol-Çindür¹⁴⁸

(5b)

17

Ümmī Sinān

14 hece

1 Zāhid ‘aşka benüm yār oldıgum mıdur ĥaṭā¹⁴⁹

‘Aşķ ile yoluñı ṭār kıldıgum mıdur ĥaṭā¹⁵⁰

¹⁴³bilmem: yā Rab (N.D.)

¹⁴⁴uğrısı: uğrı mı (N.D.)

¹⁴⁵beni: menī (N.D.) / ol: şol (N.D.)

¹⁴⁶ĥōşdur kālān-çindür: ĥoş şāhāne laçindür (N.D.)

¹⁴⁷Gözüñden: Gözümden (N.D.)

¹⁴⁸Nesimī yā: Nesimī’yi (N.D.)

¹⁴⁹Zāhid: Zāhidā (mecmua) / ‘aşka benüm: benüm ‘aşka (Ü.S.D.)

¹⁵⁰yoluñı: yokluğı (Ü.S.D.) / ṭār: kār (Ü.S.D.)

- 2 Çün buyurdı ol Resül *Mūtū kable en temūtū*¹⁵¹
Ölmezden evvel ‘aşkla öldigüm midür haṭā¹⁵²
- 3 Ben bu mülke gelmeden çār ‘anāşır olmadan
Aşlumdaki ‘ummāna ṭaldıgum mıdur haṭā
- 4 Geçüp aqdan qaradan istedigüm Yaradan
Mā-sivāyı aradan sildigüm midür haṭā
- 5 Dilümdeki zıkrımūñ ḳalbümdeki fikrimūñ
Ma‘nīsini özümde buldıgum mıdur haṭā
- 6 Gördüm vücūd ilinde Ḳur’ān oḳur dilinde
Ṭıfl-ı ma‘nī dersini bildigüm midür haṭā
- 7 Ḳıluban derdiyle āh dilümdeki ol İlāh¹⁵³
Salṭanat taḫtında şāh oldıgum mıdur haṭā
- 8 Bir kişinūñ yüzüñden biñ kişiye luṭf olur
Anca göñül pasını sildigüm midür haṭā¹⁵⁴

¹⁵¹ “Ölmeden önce ölünüz.”

¹⁵² evvel: öñ (Ü.S.D.)

¹⁵³ Ḳıluban: Şıluban (Ü.S.D.)

¹⁵⁴ Anca: Ancaḳ (Ü.S.D.)

9 Ümmī Sinān dir hoca fikrüm artar bu gice¹⁵⁵

‘Aşk ile cān mi‘rāca şaldıgum mıdur hıta

18

Muhyī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

1 Cümlenüñ maḥbūbı sensin ey Ḥabīb-i ezeli

Cümle Yūsuf lar içinde ey güzeller güzeli

2 *Kiñti kenzen...*¹⁵⁶

Mazhar-ı zāt-ı Ḥudāsın naqş-ı levḥañ yazılı

3 Luṭf idüp açdı niḳābın saña o ma‘şūḳ daḥı

Ḳıldıñ naḳar o cemāle mā-sivādan bezeli¹⁵⁷

4 Enbiyā vü evliyā ḳaldı ḥarāretde ebed

Ṭutuşup yandı bu cümle āteşüñden şızalı

¹⁵⁵artar bu: bu irt (Ü.S.D.)

¹⁵⁶“Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.”

¹⁵⁷“Ḳıldıñ” kelimesi vezne uymamaktadır.

5 Oldı İskender ü Loqmān saña bende ey Nebī
Hidmetüñde oldı sulţān sedd-i Ye'cüc düzeli

6 Cümle 'ālem 'āşık oldı saña ey seyyid-i halk
Himmetüñle gitdi ğayrı bāğ-ı vaḥdet ğazeli

7 Nūr-ı şem'üñ 'āleme virdi ziyā ser-tā-ḳadem
Her sözüm oldı müzeyyen dürr-i na'tuñ dizeli

8 Cümle 'ālem ḳapuña yalvarı geldi ey şefi'
Hep ḳabül oldı dilekler min eḫad lem yezeli

9 'Uşşāḳinüñ gözi giryān dili biryān ey Ḥabīb
Oldı bu Muḫyī dīvāne vech-i ḫüsnüñ sezeli

(6a)

19

Ḥazret-i Nakşī¹⁵⁸

Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün

¹⁵⁸ Nakşī Ali Akkirmānī Dīvānı'nda bu şiirin beyit sıraları mecmuadan farklı şekildedir. / Mecmuada geçen beyitlerin büyük bir kısmı Nakşī Ali Akkirmānī Dīvānı'nda bulunmamaktadır.

- 1 Cemālũñ vaşfuñ ey dil-ber egerçi tende cān söyler
Lebũñ esrārını ‘āşık velākin rāygān söyler
- 2 Ki nuţķuñ emr-i Hāķķdur *Men ‘araf¹⁵⁹* sırrın nihān söyler
Eyā sen şanma kim senden bu güftārı dehān söyler
- 3 Veyā terkīb olan ‘unşur yāhūd laħm-ı zebān söyler
Lebũñ cām-ı muşaffādur kelāmuñ sũre-i Kevşer
- 4 Kitāb-ı Hāķķ durur vechũñ *Te ‘ālāşũnũhũ ekber¹⁶⁰*
Kimũñdür yazılan āyet kimũñdür oķunan defter
- 5 Kimũñdür bunca cũnbişler kimũñdür nuţķ iden gevher
Özinden olmadın ‘ārif ki senden özge kān söyler
- 6 Cemāl-i hũsnũni tezyĩn idũp bu ķible-i tende
Kemāl-i hĩkmetũñ göstermek iķin şũret ũ cānda
- 7 Yed-i ķudretle yazdı ism-i fażluñ şekl-i insānda
Yaratdı cũmle eşyāya ũzin pinhān idũp anda¹⁶¹

¹⁵⁹ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” hadisine telmih vardır.

¹⁶⁰ “Şanı büyük olan (Allah) en büyüktür.”

¹⁶¹ pinhān: setr (N.A.A.D.) / idũp: eyleyũp (N.A.A.D.)

- 8 Göründi niçe biñ yüzden veli kendi nihān söyler
Haqıķat ‘ilmine Ümmü’l-Kitāb olduñ ise ersin
- 9 Göñül gözine şübhe perdesin çektüñse kāfirsin
Eger şemse cihān-ārā olursañ dağı bī-fersin
- 10 Şular¹⁶² kim bilmedi nefsuñ ‘*Araf*¹⁶³’ dan almayup dersin
Degüldür Haqıķı ‘ārifler özin bilmez yalan söyler
- 11 Zuhūr itdi kamu ‘ālem hıṭāb-ı *Kāf* ile *Nūn*¹⁶⁴ da
*Nefaḥtü fihî min rūḥi*¹⁶⁵ izāfî oldı cān tende
- 12 Yaradılmış ne kim varsa kamu oldı saña bende
Ḥayāl-i zıll yeter ‘ibret görinen ḥayme-i tende
- 13 Degüldür nuṭṭı iden şüret derünunda ṭuran söyler¹⁶⁶
Yüzünden istivā sırrın bilen ey serv-i ḳad-bālā

¹⁶² Şular: Olar (N.A.A.D.)

¹⁶³ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” hadisine telmih vardır.

¹⁶⁴ “Ol.” (Bakara, 2/117; Āl-i İmrān, 3/47; En’am, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yāsın, 36/82; Mü’min, 40/68).

¹⁶⁵ “Ona (insana) ruhumdan üfürdüğüm zaman.” (Sād, 38/72; Hicir, 15/29).

¹⁶⁶ ṭuran: devrān (N.A.A.D.)

- 14 Olardur mekteb-i ‘irfān içinde a‘lem u a‘lā
Ne bilsün dersi hüsünüden senüñ kağı veyā mollā
- 15 Seni çün saña bildirmek murādın kaşd idüp Mevlā¹⁶⁷
‘Anāşırdan giyüp bir ton yüzünden tercemān söyler
- 16 Göñül gözini ğafletden açan ‘āşıklar ey Nağşī
Olardur Hağğı bāñıldan seçen ‘āşıklar ey Nağşī
- 17 Halilī gibi varından geçen ‘āşıklar ey Nağşī
*Seğāhüm rabbühüm*¹⁶⁸ hamrın ićen ‘āşıklar ey Nağşī
- 18 İrer ma‘şūquna anlar mekāndan lā-mekān söyler
İrer ma‘şūquna anlar mekāndan lā-mekān söyler¹⁶⁹

(6b)

20

Hağret-i Yūnus

14 hece

¹⁶⁷ çün: ol (N.A.A.D.)

¹⁶⁸ “Rableri onlara tertemiz bir içki içirir.” (İnsan, 76/21).

¹⁶⁹ İrer ma‘şūquna: Olurlar bī-mekān (N.A.A.D.) / Bu mısra, mecmuada tekrarlanmaktadır.

1 Evliyānuñ kelāmi söylenmesün alsun mı
Bari yüzmek bilmeyen ‘ummānlara alsun mı

2 Bar-i ‘aa kim aldı aluban gevher buldı¹⁷⁰
İsteyen aı buldı istemeyen bulsun mı

3 ‘İlim demek bilmekdür bilmek aı bulmadur¹⁷¹
Tekebbürlük eyleyen yā Allāhı bilsün mi¹⁷²

4 arīat mektebinde elif bāyı bilmeyen¹⁷³
Dört kitabı ousa ma‘nāsını virsün mi¹⁷⁴

5 Dirilür ul Yūnus artu eksük söyleme¹⁷⁵
Yā n’iün söylemesün utuuban yansun mı¹⁷⁶

21

azret-i Mırī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

¹⁷⁰ Bar-i ‘aa kim: Bar-i ‘ummāna (Y.E.D.) / aluban gevher buldı: aldı bir gevher aldı (Y.E.D.)

¹⁷¹ ‘İlim demek bilmekdür: ‘İlm oıma bilmedür (Y.E.D.)

¹⁷² bilsün: bulsun (Y.E.D.)

¹⁷³ mektebinde: mektebinden (Y.E.D.)

¹⁷⁴ virsün: ıysun (Y.E.D.) / Yūnus Emre Divānı’nda 3. beyit ile 4. beyitin sırası yer deitirmitir.

¹⁷⁵ Dirilür ul Yūnus: Dervı Yūnus sen daı (Y.E.D.)

¹⁷⁶ n’iün: nie (Y.E.D.)

1 Bugün Ya'küb-ı kalbe Yūsuf-ı cāndan haber geldi

Çamışı bir nesim ile o cānāndan haber geldi¹⁷⁷

2 Açıl ey gözlerüm envār-ı vech-i zü'l-celāliden

Dilā bedr ol kim ol mihr-i dıraşşāndan haber geldi

3 Yerinme nāķışum deyü kemāl ehlini gördükçe¹⁷⁸

Çamu noķşānı tekmil iden insāndan haber geldi

4 İdüp dil-hāneyi ta'mir otur bu beyt-i aħzānda¹⁷⁹

Bu şeb baña seher vaķtinde mihmāndan haber geldi

5 Ne kim yağmā olundı çekme ğam şimden gerü sen var

Dil-i vīrāndaki ol kenz-i vīrāndan haber geldi

6 Bu Mısrınūñ vücūdı mısrınuñ oldur şehensāhı

Ezelden tā ebed hüküm ü Süleymāndan haber geldi¹⁸⁰

22

Çazret-i Seyfu'llāh

¹⁷⁷ Çamışı: Çamış-ı (N.M.H.D.) / bir: pür (N.M.H.D.)

¹⁷⁸ gördükçe: gördükde (N.M.H.D.)

¹⁷⁹ beyt-i aħzānda: beytül-aħzānda (N.M.H.D.) / Niyāzi-i Mısrī Halveti Dīvānı'nda 4. beyit ile 5. beyitin sırası yer deĝiştirmiştir.

¹⁸⁰ hüküm ü: hüküm-i (N.M.H.D.)

Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilü/ fe'ülün

1 Dil-dār ile seyr eyler iken bāğ-ı cihānı
Bir gonceye dil kıldı nazar şöyle nihānı

2 Ol yār yaqúp yüzime ider ki n'idem āh¹⁸¹
Da'vāsına şādık kıatı bir 'āşık-ı fānī¹⁸²

3 Her şām u seher hem-dem iken saña cemālüm
Ġayra nazaruñ aşlı nedür eyle beyānı¹⁸³

4 Bārī dime kim t̄ālib-i dīdārınam ey dost¹⁸⁴
N'eyler dileyen hüsünümi şol hūr u cinānı¹⁸⁵

5 Yā Rabb Nizāmoğlına dīdārıñı göster¹⁸⁶
Ġayrıya nazar eylemeden şaklasun anı

(7a)

23

Ġazret-i 'Abdü'l-Āhad e'n-Nūrī¹⁸⁷

¹⁸¹yaqúp: baqúp (S.N.D.) / n'idem: n'ide (S.N.D.)

¹⁸² kıatı: kıamı (S.N.D.) / 'āşık-ı fānī: 'āşık cāmı (S.N.D.)

¹⁸³ Ġayra: Ġayrıye (S.N.D.) / nazaruñ: nazar (S.N.D.)

¹⁸⁴ kim: ben (S.N.D.)

¹⁸⁵ hüsünümi: cismini (S.N.D.) / şol hūr u cinānı: hūr ile cinānı (S.N.D.)

¹⁸⁶ Rabb: Rabbi (S.N.D.)

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 Ölmezden evvel öldiler Hakk yolunuñ 'aşıkları
Bākī hayātı buldılar Hakk yolunuñ 'aşıkları
- 2 Çün şāh-rāha girdiler vuşlat iline yetdiler
'Arş üzre seyrān itdiler Hakk yolunuñ 'aşıkları
- 3 Deryā-yı 'aşka girdiler dürr-i maḥabbet derdiler
Yārūñ cemālūñ gördiler Hakk yolunuñ 'aşıkları¹⁸⁸
- 4 Cān u cihānı qodılar bu dünyādan el yudılar
Yetmez mi Raḥmān didiler Hakk yolunuñ 'aşıkları¹⁸⁹
- 5 Ey Nūrī gel sen daḡı var bu yolda kıl cānı nişār
Elbet bulur vaşl-ı yār Hakk yolunuñ 'aşıkları¹⁹⁰

24

Ḥazret-i Hüdāyī¹⁹¹

¹⁸⁷Abdūlahad Nūrī Dīvānı'nda "İlāhiler" bölümünde 124. şiir olup "Der-Ma'nā-yı "Mütü Qable En-temütü" başlıklıdır. / Bu şiir, Abdūlahad Nūrī Dīvānı'nda bend şeklindedir.

¹⁸⁸ Yārūñ: Hakk'ın (A.N.D.)

¹⁸⁹ Raḥmān: Allāh (A.N.D.)

¹⁹⁰ Elbet: Elbette (A.N.D.)

¹⁹¹ Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı'nda bend şeklindedir.

Müstef'ülün/ müstef'ülün/ müstef'ülün/ müstef'ülün

- 1 Ey zāhir ü pinhān olan 'āşık seni bulsa n'ola
 'Älemlere sultān olan şādık seni bulsa n'ola
- 2 Gökçek cemālin gizleyen 'uşşākı hayretde kıoyan
 Ey *Semme vechu'llāh*¹⁹² diyen 'āşık seni bulsa n'ola
- 3 Mi'rāca idüp da'veti viren Hābibe vuşlatı
 Göñülden alsuñ ğafleti şādık seni bulsa n'ola¹⁹³
- 4 Kimin şıfāta irgüren kimini zāta irgüren¹⁹⁴
 Bākī hayāta irgüren 'āşık seni bulsa n'ola
- 5 Eyle Hüdāyīye 'atā geçür kıamudan muţlakā
 Bulsun beķā içre liķā 'āşık seni bulsa n'ola¹⁹⁵

25

Hāzret-i Eşref-zāde

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

¹⁹² “ (Nereye dönerseniz) Allāh'ın yüzü (zatı) oradadır.” (Bakara, 2/115).

¹⁹³ Göñülden: Tālibden (A.M.H.D.) / şādık: 'Āşık (A.M.H.D.)

¹⁹⁴ Kimin: Kimi (A.M.H.D.)

¹⁹⁵ beķā içre liķā: beķā-ender-beķā (A.M.H.D.) / 'āşık: Şādık (A.M.H.D.)

- 1 Ey ‘aceb bilsem nedür yā Rabb bu derdüñ çāresi
Dün ü gün artar oñulmaz yüregümñ yāresi¹⁹⁶
- 2 Yüregimñ yāresine hiç tabīb kılmaz ‘ilāc¹⁹⁷
Ey ‘aceb var mı dağı bencileyin bī-çāresi¹⁹⁸
- 3 Bağrı başı gözi yaşı cigeri delük delük¹⁹⁹
Olmışam ‘ālem içinde ‘aşkınuñ āvāresi
- 4 Çāresi bī-çārelükdür yine bu derdüñ hemān
Çün belā burcudadur ‘āşıqlaruñ seyyāresi²⁰⁰
- 5 Her kim iñler bu belādan varsın ol ‘āşıq degül
Görsün aña n’eyleyiser dünyenñ mekkāresi²⁰¹
- 6 Her kimñ gönlinde zerre deñlü dünyā ħubbı var²⁰²
Anı maħrūm itdi bilsün nefsunñ emmāresi

¹⁹⁶ Dün ü gün: Gün gün (E.R.D.) / oñulmaz: hiç oñulmaz (E.R.D.)

¹⁹⁷ hiç: hiçbir (mecmua)

¹⁹⁸ ‘aceb: ‘acebā (mecmua)

¹⁹⁹ Bağrı başı gözi yaşı: Gözi yaşlu bağrı başlu (E.R.D.) / Eşrefoğlu Rūmī Dīvānı’nda 3. beyit ile 4. beyitin sıraları yer değıştirmiştir.

²⁰⁰ seyyāresi: sitāresi (E.R.D.)

²⁰¹ aña n’eyleyiser: ol bir aña n’eyler (E.R.D.) / dünyenñ: dünyānuñ (E.R.D.)

²⁰² var: ola (mecmua)

(7b)

7 Dost yolunda kılsalar ‘āşığı biñ pāre eger²⁰³Tırmaya dost dost deyü çağıra her pāresi²⁰⁴

8 Eşrefoğlu Rūmī bu derde giriftār olalı

Düşdi bir deryāya kim yoqdur anuñ kenāresi

26

Sezā’i

Mefā’ilün/ mefā’ilün/ fe’ülün1 Serā-yı²⁰⁵ *Lī ma’a’llāh*²⁰⁶ gönüldür

Tecellī-ḥāne va’llāhi gönüldür

2 Yüri gezme yabanda zār u giryān

Ḥudānuñ ulu dergāhı gönüldür

3 ‘Ayāndur aña esrār-ı guyübāt

Ki zīrā sırruñ āgāhī gönüldür

²⁰³ kılsalar ‘āşığı biñ pāre eger: ‘āşığı ger kılsalar yüz biñ pāre (E.R.D.)²⁰⁴ Tırmaya: Düşmeye (E.R.D.) / her: her bir (E.R.D.)²⁰⁵ Serāy: Serā-yı (H.S.D.)²⁰⁶ “ Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.”

4 Ne isterseñ yüri var andan iste
Muḥakkaḳ sırruñ āgāhī gönüldür²⁰⁷

5 Ziyā-güster olur kevn-i vücūda
Semā-ı şadrınuñ māhı gönüldür

6 Ra‘iyyet gibidür a‘zā Sezā’ı²⁰⁸
Vücūd iqliminüñ şāhı gönüldür

27

Ḥazret-i Yūnus

14 hece

1 ‘Āşık olan kişiler delü olağan olur²⁰⁹
Kendüsini bilmeyen aña gülegen olur²¹⁰

2 Şaḳın gülme sen aña eyü degüldür saña²¹¹
Kişi neye gülerse başa gelegen olur

²⁰⁷ Hasan Sezāyī Dīvānı’nda 3. beyit ile 4. beyitin sırası yer değiştirmiştir.

²⁰⁸ Ra‘iyyet gibidür: Ra‘iyyetdür kamu (H.S.D.)

²⁰⁹ ‘Āşık: Derviş (Y.E.D.)

²¹⁰ Kendüsini: ‘Işık neydügin (Y.E.D.)

²¹¹ Şaḳın gülme: Gülme şaḳın (Y.E.D.)

3 Bir kişi ‘āşık olsa dost bāğ-çesine girse²¹²

Güllerini dererken tiken yaylağan olur²¹³

4 Aldanma sen tikene şanma tiken tükene²¹⁴

Cevrine çatlanmayan yolda kıalağan olur²¹⁵

5 Yürür ise eğlenmez oturursa diñlenmez

Görenler şayru şanur beñzi şolağan olur²¹⁶

6 ‘Āşık Yūnus sen dađı incitme dervişleri²¹⁷

Dervişlerüñ du‘āsı kabūl olağan olur

28

Ĥazret-i Mışrī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

1 Cān bu ilden göçmeden cānānı bulmazsa ne güç

Yārini terk itmeden yārānı bulmazsa ne güç

²¹²dost bāğ-çesine girse: ‘işık deryāsına Ĥalsa (Y.E.D.)

²¹³Güllerini dererken tiken yaylağan olur: O deryānun içinde gevher bulağan olur (Y.E.D.) /Yūnus Emre Dīvānı’nda 3. beyit ile 4. beyitin sırası yer değiştirmiştir.

²¹⁴ Aldanma sen tikene şanma tiken tükene: Āh bu ‘işıkun eşeri her kime uğrarısa (Y.E.D.)

²¹⁵ Cevrine çatlanmayan: Derdine şabretmeyen (Y.E.D.)

²¹⁶ Yūnus Emre Dīvānı’nda bu beyit yoktur.

²¹⁷ ‘Āşık Yūnus: Derviş Yūnus (Y.E.D.)

2 Şūreti insān içi hayvān olursa kişinūñ
 Taşlar ile dögünüp insānı bulmazsa ne güç

(8a)

3 Ādem'ūñ gönli evinde baħr-ı 'ummān gizlidür²¹⁸
 Dā'imā şusuz gezüp 'ummānı bulmazsa ne güç

4 Şol faķır olup gezenlerde ħazīne toptolu
 Sa'y idüp ol kenz-i bī-pāyānı bulmazsa ne güç

5 *Faķru faħr*²¹⁹ devletine irişen sulţān olur
 Faħr-i tāmme irişüp sulţānı bulmazsa ne güç²²⁰

6 Herkesūñ derdine dermānı yine derdindedür
 Derdinūñ içindeki dermānı bulmazsa ne güç

7 Bunda gelmekden murād çün kim Ĥaķūñ 'irfānıdır
 Ey Niyāzī kişi ol 'irfānı bulmazsa ne güç

²¹⁸ evinde: içinde (N.M.H.D.)

²¹⁹ "Yoksulluk övüncümdür."

²²⁰ Faħr-i: Faķr-ı (N.M.H.D.)

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

- 1 Gel ey ser-keş naşihatden bırak 'aqluñ kulağına
Gözet kim niçe lezzetler virür cānuñ dimāğına
- 2 Gel olma zāğ-veş ebter yegil tūṭi gibi sükker²²¹
İşit bülbül niçe öter konuban gül budağına
- 3 K̄ara yerler yeşil bāğlar elüñ tutar gözüñ ağlar²²²
Taşın bakar içüñ yıkar....
- 4 K̄o geç bu dünyānuñ varın bu murdārdan yunup arın²²³
Ki yüzün göresin yarın binüp cennet Burāğına²²⁴
- 5 Bu fānī dünyeye bākī kalupsın bu gümān ile²²⁵
İrer bir gün ecel yeli eser 'ömrüñ çerāğına²²⁶
- 6 Geçürdüñ 'ömrini yel yel gerek ağla gerekse gül²²⁷
K̄amu ölen irer degül anuñ Firdevs bāğına²²⁸

²²¹gibi: kimi (N.D.) / sükker: şeker (N.D.)

²²² Bu beyit, Nesimī Dīvānı'nda yoktur. / Nesimī Dīvānı'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir. (G. 394)

²²³ dünyānuñ: dünyenüñ (N.D.)

²²⁴ yüzün: dīdār (N.D.)

²²⁵ dünyeye: dünyede (N.D.) / kalupsın bu: kalan diyü (N.D.) / ile: itme (N.D.)

²²⁶ İrer bir gün: Yakın bilgil (N.D.) / ecel: fenā (N.D.) / eser: irür (N.D.) / çerāğına: çirāğına (N.D.)

²²⁷yel yel: mühmel (N.D.)

- 7 Eyü geldi yavuz gitdi n'iderse kendiye itdi²²⁹
Nazar kılmadı kimsenüñ qarasına vü ağına
- 8 Bilür bunlar yayın kışın yemezler dünyā teşvīşin²³⁰
Bırakmazlar gönül kuşın bu dünyānuñ tuzağına
- 9 Vücūduñ mülki ey 'āqıl dilerseñ yanmaya oda²³¹
Aqıt 'aqluñ pıñarınuñ şuyın dīnūñ bu ağına²³²
- 10 Yöneldüñ bir yola sen kim uzaqdur menzile irmez²³³
Azüksüz kişiler varmaz bu yollaruñ uzağına²³⁴
- 11 'Amelde nesnesi yoqdur fenā oda Nesīmīnūñ²³⁵
Eli boşıyla yöneldi gider bākī turağına²³⁶

(8b)

30

İsmā'il Hakkı

²²⁸ Kamu ölen: Dağı elüñ (N.D.)

²²⁹ n'iderse: ne itdi (N.D.)

²³⁰ Bilür bunlar yayın kışın yemezler dünyā teşvīşin: Şular kim yazın u kışın yimezler dāne-i teşvīş (N.D.)

²³¹ mülki: mülkini (N.D.) / ey 'āqıl dilerseñ yanmaya oda: oda dilersen yanmaya 'āqıl (N.D.)

²³² Aqıt 'aqluñ pıñarınuñ şuyın dīnūñ bu ağına: Gönül... (mecmua)

²³³ Yöneldüñ bir yola sen kim uzaqdur menzile irmez: Azıq al bendüñi berkit gidersen bir yola sen kim (N.D.)

²³⁴ kişiler: yayalar (N.D.) / varmaz: doymaz (N.D.) / yollaruñ: dünyānuñ (N.D.)

²³⁵ 'Amelde: 'Amelden (N.D.) / fenā oda Nesīmīnūñ: Nesīmī bu fenā oda (N.D.)

²³⁶ boşıyla: boşla (N.D.) / gider: uş gider (N.D.) / turağına: tuzağına (N.D.)

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Nefs ü ıab'ũn mā-sivādan itmeyince ictināb
Hāzret-i Hāıııdan dil ü cān eylemez feyz iktisāb
- 2 'İlmüñe maırūr olma bula gör 'ayne'l-yaıın
Tutmasun jengār pindār ile mi'rātuñ hicāb
- 3 'İlm-i resmī kıande vü 'ilm-i haıııkı kıandedür
Bir midür hiıı āb-ı ĉāh ü feyz-i řāfi-i seıāb
- 4 Kim ki ta'ııl eyledi esbāb-ı taıııli bugün
Kıldı zātuñ iki 'ālemde ĥarāb-ender-ĥarāb
- 5 Feyze Hāıııdan ger nemā bulduñsa Hāıııı řükriñ it
Ravzā-ı cānuñ ebed şolmaz kıalır bu āb u tāb

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 Göster cemālũñ ŧem‘ini yansun oda pervāneler
Devlet degül mi ‘āŧıka ŧem‘ine karŧu yanalar²³⁷
- 2 Ey ‘ālĩ çok ‘alā güzel yağmaladın gönlüm evin²³⁸
Pek bağla ‘aŧkuñ zincirũñ boŧanmasun dīvāneler
- 3 Mescid ile medreseyi iŧmarladuđ zāhidlere
Đađđa münācāt itmege yeter bize vīrāneler²³⁹
- 4 Ben meye tevbe itmezem ađyār elinden imezem
Đudret eliyle ŧuñ bize olu olu peymāneler²⁴⁰
- 5 Bezm-i ezelden bir adeğ ŧundĩ bize luğfi ile²⁴¹
Bir cur‘asından mest olur yüz biñ delü dīvāneler²⁴²
- 6 Cevr ü cefā ılmağıla ŧemsĩ seni terk eylemez²⁴³
Sen ŧanma kim seni seven senden ŧehā uŧaneler²⁴⁴

²³⁷ŧem‘ine: ma‘ŧũka (ŧ.S.D.)

²³⁸ Ey ‘ālĩ çok ‘alā: ŧol dilber-i ra‘nā (ŧ.S.D.) / yağmaladın: yağmaladı (ŧ.S.D.)

²³⁹ münācāt: ‘ibādet (ŧ.S.D.) / vīrāneler: meyđāneler (ŧ.S.D.)

²⁴⁰eliyle: yedũnle (ŧ.S.D.)

²⁴¹ezelden: Elest’den (ŧ.S.D.) / luğfi ile: dest-i İlāh (ŧ.S.D.)

²⁴² cur‘asından: atresinden (ŧ.S.D.) / mest olur yüz biñ delü dīvāneler: nũŧ iden oldĩ ebed mestāneler (ŧ.S.D.)

²⁴³ ılmağıla: itmen ile (ŧ.S.D.)

²⁴⁴ Sen ŧanma kim seni seven senden ŧehā uŧaneler: Seni seven ‘aŧıklarun hāŧā senden uŧaneler (ŧ.S.D.)

32

H azret-i N ur ²⁴⁵**Mef a' il n/ mef a' il n/ mef a' il n/ mef a' il n**

- 1 Sem adan sırr-ı tev h idi t uyan gels n bu meyd ana
Der n i re bug n All h diyen gels n bu meyd ana²⁴⁶
- 2 G renler n r-ı  aff rı t uyanlar sırr-ı Sett rı
Cih nda ŐiŐe-i ' arı Şayan gels n bu meyd ana
- 3 Őal dur ehl-i 'irf na get rsin c n  kurb na
Bug n baŐını  evg na  oyan gels n bu meyd ana²⁴⁷
- 4 Ge  p bu  b ile g lden da ı c mle hey kilden
Bu d ny  naŐŐını dilden silen gels n bu meyd ana²⁴⁸
- 5 G n l maŐŐud n  buld  cih n env r ile t ld 
Bug n N r  im m oldu yayan gels n bu meyd ana

²⁴⁵ Abd lahad N r  D v n 'nda " l h ler" b l m nde 116 Şiir olup "Der-Da'vet 'l-H lk Bi'l- rŐadi  le'l-H k" başlıklıdır.

²⁴⁶ Der n i re: Der n ce (A.N.D.)

²⁴⁷  evg na: meyd na (A.N.D.)

²⁴⁸ silen: yayan (A.N.D.)

(9a)

33

H azret-i Seyfu'll ah

Mef a' il un/ mef a' il un/ mef a' il un/ mef a' il un

1 Fir aq-ı y are  abr eyle vi al-i y ari isterse 

Cef asın c anu a c an bil cem al-i y ari isterse 

2 Eger zehr ise n u  eyle cen abu ndan gelen y ar n 

Anu  tel h ni  ir n t t z l l-i y ari isterse ²⁴⁹3 Mucell  eyle dil lev u n k d r t-ı t b 'iden²⁵⁰

G n l  y inesin  af it  ay al-i y ari isterse 

4  ar b t ehli ol n u  it  ar b-ı 'a k-ı dil-d r 

G z n ya ın rev n eyle nih l-i y ari isterse ²⁵¹5 Niz m  O lı dost derdi dev dan yekd r 'u  a a²⁵²

Cem li  od mu arrerd r cel l-i y ari isterse 

²⁴⁹tel h ni: derdini (S.N.D.)²⁵⁰t b 'iden: t b 'atden (S.N.D.)²⁵¹nih l-i:  ay al-i (S.N.D.)²⁵²Niz m  O lı: Niz mo lı (S.N.D.)

34

H azret-i Y unus

10 hece

- 1 İdel m cevl n  ılalum seyr n²⁵³
Mest olup  ayr n dost i iginde²⁵⁴
- 2 Aldum himmeti ge d m z lmeti
İ d m Şerbeti Şeyh i iginde²⁵⁵
- 3 Bır kdum ‘arı isted m y ri
Kesd m z nn rı dost i iginde²⁵⁶
- 4 Ni e bir  lfet idel m ‘uzlet
 ekel m  alvet Şeyh i iginde
- 5 Nefsi ba ladum ba rı d a ladum
Dosta a ladum dost i iginde²⁵⁷

²⁵³ cevl n: devr n (Y.E.D.)

²⁵⁴dost: Şeyh (Y.E.D.) / Y nus Emre D v n ’nda bu Şiir, d rtl k Őeklinedir. / Beyitlerin sırası Y nus Emre D v n ’nda mecmuadan farklı Şekildedir.

²⁵⁵Őerbeti:  ay ti (Y.E.D.)

²⁵⁶dost: Şeyh (Y.E.D.)

²⁵⁷ Bu beyit, Y nus Emre D v n ’nda yoktur.

6 ‘Āşıkam va’llāh ölmüşem bi’llāh

Mağşūdum Allāh şeyh ışiginde²⁵⁸

7 Yūnusum el-Ḥaqq dīdāra müştāk

‘Āşıkam ‘uşşāk dost ışiginde²⁵⁹

35

Ḥazret-i Mısrī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Nazar kıldıkça insāna gönül ḥayrāna ṭolanur

‘Acebdür kimi Ḥaqq ister kimi buṭlāna ṭolanur

2 Gel ey dertsüz kişi dürüşlügi sa‘y eylegil bunda²⁶⁰

Bu ḥāl ile ḳalursañ bil işüñ ḥüsrāna ṭolanur²⁶¹

3 Nedendür ḳāni‘ olmışsın murād-ı nefse ṭalmışsın

İçine hırşı almışsın işüñ şeytāna ṭolanur

²⁵⁸ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

²⁵⁹ dost: şeyh (Y.E.D.)

²⁶⁰ dürüşlügi: sen de dürüş (N.M.H.D.)

²⁶¹ ḳalursañ: ölürsen (N.M.H.D.)

4 Yeter çalınduñ ey hoca fenā mülkün metā‘ına²⁶²

Çok uzatma ki ‘Azrā’ il gelür bu cāna tolanur

(9b)

5 Göñül virme bu ednāya başuñı virme ğavġāya²⁶³

Çazandıġuñ ‘amel bir gün gelür mīzāna tolanur

6 Başı devletlü kul oldur Hāķı bulmuş ola seri²⁶⁴

Gözi göñli dil ü cānı kāmı Sübhāna tolanur

7 Niyāzī kulunuñ yā Rabb vücūdı zenbini maḥv it

Mülāzımdur kapañda ol saña iḥsāna tolanur²⁶⁵

36

Ḥazret-i Hüdāyī²⁶⁶

Müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

1 Kuldān saña lāyık n’ola ‘āşık seni kande bula

İḥsān meger senden ola yā Rabbenā yā Rabbenā²⁶⁷

²⁶² çalınduñ: çalışdın (N.M.H.D.) / “çalınduñ” kelimesi metinde tekrarlanmaktadır.

²⁶³ ednāya: dünyāya (N.M.H.D.) / başuñı virme: başın uğratma (N.M.H.D.)

²⁶⁴ seri: sırrı (N.M.H.D.)

²⁶⁵ saña: hemān (N.M.H.D.)

²⁶⁶ Bu şiir, Azîz Mahmūd Hüdāyî Divānı’nda muhammes şeklindedir. / Mecmuadan farklı olarak Azîz Mahmūd Hüdāyî Divānı’nda her beytin son mısraında “Senden kerem senden ‘aḥ’” tekrarlanmaktadır.

²⁶⁷ İḥsān meger senden ola: Meger senden iḥsān ola (A.M.H.D.)

- 2 Şuğrā senüñ kübrā senüñ ūlā senüñ uḥrā senüñ
Dünyā senüñ ‘uḳbā senüñ senden kerem senden ‘aṭā²⁶⁸
- 3 Nefse bizi işmarlama çignetme derd ile ğama
İlet saña yolda ḳoma yā Rabbenā yā Rabbenā²⁶⁹
- 4 Ey lā-yezāl ü lem-yezel ḳanı saña lāyık ‘amel
‘Abduñ işi sehv ü zelel senden kerem senden ‘aṭā²⁷⁰
- 5 Ḳoma Hüdāyīyi ğarīb vaşluñ aña eyle naşīb
Yesir murādı yā Mucīb yā Rabbenā yā Rabbenā²⁷¹

37

Ḥazret-i Eşref-zāde

16 hece

- 1 Ey dervişem diyen kişi ğayra gönül virme şaḳın
Cānuñı ‘aşḳ odı şanup nefis odına urma şaḳın²⁷²

²⁶⁸ senden kerem senden ‘aṭā: Yā Rabbenā yā Rabbenā (A.M.H.D.)²⁶⁹ İlet: İrgür (A.M.H.D.)²⁷⁰ senden kerem senden ‘aṭā: Yā Rabbenā yā Rabbenā (A.M.H.D.)²⁷¹ murādı: merāmī (A.M.H.D.)²⁷² urma: atma (E.R.D.)

- 2 ‘Aşk odı ‘aşıklar cānın yaqar Hāqa ulaşıdırur²⁷³
At cānını ‘aşk odına iki şanup tırma şaşın
- 3 ‘Aşk deñizi derin olur yüz biñ yüzgeçler boğılır
Kenārı yoq bu deñizin çıqam deyü şorma şaşın
- 4 Bu deñizin yüzgeçleri cānsuz olur baħrīleri
Cān terkini urmayınca bu deñize girme şaşın
- 5 Baħrī iseñ bu deñize Eşrefoğlı Rūmī eger²⁷⁴
Az az çıkar ‘aşk gevherin kendüzini yorma şaşın²⁷⁵

38

Hāzret-i Ğaybī

Fāilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilatün/ fā‘ilün

- 1 Cümle ħalkuñ ħāk-i pāyı münkerānuñ tācıyuz²⁷⁶
Cümleden müstağniyüz hem cümleñüñ muħtācıyuz

²⁷³ Hāqa: dosta (E.R.D.)

²⁷⁴ deñize: deñizde (E.R.D.)

²⁷⁵ ‘aşk gevherin: gevherlerin (E.R.D.) / yorma: urma (E.R.D.)

²⁷⁶ münkerānuñ: başınun hem (S.G.D.)

2 Hep muḍillũñ mazharıdur cümleten ehl-i fark²⁷⁷

Yetmiş iki millet içre biz gürũh-ı nāciyũz

3 Kıadrimũz fehm eylemezse ğam degũl bĩ-gāneler

Āşināya āşinā yüz bĩ-gāneler minhāciyuz²⁷⁸

(10a)

4 Dĩde-i Hakk-bĩn ile nazār olan añlar bizi²⁷⁹

‘Aşrimuzda řālibān-ı vařdetũñ mi‘rāciyuz

5 Nuşk-ı vaştiz meskenũmũz Ka‘bedũr dā‘im bizim²⁸⁰

Görmedeñ şuretde Ka‘be lik her dem hāciyuz²⁸¹

6 ‘Ārifān-ı ‘ālemũñ taşlid ile hep şarnı řoř

Bu şadar tařķiķ ile biz hān u ‘irfān açıyuz²⁸²

7 ‘Ayn-ı eřyādur dü-‘ālem zātımız der Ğaybiyā²⁸³

Biz vücũd-ı muřlaķuñ hem başri hem emvāciyuz

²⁷⁷cümleten ehl-i fark: cümle erbāb-ı tarĩk (S.G.D.)

²⁷⁸ Āşināya āşinā yüz bĩ-gāneler minhāciyuz: Āşināya tatlıyuz bĩ-gāneye hem acıyuz (S.G.D.) / Mecmuada “bĩ-gāneler” kelimesi bir hece fazladır.

²⁷⁹ nazār: nāzır (S.G.D.) / Sun‘ullāh-ı Ğaybĩ Dīvānı’nda 4. beyitten sonraki beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

²⁸⁰ Nuşk-ı: Kutb-ı (S.G.D.)

²⁸¹ Görmedeñ: Görmedũk (S.G.D.)

²⁸² hān u: kān-ı (S.G.D.)

²⁸³ eřyādur: eřyāyuz (S.G.D.) / zātımız der: zātımızdur (S.G.D.)

39

H azret-i Muştaf  H aşim 

Mef ' l n/ mef ' l n/ fe' l n

- 1 Seşerde şem'-i H aşk  eyle s z n
Yaşup perv ne c nu  eyle p ry n
- 2 İdem dirse  cem l-i H aşk  seyr n
Seşerlerde ideg r  h u efg n
- 3 Seşerlerde  r lur bezm-i vuşlat
Seşerlerde i il r c m-1 vaşdet
- 4 Seşerlerde g rin r n r-1 h zret
Seşerlerde ideg r  h u efg n
- 5 Seşerd r manzar-1 H aşka naşar-g h
G n l t fln seşerde eyle  g h
- 6 Cem liyle tecelli eyler All h
Seşerlerde ideg r  h u efg n

7 Seherdür ‘āşıka Tūr-ı tecellī
Teceddüd üzre Hakk eyler tecellī

8 Tecellīden bulur ‘āşık tesellī
Seherlerde idegör āh u efgān

9 Seherde ğark olur envāra eşyā
Seherde zāhir olur feyzi Mevlā

10 İder Hāşim şınuğ kalbüni ihyā
Seherlerde idegör āh u efgān

40

Hilmī

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

1 Hakkıñ cemālin gözleyen Hū dimesün yā ne disün
Zevk u vişālin özleyen Hū dimesün yā ne disün

2 ‘Aşk-ı Hudāya düş olan fikri gidüp bī-hüş olan
‘Aklı gidüp med-hüş olan Hū dimesün yā ne disün

(10b)

3 ‘Aqlın yitirüp ‘aşk ile meydāna giren zevk ile
Cān u gönülden zevk ile Hū dimesün yā ne disün

4 Görünse dostuñ illeri açılsa vaḥdet gülleri
Ol gül-şenüñ bülbülleri Hū dimesün yā ne disün

5 Ol kim ola ‘aşk āşinā işitse ger bir hōş şadā
İnşāf idelüm Ḥilmiyā Hū dimesün yā ne disün

41

Ḥazret-i Yūnus

11 Hece

1 Ğaflet ile Ḥaḳḳı buldum diyenler
Er yarın Ḥaḳḳ dīvānında bell’olur²⁸⁴

2 Āḥiret yerāguñ gördüm diyenler
Er yarın Ḥaḳḳ dīvānında bell’olur

²⁸⁴ bell’olur: ‘bell’olur’ların tamamı mecmuada ‘bellü olur’ şeklindedir.

- 3 Kiminüñ adı şūfî kiminüñ dervîş
Dervîş iseñ qardaş taqvāya çalış
- 4 Gizlüce yollardan Mevlāya iriş
Er yarın Hakk dīvānında bell'olur
- 5 Devletlüyem deyü faķire gülme
Gülüp gülüp şaķın kem nażar kıлма
- 6 Ölüm vardur qardaş gel ğāfil olma
Er yarın Hakk dīvānında bell'olur
- 7 Dervîş Yūnus söyler Qalū Belādan
Mu'cizāt Nebīden mürüvvet 'Alīden
- 8 Bizde bunu böyle gördüñ velīden
Er yarın Hakk dīvānında bell'olur

42

Hāzret-i Mışrī²⁸⁵**Mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün/ mefā'ilün**

²⁸⁵ Bu şiir, Niyāzī-i Mısrī Halvetī Dīvānı'nda bend şeklindedir.

1 Hevā ise yeter gönül gel Allāha dönelüm gel

Sivā ise yeter ey dil gel Allāha dönelüm gel

2 Niçe bir sevelüm gayrı niçe bir olalum ayrı

Añalum vuşlat-ı yāri gel Allāha dönelüm gel

3 Bize Hāḫḫdan gel olmadan ecel kūsı çalınmadan²⁸⁶

Cānuñ ‘Azrā’ il almadan gel Allāha dönelüm gel

4 Özenmez misin ol yāre ki aldanmışsın ağıyāre

Seni azdırmış emmāre gel Allāha dönelüm gel

5 Tāleb kııl her seḫer-gāhı yürekden eylegil āhı

Sevenler buldı Allāhı gel Allāha dönelüm gel

(11a)

6 Şoralum gel bilenlere güli bŷyın derenlere

Vişāline irenlere gel Allāha dönelüm gel

7 Niyāzīye olup ḫāldaş olursañ yoluna yoldaş²⁸⁷

Döküp gözlerimüzden yaş gel Allāha dönelüm gel

²⁸⁶ çalınmadan: urulmadan (N.M.H.D.)

²⁸⁷ yoluna yoldaş: gel yola yoldaş (N.M.H.D.)

43

Sezā'î²⁸⁸**Mefā'îlün/ mefā'îlün/ fe'ülün**

1 Şarāb-ı cām-ı vaşlından içenler
Ayılmaz tā ebed mestāne geldi

2 Senüñ 'aşkuñ hevāsına düşenler
Bilişmez 'aqlıla dīvāne geldi

3 Cemālün nūrı işrāk itse cāna
Şığışmaz mübtelān iki cihāna

4 Tecellī it kerem kııl 'āşıkāne
Efendüm bendeler ihsāne geldi

5 Düşenler 'aşkına maḥv itdi varın
Gülün buldı daḥı n'eyler o ḥārın

6 Bugün bunda görendür çünkü yarın²⁸⁹
Seni senden hemān seyrāna geldi²⁹⁰

²⁸⁸ Bu şiir, Hasan Sezāyī Dīvānı'nda bend şeklindedir.

²⁸⁹bugün: bu günü (H.S.D.) / görendür: gönder (H.S.D.)

- 7 Olanlar baħr-i zātuñ āşināsi
Beķā buldı haķıķatde fenāsi²⁹¹
- 8 Sezā'ı vaşl olup 'aşķuñ cüdāsi
İrişdi ķatreler 'ummāna geldi

44

Hāzret-i Seyfu'llāh

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Merd-i meydān-ı Hūdānuñ kārı zıķru'llāh olur
Tālib-i dīdār-ı Hāķķuñ yāri zıķru'llāh olur
- 2 Vuşlat-ı Mevlā dilerseñ iki 'ālem terkin ur²⁹²
Sālik-i rāh-ı Hūdānuñ varı zıķru'llāh olur
- 3 Ehl-i derd ol söyleme bī-derde derdin sen sen ol²⁹³
Dilde pinhān 'āşıķuñ ezķārı zıķru'llāh olur²⁹⁴

²⁹⁰ Bu beyit, mecmuada mükerrerdir.

²⁹¹ buldı: bulur (H.S.D.)

²⁹² Vuşlat-ı: Vaşl-ı (S.N.D.)

²⁹³ derdin sen sen ol: derd-i halūñi (S.N.D.)

²⁹⁴ 'āşıķuñ: 'aşķuñ (S.N.D.) / ezķārı: esrārı (S.N.D.)

4 Gel ‘avām ile kelām eyleme albũñ fesh olur²⁹⁵

Ehl-i tevidũñ mũdām gũftarı zikru’llāh olur

5 Gitmesũn Seyyid Nizāmođlı dilinden zikr-i Hađđ²⁹⁶

ulmet-i dil Őhrinũñ envāri zikru’llāh olur²⁹⁷

(11b)

45

Hağret-i Diyāri

16 hece

1 Budur Őeri‘atũñ rāhi Muđammed tevide geldi

ıkr idelũm ol Allāhi Muğammed tevide geldi

2 Tarıat rāhuñ Őoranlar irer mũrŐide varanlar

Yanuñda cũmle erenler Muđammed tevide geldi

3 Yeşil sancāđı elinde nũbũvvet nũri dalında

Melekler Şağ u Őolunda Muğammed tevide geldi

²⁹⁵kelām eyleme: kelimāt itme (S.N.D.) / fesh: hec (S.N.D.)

²⁹⁶dilinden: dilũnde (S.N.D.)

²⁹⁷ulmet-i dil: ulm-i dil (S.N.D.)

- 4 Oĸunur zıkr ile ur'ān gitdi cihān oldu pinhān
Göründi ol bāĸ-ı cinān Muĸammed tevĸide geldi
- 5 Bu Diyārī güneh-kārı ümmetüñdür ıılar zārı
ĸudānuñ sevgili yārı Muĸammed tevĸide geldi

46

ĸazret-i Nürī²⁹⁸**Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün**

- 1 Mazĸhar-ı elĸāf-ı zāt olduĸ gelen gelsün berü
Maĸla'-ı nür-ı Ÿan'āt olduĸ gelen gelsün berü²⁹⁹
- 2 Fazl-ı ĸaĸĸ bize giyürmiŸdür ĸilāfet ĸil'atuñ
Ÿehr-i yār-i ŸeŸ-cihāt olduĸ gelen gelsün berü³⁰⁰
- 3 NuŸret āyetüñ yazup menŸürumuzda ol ĸudā
āhir-i ĸızb-i 'udāt olduĸ gelen gelsün berü

²⁹⁸ Abdülahad Nürī Dıvānı'nda "İlāhiler" bölümünde 127. Ÿiir olup "Der-İzhār-i Hedıyyet-i ĸaĸĸ-ı Ān Mazĸhar-i Pāk uddise Sırruhü" başlıklıdır.

²⁹⁹nür-ı Ÿan'āt: nür-ı Ÿıfāt (A.N.D.)

³⁰⁰ Ÿehr-i yār-i ŸeŸ-cihāt: Ÿehryār-i ŸeŸ cihāt (A.N.D.)

4 *Mecma ‘a’l-bahreyn*³⁰¹ mesken kıldı Hızır-ı ‘aqlumuz

Menba‘-ı āb-ı ḥayāt olduḡ gelen gelsün berü

5 Zāhir ü bātında çün fetvā ile rü’yā ile

Ḥall-i cümle müşkilāt olduḡ gelen gelsün berü

6 Tevbe’-i telkīni iḥsān eyledi Kādir İlah³⁰²

Rāci’-i ‘afv-ı ‘uşāt olduḡ gelen gelsün berü

7 Nūriyā Mevlā *şırāt-ı müstakīm*³⁰³ i bildirüp

Mürşid-i rāh-ı necāt olduḡ gelen gelsün berü

47

Ḥazret-i Hüdāyī³⁰⁴

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

1 Vuşlat gibi ni‘met m’olur yā Rabb niçe şükr idelüm

Ḥidmet gibi devlet m’olur yā Rabb niçe şükr idelüm

³⁰¹ “İki denizin birleştiği yer.” (Kehf, 18/60).

³⁰² Tevbe’-i telkīni: Tevbe vü telkīni (A.N.D.) / eyledi: eyleyüp (A.N.D.)

³⁰³ “Doğru yol.” (Fatiha, 1/6; Hicr, 15/41; Nisa, 4/68, 175; Bakara, 2/142, 213; Al-i İmrān, 3/51, 101; Maide, 5/16; En’am, 6/39, 53, 61, 87; A’rāf, 7/16, 86; Yūnus, 10/25; Hūd, 11/56; Nahl, 16/76; Meryem, 19/36; Hacc, 22/54; Mü’minün, 23/73; Nūr, 24/46; Yasin, 36/4, 61; Şūra, 42/52; Zuhrūf, 43/43, 61; Fetih, 48/2, 20; Mülk, 67/22).

³⁰⁴ Bu şiir, Azîz Mahmūd Hüdāyī Dîvânı’nda bend şeklindedir. / Azîz Mahmūd Hüdāyī Dîvânı’nda şiirlerin sıraları mecmuadan farklı şeklindedir.

2 Cūduñla icād eyledüñ maṭlūba irşād eyledüñ
Cān u dili şād eyledüñ yā Rabb niçe şükr idelüm

3 *İnne’l Habibe’l Muşafā kad kale lā ihşā senā*³⁰⁵
Kılduñ ‘aṭā üzre ‘aṭā yā Rabb niçe şükr idelüm³⁰⁶

4 Hāzır da sen nāzır da sen kâdir de sen nâşır da sen
Zâkir de sen şâkir de sen yā Rabb niçe şükr idelüm

(12a)

5 Aqlām olup cümle şecer deryā midād olsa eger
Yazmayalar cinn ü beşer yā Rabb niçe şükr idelüm³⁰⁷

6 Eyle Hüdāyiye nazār kıalmaya fāniden eşer
Varlık senüñdür ser-te-ser yā Rabb niçe şükr idelüm³⁰⁸

48

Ḥazret-i Eşref-zāde

16 hece

³⁰⁵ “Sevgili Muhammed Mustafa muhakkak Hz. Allah’ı övmenin sınırı yoktur buyurdu.”

³⁰⁶ Kılduñ ‘aṭā üzre ‘aṭā: Şükrün ‘aṭā üzre ‘aṭā (A.M.H.D.)

³⁰⁷ yā Rabb: Mevlā (A.M.H.D.)

³⁰⁸ yā Rabb: Mevlā (A.M.H.D.)

1 Dost yoluna gidenlere uydum aña n'etmek gerek³⁰⁹

Kimüñ ile yoldaş olup kimleri terk itmek gerek

2 Evvel mürşid elin tuta kalmaya dünyā aḥrete

Hîç dimeye ḥālüm nite bildigin unutmaḡ gerek

3 Çeke bu yoluñ zaḥmetüñ rāḥat bile her miḥnetüñ

İki cihān sa'ādetüñ cümle hîçe şatmaḡ gerek

4 Nefsine zecr ide katı hîç añmaya 'āḳıbeti

Dosta bulmaḡa vuşlatı düni güne katmaḡ gerek

5 Meşgül olup riyāzete bel bağlayup 'ibādete³¹⁰

Müştāḡ olan ol ḥāzrete ne uzanup yatmaḡ gerek

6 Şular kim geçe kendüden ne cānın aña ne ḥöd ten³¹¹

Cānsuz gider dosta giden daḡı diyem n'etmek gerek

7 Cānlılar varmaz bu yola cānum diyen yolda kıala

Cān terk iden dostı bula cāndan sefer itmek gerek

³⁰⁹uydum aña n'etmek: idem niçe gitmek (E.R.D.)

³¹⁰bağlayup: bağlaya (E.R.D.)

³¹¹Şular: Şol (E.R.D.) / kendüden: kendüzinden (E.R.D.)

- 8 Eşrefođlı Rūmī yāri sevenlerüñ budur kārı
Ol dost için ağuları sükker gibi yutmağ gerek

49

Hāzret-i Yūnus

14 hece

- 1 Hāğğdan ğayrı sevgüli küllī yalandur yalan
Hāğğdan ğayrısı fānī bākī degüldür alan
- 2 Hāğğı seven ‘āşıkuñ bellü nişānı vardur
Dün uykusın uyumaz dīdāra müştāk olan
- 3 Gel uyķuya yār olma nefse aldanup alma
Yıķ nefsinüñ al‘asın şoñı vīrāndur vīrān
- 4 Sen mālına ayanma var ‘ömriñe ğüvenme
‘Ömrüñ fānīdür fānī maluñ talāndur talān
- 5 Bunda ğücüm var deyü irdüğine zūlm itme
Yarın mizān urılur ulu dīvāndur dīvān

- 6 ‘Āşık Yūnus bu sözi añlayana söyledi
Cāhillerin şöbeti ‘aqla ziyāndur ziyān

(12b)

50

Ḥazret-i Mıṣrī

14 hece

- 1 Ey kefere o ıgırıp avlar mı bu balığı
Yañlış haber söylemiş saña viren şalığı³¹²
- 2 Yere göge şıgmayan bir ıgırıbe şıgar mı
Karnı içiken anuñ deryālaruñ yatağı
- 3 Yer ile gök arası tolar dağı taşardı
Eger zāhir olaydı cihāna bir tırnağı
- 4 Yeri çeken öküz yüz on dört biñ yaşındadır³¹³
Andan dağı büyükdür bu balıguñ kulağı

³¹² saña: size (N.M.H.D.)

³¹³ Yeri çeken öküz yüz on dört biñ yaşındadır: Yer götüren sar’öküz on dört yüz biñ yaşında (N.M.H.D.)

5 Ne deñlü vaşf idersem biñde biri degüldür

Zirā bunuñ altıdur levh u qalem turağı³¹⁴

6 Merkezi de belürsüz zāhir küçük noqtadur

‘Arş ile Kürsī anuñ ğıdāsınuñ çanağı

7 Bu Mısrınüñ şüreti ğalkı aldadur veli³¹⁵

Ma’nide her bir kılı bu dünyānuñ Kaf tağı

51

Emir Sultān

11 hece

1 Gerçek ‘āşıklara şalā denildi

Dertlü olan gelsün dermānı buldum

2 Āh ile vāh ile cevlān iderken

Cānum içindeki cānānı buldum

3 Aqar gözlerümden yaş yerine qan

Zerrece görünmez gözime cihān

³¹⁴ altıdur: alnıdır (N.M.H.D.)

³¹⁵ ğalkı aldadur veli: aldar bu ğalkı veli (N.M.H.D.)

4 Deryālar nūş idüben anmaz iken
'Āşıklar andıran 'ummānı buldum

5 'Āşıklar meydāna oğrı varurlar
Erenler cem' olmış virüþ alurlar

6 Cümle evliyālar dīvān ururlar
Cevāhir başş olan dükkānı buldum

7 Aılmış dükkānlar urulmış pāzār
Cānlar mezād olur dellāl de gezer

8 Oturmış ümmetüñ berātuñ yazar
Haa maħbüb olan sultānı buldum

9 Emīr ider bu ne ħōř pāzār imiş
Erenler cem' oluban gezer imiş

10 Cümlenüñ maşüdü ol dīdār imiş
Haa arşu uran dīvānı buldum

(13a)

52

H azret-i  ft de

Mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n

- 1  l h  y ri k l ba na ki senden  ayrı y r m yok
Ne y z ile varam sa na g n hdan  zge k rum yok³¹⁶
- 2 Ne derv šem fer gatde ne t c u taht u devletde³¹⁷
Bu dehr-i d r-ı  rbetde  ar b oldum a arum yok³¹⁸
- 3 G n l y d itdi S bh n  g z m yaşı ciger kanı³¹⁹
Koruşam baş ile c n  bu yolda ihtiy rum yok
- 4 Yine bir menzile vardum ned met baħrine taldum³²⁰
Hay l-i 'aşka y r oldum şab  gibi kar rum yok³²¹
- 5 Ben m 'aş  y zi k re  ar b  ft de b -c re
Tutuşmışam ki bir n re yanumca bir yanarum yok³²²

³¹⁶ varam: varayım ( .D.) /  zge:  ayrı ( .D.) /  ft de D v n 'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

³¹⁷ taht u devletde: taht-ı devletde ( .D.)

³¹⁸ dehr-i d r-ı  rbetde: f n  d r-ı  rbetde ( .D.)

³¹⁹ ciger: ile ( .D.)

³²⁰ vardum: erdim ( .D.)

³²¹ y r: d ş ( .D.)

³²² yanarum: niy zım ( .D.)

53

H azret-i Seyfu'll ah

Mef a' il un/ mef a' il un/ fe' ul un

1 Vir rs n c nını c n n sen nd r
Ser n  ob eyle var  evg n sen nd r

2 Eger virmezse  esb-i nefse ru şat
Bug n merd- nesin meyd n sen nd r

3 Y z n d nd rme H k n h dmet nden
 derse  bendel k sul n sen nd r

4 Anu  derdi dev dur c nu a bil³²³
Dilerse  derdini derm n sen nd r

5 Seni senden h l ş it sen sen ol var³²⁴
 ıkarısa  aradan seyr n sen nd r

6 Bil rse  kendini bild n H d y 
Ne g m yersin d n   im n sen nd r

³²³ Anu  derdi dev dur c nu a bil: Anu  derd n dev dan c na yeg bil (S.N.D.)

³²⁴it sen sen ol var: its n seni var (S.N.D.)

7 Hāḳīkat ŧemsi oldu çünki zerreñ³²⁵

Nizāmođlı yüri devrān senüñdür

54

İsmā‘il Hāḳḳı

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Dīde-i fānī ile bāḳī cemāli gözleme
İŧbu noḳŧān ‘āleminde ol kemāli gözleme
- 2 Yanmadan pervāne-veŧ ‘aşḳ odına cānuñ senüñ
Sende ‘āŧıḳlar gibi sırr-ı viŧāli gözleme
- 3 Ḳālūñi ḫāl itmeden bir mürŧid-i kāmil bulup
Ḳīl ü ḳāl ‘ālemlerinde ḫüsn-i ḫāli gözleme
- 4 *Len-terāni*³²⁶ didi Hāḳḳ Musāya bu ‘ālemde çün
Sofrā-i ümmīde sen de ol nevāli gözleme
- (13b)
- 5 Girmeyince cennet-i ḳalbe bugün sa‘y eyleyüp
Ṭaşradan ol pādiŧāh-ı bī-zevāli gözleme

³²⁵ zerreñ: zātuñ (S.N.D.)

³²⁶ “Sen beni asla göremezsın.” (A‘rāf, 7/143).

- 6 Devlet-i dīdārdur faqr-i fenānuñ āhiri
 Kıl nazar Hakkı-mālī mülk ü mālī gözleme

55

Şemsī Sivāsī

Mef'ülü/ mefā'ilü/ mefā'ilü/ fe'ülün

- 1 Ey gāfil uyan rihlet-i nā-gāhı unutma
 Yol korçuludur korçusı çok rāhı unutma
- 2 Mağrūr oluban devlet-i dünyāya tayanma³²⁷
 Şağın yitirüp dīnūñi Allāhı unutma
- 3 Güç itme gücūñ yetdüğine gice vü gündüz
 Nā-gāh irişür āh-ı seher-gāhı unutma
- 4 Hāliqden utan rızkuñı halkdan şağın umma
 Bil Rabbūñi *er-Rızku 'ale'llāh*³²⁸ unutma

³²⁷devlet-i dünyāya tayanma: devlet-i dünyā-yı denīye (Ş.S.D.) / Şemseddīn-i Sivāsī Divānı'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir. (G.86)

³²⁸“Rızık Allah üzerinedir, rızkı veren Allah'tır.”

- 5 Ey çeşm-i haķāretle baķan merd-i haķāire³²⁹
 Şol³³⁰ *faķr* ile *faķr*³³¹ eyleyen ol şāhi unutma³³²
- 6 Bu dār-ı fenā iķre bugün n'teseñ elinde
 Yarın varacaĝuñ ulu dergāhi unutma
- 7 Gögüñ görüben cāh-ı cihān iķre hālini³³³
 Āķir yıķılup düşeceĝin çāhi unutma
- 8 Derbendine mevtüñ yoluñ uğrar er eger geķ
 Ol geķmesi düşvār güzer-gāhi unutma
- 9 Hem-rāhi kişinüñ eyü yavuz ‘amelidür
 Kem yoldaşı terk it eyü hem-rāhi unutma
- 10 Bir oķ dimesine bugün aldanma cihānuñ
 Şoñunda anuñ derd ile biñ āhi unutma

³²⁹ merd-i haķāire: merd-i faķāire (Ş.S.D.)

³³⁰ Şol: Ol (Ş.S.D.)

³³¹ “Yoksulluk övüncümdür.” sözüne telimih vardır.

³³² eyleyen: iden (Ş.S.D.) / ol: ulı (Ş.S.D.)

³³³ Gögüñ: Gögsüñ (Ş.S.D.) / görüben: gerüben (Ş.S.D.) / hālini: şalınma (Ş.S.D.)

11 Bu dār-ı fenā içre hüdā yolları çokdur³³⁴

Şemsî yürî var Hakkā giden rāhı unutma

56

Ḥazret-i Yūnus

14 hece

1 Sen cānuñdan geçmedin cānān ārzū kılarınsın

Zünnārını kesmedin imān ārzū kılarınsın³³⁵

2 *Men ‘arafe nefsehi*³³⁶ dirsın illā degülsın

Melā’ikden yukāru seyrān ārzū kılarınsın

3 Bilmezsin ki sen seni şadefde ne gevhersın³³⁷

Mışra sultān olmadın Ken‘ān ārzū kılarınsın³³⁸

(14a)

4 Tıfl-ı nevresler gibi ağaç ata binersın³³⁹

Meydān ele girmeden cevlān ārzū kılarınsın³⁴⁰

³³⁴dār-ı fenā: bāğ-ı cihān (Ş.S.D.) / hüdā: hevā (Ş.S.D.)

³³⁵Zünnārını: Bilden zünnār (Y.E.D.)

³³⁶“Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” sözüne telmih vardır.

³³⁷Bilmezsin ki: Bilimedün (Y.E.D.)

³³⁸Mışra sultān olmadın: Mısır’da sultān iken (Y.E.D.)

³³⁹Tıfl-ı nevresler: Tıfl-ı nev-reste (Y.E.D.) / ağaç ata binersın: etegin at idinüp (Y.E.D.)

³⁴⁰Meydān ele girmeden: Ele çevgān almadın (Y.E.D.) / cevlān: meydān (Y.E.D.)

5 Balıklayın şudasın bilmezsin ki neydesin
‘Alāyıkdan yukaru ‘ummān ārzū kııarsın³⁴¹

6 Dost ile aramızda yetmiş iki perde var
Birisinden geçmeden cānān ārzū kııarsın³⁴²

7 Derviş Yūnus her derde Eyyūblayın şabr eyle³⁴³
Derde sen katlanmadan dermān ārzū kııarsın³⁴⁴

57

Ḥāzret-i Mıṣrī

Mef‘ūlü/ mefā‘ilün/ mef‘ūlü/ mefā‘ilün

1 Derd-i Ḥāḫa ṭālib ol dermāna irem dirseñ
Miḥnetlere rāğıb ol āsāna irem dirseñ

2 ‘Aşq yolu belālıdur her kārı cefālıdur
Cānuñdan ümīdüñ kes cānāna irem dirseñ

³⁴¹ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

³⁴² Yūnus Emre Dīvānı’nda bu beyit şu şekildedir:

Yitmiş yidi perde var dostunı ārzūlama

Yidisinden geçmedin yaqın ārzū kııarsın

³⁴³ Derviş Yūnus: Yūnus düşdüñ (Y.E.D.) / her: bu (Y.E.D.)

³⁴⁴ Derde sen katlanmadan: Derde katlanımsın (Y.E.D.)

- 3 Od yaq sīneñi çāk it şu gibi özin pāk it
Yüzüñ yere sür hāk it ‘ummāna irem dirseñ
- 4 Bu yolu bil andan gel deryāyı bul andan tal
Ça‘rine irüp el şal dürr-kāne irem dirseñ
- 5 Pīrūñle olan ‘ahdi güt neñ varısa ço git
Bildüklerini terk it ‘irfāna irem dirseñ
- 6 Şabr itmede Eyyüb ol ğam çekmede Ya‘küb ol
Yūsuf gibi maħbüb ol Ken‘āna irem dirseñ
- 7 Terk it qurı da‘vāyı hem ‘ucb ile riyāyı
Mışrī ço o sevdāyı Sübhāna irem dirseñ

58

Hāzret-i Nūrī³⁴⁵**Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün**

- 1 İlahī n’eylesün n’etsün gönül sensüz qarār itmez
Eger tursun eger gitsün gönül sensüz qarār itmez

³⁴⁵ Abdülahad Nūrī Dīvānı’nda “İhāiler” bölümünde 47. şiir olup “Der-Ṭaleb-i Mevlā Ve Terk-i Mā-sivā” başlıklıdır. / Şiir, Abdülahad Nūrī Dīvānı’nda bend şeklindedir.

2 Cihān bāğında bir sâ‘at ne mümkündür ola rāḥat

Olursa ravza-i cennet gönül sensüz karar itmez

3 N’ider ol bāğ u bostānı n’ider ol ḥūr u ğılmānı³⁴⁶

Firākuñla yanar cānı gönül sensüz karar itmez

4 Murādı sensin ey Mevlā dilinde ğayrı yoğ ašlā

Olursa meskeni Ṭübā gönül sensüz karar itmez

5 Çü sensin Nūrīnūñ yāri n’ider ol ğayrı efkārı

Süründürme o nā-çārı gönül sensüz karar itmez³⁴⁷

(14b)

59

Ḥazret-i Hüdāyī³⁴⁸

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

1 Ey pādişāh-ı bī-vezīr iḥsān cenābuñdan senüñ

Ey bī-şebīh ü bī-naẓīr iḥsān cenābuñdan senüñ

³⁴⁶ol ḥūr u ğılmānı: ḥūrīyi ğılmānı (A.N.D.)

³⁴⁷Süründürme: Sevindür sen (A.N.D.)

³⁴⁸Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bu şiir, bend şeklindedir.

2 Her şeyi sen virdüñ vücüd cümle saña eyler sücüd
Cānum seni kılsun şühüd ihsān cenābuñdan senüñ

3 Kapuñdağı bī-çāreler koyup yā kande vareler
Ayruķ kime yalvareler ihsān cenābuñdan senüñ

4 Her emri tedbīr eyleyen eşyāya te'sīr eyleyen
Cān u teni bir eyleyen ihsān cenābuñdan senüñ

5 Senden Hüdāyī ey Kerīm ister *şırāt-ı müstaķīm*³⁴⁹
Senin³⁵⁰ çü *Rahmānū 'r-rahīm*³⁵¹ ihsān cenābuñdan senüñ

60

Ḥazret-i Eşref-zāde

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

1 Yüregime dost derdi urdı dürlü yāreler
[Kim] ṭabībler aña kılmaz ne devā ne çāreler

³⁴⁹ şırāt-ı müstaķīm: Daha önce geçen 46. şiirin 303 numaralı dipnotuna bkz.

³⁵⁰ Senin: Sensin (A.M.H.D.)

³⁵¹ "O Rahmān, O Rahīm." (Fatiha, 1/3).

- 2 İllā olur vaşl-ı dost aña dermān ey ʔabīb³⁵²
Andan özge her ne kılsam yüregümi yāreler³⁵³
- 3 Kim ezel gününde şāha maḥrem-i esrār ise
Hāldaşumdur rāzdaşumdur gelsün ol āvāreler
- 4 El ʔutuşup gidelüm Hāḫḫdan yaña ive ive³⁵⁴
Bizi bunda aldamasun işbu aĝ u ʔareler³⁵⁵
- 5 ‘İlmine maĝrūr olanlar ʔaldı ‘aşḫdan bī-naşīb
‘Āşıḫuñ bir lem‘asına irmez ol bī-çāreler
- 6 ‘Ālīdür ‘aşḫ meclisi bī-derd olanlar iremez
Göñli bī-derdüñ ʔatıdur şanki seng-i ḫāreler
- 7 ‘Āşıḫ-ı şūrīdeler āşüfte şeydā oluban³⁵⁶
Ḥaş gibi göñülleri yumşaq muma döndāreler³⁵⁷

³⁵² vaşl-ı dost: dost vaşlı (E.R.D.) / dermān ey ʔabīb: dermān-ı ʔabīb (E.R.D.)

³⁵³ yāreler: pāreler (E.R.D.)

³⁵⁴ Hāḫḫdan: dostdan (E.R.D.)

³⁵⁵ aĝ u ʔareler: aḫlar ʔaralar (E.R.D.)

³⁵⁶ āşüfte: şūrīde (E.R.D.)

³⁵⁷ Ḥaş: Şol taş (mecmua)

8 Hemîşe dost derdi ile teşne-dil olanları³⁵⁸

Dost vaşlı şerbet ile dâ'imâ şuvâreler³⁵⁹

9 İllâ görmez anı bu ten gözi cān gözi gerek

Cān gözini açmağa mürşid kıtına vareler³⁶⁰

10 Eşrefoğlu Rūmîye şorar iseñ dost kıandedür

Diye yer gök 'Arş u Kürsî toptolu hep areler³⁶¹

61

Ḥazret-i Diyārî

11 hece

1 Yaratdı ol Mevlâ cümle cihānı

Kendisi şerî'at üzerindedür

(15a)

2 Arayanlar buldı yolu erkānı

Anlar da tarîkat üzerindedür

³⁵⁸ Hemîşe dost derdi ile: Dost derdile hemîşe (E.R.D.)

³⁵⁹ Dost vaşlı: Dost vaşlatı (mecmua)

³⁶⁰ gözini: gözün (E.R.D.) / mürşid: bir mürşid (E.R.D.) / Bu beyit, Eşrefoğlu Rūmî Dīvānı'nda 10.beyittir.

³⁶¹ 'Arş u Kürsî: 'Arş u Kürs (E.R.D.) / toptolu: toptoludur (E.R.D.) / hep areler: her aralar (E.R.D.)

- 3 Bir kāmīl mürşide yeten varısa
Bir bir sözlerini tutan varısa
- 4 Dünyāyı bir pula şatan varısa
Anuñ qalbi cennet üzerindedür
- 5 Kāmīl olan kimse beyhüde yatmaz
İblīs ile nefsüñ yoluna gitmez
- 6 Mevlādan ğayrıya elin uzatmaz
Her biri bir şan‘at üzerindedür
- 7 Bunı böyle söylediler erenler
Cān gözin açup Hāqkı görenler
- 8 Bu fānī dünyāya gönül virenler
Derd ile meşakkat üzerindedür
- 9 Diyārī dime gördüm ben de ben beni³⁶²
Cān gözün açup gör sen de sen seni

³⁶² Mısrām vezni tutarsızdır.

10 Budur saña Hakkuñ luğ u ihsanı

Tac u taht u devlet üzerindedür

62

Hazret-i Seyfu'llah

Fa'ilatun/ fa'ilatun/ fa'ilatun/ fa'ilun

1 Kanı bir aşk ehli kardaş kanı bir derd ehli yar

Bağrı başı gözi yaşı kanı bir dostuñ añar³⁶³

2 Kanı bir kavlinde şadık kanı bir Hakk dertlüsi

Kanı bir ah eyledikçe sinesinden od çıkar

3 Kanı inil inil inler derdinuñ dermanı yok³⁶⁴

Kanı uyku görmeyüp ider seherler ah u zar³⁶⁵

4 Kanı bir mürşide ikrar eyleyüp sabit turan

Kanı cümle varlıguñ terk eylemiş bir tac-dar

³⁶³başı: başlu (S.N.D.) / yaşı: yaşlu (S.N.D.)

³⁶⁴inil inil inler: iniler inil inil (S.N.D.)

³⁶⁵görmeyüp: gelmeyüp (S.N.D.) / ider: iden (S.N.D.)

- 5 Kānı Seyyid Seyfî gibi kendüzin yoğ eylemiş
Ehl-i ‘aşkuñ ayağı altında olmuş hāk-sār

63

Hāzret-i Yūnus

11 hece

- 1 Dervīşlük başdadur tādca degüldür
Kızdıрмаğ oddadur sacda degüldür

- 2 Ararsañ Mevlāyı qalbinde ara³⁶⁶
Kudüsde Mekkede Hıacda degüldür

- 3 Göñül kıblesine eyle teveccüh
Ol Hind ü Yemende Becde degüldür³⁶⁷

(15b)

- 4 Eger bir mü’minüñ qalbüñ yıqarsañ³⁶⁸
Hakka eyledigüñ secde degüldür

³⁶⁶ Mevlāyı: Allāh’ı (Y.E.D.)

³⁶⁷ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

³⁶⁸ yıqarsañ: kırarsan (Y.E.D.)

- 5 Arıt var gönlini cümle sivādan
Hakka vuşlat toqda açda degüldür³⁶⁹
- 6 Qabül it Yünusuñ erkān sözini³⁷⁰
Başa gelür her iş yaşda degüldür³⁷¹

64

Hāzret-i Mışrī

Müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

- 1 Derviş olan 'āşık gerek yolunda hem şādık gerek
Bağrı anuñ yanık gerek cān gözleri açık gerek
- 2 Alçaqdan alçaq yüriye topraq altında çüriye
'Aşq āteşinde eriye altun olup sızmaq gerek³⁷²
- 3 Zıkr-i Hāka meşgül ola yana yana tā kül ola
Her kim diler maqbül ola tevḥide boyanmaq gerek³⁷³

³⁶⁹ Bu beyit, Yünus Emre Dīvānı'nda yoktur.

³⁷⁰ erkān: erken (Y.E.D.)

³⁷¹ her iş yaşda: bir gün geçce (Y.E.D.)

³⁷² olup: gibi (N.M.H.D.)

³⁷³ Her kim diler: İsterse kim (N.M.H.D.)

- 4 İven kişi yol alamaz maşşudunu tiz bulamaz
Yoğ olmayan var olımaz varını şağıtmağ gerek³⁷⁴
- 5 Dervifleruñ en alçağı buğday içinde burçağı
Bu Mışrı gibi balçığı her bir ayağ başmağ gerek

65

Hızret-i Dil-i Dānā

16 hece

- 1 Yaban yerde ne gezersin gel ādeme ir bu deme
Hāyvān gibi n'eylersin gel ādeme ir bu deme
- 2 Nüşā-i vaędet ādemdūr nefĥa-i ķudret ādemdūr
Ādemden ğayrı 'ademdūr gel ādeme ir bu deme
- 3 Āyīne-i Hāķķ ādemdūr görinen gören bu demdūr
Her nefis ism-i a'zamdur gel ādeme ir bu deme
- 4 Ādemdūr rahmet-i Rahmān ādemdūr gevher-i her kān
'Ālem cisimdūr ādem cān gel ādeme ir bu deme

³⁷⁴ şağıtmağ: talatmak (N.M.H.D.)

5 Ādemdür Hakkā giden yol Hakkı isterseñ ādem bul

Ādeme cümle eşyā kul gel ādeme ir bu deme

6 İbrāhīm ādeme gel her müşkilüñ olsun hāl

Ādem ma'nīden āl el gel ādeme ir bu deme³⁷⁵

66

‘Abdülhay

Mef'ülü/ mefā'ilün/ mef'ülü/ mefā'ilün

1 Rabbüñden olur ihsān ey dil neye maḥzünsin

Derdine olur dermān ey dil neye maḥzünsin

2 Hakkdur seni var iden bī-şabr u bī- qarār iden³⁷⁶

Tevhīd ile yār iden ey dil neye maḥzünsin

(16a)

3 İmāna iren sensin 'irfāna iren sensin

Dīdārı gören sensin ey dil neye maḥzünsin

4 Tevhīd ile pür-nūr ol 'irfān ile ma'mūr ol

Dīdār ile mesrūr ol ey dil neye maḥzünsin

³⁷⁵ Beytin vezni kusurludur.

³⁷⁶ Mısrām vezni kusurludur.

- 5 ‘Abdülhay ider āhı bulmağa Hağa rāhı
Sevmiş güzel Allāhı ey dil neye maḥzūnsın

67

Sezā’i

Mefā’ilün/ mefā’ilün/ mefā’ilün/ mefā’ilün

- 1 Virüp ‘aşkuñ vüçüdüm kaçresin deryāya döndürdüñ
Bu Mecnūnı vişāle irgürüp Leylāya döndürdüñ
- 2 Beni şahrā-yı hicrūñden vişālūñ bezmine koyduñ
Baña şunduqlaruñ cāmı mey-i ḥamrāya döndürdüñ
- 3 Bu vīrān göñlümi yapduñ tecellī-i cemālūñle
Caḥīm iken yerimi cennetü’l-me’vāya döndürdüñ³⁷⁷
- 4 Gül-i ruḥsāruña karşı dil-i nālānı sulṭānum
Dem-ā-dem zār ider bir bülbül-i şeydāya döndürdüñ
- 5 Senūñ şevküñ tesellīsi benüm göñlümde pinhāndur
Baña bu mülk ü dünyāyı hemān zindāna döndürdüñ³⁷⁸

³⁷⁷yerimi: yirüm (H.S.D.) / cennetü’l-me’vāya: luṭf eyledüñ me’vāya (H.S.D.)

- 6 Cemālũñ Şem'ine cānum yanar pervāneden artıķ
Maĥabbet bezmine ķoyduñ dil-i Őeydāya dōndürdüñ
- 7 Sezā'inũñ eline cām-ı 'aŐķuñ Őunduñ ey Mevlā
Alup nũŐ eyleyen 'āŐıķları Őeydāya dōndürdüñ³⁷⁹

68

Tālibī

10 hece

- 1 Yandum kül oldum 'aŐķ meydānında
Ķoķar gül oldum 'aŐķ meydānında
- 2 Gül idüm Őoldum nūr ile Őoldum
Bilmezem n'oldum 'aŐķ meydānında
- 3 Ağlaram gülmem yaşımı silmem
N'olduğum bilmem 'aŐķ meydānında
- 4 Ĥaķķ 'aŐķı geldi benlüğim aldı
Bir adum ķaldı 'aŐķ meydānında

³⁷⁸mülk ü dünyāyı: mülk-i dünyāyı (H.S.D.) / zindāna: gül-zāra (H.S.D.)

³⁷⁹'āŐıķları: 'āŐıķların (H.S.D.)

5 Bî-hüş olmuşam med-hüş olmuşam

Ser-hōş olmuşam ‘aşk meydânında

6 Tâlibî hayrân ‘aşk ile nālân

Olmuşam ‘irfân ‘aşk meydânında

(16b)

69

Ḥazret-i Nūrî³⁸⁰

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

1 Derde devâ bulmaz ise bî-çâre kullar n’eylesün³⁸¹

Dilde şafâ bulmaz ise bî-çâre kullar n’eylesün

2 Ey pâdişâh-ı bî-nişân künhüne irmez ‘aql u cân³⁸²

Ḥayretde iken dü-cihân bî-çâre kullar n’eylesün

3 Kûl bir za‘îf ü bî-mecâl ‘aqlum aña olmuş ‘iḳâl³⁸³

Sensüz seni bulmaḳ muḫâl bî-çâre kullar n’eylesün

³⁸⁰ Abdülahad Nūrî Dīvânı’nda “İlâhîler” bölümünde 97. şiir olup “Ḥacât-ı İbâd-ı Heme-Râ Ez-ân Ḥâliḳ-i Yezdân Ḥâşıl Şevet” başlıklıdır. / Abdülahad Nūrî Dīvânı’nda bu şiir, bend şeklindedir.

³⁸¹ bulmaz: olmaz (A.N.D.)

³⁸² ‘aql u cân: ‘aql-ı cân (A.N.D.)

³⁸³ za‘îf ü bî-mecâl: za‘îf-i bî-mecâl (A.N.D.) / ‘aqlum: ‘aqlı (A.N.D.)

- 4 Cānlar umar vaşla ire şems-i cemālünü göre
Tākat mi var ebsem tura bī-çāre kullar n'eyesün
- 5 Ey Ḥayy u Kayyūm u Eḥad iḥsānuñ umar ehl-i derd³⁸⁴
'Uşşākā itmezseñ meded bī-çāre kullar n'eyesün
- 6 Mevlā kayırmazsa kulı Nūrī niçe bulsun yolu³⁸⁵
Menzil uzaq dergāh ulı bī-çāre kullar n'eyesün

70

Ḥazret-i Hüdāyī³⁸⁶**Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün**

- 1 Bir 'aşq-ı pāk iḥsān ide ol Qādir-i Ḥayy u Vedūd
Ḥubb-ı sivā dilden gide cānum ide Ḥaqqı şühūd
- 2 Mevlā tecellī eyleye diller tesellī eyleye
İḥsān-ı küllī eyleye zāhir ola envār-ı cūd

³⁸⁴ ehl-i derd: kul ebed (A.N.D.)³⁸⁵ bulsun: bula (A.N.D.)³⁸⁶ Bu şiir, Azîz Mahmūd Hüdāyî Dîvânı'nda bend şeklindedir.

3 Gel enfüs ü āfāka baḡ Ḥaḡḡı bulan ‘uṣṣāka baḡ

Bu ‘ālem-i ıtlāka baḡ gitsün izāfāt u ḡuyūd

4 ‘Āriflere ‘irfān gerek ‘āşıḡlara cānān gerek

Şādıḡlara bürhān gerek *Ver-ne zid-da ‘vāhā ḡi sūd*³⁸⁷

5 Ḳoyup Hüdāyī cān u ten vaḡdet diyārına giden

Fānī cihānı terk iden bulmaz mı ḡaḡḡānī vüçüd³⁸⁸

71

Ḥāzret-i Yūnus

10 hece

1 Ayırma beni senden Yaradan

Düşüp ölürem ben bu yaradan

2 Düşdigüm için ḡamı çekerem³⁸⁹

Alur cānumı bir gün Yaradan³⁹⁰

³⁸⁷ “Deḡilse iddiālardan ne fayda vardır ?”

³⁸⁸ cihānı: vüçüdü (A.M.H.D.)

³⁸⁹ Düşdigüm: Öldüğüm (Y.E.D.) / ḡamı çekerem: ḡussa mı yirem (Y.E.D.)

³⁹⁰ Alur: Ala (Y.E.D.) / bir gün: yine (Y.E.D.)

3 Ağlama direm şol gözlerime

Ƙan yaş aƙıdup aƙdan ƙaradan³⁹¹

4 Varam yüz sürem şeyh ışigine

Bir ƙırƙa kim yüz biñ pāreden³⁹²

5 Derviş Yūnusūñ budur maƙşūdı³⁹³

Ala yārini ƙıƙa aradan³⁹⁴

(17a)

72

Ƙazret-i Seyfu'llāh

Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

1 Eger vuşlat şebinde cān hiçāb olursa cānāne

Anı terk eyleyem bi'llāh virem yoluna şükrāne³⁹⁵

2 Maħabbet bezminüñ cāmın içen cān ƙıymetüñ bilmez

Gezer şūrīde vü şeydā iki 'ālemde mestāne

³⁹¹ aƙıdup: aƙıdur (Y.E.D.) / aƙdan ƙaradan: aƒ u ƙaradan (Y.E.D.)

³⁹² Yūnus Emre Divānı'nda bu beyit şu şekildedir:

Varam ƙul olam şeyh ışigine
'Abā dikiñem yüz biñ pāreden

³⁹³ Derviş: Emrem (Y.E.D.) / budur maƙşūdı: murādı budur (Y.E.D.)

³⁹⁴ Ala yārini: İre yārine (Y.E.D.)

³⁹⁵ Anı: Ki (S.N.D.) / bi'llāh: ol cānı (S.N.D.)

- 3 Vişālin isteyen ‘āşık maḥabbet eylemez ğayra
Murādı vāşıl itmekdür hemān cānını cānāne
- 4 Muşaffā eyle gel ḳalbūñ arıt emmāre ḳavlinden³⁹⁶
Ḳurılı taḫt-ı sulṫānı geḳüp otura şāhāne³⁹⁷
- 5 Maḥabbet gencine maḫzen olaldan Seyfinūñ göñli
Anuñcün her ḳaçan baḳsa görünür şöyle vīrāne³⁹⁸

73

Ḥāzret-i Mışrī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ fe‘ülün

- 1 Ḥudā da‘vet ider *Elḥamdü li‘llāh*³⁹⁹
Bu cān⁴⁰⁰ dosta⁴⁰¹ gider *Elḥamdü li‘llāh*⁴⁰²
- 2 Ḥāḳīḳat şehrine çün rıḫlet oldı
Göñül ṫurmaz iver *Elḥamdü li‘llāh*⁴⁰³

³⁹⁶ ḳavlinden: fi‘linden (S.N.D.)³⁹⁷ taḫt-ı sulṫānı: taḫt sulṫānı (S.N.D.)³⁹⁸ baḳsa: baḳsuñ (S.N.D.)³⁹⁹ “Ḥamd.” (Fatiha, 1/2).⁴⁰⁰ cān: cāna (E.R.D.)⁴⁰¹ dosta: Ḥāḳḳ’a (E.R.D.)⁴⁰² “Ḥamd.” (Fatiha, 1/2).⁴⁰³ “Ḥamd.” (Fatiha, 1/2).

- 3 Tıyaldan cān u dil vaşl-ı Hābībī
Hem oqur hem yazar *Elḥamdü li'İllāh*⁴⁰⁴
- 4 Yaqın geldi tūlū'-i şems-i rūḥum⁴⁰⁵
Bu gūn gūnüm toğar *Elḥamdü li'İllāh*⁴⁰⁶
- 5 Ölüm didükleridür ḥalvet-i yār
Ḳamu ağıyār gider *Elḥamdü li'İllāh*⁴⁰⁷
- 6 Şehādet manşıbidur 'ālī manşıb
Bize viriliser *Elḥamdü li'İllāh*⁴⁰⁸
- 7 Göründi ma'nī yüzünden cemālī⁴⁰⁹
Bozuldı heb şuver *Elḥamdü li'İllāh*⁴¹⁰
- 8 Bilişdük bunda hem iḥsānlar oldı⁴¹¹
Naşībimiz ḳadar *Elḥamdü li'İllāh*⁴¹²

⁴⁰⁴ "Hamd." (Fatiha, 1/2).

⁴⁰⁵ tūlū'-i şems-i rūḥum: tūlū'a şems-i rūḥum (E.R.D.)

⁴⁰⁶ "Hamd." (Fatiha, 1/2).

⁴⁰⁷ "Hamd." (Fatiha, 1/2).

⁴⁰⁸ "Hamd." (Fatiha, 1/2).

⁴⁰⁹ göründi: gözükdü (E.R.D.)

⁴¹⁰ "Hamd." (Fatiha, 1/2).

⁴¹¹ oldı: etdi (E.R.D.)

⁴¹² "Hamd." (Fatiha, 1/2).

9 Ne ğam giderse dünyādan Niyāzī

Vişāline irer *Elḥamdü li'llāh*⁴¹³

74

Ḥazret-i Eşref-zāde

14 hece

1 ‘Arşdan yüce kurulmuş eyvānı dervīşlerüñ⁴¹⁴

‘Arş Kürsī levḥ u қalem seyrānı dervīşlerüñ⁴¹⁵

2 Tolu tolu қadeḥler içerler dost elinden⁴¹⁶

Nişān-ı bī-nişānda cevḫānı dervīşlerüñ⁴¹⁷

(17b)

3 Dervīşler dosta gider iki cihānı n’ider

Mekān lā-mekāndur meydānı dervīşlerüñ⁴¹⁸

4 Nelüksüz nitelüksüz baқarlar dost yüzine

Pāyānsuz devr içinde devrānı dervīşlerüñ

⁴¹³ “Hamd.” (Fatiha, 1/2).

⁴¹⁴ eyvānı: şayvānı (E.R.D.)

⁴¹⁵ ‘Arş Kürsī: ‘Arş u Kürsī (mecmua) / seyrānı: ḫayrānı (E.R.D.)

⁴¹⁶ içerler dost elinden: dost elinden içerler (E.R.D.)

⁴¹⁷ Nişān-ı bī-nişānda: Nişānsuz bī-nişāndur (E.R.D.)

⁴¹⁸ Mekān lā-mekāndur: Mekānsuz lā-mekānda (E.R.D.) / meydānı: seyrānı (E.R.D.)

- 5 Dervîşleri Hakk sever Qur'an içinde öger
Hâzret işigindedür dîvânı dervîşlerûñ
- 6 Âdem yaradılmadan Elestden ilerüden⁴¹⁹
'Ahdları var dostıla pinhâni dervîşlerûñ
- 7 Dervîşlerûñ sözini ferîştehler añlamaz
Dört kitâbı cem' ider beyânı dervîşlerûñ⁴²⁰
- 8 Hızra yoldaş olmazlar Musâya sır dimezler
Perkişüpdür dostıla peymâni dervîşlerûñ
- 9 Cümle yaradılmışuñ dervîşler bilür dilüñ⁴²¹
Süleymân dağı bilmez lisâni dervîşlerûñ⁴²²
- 10 Dervîşler işbu mülke teferrüce geldiler
İki cihândan öte cihâni dervîşlerûñ
- 11 Bu Eşrefoğlu Rûmî dervîşlerûñ mücrîmi
'Abdü'l-Ğâdir sultândur sultâni dervîşlerûñ

⁴¹⁹ yaradılmadan: yaradılmazdan (E.R.D.)

⁴²⁰beyânı: lisâni (E.R.D.)

⁴²¹ yaradılmışuñ: yaradılmışum (E.R.D.) / bilür dilüñ: dilin bilür (E.R.D.)

⁴²²dağı bilmez: bilmez nedür (E.R.D.) / lisâni: zebâni (E.R.D.)

75

Hacı Bayrām Velī

16 hece

- 1 Çalabum bir şār yaratmış iki cihān aresinde
Baķıcaķ dīdār görünür ol şehrūñ kenāresinde
- 2 Nā-gehān ol şāra vardum ol şārı yapılıur gördüm
Ben daķı bile yapıldum taş u topraķ aresinde
- 3 Şākirdleri taş yonarlar yonup üstāda şunarlar
Mevlānuñ ismūñ añarlar her taşuñ bir pāresinde
- 4 Ol şārdan oķlar atılır gelür cānlara batılır
'Āşıķlar cānı şatılır ol şāruñ pāzāresinde
- 5 Şār didigümüz gönüldür ne 'ālimdür ne cāhildür
'Āşıķlar ķanı sebīldür ol şāruñ ķanāresinde
- 6 Bu sözi 'ārifler añlar cāhiller işidüp tañlar
Hacı Bayrām kendi bañlar ol şāruñ menāresinde

76

Kıt'a Muşafâ Haşîmî

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

- 1 'Aded devri nübüvvetle tamâm itdi temâşâyı
Velâyet devridür zâhid olur müşrik diyen lâyı

- 2 Kesâd buldı zühd halvet gerekmez celle vü esmâ
Hemân ikrâr ile hizmet açar vech-i müsemmayı

(18a)

77

Şemsî

Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

- 1 Cümle 'âlem âşinâ ben arada bî-ganeyem
Her işüm agyâr ile gör ne 'aceb dîvâneyem⁴²³
- 2 Teşneyem zulmetde kaldum âb-ı hayvân isterem
Girmeden deryâ-yı 'aşqa tâlib-i dür-daneyem

⁴²³ne: kim (Ş.S.D.)

3 Bilmeyüp ta'mîr-i cism itdüm velî kalbüm harâb

El-meded mi'mâr-ı 'âlem kı l nazar vîrâneyem⁴²⁴

4 Zât-ı muṭlaḳ çünki yüz gösterdi kaydı n'eylerem⁴²⁵

Ḳayda ger dil kayd idem hüküm eyle kim büthâneym⁴²⁶

5 Mey-fürüş oldum şalâdur ehl-i 'aşḳa Şemsiyâ

Bendedür hamr-ı ez el gelsün gelen meyhâneym⁴²⁷

78

Ḥâzret-i Nesimî

Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

1 Yir ile gök yoḡiken ben tâ ezelden var idüm

Gevherüñ yek-dânesinden ilerü pergâr idüm

2 Gevheri âb eyledüm tutdı cihâkı ser-te-ser

Yir ü göḡi ins ü cini yaradan settâr idüm

⁴²⁴ El-meded: Hay meded (Ş.S.D.) / Şemseddîn-i Sivâsî Dîvânı'nda 2. beyit ile 3.beytin sırası yer deḡiştirmiştir.

⁴²⁵ kaydı: ġayrı (Ş.S.D.)

⁴²⁶ Ḳayda: Ġayra (Ş.S.D.)

⁴²⁷ Bendedür: Bizdedür (Ş.S.D.)

- 3 Girdüm âdem ÷onuna pes kimse bilmez sırrımı
Ben bu Beytu'llâh içinde....
- 4
Ben *Ene'I-Hakk*⁴²⁸ çağırıp Mansûr ile ber-dâr idüm
- 5 Postum aldum çineme ben gâ'ib oldum bir zamân
Kimseler bilmezdi sırrum Hakk ile sır-dâr idüm
- 6 On sekiz biñ 'âlemi seyr eyledüm başdan uca
Yirüñ altındağı sacı kızdıran şol nâr idüm
- 7 Ben Nesimiyem Hakkı Hakk tanımışam bî-gümân
Hakk idi beni yaradan ben aña der-kâr idüm

79

Hâzret-i Yûnus

14 hece

- 1 Benem ol 'aşk bahresi deñizler hayrân baña
Deryâ benüm kaçtremdür 'aşk oldu 'ummân baña⁴²⁹

⁴²⁸ Hallâc-ı Mansûr'un söylediğı "Ben Hakk'ım." manasına gelen meşhur bir söz.

2 Yoğiken ol bār-gāh sen var idüñ ey pādişāh⁴³⁰

Āh bu ‘aşk elinden āh derd oldu dermān baña

3 Ādem yaradılmadın bedene cān urılmadın⁴³¹

Şeytāna la‘net olmadın ‘arş oldu seyrān baña⁴³²

4 Şerī‘at ehli ırak iremez bu menzile⁴³³

Ben kuş dilin bilürem söyler Süleymān baña

(18b)

5 Kaf tağı zerrem degül ay u güneş baña kul

Aşlum Hakkdur şekk degül mürşiddür Qur‘ān baña

6 Geldi ol dīn ulusı andan oldu kāmusı⁴³⁴

İbrāhīm Hālil Mūsā andandur bürhān baña⁴³⁵

7 Çünkü toğdı Muştafā ‘ālem oldu pür şafā

Ol itdi ‘ahde vefā andandur ihsān baña⁴³⁶

⁴²⁹ ‘aşk oldu: zerreler (Y.E.D.)

⁴³⁰ Yoğiken: Yoğıdı (Y.E.D.) / ol: bu (Y.E.D.) / bār-gāh: bārigāh (Y.E.D.) / sen var idüñ: varıdı (Y.E.D.) / ey: ol (Y.E.D.)

⁴³¹bedene cān urılmadın: cān kālība girmedin (Y.E.D.)

⁴³²Şeytāna: Şeytān (Y.E.D.) / ‘arş oldu: ‘arşıdı (Y.E.D.) / seyrān: şayvān (Y.E.D.) / Bu beytin vezni tutarsızdır.

⁴³³ Bu mısraı, Yūnus Emre Dīvānı’nda şu şekildedir: ‘Aşık dilin bilmeyen yā delüdüür yā dehrī

⁴³⁴ Geldi: Toğdı (Y.E.D.) / ulusı: metā’sı (Y.E.D.)

⁴³⁵ Bu mısraı, Yūnus Emre Dīvānı’nda şöyledir: Ādem Hālil ü Mūsā hüccet ü bürhān baña

⁴³⁶ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda şu şekildedir:

Yaradıldı Muştafā yüzi nūr gönli şafā / Ol kıldı Hakk’a vefā andandur ihsān baña

- 8 Diledi göre yüzün işide kendi sözin
Nazar kıldı bir kezin anda virdi cān baña⁴³⁷
- 9 Çün dosta gider yolum mülke irişür elüm⁴³⁸
Haqqdan söyler bu dilüm ne kul ne sulţān baña
- 10 Yūnus bu halk içinde eksüklüğün Haqq bilür
Dīvāne olmuş çağırur dervişlük bühtān baña⁴³⁹

80

Hāzret-i Mısrī

14 hece

- 1 Baħr içinde  atreyem baħr oldu ħayrān baña
Ferş içinde zerreyem ‘arş oldu seyrān baña
- 2 Dost görüldi çün ‘ayān  almadı bir şey nihān
Tufān olursa cihān bir  atre Tufān baña

⁴³⁷virdi cān: cān virdi (Y.E.D.) / Yūnus Emre Dīvānı’nda beyit sıraları mecmuadan farklı şekildedir.

⁴³⁸mülke irişür elüm: mülk-i ezeldür ilüm (Y.E.D.)

⁴³⁹ Mecmuada ikinci mısranın vezni tutarsızdır. / Yūnus Emre Dīvānı’nda bu beyit şu şekildedir:

Yūnus Emrem bu yolda eksüklüğün bildürür
Mest oluban çağırur dervişlik bühtān baña

3 Şüretde nem var benüm sîrettedür ma‘denüm

Çopsa kıyâmet bugün gelmez perişân baña

4 Kâf-ı dil ‘anķāsıyam sırruñ âşinâsıyam

Endişeler hâşşıyam ad oldı insân baña

5 Niyâzinüñ dilinden Yûnus durur söyleyen

Herkese çün cân gerek Yûnus durur cân baña

81

Hâzret-i Nürî⁴⁴⁰

Müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

1 Yâ Rabb zâtuñ sırrıdur gönülleri hândân iden⁴⁴¹

Nür-ı şıfâtuñ sırrıdur bülbülleri nâlân iden

2 ‘İzz ü celâlüñ sırrıdur ‘arz-ı cemâlüñ sırrıdur

Va‘d-i vişâlüñ sırrıdur ‘âşıkıları hayrân iden

3 Cân u cihânı terk ider dâr u diyârı kor gider

Çayrı murâdânı n’ider maķşûd-ı vaşl-ı cân iden⁴⁴²

⁴⁴⁰ Abdülâhad Nürî Dîvânı’nda “İlâhîler” bölümünde 93. şiir olup “Fi-Tevhîdi’ş-şıfât” başlıklıdır.

⁴⁴¹ gönülleri: bu gülleri (A.N.D.)

4 Vaḥdet şarābuñ nūş ider vuşlat kelāmuñ gūş [ider]

Ḳalbi serāyuñ boş ider cānānını mihmān iden⁴⁴³

5 ‘Aşķuñla pür gön̄lüm evi yoķdur murādı dünyevi⁴⁴⁴

Şems-i cemālūñ pertevi Nūrī ķuluñ sūzān iden⁴⁴⁵

(19a)

82

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Mefā’ilün/ mefā’ilün/ mefā’ilün/ mefā’ilün

1 Ḥaķīķat sırr-ı esrārı cihānda ehl-i ḥāl añlar⁴⁴⁶

‘Avām olan ne bilsün ḥālet-i ‘aşķı vebāl añlar

2 Girer mi her ṭahāretsüz şanursın ‘ālem-i ḳalbe⁴⁴⁷

Gön̄ül sırrın beyān etseñ başiretsüz ḥayāl añlar

3 Oķurlar levḥ-i maḥfūzuñ kitābuñ ehl-i ‘aşķ olan

Ḳalan zāhirde bi’llāhi hemān bir ķil ü ḳāl añlar

⁴⁴² murādānı: murādātı (A.N.D.) / maķşūd-ı vaşl-ı cān iden: maķşūdı vaşl-ı cān iden (A.N.D.)

⁴⁴³ serāyuñ: sivādan (A.N.D.)

⁴⁴⁴ murādı dünyevi: murād-ı dünyevi (A.N.D.)

⁴⁴⁵ Nūrī ķuluñ: bu Nūrī’yi (A.N.D.)

⁴⁴⁶ sırr-ı esrārı: sırr-ı esrārūñ (S.N.D.)

⁴⁴⁷ Girer mi: Görür mi (S.N.D.)

4 Beḳā cāmı şarābından müyesser olmayan kimse⁴⁴⁸

Cihānuñ zehrini nūş idüben bî-çāre bāl añlar⁴⁴⁹

5 Tefekkür ide mi Seyfî rumūz-ı ‘aşkı her ādem

Ḥaḳīḳat sözlerin her şahş ne bilsün ḥōş-ḥışāl [añlar]

83

Ḥazret-i Hüdāyî⁴⁵⁰

Mef’ülü/ mefā’ilün/ mef’ülü/ mefā’ilün

1 Sevdā-yı sivādan geç gel Hū diyelüm yā Hū

Bir meşreb-i şāfi iç gel Hū diyelüm yā Hū

2 Ḳo keşf ü kerāmâtı geç cümle maḳāmâtı

Ḳaşd it bula gör zātı gel Hū diyelüm yā Hū

3 Isḳāt-ı ḳuyūd eyle ifnā-yi vücūd eyle

Ḥaḳḳānî şühūd eyle gel Hū diyelüm yā Hū

⁴⁴⁸cāmı şarābından: cām-ı şarābından (S.N.D.) / kimse: şahş (S.N.D.)

⁴⁴⁹ idüben: eyleyüp (S.N.D.)

⁴⁵⁰ Bu şiir, Azîz Mahmūd Hüdāyî Dîvānı’nda bend şeklindedir.

4 Sālik bula ümīdi zerre bula hūrşīdi
Bulmağa bu tevḥīdi gel Hū diyelüm yā Hū

5 Size ki Hüdāyī yār esrārın ide ızhār⁴⁵¹
Ey derde iden tīmār gel Hū diyelüm yā Hū

84

Ḥazret-i Eşref-zāde

Fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün

1 N’ideyüm şabr idebilsem dil ü cān oda yanar
Velī āh eylerisem kevn ü mekān oda yanar

2 Büridi yeryüzini āh ile zārüm tütüni
Bu iñildüm zārına cümle cihān oda yanar⁴⁵²

3 Beni vaşlından ırāğ eyleyüp cennetde kıoma⁴⁵³
Bu iñildüm işiden hūr-i cinān oda yanar⁴⁵⁴

⁴⁵¹ Size ki: Sırrına (A.M.H.D.)

⁴⁵² cümle: işbu (E.R.D.) / cihān: cinān (E.R.D.)

⁴⁵³ cennetde: cennete (E.R.D.)

⁴⁵⁴ işiden: işidüp (E.R.D.) / hūr-i cinān: hūrī cinān (E.R.D.)

4 Yā Rabb firākuñ odına ıurmaz yanar yedi ıamu⁴⁵⁵

LİK hicrũn āteşine cümle cihān oda yanar⁴⁵⁶

5 Kim ola şem‘a yağın olmağa da‘vā idine

Niçe yüz biñ per-i pervāne revān oda yanar

6 Eşrefoğlı yana gör kũy-ı kenārında yarın⁴⁵⁷

ıo disũnler Rũmĩye ibnũ fũlān oda yanar⁴⁵⁸

(19b)

85

ıazret-i Lā-Mekānĩ

Mef‘ũlũ/ mefā‘ilũ/ mefā‘ilũ/ fe‘ũlũn

1 Pāk eyle gũnũl çeşmesini tā ıurulunca

Dik ıur gözini gũnlũne gũnlũn göz olunca

2 Efkārı ıo dil destisũn o çeşmede tuttur

Şol āb-ı hayāt bahş ile ol desti ıolunca

⁴⁵⁵ Yā Rabb: Yā Rabbĩ (E.R.D.) / firākuñ: firıatũn (E.R.D.) / ıurmaz yanar yedi ıamu: yanaradı ıamu (E.R.D.)

⁴⁵⁶ LİK: Yine (E.R.D.) / āteşine: odına (E.R.D.) / 4. ve 5. beyitlerin ikinci mısraları Eşrefoğlu Rũmĩ Dĩvānı’nda yer değişirmiştir. / Beytin vezni bozuktur.

⁴⁵⁷ yarın: ıađđ’un (E.R.D.)

⁴⁵⁸ ıo disũnler: Dimeyeler (E.R.D.)

- 3 Çek deşt-i belā içre hezār miḥnet ü zaḥmet
Bir pīr-i Hudā mürşid kāmili tā ki bulunca⁴⁵⁹
- 4 Çün Ḥaḳḳ seni derbān-ı der-ḥānesi kıldı
Ṭur ḳapuda ğayrı ḳoma tā anı bulunca
- 5 Şimdi ḳoma kim soñra çıḳarmaḳ güç olur⁴⁶⁰
Şeyṭān çerisi ḥāne-i ḳalbe ḳoyulunca
- 6 Sen çıḳ aradan ḥāneyi şāḥibine vir⁴⁶¹
Bī-şekk gelür işşı evine sen şavulunca
- 7 Lā-Mekānī seni pek çok aradum pek çok⁴⁶²
Sīnemde muḳīm oldıcağın tā tıyulunca

86

Ḥazret-i Yūnus

11 hece

⁴⁵⁹ Mısrām vezni tutarsızdır.

⁴⁶⁰ Mısrām vezni tutarsızdır.

⁴⁶¹ Mısrām vezni tutarsızdır.

⁴⁶² Mısrām vezni tutarsızdır.

1 Behey dervîş Hakkı bulam mı dirsin⁴⁶³

Hakkı yarar ‘amel işlemeyince⁴⁶⁴

2 Bu sırrın ötesin tıyam mı dirsin⁴⁶⁵

Bir mürşid-i kâmil söylemeyince⁴⁶⁶

3 Gel ey kardaş gel tevhîde özen⁴⁶⁷

Tevhîddür nefsün kal‘asın bozan⁴⁶⁸

4 Hiç kendi kendine kaynar mı kazan

Çevre yanan âteş eylemeyince⁴⁶⁹

5 Degme kişi gönül evin düzemez⁴⁷⁰

Hakkı taqdîrini kimse bozamaz

6 ‘Ummānlara talup çıkup yüzemez

‘Aşkuñ deryāsını boylamayınca

⁴⁶³ dervîş: kardaş (Y.E.D.)

⁴⁶⁴ işlemeyince: eylemeyince (Y.E.D.) / Bu şiir, Yûnus Emre Dîvânı’nda dörtlük şeklindedir.

⁴⁶⁵ sırrın: sözün (Y.E.D.)

⁴⁶⁶ Bir mürşid-i kâmil: Mürşid-i kâmil (Y.E.D.)

⁴⁶⁷ kardaş: karındaş (Y.E.D.)

⁴⁶⁸ nefsün kal‘asın bozan: gönülün evini düzen (Y.E.D.)

⁴⁶⁹ Çevre yanan: Çevresine (Y.E.D.)

⁴⁷⁰ kişi: kimse (Y.E.D.)

- 7 Gönül kuşu uçar girü dönülmez⁴⁷¹
Başlı şuyun ayağına varılmaz⁴⁷²
- 8 Elekden eleğe koyup elenmez
Degirmene varup un olmayınca
- 9 ‘Aşqum gâlib oldı yüregüm qaynar⁴⁷³
‘Āşık olan ‘ārı nāmūsı n’eyler⁴⁷⁴
- 10 Behey Yūnus baña söyleme dirler⁴⁷⁵
Yā ben öleyüm mi söylemeyince

(20a)

87

Hāzret-i Mısrī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

- 1 Şehā yüz döndüren senden kime tuta gerek yüzün⁴⁷⁶
Gözün yuman cemālünden kime açsa gerek gözün

⁴⁷¹ girü dönülmez: gündüz dolanmaz (Y.E.D.)⁴⁷² şuyun: şularun (Y.E.D.) / ayağına varılmaz: ayağı bulunmaz (Y.E.D.)⁴⁷³ ‘Aşqum: ‘Işkuñ (Y.E.D.)⁴⁷⁴ ‘Āşık: ‘Işkı (Y.E.D.) / ‘ārı nāmūsı: ‘ār u nāmūsı (Y.E.D.)⁴⁷⁵ baña: saña (Y.E.D.)⁴⁷⁶ tuta: tutsa (N.M.H.D.)

2 Seni terk eyleyen insān bulur mı cismine ol cān
Yüzinde āyet-i ur'ān görür her kim siler tozin⁴⁷⁷

3 Sauñla kirpigüñ auñ heme evāf-ı naauñ
ehüm yodur ayadauñ kim ilerü süre izin⁴⁷⁸

4 Buyurdı Ha ki ur'ānda ideler Ādeme secde
Dīv ü şeytān o kim bunda abül itmez Hauñ sözün

5 auñ mihrābını Şimdi Niyāzī ible idindi
atı alıŐdı süründi yöneldince saña özin

88

İsmā'īl Haı

Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

1 Göñül āyīnesin Őāf it tecellī eyleye tā Ha
Hauñ dīdārına tālīb olan eŐmüñ aar mula

2 Dilerseñ rākib-i refref olup Haa 'urüc itmek
Bülend it himmeti uma hevā-yı nefis ile ala

⁴⁷⁷ āyet-i ur'ān: āyet-i Ramān (N.M.H.D.) / görür: our (N.M.H.D.)

⁴⁷⁸ izin: ferzin (N.M.H.D.)

- 3 Nazar kı1 şeş-cihetden pertev-i şems-i tecellîye
Hudâdan ğayrı var mı bir görünür dîdeye pek bak
- 4 Ne görsün bu cigerde dâğ-ı derdi şol ki a‘mâdur
Ne bilsün ‘ilm-i hâli ol ki şadri olmadı münşakḳ
- 5 Ḳomazlar bezm-i feyze ehl-i zühdi bir ayıḳ aşlâ
Viren ‘uşşâḳ-ı Hâḳḳdur fi’l-ḥaḳîḳa meclise revnâḳ
- 6 Açarlar bâb-ı Hâḳḳı fark iden tâlibler ey Hâḳḳı
Hudâ fettâhdur elbette ḳalmaz bu ḳapu muğlak

89

Ḳazret-i Muştafâ Hâşimî

Mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün

- 1 Dilâ ‘anḳâ şifât ol kim saña bende ola sultân
Ḳanâ‘at kenzini bul kim fenâ irmez ola ey cân
- 2 Tevekkülde olup dâ‘im begim züll ihtiyâr itme
Ki *er-Rızḳu ‘ale‘llâh*⁴⁷⁹ uñ ide gör ma‘nîsin iz‘ân

⁴⁷⁹ “Rızık Allâh üzerinedir, rızıkı veren Allâh’tır.”

3 Şaķın mekrine aldanma zen-i dünyāyı napaguñ
Ki tıfl-i dil gider elden saña dost olmaz ol düşmān

4 Dürüş tevḥīdine Ḥaķķuñ gice gündüz idüp ğayret
Begim ḥidmet iden ķula efendisi ider iḥsān

5 Ḷabūl it Hāşimūñ cāndan bu nuşḥ-ı pūr ķuşūrını
Saña bunca kerem itdi ider yine yüce Sübhān

(20b)

90

Ḥazret-i Naķşī

Fā‘ilātün/ fāilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

1 Kime kim itdi tecellī urdı zaḥmuñ yār aña
Ġayrıdan irmez ‘ilācı ķan bahā tīmār aña⁴⁸⁰

2 ***Mīm ü ‘ayn ü şīn ü ķāf***⁴⁸¹uñ baķsalar mir‘ātına⁴⁸²
Gösterür insān yüzünden kendüzün settār aña⁴⁸³

⁴⁸⁰ Ġayrıdan irmez: ‘Āķıbet anuñ (N.A.A.D.) / tīmār: dil-dār (N.A.A.D.)

⁴⁸¹ “Ma‘şūķ.”

⁴⁸² baķsalar mir‘ātına: gör kemāl-i ķudretin (N.A.A.D.)

⁴⁸³ insān: keşret (N.A.A.D.) / kendüzün: kendüsün (N.A.A.D.)

3 *Men ‘araf*⁴⁸⁴ kavlince zāhid görmüşem kendüm ‘ayān⁴⁸⁵

Küfrün imān eyledünse eyleme inkār aña

4 Sen dağı görmek dilerseñ ölmeden ‘ālemde gel

Ṭurma mer’i işiginde cān virüp yalvar aña⁴⁸⁶

5 Bulmayup insān-ı kāmil küfrin imān itmeyen⁴⁸⁷

Ḳaldı ol şirk-i hafide n’eylesün ikrār aña

6 Gevher-i nazmuñ senüñ Ḥaḳḳ bilmeyen münkirlere

Açma bu esrārı Naḳṣı söyleme zinhār aña

91

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

1 ‘Aşḳ-ı Leylā eyledi Mecnūn-ı ser-gerdān beni

Merḥamet eyler kaçan seyr eylese yārān beni

⁴⁸⁴ “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” sözüne telmih vardır.

⁴⁸⁵ görmüşem: bildigim (N.A.A.D.) / kendüm: gördüm (N.A.A.D.)

⁴⁸⁶ Ṭurma: Dur (N.A.A.D.) / mer’i: mürebbi (N.A.A.D.)

⁴⁸⁷ Naḳṣı Ali Akkirmānī Dīvānı’nda bu mısraı şu şekildedir:

Bilmeyenler kendü nefsin bulmayanlar evliyā

- 2 Ağlasam gözden çıkınca ğam degül Ya‘küb-veş
Mısr-ı dilde tā bulunca Yūsuf-ı Ken‘ān beni
- 3 Ben ser-ḥōş-ı ḥamr-ı ‘aşk oldum ḥarābāt ehliyem⁴⁸⁸
Şanma dehr-i dūna zāhid olmuşam ḥayrān beni
- 4 Gözlerüm yaşı aḳar iñler dil ü cān āh ider⁴⁸⁹
Döndürür şām u seḫer dolāb-veş devrān beni
- 5 ‘Āḳıbet derd ü belā hicrān irişsün vuşlata⁴⁹⁰
Her ne eylerse ḳo itsün çarḫ-ı bed-gerdān beni⁴⁹¹
- 6 Rüz-ı maḫşer hicr elinden āh u efgān eylesem⁴⁹²
Raḫm idüp ṭamuda yaḳmaz āteş-i sūzān beni
- 7 Tā ezelden Seyfinüñ maḳşūdı Ḥaḳḳ dīdārıdur
Aldamaz medḫ itme vā‘iz ḫūr ile ğılmān beni

⁴⁸⁸ Ser-ḥōş-ı ḥamr-ı ‘aşk: mey-i ser-ḥoş-ı ‘aşk (S.N.D.) / Mısrām vezni kusurludur.

⁴⁸⁹ iñler: aḳlar (S.N.D.)

⁴⁹⁰ derd ü belā: derd belā (S.N.D.)

⁴⁹¹ çarḫ-ı bed-gerdān: çarḫ-ı ser-gerdān (S.N.D.)

⁴⁹² Seyfullāh NizāmoḒlu Dīvānı’nda bu mısra şöyledir: Rüz-i maḫşer olsa hicrān ile nālān eylesem

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

1 Cihân halkı kamu yâ Rabb saña 'âşık seni ister

Likâña mübtelâlar hep saña 'âşık seni ister

2 Eger bende eger sultân eger dâna eger nâ-dân

Ṭaleb-kâr olmada yek-sân saña 'âşık seni ister

3 Felekler eyleyüp devri melekler eyleyüp seyri

Eger insân eger ğayrı saña 'âşık seni ister

(21a)

4 'Aceb sırdur 'aceb pâzâr ki bülbül zâr ider her-bâr⁴⁹⁴

Eger güldür eger gül-zâr saña 'âşık seni ister

5 Kimi mest ü kimi hayrân kimi nâlân kimi giryân

Vişâlûni umar her cân saña 'âşık seni ister

6 Ezel bezminde içmişler hicâb-ı 'aynı geçmişler⁴⁹⁵

Cemâle ağız açmışlar saña 'âşık seni ister

⁴⁹³ Abdülhad Nûri Divânı'nda "İlâhiler" bölümünde 32. şiir olup "Der-Beyân-ı Cümle-i Maḥlûk-ı Haḳ Ṭâlib-i Dîdâreş" başlıklıdır. / Şiir, Abdülhad Nûri Divânı'nda bend şeklindedir.

⁴⁹⁴ ider: olur (A.N.D.) / her bâr: gül-zâr (A.N.D.)

⁴⁹⁵ hicâb-ı 'aynı: Hicâb-ı ğaybı (A.N.D.)

- 7 Olar kim ‘aşka dil bağlar bu Nūrī-veş ciger dāğlar
Eger tağlar eger bāğlar saña ‘āşık seni ister

93

Hāzret-i Yūnus

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

- 1 Ben bu ‘aşkı bilmez idüm kim bir ‘aceb sevdā imiş
Bir zerrisi ay u güneş bir kaçresi deryā imiş
- 2 Bir gün ki toğmış ‘āleme şubḥ-ı ezelden tā ebed
Bir gicesinüñ her demi bir Leyletü’l-İsrā imiş
- 3 Bir kaçresinüñ cür‘ası Manşūrı ber-dār eyledi
Bir şāğarınüñ tolusu ‘ālemlere gavgā imiş
- 4 Bu ‘aşk imiş varlık kamu eyü yavuz uçmak tamu
Girü kalanı ey ‘amū pes bir qurı da‘vā imiş
- 5 Bağşında kemter bağşışi bu ‘aql u fehm ü cān u ten
Himmetde ednā himmeti ol çarḥ-ı heft minā imiş

- 6 Yūnus Emrem hūdhūdeyin sende dilerseñ ‘aşkı ger
Kim lā-mekān Ƙafında ol bir bī-nişān ‘anķā imiş

94

Hāzret-i Mısrī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Tālib-i Hāķķuñ devāsuz derd imiş ser-māyesi⁴⁹⁶
Anuñ için āh u zār olur hemīn himāyesi⁴⁹⁷
- 2 ‘Āşķuñ mā‘şūķ yolunda derdi arttıkça mūdām
Artar anuñ dem-be-dem aķrān içinde pāyesi
- 3 Tā‘atūñ ihlāşı irmez ‘ilm ile a‘māl ile
‘İzzeti ķo zilleti tūt oldur anuñ māyesi
- 4 Arzı vāsi‘ ister iseñ kāmīlūñ gir ķabzına
‘Arş u Kürsīden geñişdür bir velīnūñ āyesi
- 5 ‘Ārifūñ gönlünü bilmez ķandedür hāķķ-ı cihān
Ol ki ‘anķādur yire düşmez bil anuñ sāyesi

⁴⁹⁶ imiş: durur (N.M.H.D.)

⁴⁹⁷ himāyesi: hem-sāyesi (N.M.H.D.)

- 6 Kim ki *Mā zāğa 'l-başar*⁴⁹⁸ sultānınıñ tıflı ola
Mışriyā şol feyz-i aqdes nūrı oldı dāyesi

(21b)

95

Ḥazret-i Hüdāyī

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 Buyruq senüñ fermān senüñ derd ehline dermān senüñ
Müzniplere ğufrān senüñ yā Rabbenā yā Rabbenā
- 2 Kullarına eyle nazār gitsün gönüllerden keder
Kalmaya varlıqdan eşer yā Rabbenā yā Rabbenā
- 3 Sensin bizi icād iden toĝrı yola irşād iden
İhsānını mu'tād iden yā Rabbenā yā Rabbenā⁴⁹⁹
- 4 Ref' it cemālünden niqāb zā'il ola tā kim hicāb
İhsānuñ olsun bī-hisāb yā Rabbenā yā Rabbenā

⁴⁹⁸ “(Muhammed’in) göz (ü) şaşmadı ve sınırı aşmadı.” (Necm, 53/17).

⁴⁹⁹ Azîz Mahmūd Hüdāyî Dîvânı’nda 2. beyit ile 3. beyit yer deĝiştirmiştir.

5 Yā Vāhid ü Ferd ü Eḥad ey Ḳādir ü Ḥayy ü Şamed⁵⁰⁰

Eyle Hüdāyīye meded yā Rabbenā yā Rabbenā

96

Ḥazret-i Eşref-zāde

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Görelden yüziñi yārūñ belā baña şikār oldı⁵⁰¹

İñildüm artdı gün günden gözüm yaşı pıñar oldı

2 Gözüm deyyārı hiç görmez aḳar ḳanlu yaşum ṭurmaz

Bu derd ü bu firāḳ ile içüm ṭaşum yanar oldı⁵⁰²

3 ‘Aceb yā Rabb ne dertdür bu getürmez gözime uyḳu

İçümdeki yanan odlar bütün varum yaḳar oldı⁵⁰³

4 Göñül fikrindedür ḥayrān bu cān āvāre ser-gerdān

Bu sevdāya düşeliden dü-‘ālem baña ṭār oldı

⁵⁰⁰ Şamed: Ebed (A.M.H.D.) / Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bu şiir, bend şeklindedir. Ve son mısralarında “Luṭf u kerem iḥsān senin” mısrası tekrarlanmaktadır.

⁵⁰¹yārūñ belā: derd ü belā (E.R.D.)

⁵⁰² ṭaşum: dışum (E.R.D.) / yanar: buḳār (E.R.D.)

⁵⁰³odlar: od ḥod (E.R.D.) / bütün varum: yārānlarum (E.R.D.)

- 5 İñildüm ‘āleme ʔoldı gören eydür saña n’oldı⁵⁰⁴
Esirgeyüp bu Һalk derdüm girü baña ʔorar oldı
- 6 Benüm derdüm hemān ol yār baña ne il gerek ne ʔār⁵⁰⁵
Bu cān ancağ anı arar ҡamusından bīzār oldı⁵⁰⁶
- 7 Ğamı yārüñ hemān yārdur sa‘ādet kimde ğam vardur
Şular kim gercek erlerdür bu ğam yükün çeker oldı⁵⁰⁷
- 8 Var Eşrefoğlı Rūmī var bu derdi ҡılma āşikār
Saña çün derd-i zehri yār ʔolu ʔolu ʔuñar oldı⁵⁰⁸

97

Sezā’i

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

- 1 Sīneñ içre bedr olan māhuñ nedür
Taht-ı dilde Һükm iden ʔahuñ nedür

⁵⁰⁴ saña: buna (E.R.D.)⁵⁰⁵ ne il gerek ne ʔār: gerek ne ʔār (E.R.D.)⁵⁰⁶ arar: ister (E.R.D.)⁵⁰⁷ ğam: ğamı (E.R.D.)⁵⁰⁸ derd-i zehri: derd-i zehrin (E.R.D.)

2 Şaklama benden ki dil-h'āhuñ nedür

Söyle 'āşık bā'ış-i āhuñ nedür

3 Derd ile 'azm itdigüñ rāhuñ nedür

Ṭālib-i vaşlı iseñ ol dil-berüñ

(22a)

4 Yoluna komağ gerek cān u serüñ⁵⁰⁹

Āteş-i hicrān mıdur yoğsa yerüñ

5 Söyle 'āşık bā'ış-i āhuñ nedür

Derd ile 'azm itdigüñ rāhuñ nedür

6 Var ise bir yāre olduñ mübtelā

Kim seni vaşlından itmişdür cüdā

7 'Āşık-ı şādık iseñ söyle baña⁵¹⁰

Söyle 'āşık bā'ış-i āhuñ nedür

8 Derd ile 'azm itdigüñ rāhuñ nedür

Yağdı yandırdı seni 'aşkuñ odı

⁵⁰⁹ Yoluna komağ: Terkini urmak (H.S.D.) / cān u serüñ: cān u tenüñ (H.S.D.) / Bu şiir, Hasan Sezāyī Divānı'nda muhammes şeklindedir.

⁵¹⁰ 'Āşık-ı şādık isen: Ṭālib-i vaşlı mısın (H.S.D.)

9 Nā-şekk ‘uşşākı hayretde kodı⁵¹¹
Gözyaşuñ kim gördi senden el yudı

10 Söyle ‘aşıq bā‘iş-i āhuñ nedür
Derd ile ‘azm itdigüñ rāhuñ nedür

11 Āteş-i ‘aşka yanar pervānesin⁵¹²
Baş u cāna baqmayan dīvānesin⁵¹³

12 Gel Sezā’iden bugün uşlanasın⁵¹⁴
Söyle ‘aşıq bā‘iş-i āhuñ nedür

98

Şemsī

Mef’ülü/ mefā’ilü/ mefāilü/ fe’ülün

1 Cānān ilinüñ güllerinüñ bāğı görüñdi
Dost iqliminüñ lālesinüñ tağı görüñdi

⁵¹¹ Nā-şekk: Nālišüñ (H.S.D.)

⁵¹² Āteş-i ‘aşka: Āteş-i hirc (H.S.D.)

⁵¹³ baqmayan: qalmayan (H.S.D.)

⁵¹⁴uşlanasın: uyanasın (H.S.D.) / Mecmuada 12. beyitte “Derd ile ‘azm itdigüñ rāhuñ nedür” mısrası yoktur.

2 Ya'kūba bugün Yūsufunūñ kokuşu geldi

Eyyūba dağı şihhatinūñ çağı görüñdi

3 Fırkat gicesi gitdi kamu kalmadı korku⁵¹⁵

Vuşlat gününūñ gündüzünūñ ağı görüñdi

4 Envār-ı Muhammed toğuban tutdı cihānı

*Şakku'l-kamer*⁵¹⁶üñ mu'cize parmağı görüñdi

5 Dil-hastesinūñ derdine tīmār irişdi⁵¹⁷

Şemsiye hayāt ābınunūñ ırmağı görüñdi⁵¹⁸

99

Ḥazret-i Dil-i Dānā

16 hece

1 İncinme hiç zāhid baña ādem'den ğayrısın bilmem

Her nefesde budur sözüñ bu demden ğayrısın bilmem

⁵¹⁵ Fırkat: Kaygu (Ş.S.D.) / gitdi: geçdi (Ş.S.D.) / Şemseddin-i Sivāsī Dīvānı'nda beyitlerin sıraları mecmuadan farklı şekildedir.

⁵¹⁶ "Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı." (Kamer, 54/55). "Aynın yarılması" mucizesine telmih vardır.

⁵¹⁷ tīmār: dermānı (Ş.S.D.)

⁵¹⁸ Şemsiye: Var ise (Ş.S.D.) / Şemseddin-i Sivāsī Dīvānı'nda makta' beyti şu şekildedir:

'Aşk ile bugün Şemsi yine vecde irişdi
Var ise bugün dostunun otağı görüñdi (G.109)

- 2 Varlık ile işüñ bitmez gönülden gümānuñ gitmez
Kulağum çok söz işitmez ‘ademden ğayrısın bilmem

(22b)

- 3 Bir tecellidür bu cihān ehl-i Hāḳḳa bu söz ‘ayān
Ben bildigüm budur hemān keremden ğayrısın bilmem

- 4 Sür gider gönülden tozı görünsin göñlünüñ yüzi
İbrāhīmüñ budur sözi ni‘amdan ğayrısın bilmem

100

Hāzret-i Seyfu’llāh

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

- 1 *Estağfiru’llāhi ’l-‘azīm*⁵¹⁹ mürā’inüñ işlerine
Gördi sücüd eyledi dil-berimüñ қаşlarına⁵²⁰
- 2 Göñlüm қараñlıđı gidüp ne hōş münevver eyledi⁵²¹
Bir nazār it sevdigümüñ incü gibi dişlerine⁵²²

⁵¹⁹ “Azamet sahibi Allāh’tan af dilerim.”

⁵²⁰eyledi: eylemedi (S.N.D.)

⁵²¹ Göñlüm: Göñli (S.N.D.) / eyledi: olmadı (S.N.D.)

⁵²²Bir nazār it: Nazār idüp (S.N.D.) / sevdigümüñ: dil-berimüñ (S.N.D.)

3 Her kaçan ol serv-i revān görsem revān olduğunu

Nîl ü Fırat beñzeyemez gözlerimüñ yaşlarına⁵²³

4 Başdan ayağa yārimüñ nūr idügüñ bilmediler⁵²⁴

Zāhidüñ eksük olmasun belāları başlarına

5 Şūfî bu ‘aşk işüñ degül dertlere uğradur seni⁵²⁵

Yār yüregüm bir nazar it şu bağrımüñ başlarına⁵²⁶

6 Vech-i dil-beri zāhidüñ görmediği ‘aceb degül⁵²⁷

İrmedi dost tecellîsi içlerine taşlarına

7 Şavm u şalāt u hac ile şanma biter zāhid işüñ⁵²⁸

Mürşide teslîm ola gör telķin ide gūşlarına

8 Seyyid Nizāmoğlu cihān tōldı cemāl-i yār ile⁵²⁹

Görmediler gözler anı girmedi hem düşlerine⁵³⁰

⁵²³ beñzeyemez: beñzemeye (S.N.D.) / Bu beyit, Seyfullāh Nizāmoğlu Dīvānı’nda 6. beyittir.

⁵²⁴ idügüñ: oldıgun (S.N.D.)

⁵²⁵ işüñ: aşın (S.N.D.)

⁵²⁶şu: bu (S.N.D.)

⁵²⁷ görmediği: baķmaduđı (S.N.D.) / Mısraın vezni kusurludur.

⁵²⁸ Bu beyit, Seyfullāh Nizāmoğlu Dīvānı’nda yoktur.

⁵²⁹ tōldı: tōlı (S.N.D.)

⁵³⁰ gözler: körler (S.N.D.) / hem: hîç (S.N.D.)

101

H azret-i Y unus

11 hece

1 Anca z ar eyler ki  ol b lb l eyler⁵³¹

Anı ol eylemez ill  g l eyler

2 Ba ar g lde g r r y r n  cem l n⁵³² a ırur kim beni Mecn n  ol eyler⁵³³

3 Ne g r ndi  u Ferh du n g zine

 ayalar kes ben dosta yol eyler

4 Ne g r ndi   h İbr h m g zine

T cını ta tını ya up k l eyler⁵³⁴

5 Ne g rdi Leyl nu n y z nde Mecn n

A ıdup g zya ın  b-1 seyl eyler⁵³⁵

⁵³¹ki: kim (Y.E.D.)⁵³²Ba ar:  a an (Y.E.D.) / y r n : dostun (Y.E.D.)⁵³³Mecn n: deli (Y.E.D.)⁵³⁴Ya up k l eyler: t rum r eyler (Y.E.D.) / Y nus Emre D v n 'nda beyitlerin sıraları mecmuadan farklı şekildedir.⁵³⁵ b-1 seyl:  b u sel (Y.E.D.)

- 6 Bî-çāre Yūnusuñ altun sözini
Söyleme nā-dāna kıızıl pul eyler⁵³⁶

(23a)

102

Ḥazret-i Mısrī

Mef'ülü/ mefā'ilün/ mef'ülü/ mefā'ilün

- 1 Ey şeh zen-i dünyānuñ gel āline aldanma
Şem'-i ruḥ-ı nārına pervāne gibi yanma⁵³⁷
- 2 Kātıdur anuñ ḥüsni var rengine boyanma⁵³⁸
'Ahdine vü va'dine gönül virüp inanma
- 3 Ḥaqqdur bu sözüm Ḥaqqla inkārına tayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan şanma
- 4 Bu dünyā yedi başı biñ dişli bir ejderdür⁵³⁹
Her başında biñ ağzı her loğması ādemdür

⁵³⁶ Söyleme nādāna: Cāhile söylemen (Y.E.D.)

⁵³⁷ Şem'-i ruḥ-ı nārına: Şem'-i ruḥu nārına (N.M.H.D.) / Bu şiir, Niyāzī-i Mısrī Halvetī Dīvānı'nda müseddes şeklindedir.

⁵³⁸ Kātıdur: Fānīdir (N.M.H.D.)

⁵³⁹ başı: başlı (N.M.H.D.) / ejderdür: erqamdır (N.M.H.D.) / İkinci mısram vezni kusurludur.

- 5 Zehridür anuñ tiryāk tiryāki anuñ semdür
Her şerbeti kim içseñ şerbet degül ol demdür
- 6 Hāḫḫdur bu sözüm Hāḫḫla inkārına ṭayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan şanma
- 7 Māt oldı niçe şehler bu dünyanuñ elinden⁵⁴⁰
Ṭoymadı biri anuñ cāhından u mālından⁵⁴¹
- 8 ‘İbret alabilürseñ al māh ile sālından
Görince döner tiz tiz her birisi ḫālinden⁵⁴²
- 9 Hāḫḫdur bu sözüm Hāḫḫla inkārına ṭayanma
Gerçeklere teslīm ol her sözi yalan şanma
- 10 ‘Aḫl ile bunuñ hergiz bir ḫīlesi bilinmez
Şeyṭānı daḫı gizli ‘ilm ile o bulunmaz⁵⁴³
- 11 Her ne ḫadar aña sen şetm eyleseñ alınmaz
Rıfḫ ile ider mekri her yañaya çalınmaz

⁵⁴⁰ şehler: şāhlar (N.M.H.D.) / elinden: ālinden (N.M.H.D.)

⁵⁴¹ anuñ: bunun (N.M.H.D.)

⁵⁴² Görince: Gör nice (N.M.H.D.)

⁵⁴³ ‘ilm ile o bulunmaz: bu ‘ilm ile bulunmaz (N.M.H.D.)

12 Hakkdur bu sözüm Hakkla inkârına tayanma

Gerçeklere teslim ol her sözi yalan şanma

13 Mısrî sañadur bu söz cehd it ala gör ‘ibret

Faqr ile idüp *fahri*⁵⁴⁴ itme aña sen minnet

14 Emrâz-ı cehilden sen buldunsa eger şihhat

Țutma şağın aşlâ hiç bir kimseye küdüret⁵⁴⁵

15 Hakkdur bu sözüm Hakkla inkârına tayanma

Gerçeklere teslim ol her sözi yalan şanma

103

Țıı’a

Mefâ’îlün/ mefâ’îlün/ mefâ’îlün/ mefâ’îlün

1 Enîsüñ *Țul hü va ’llāhu ehad*⁵⁴⁶dur yā Resūlu’llāh

Celîsüñ dağı *Allāhü ’ş-şamed*⁵⁴⁷dür yā Resūlu’llāh

⁵⁴⁴ “Yoksulluk övüncümdür.” sözüne telmih vardır.

⁵⁴⁵ küdüret: var küdret (N.M.H.D.) / 14. beytin mısraları, Niyâzi Mısrî Halvetî Dîvânı’nda yer değıştirmiştir.

⁵⁴⁶ “O, Allāh’tır, bir tektir.” (İhlas, 112/1).

⁵⁴⁷ “Allāh samettir.” (İhlas, 112/2).

- 2 Şıfātuñ *Lem-yelid* zātuñ *ve lem-yüled*⁵⁴⁸de maḥfidür
 Mişālūñ *Lem-yekün küfüven eḥad*⁵⁴⁹dur yā Resūlu'llāh
 (23b)

104

Ḥazret-i Nūrī⁵⁵⁰**Mef'ülü/ mefā'ılün/ mef'ülü/ mefā'ılün**

- 1 Ey dil zen-i dünyānuñ çün āline aldanduñ
 Pervāne gibi her dem şem'-i ruḥuna yanduñ
- 2 Kardaş bu yalancınuñ va'dine mi inanduñ
 'Ahdine mi ṭayanduñ rengine mi boyanduñ⁵⁵¹
- 3 Bilmem saña bu dünyā bākī mi ḳalur şanduñ
 Bu meclis-i fānīde sākī mi ḳalur şanduñ
- 4 Dünyāya naẓar ḳılsañ biñ başlı bir erḳamdur⁵⁵²
 Her başında biñ ağız her loḳması ādemdür⁵⁵³

⁵⁴⁸“(O) doğurmamıştır ve doğurulmamıştır.” (İhlas, 112/3).

⁵⁴⁹“Hiçbir şey O'nun dengi (ve benzeri) değildir.” (İhlas, 112/4). / Ayetin aslı: “Lem-yekün lehü küfüven eḥad”dır.

⁵⁵⁰ Abdülahad Nūrī Dīvānı'nda “Musammatlar” bölümünde 6. şiir olup “Fī-Bedāheti Fenā'i 'Ālemi'd-dünyā Bī-Umürinlā-Yümkinü İnkāruhā” başlıklıdır. / Şiir, Abdülahad Nūrī Dīvānı'nda müseddes şeklindedir.

⁵⁵¹ Abdülahad Nūrī Dīvānı'nda bu beyit şöyledir:

 Kardaş o yalancınuñ rengine mi boyanduñ
 Va'dine mi ṭayanduñ 'ahdine mi inanduñ

⁵⁵² ḳılsañ: itseñ (A.N.D.)

⁵⁵³başında: başda (A.N.D.) / biñ ağız: dehānı biñ (A.N.D.) / Bu mısram vezni kusurludur.

- 5 Tiryāki anuñ semdür her bir demi mātemdür
Fıkr eyle bu ma‘nāyı fehm eyle ne ‘ālemdür
- 6 Bilmem saña bu dünyā bākī mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi qalur şanduñ
- 7 Māt oldu niçe şehler vaşlını gönül özler⁵⁵⁴
Vaşfını murād etseñ şerh eyleyemez sözler
- 8 Hāk oldu evim tenler şoldı o güler yüzler⁵⁵⁵
Qanı o qalem qaşlar qanı o güzel gözler⁵⁵⁶
- 9 Bilmem saña bu dünyā bākī mi qalur şanduñ
Bu meclis-i fānīde sākī mi qalur şanduñ
- 10 ‘Āqıl geçinen cānlar āhır aña aldandı
Dünyāya virüp varın ışşı iderüm şandı
- 11 Cehd ile qonup göçdi sa‘y ile inüp bindi⁵⁵⁷
‘Üryān giricek qabre hasret odına yandı

⁵⁵⁴ niçe: o (A.N.D.)

⁵⁵⁵ evim: o sım (A.N.D.) / güler yüzler: siyeh gözler (A.N.D.)

⁵⁵⁶ gözler: yüzler (A.N.D.)

⁵⁵⁷ Bu mısraı, Abdülhad Nūrī Dīvānı’nda şöyledir: Sa‘y ile göçüp qondi cehd ile binüp indi

12 Bilmem saña bu dünyā bākī mi alur anduñ

Bu meclis-i fānīde sākī mi alur anduñ

13 Ey Nūrī uyar cānuñ aın ki geer fırsat⁵⁵⁸

Seyl gibi aar ‘ōmrūñ yel gibi ider sūr‘at⁵⁵⁹

14 Biñ yıl yaasañ āır gelmez saña bir sā‘at

Ey gōz nie bir uyku ey dil nie bir gāflet

15 Bilmem saña bu dünyā bākī mi alur anduñ

Bu meclis-i fānīde sākī mi alur sanduñ

105

alīlī

Fā‘ilātūn/ fā‘ilātūn/ fā‘ilātūn/ fā‘ilūn

1 Yārini yarın görendür kim bugün yarın görür

Bunda yārın görmeyen yarın açan yārın görür

2 Her ki keretten geüp oldı ‘alāyıdan biri

Vadetūñ buldı arīūñ aūñ envārın görür

⁵⁵⁸cānuñ: cānı (A.N.D.)

⁵⁵⁹Seyl: Sel (A.N.D.)

(24a)

3 Kim ki nefsüñ bilmedi Rabbîyi bilmez şeksüzün

Nefsini bilendür ol kim kendi miqdârın görür

4 Ka'be-i manâyı 'ârif dem-be-dem eyler tavâf

Hâcî-1 şüretdür ol kim Mekke dîvârın görür

5 Yarın anda şöhet-i dîdârdan maḥrûm olur

Kim ki kerkes gibi bunda dünyâ murdârın görür

6 Aşılan dâr-1 belâya dünyâda Manşûr-veş

Niçe dil-şâd olmasun kim rûy-1 dil-dârın görür

7 Ey Ḥalîlî şol hümâ himmet faḳîr ol kim müdâm

Ârzü-yı cennet itmez dost dîdârın görür

106

Süleymân

10 hece

1 Yandum yağıldum ben nâr-1 'aşka

'Andelîb oldum gül-zâr-1 'aşka

2 Bezm-i ezelden mest olup geldüm

Ben bende oldum hünkâr-ı ‘aşka

3 Zülfi hevâsı eyledi hayrân

Olmışam Mañşür ben dâr-ı ‘aşka

4 Dost cemâline olalı hayrân

Oldum münâdî pāzâr-ı ‘aşka

5 Feth itdi qalbüm çün nür-ı zâtı

Müstağrak oldum envâr-ı ‘aşka

6 Hıdmet-i şeyhe kulluq idersen

Mağrem olursın esrâr-ı ‘aşka

7 Niçe Süleymân geldi cihâna

Men Süleymânâm ser-dâr-ı ‘aşka

107

Hâzret-i Hüdâyî

11 hece

- 1 Yine gönüm dost illerin özledi
Ol illere bir kez dağı varam mı
- 2 Dost dīdāruñ bizden yeter gizledi⁵⁶⁰
Bir gün ola hūb cemālūñ görem mi
- 3 Kulağ tutan kişiler Hakk kelāma
Noğşāndan kırtılıp irer tamāma
- 4 Haccāc ile varup Beyt-i Hārāma⁵⁶¹
İşigine yüzüm gözüm sürem mi
(24b)
- 5 Mā-sivāya meyli dilden yuyuban
Fağr-i ‘ālem Muştafāya uyuban
- 6 ***Kābe kavseyn***⁵⁶² ma‘nīsinden tıyuban
‘Aceb sırrı ***Ev ednā***⁵⁶³ya irem mi
- 7 Tevhīd ile imānum kāmīl ola
Fırkat gidüp cem‘iyyet hāşıl ola

⁵⁶⁰ bizden yeter: yeter bizden (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda dōrtlük şeklindedir.

⁵⁶¹ Beyt-i Hārāma: Beytū’l-Hārām’a (A.M.H.D.)

⁵⁶² “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9).

⁵⁶³ “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9). / sırrı Ev ednāya: sırr-ı Ev-ednā’ya (A.M.H.D.)

- 8 Sırrum vaḥdet iline vāşıl ola
Ara yirden ayrılığı sürem mi
- 9 Ey Hüdāyī dostdan yaña uçuban
Ḳana Ḳana āb-ı ḥayāt içüben
- 10 Ḥaḳḳ yol virüp ḥicābları geçüben

‘Aceb vuşlat serāyına girem mi

108

Ḥazret-i Eşref-zāde

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

- 1 Bu niçe derddür ki düşdi cāna dermān istemez
Arturur günden güne derdini noḳşān istemez
- 2 ‘Āşıḳa derdi anuñ pesdür gerekmez dü-cihān
Bülbülüñ maḳşūdı güldür bāğ u bostān istemez
- 3 N’eylesün n’etsün serāyı pādişāhı isteyen
Ḥürīye ḳılmaz naḳar cennāt u rıdvān istemez⁵⁶⁴

⁵⁶⁴ Cennāt u rıdvān: cennet-i rıdvān (E.RD.)

- 4 Kağı başda kim anuñ sevdası yoğdur o anı
 Zağdur murdāra gitsün sükkeristān istemez⁵⁶⁵
- 5 Kağı cāndur kim anuñ derdi odı yanmaz mūdām⁵⁶⁶
 Tā ebed cānsuzdur ol bī-cān ki cānān istemez
- 6 Şol göñül kim ‘aşk nūrı ile münevver olmadı⁵⁶⁷
 Kağdı nefsi zülmetinde āb-ı hayvān istemez⁵⁶⁸
- 7 Derdin artursın ey Eşrefoğlı Rūmī ‘ārı o⁵⁶⁹
 Derd ile rüsvā olan ‘ālemde pinhān istemez

109

Hażret-i Yūnus

11 hece

- 1 Mecnūna şordılar Leylī nic’oldı
 Gıtdi Leylī adı dillerde kağdı⁵⁷⁰

⁵⁶⁵ murdāra: ol murdāre (E.R.D.) / sükkeristān: kim şeker şān (E.R.D.) / Eşrefoğlı Rūmī Dīvānı’nda 4. beyit ile 5.beyitin sıraları yer değıştirmiştir.

⁵⁶⁶cāndur: cānda (E.R.D.) / derdi: ‘ışkı (E.R.D.)

⁵⁶⁷kim: ki (E.R.D.)

⁵⁶⁸āb-ı hayvān: āb u hayvān (E.R.D.)

⁵⁶⁹artursın: artur sen (E.R.D.)

⁵⁷⁰Gıtdi Leylī: Leylā gıtdi (Y.E.D.) / Bu şiir, Yūnus Emre Dīvānı’nda dōrtlük şeklindedir.

2 Benüm gönüm şimdi Mevlâyı buldı⁵⁷¹

Yüri Leylî ki ben Mevlâyı buldum

3 Leyliyi besledi kullar dâyeler

Mecnûnuñ başında kuşlar yuvalar⁵⁷²

(25a)

4 Meskenüm olmuşdur tağlar ovalar

Yüri Leylî ki ben Mevlâyı buldum⁵⁷³

5 Ben yalvarur iken sen nâz iderdüñ

Hevâyı gözleyüp pervâz iderdüñ⁵⁷⁴

6 Cefâyı çok vefâyı az iderdüñ

Yüri Leylî ki ben Mevlâyı buldum⁵⁷⁵

7 Ağlayı ağlayı Ka'beye vardum

Leylî Leylî dirken Mevlâyı buldum⁵⁷⁶

⁵⁷¹ Mevlâyı: bir Leylâ (Y.E.D.)

⁵⁷² Yûnus Emre Dîvânı'nda bu beyit yoktur.

⁵⁷³ Yûnus Emre Dîvânı'nda bu beyit yoktur.

⁵⁷⁴ Yûnus Emre Dîvânı'nda bu beyit yoktur.

⁵⁷⁵ Yûnus Emre Dîvânı'nda bu beyit yoktur.

⁵⁷⁶ Yûnus Emre Dîvânı'nda bu beyit yoktur.

- 8 Halkaya yapışup zāriler kıldum
Yüri Leylî ki ben Mevlâyı buldum⁵⁷⁷
- 9 Ulu kuşlar yuva yapar başumda
Var git Leylî turma benüm karşımda⁵⁷⁸
- 10 Ben Mevlâyı görür oldum düşümde
Yüri Leylî ki ben Mevlâyı buldum
- 11 Dervîş Yünus bu sırlardan açınma⁵⁷⁹
Haqquñ luftuñ görüp ğayra şaçınma⁵⁸⁰
- 12 ‘İnāyet Haqq olan yerden kaçınma
Yüri Leylî ki ben Mevlâyı buldum

110

Hāzret-i Mışrî

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

⁵⁷⁷ Yünus Emre Dīvānı’nda bu beyit yoktur.

⁵⁷⁸ Yünus Emre Dīvānı’nda bu beyitin mısraları yer deĝiştirmiştir.

⁵⁷⁹ Dervîş Yünus: Gel ey Yünus (Y.E.D.) / açınma: açılma (Y.E.D.)

⁵⁸⁰ şaçınma: şaçılma (Y.E.D.)

1 Her denînuñ sözine aldanup itme ihtilâṭ

Her le'imi sırra maḥrem şanma eyle ihtiyâṭ

2 Şol ki söz kıadrin bilür cânın aña eyle nişâr⁵⁸¹

Ayağınuñ altına döşe yüzünü çün bisâṭ

3 'Ārifüñ kıadrin yine şol 'ārif olanlar bilür⁵⁸²

Ehl-i ulvüñ rütbesini bilmez ehl-i inḥiṭâṭ

4 Güç getürme kendiñe geldikçe a'dâ ṭa'nesi

Sükkeri ḥelvâdur andan ḥâşıl olur inbisâṭ

5 Ey Niyâzî fâriğ ü âzâde ol var çekme ğam

Ķahr u luṭfi bir bilürseñ ğam olur saña neşâṭ

111

Ḥâzret-i Seyfu'llâḥ

Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

1 Deldi bağrum bülbül-i bî-çâre nālānuñ senüñ

Yoḥsa aldırdın mı sen de verd-i ḥandānuñ senüñ

⁵⁸¹ aña eyle nişâr: nişâr eyle aña (N.M.H.D.)

⁵⁸² şol: ol (N.M.H.D.)

- 2 Baña beñzersin behey bî-çāre ārām itmeyüp
Şubḥ dek bu ḥalkā rāḥat virmez efgānuñ senüñ⁵⁸³
- 3 Gül-şeni külḥāna döndürdi inildüñ āteşi
Nār-ı hicrāndan mı ḥalk itdi Ḥudā cānuñ senüñ

(25b)

- 4 Tüt izini mürşidüñ Ḥaḫḫa ulaşdırsın seni
Meyl idüp ağıyāra uyma yoḫ mı sultānuñ senüñ⁵⁸⁴
- 5 Ey felek bir yāre açduñ sīneme hīç çāre yoḫ⁵⁸⁵
Zehr ile ālūde olmuş tiğ-i bürrānuñ senüñ
- 6 Alduñ ‘ömrüm ḥāşılıñ yıḫduñ bu göñlüm şehrini
Dilerüm Ḥaḫḫdan yıḫılsun ḫaşr u eyvānuñ senüñ
- 7 Çünki Seyyid Seyfī dūr olduñ vişāl-i yārdan
Tırmayup ḫan aḫlasun çeşm-i giryānuñ senüñ⁵⁸⁶

⁵⁸³ Şubḥ: Şubḥa (S.N.D.) / virmez: itmez (S.N.D.)

⁵⁸⁴ Seyfullāh Nizāmoḫlu Dīvānı’nda bu beyit şu şekildedir:

Her zamān açılmadan bir ḡoncam eylersüñ fenā

Yoḫ mıdur ey çarḫ-ı zālīm dīnüñ imānuñ senüñ

⁵⁸⁵ açduñ: itdin (S.N.D.)

⁵⁸⁶ Tırmayup: Aḫlasuñ (S.N.D.) / çeşm-i giryānuñ: bu çeşm-i giryānuñ (S.N.D.)

112

Fethî

10 hece

1 Ey Rabb-ı Raḥmān eylegil iḥsān

Ḳalmasun vîrān bu dil-i vîrān

2 Luṭfuñ iḥsān it yolum āsān it

‘Aşkı mihmān it ḳalbe ey Sübhān

3 Hicrũñle bende ḳaldum efgende

Vaşluñi sende baña ḳıl erzān

4 Bu ad u şānum gide sulṭānum

Yoluña cānum ideyüm ḳurbān

5 Baḳmasın ḳāle ir gör iḥvāle

Bezm-i vişāle muntāzır bu cān

6 Ḳapuña geldüm zāriler ḳıldum

Şuçımı bildüm ‘afv eyle Ğufrān

7 Feyzin Sübhānı olsa erzānı

Ꞑul iken anı eyler ‘ālī-şān

8 Fethī miskīne göñli ğam-gīne

Ꞑalbi derdine sen eyle dermān

113

Ḥazret-i Akşemseddīn

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Zihī cān kim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan

Zihī dil kim mu‘aṭṭardur hevā-yı ‘aşq-ı Leylādan

2 Ḥarābāt içre ‘uşşākı görüp ṭa‘n itme ey zāhid

Ki ol rüsvā-yı ‘aşq olmuş yanar derd-i dil-ārādan

3 Cihānuñ māverāsında kurulmuş ḥayme-i ‘āşık

Dü-‘ālemden ḥaber bilmez daḥı şol ‘arş-ı a‘lādan

4 Göñül dil-dāra virenler cihānda kılmadı ārām

Yürür āvāre ser-gerdān geçer dünyā vü ‘uqbādan

(26a)

- 5 Temāšāsın tıyan ‘aşkuñ nazār kılmadı aǵyāra
Ki dā’im ‘aşq u şevk ister uşanmaz ol bu sevdādan
- 6 Hūdānuñ ‘āşıkı çoqdur velī Aqşemseddīn gibi
Qatı bir gerçek ‘āşık kim yana ol derd-i Mevlādan

114

Neccār-zāde⁵⁸⁷**Mefā’ilün/ mefā’ilün/ mefā’ilün/ mefā’ilün**

- 1 Lebūñ vaşfında sultānum dehān ‘āşık zebān ‘āşık
Saña ey mäh-ı tībānum zemīn ‘āşık zamān ‘āşık⁵⁸⁸
- 2 Vücūd-ı ‘āleme bā’iş vücūduñ oldıǵı zāhir
*Mine’l evvel ile’l-āhır*⁵⁸⁹ saña kevn ü mekān ‘āşık
- 3 Eger mahfī eger peydā eger ‘āşık eger şeydā⁵⁹⁰
Senūñ şevkūñ ile cāna nihān ‘āşık ‘ayān ‘āşık

⁵⁸⁷ Neccār-zāde Rızā Dīvānı’nda “Gazeller” bölümünde 159. şiir olup “Zuhurat-ı Mekkiyye” başlıklıdır.

⁵⁸⁸ mäh-ı tībānum: mihr-i tībānum (N.R.D.)

⁵⁸⁹ “Başlangıçtan sona kadar.”

⁵⁹⁰ eger: vü ger (N.R.D.) / ‘āşık: ‘āqıl (N.R.D.)

- 4 Uşul-i şūfiyān ile budur āyīn ü eţvārī⁵⁹¹
Döner çarḫ-ı taḫayyürde ider devr-i revān ‘āşık
- 5 Gören ‘āşık cemāl-i bā-kemālūñ görmeyen ‘āşık
O gül ruḫsāra bi’llāh Ḥudāvendā cihān ‘āşık⁵⁹²
- 6 Eyā sultān-ı maḥbūbān buyur erbāb-ı ‘aşk içre
Disünler ibn-i Neccāre budur ibn-i fülān ‘āşık

115

Ḥazret-i Nūrī

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

- 1 Kār itdi ‘aşkuñ cānuma bī-çāre gönülüm n’eylesün
Bu āh ile efgānuma āvāre gönülüm n’eylesün
- 2 Gör şu gönül bī-çāresin işletdi ‘aşkuñ yāresin
Bulmazsa derdüñ çāresin pür-yāre gönülüm n’eylesün
- 3 Pervāze eylerken heves cismi aña oldı kafes
Eglenmez oldı bir nefes seyyāre gönülüm n’eylesün

⁵⁹¹ āyīn ü eţvārī: āyīn-i eţvārī (N.R.D.)⁵⁹² bi’llāh: bi’llāhī (N.R.D.) / Ḥudāvendā: Ḥudāvend-i (N.R.D.)

- 4 Cānāna vāşıl olmadı cānında tākāt kalmadı
Andan tesellī bulmadı bir pāre gönlüm n'eylesün
- 5 Encüm gibi dā'im döner gāhī çıkar gāhī iner
Pervāneler gibi yanar bu nāre gönlüm n'eylesün
- 6 Terk itdi cümle pīşesin artdırdı 'aşk endişesin
Şındurdu Nūrī şīşesin şad-pāre gönlüm n'eylesün

116

Hāzret-i Nesīmī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Ehl-i imān işlerin şol demde inkār itdiler⁵⁹³
Çün Nesīmīyi Haleb şehrinde ber-dār itdiler⁵⁹⁴
- 2 Kağılar fetvā virüp ben Haqqa bātıl didiler⁵⁹⁵
Küfr idüp imāna hergiz gelmege 'ār itdiler⁵⁹⁶

⁵⁹³işlerin: işları (N.D.) / şol: ol (N.D.)

⁵⁹⁴Nesīmīyi: Hüseyinī (N.D.)

⁵⁹⁵virüp ben: virüben (N.D.)

⁵⁹⁶idüp: olup (N.D.) / hergiz: gelmez (N.D.) / Nesīmī Dīvānı'nda beyitlerin sıraları mecmuadan farklıdır.

(26b)

3 Seyyide cevr eyleyüp zulum ile Hakkı başıdılar

*Ahsen-i takvīm*⁵⁹⁷'i gör kim niçe inkār itdiler4 Hakk baña söyle didi emr itdi ben de söyledüm⁵⁹⁸

Sözlerüm destān idüp 'ālemde tekrār itdiler

5 Bileyüp bıçaqların ol dem ki baña kıydılar⁵⁹⁹Şağ iken ben 'āşığı gör niçe bīmār itdiler⁶⁰⁰6 Şoydılar çıkardılar ol dem Nesīmīnün tenin⁶⁰¹Yas tutup gökde melekler cümlesi zār itdiler⁶⁰²

7 Ey Nesīmī vāşıl olduñ Hālik-i Raḥmāna sen

Cennetü'l-me'vāyı buldun yiri gül-zār itdiler⁶⁰³

117

Hāzret-i Yūnus

10 hece

⁵⁹⁷ “ (Biz insanı) en güzel bir biçimde (yaratık).” (Tīn, 95/4).⁵⁹⁸ didi: diyü (N.D.) / bende: hem de (N.D.)⁵⁹⁹ ol dem ki baña kıydılar: çün kıydılar bu tenüme (N.D.)⁶⁰⁰ 'āşığı: miskīni (N.D.)⁶⁰¹ Şoydılar: Yüzdiler (N.D.) / ol dem: çün kim (N.D.)⁶⁰² tutup: idüp (N.D.)⁶⁰³ Cennetü'l-me'vāyı: Cennetü'l-me'vā (N.D.) / buldun: bulup (N.D.) / yiri: yirüni (N.D.)

1 Uyan hey ğāfil ğafletden uyan⁶⁰⁴

Var bir mürşide şor niye geldüñ

2 ‘Aqluñ başıña der sözime inan⁶⁰⁵

Var bir mürşide şor niye geldüñ

3 Ƙanı yā nesüñ şol anan atan

Anlar degül mi toprağda yatan⁶⁰⁶

4 Bunda degüldür andadur vañan

Var bir mürşide şor niye geldüñ⁶⁰⁷

5 Bu bir yaylağdur Ƙonanlar göçer

Ecel şerbetini eksüzin içer⁶⁰⁸

6 Dünyāya gelen āhrete göçer⁶⁰⁹

Var bir mürşide şor niye geldüñ

⁶⁰⁴ ğafletden uyan: uyan hey ğafil (Y.E.D.) / Yūnus Emre Dīvānı’nda bu şiir, dörtlük şeklindedir. / Yūnus Emre Dīvānı’nda beyitlerin sıraları mecmuadan farklıdır.

⁶⁰⁵ Yūnus Emre Dīvānı’nda bu mısraı şöyledir: ‘Aqlumı dirüp fikr idemezsün / mürşide: kāmile (Y.E.D.)

⁶⁰⁶ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

⁶⁰⁷ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

⁶⁰⁸ Yūnus Emre Dīvānı’nda bu mısraı şöyledir: Ansuzın ecel şerbetin içer

⁶⁰⁹ Yūnus Emre Dīvānı’nda bu mısraı şöyledir: Ƙoyup fenāyı beğāya göçer

- 7 Aḥşam olunca yataḫ gözleme
Şabāḥ olunca otlak gözleme
- 8 Şaḫın bu nefsine fırsat gözleme⁶¹⁰
Var bir mürşide şor niye geldüñ
- 9 Hîç kulağuzsuz kuşlar mı uçar
Mürşid kişiye toḡrı yol açar
- 10 Mürşidi olmayan ḫalurmış nā-çār⁶¹¹
Var bir mürşide şor niye geldüñ
- 11 Ey Yūnus Emrem sen bu öḡüdi⁶¹²
Kendi nefsine virseñ yeg idi⁶¹³
- 12 Bilürem dime sen de gel imdi⁶¹⁴
Var bir mürşide şor niye geldüñ

(27a)

118

Ḥazret-i Mıṣrî

⁶¹⁰ Şaḫın: Sen (Y.E.D.) / fırsat: rāhat (Y.E.D.) / gözleme: gözetme (Y.E.D.) / mürşide: ‘ārif (Y.E.D.)

⁶¹¹ Mürşidi olmayan: Mürşidsüz kişi (Y.E.D.)

⁶¹² Ey: Behey (Y.E.D.)

⁶¹³ Kendi: Kendünün (Y.E.D.)

⁶¹⁴ Bilürem: Bildüm (Y.E.D.) / sen de: şaḫın baña (Y.E.D.)

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

- 1 Saña 'aşıq olan diller n'iderler hür u ğilmānı
Cemālūñ seyr iden gözler n'iderler bāğ-ı rıdvānı⁶¹⁵
- 2 Şarāb-ı 'aşq ile sekrān olup her birisi mestān
Vişālūñ gülüne hayrān olan n'eyler gül-istānı
- 3 Koyanlar 'aql u idrāki olur mı kimseden pāki⁶¹⁶
Yağup bu sīne-i çāki düşer āteşlere cānı
- 4 Bu nār-ı 'aşqa yananlar bihār-ı şevke talanlar
Gözünden yaş ile kanlar ağan bilmez mi sen hānı⁶¹⁷
- 5 Niyāzī kaldı hayretde yanar dil nār-ı firqatde
Düşen odlara ğurbetde dün ü gün eyler efğānı⁶¹⁸

119

Hāzret-i Hüdāyī

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ fe'ülün⁶¹⁵ bāğ-ı rıdvānı: bāğ u rıdvānı (N.M.H.D.)⁶¹⁶ pāki: bāki (N.M.H.D.)⁶¹⁷ ağan: döken (N.M.H.D.) / bilmez mi: bulmaz mı (N.M.H.D.)⁶¹⁸ Düşen odlara ğurbetde: Düşüp bu dār-ı ğurbetde (N.M.H.D.)

- 1 Bahār oldu yine açıldı güller
Murāda bülbül irdiği zamāndur
- 2 Şafā buldı feraḥnāk oldu diller
Şanasın tağlar u bāğlar cināndur
- 3 Şaçıldı āb-ı raḥmet kā'ināta
Ḥayāt irişdi eşcār u nebāta
- 4 Yetişdi her biri tāze ḥayāta
Başiret ehline gör ne 'ayāndur⁶¹⁹
- 5 Hüdāyī luṭf-ı Ḥaḳḳı fikr ide gör
Kemāl-i fażlına hem şükr ide gör
- 6 Ḥudāyı cān u dilden zıkr ide gör
Ki zıkr-i Ḥaḳḳ ḥayāt-ı cāvidāndur

120

Ḥazret-i Eşref-zāde

11 hece

⁶¹⁹ gör ne: günden (A.M.H.D.) / Azîz Mahmūd Hüdāyî Dîvânı'nda bu şiir, bend şeklindedir.

1 Yine luṭf eyleyüp müşerref oldum
Merḥabā dervīşlerüm şafā geldiñüz⁶²⁰

2 Ğuşşalu göñlümi ele aldıñuz
Merḥabā dervīşlerüm şafā geldiñüz

3 Dervīşler ḥaḳḳında münkirler çoḳdur
Ne bilsün görmezler cān gözi yoḳdur

4 Dervīş sevmeyenüñ imānı yoḳdur
Merḥabā dervīşlerüm şafā geldiñüz

5 Sevgüñüz ḳalbüme gün gibi toḡar
Ğam bulutlaruñ taḡıdup sürer⁶²¹

(27b)

6 Her ḳaçan gelseñüz raḫmetler yaḡar
Merḥabā dervīşlerüm şafā geldiñüz

7 Bī-çāre dervīşler hergiz olmadı
Ḥayli zamān oldı bir kez gelmedi

⁶²⁰ Mısrām vezni kusurludur.

⁶²¹ Mısrām vezni kusurludur.

8 Şükür hasret kıyāmete kalmadı
Merhabā dervīşlerüm şafā geldiñüz

9 Güneş gibi şu'le virür tācları
Gice gündüz 'ibādetdür işleri

10 Eşrefoğlı Rūmīnūñ dervīşleri
Merhabā dervīşlerüm şafā geldiñüz

121

Ḥazret-i Seyfu'llāh

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

1 Cümle eşyāya nazar kııl gör ne sırru'llāhdur
Raṭb ü yābis zāhir ü bāṭın şıfātu'llāhdur

2 Cüş idüp deryā-yı vaḥdet zāhir oldı kâ'ināt
Zerrelerdür şems-i Ḥaqq her kaṭre baḥru'llāhdur

3 *Küntü kenzen*⁶²² sırrı zāhir oldı bir kez *kür*⁶²³ didi

On sekiz biñ ‘ālem anuñçün Kelāmu’llāhdur

4 Lā nedür illā nedür fehm itmeyen mü’min degül

Lā iledür her dü-‘ālem bākī ol Allāhdur⁶²⁴

5 Ƙande kim kılsañ nazār hīç halkı görme ƘaƘƘı gör

Ey muvaħħid gördigün hep *Semme vechu’llāh*⁶²⁵dur

6 Zāt-ı Bārī çün şıfātuñdan kemālin gösterür

Cān gözüyle baƘ şıfāta ‘ayn-ı zātu’llāhdur

7 Ger dilersen senligün maħv ola zāhir ola ƘaƘƘı

ZıƘrı terk itme Nizāmī Oğlı Seyfu’llāhdur

122

İsmā‘il ƘaƘƘı

Mef‘ülü/ mefā‘ilü/ mefā‘ilü/ fe‘ülün

⁶²² “Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.”

⁶²³ “Ol.” (Bakara, 2/117; Āl-i İmrān, 3/47; En‘ām, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yāsın, 36/82; Mü’min, 40/68).

⁶²⁴ Lā iledür: Lā ilāhdur (S.N.D.)

⁶²⁵ “(Nereye dönerseniz) Allāh’ın yüzü (zâtı) oradadır.” (Bakara, 2/115).

1 Derd ehli olan şanma ki dermāna irişmez
‘Aşķ ehli olan şanma ki Raķmāna irişmez

2 Derdi talebe dūşmeyen ādem bu cihānda
Dūnyā ıolu Loķmān ise Loķmāna irişmez

3 İç şerbet-i irşādı bugün mürşid elinden
Bu şerbeti nūş itmeyen ‘irfāna irişmez

4 Bir söyledire rāst gelüp söyledi tūṫi
Vāy ol kişiyे kāmīl-i insāna irişmez

(28a)

5 Cān u ten iki berzaķıdur sālīk olanuñ
Berzaķda ķalan menzil-i cānāna irişmez

6 Şarpdur yolu maṫlūbuñ şanma anı sen āsān⁶²⁶
ķırķ yıl yürüyüp degmesi pāyāna irişmez

7 Hıdmetde bugün kim ki ķuşūr eylese yarın
Dīvān-ı tecellāda o sultāna irişmez

⁶²⁶ Mısrām vezni kusurludur.

8 Her kimde adem olmaya himmet cihetinden

aı bir ayak pye-i merdna irimez

123

azret-i ems Tebri

Mef'iln/ mef'iln/ mef'iln/ mef'iln

1 B-amdi'llh direm Allh alup 'alumu fikru'llh

Dilmde ztu esms bana ns oldu zikru'llh

2 Bu tevidden murd olan keml-i zta irmekdr

Grinen kendi ztdur degldr anma ayru'llh

3 Gnl aynesin f ider isen eger f

Aılır sana bir ap 'ayn olur Cemlu'llh

4 Ben ol pervneyem geldm dp 'au ile yandım

Yanuban kll mav oldum beni yo itdi 'au'llh

5 Gnl ars iinde dikildi dr- 'a nkm

Bugn meydna gelmiem virirem cn au'llh

- 6 Şems Tebrîzî bunı bilür ehad qalmaz fenâ bulur
Bu ‘âlem küllî mahv olur hemân bâkî qalur Allâh

124

Hâzret-i Yûnus

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 Şûrîde vü şeydâ kılan yârûñ cemâlidür beni⁶²⁷
‘Âlemlere rüsvâ kılan yârûñ cemâlidür beni⁶²⁸
- 2 ‘Aqlumı başumdan alan beni bu sevdâya şalan⁶²⁹
Bir mürşide bende kılan yârûñ cemâlidür beni⁶³⁰
- 3 Qaddüm büküp yay eyleyen bağrum delüp nây eyleyen
İşüm gücüm vây eyleyen yârûñ cemâlidür beni⁶³¹
- 4 Gözlerimi giryân iden hem bağrımı biryân iden
Hâyran u ser-gerdân iden yârûñ cemâlidür beni⁶³²

⁶²⁷yârûñ: ‘İşkuñ (Y.E.D.)

⁶²⁸ kılan: kılam (Y.E.D.) / yârûñ: Haqq’un (Y.E.D.) / Bu şiir, Yûnus Emre Dîvânî’nda bend şeklindedir.

⁶²⁹bu sevdâya: sevdâlara (Y.E.D.)

⁶³⁰yârûñ: Haqq’uñ (Y.E.D.)

⁶³¹yârûñ: Haqq’uñ (Y.E.D.)

⁶³² Bu beyit, Yûnus Emre Dîvânî’nda son beyittir ve şu şekildedir:

Gözlerümi giryân eden
Hem ciğerüm büryân eden
Yûnus’ı ser-gerdân eden
Haqq’uñ cemâlidür beni

5 Gönlümi ğayrıdan kesen kendüye maḥşüş eyleyen⁶³³

‘Aşka giriftār eyleyen yārūñ cemālidür beni⁶³⁴

6 Her dem ‘abā-püş eyleyen dürlü derde düş eyleyen

Yūnusı bī-hüş eyleyen yārūñ cemālidür beni⁶³⁵

(28b)

125

Ḥazret-i Diyārī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Bu dünyā bir ḥamāmdur ki giren terler çıkan terler

Bunı yapmadı bir eller giren terler çıkan terler

2 Yapan elli yıkan elli bilinmez bunda bu erler

Gelen bir bir gider bir bir giren terler çıkan terler

3 Degülse mürşid-i kāmīl olamaz ‘ilmine ‘āmil

Gezer beyhüde bu cāhil giren terler çıkan terler

⁶³³ kendüye: Kendisine (Y.E.D.) / eyleyen: kılan (Y.E.D.)

⁶³⁴yārūñ: Ḥaqq’uñ (Y.E.D.)

⁶³⁵ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

- 4 Şūfī sen mürşidüñ ara bulasın derdine çāre
Delīlūñ nefs-i emmāre giren terler çıkan terler
- 5 Diyārī sen muḳaddemsin ne insānsın ne ebsemsin
Fānī dünyāya seyrānsın giren terler çıkan terler

126

Ḥazret-i Mıṣrī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Ey gönül gūş eylegil 'āşıklarūñ güftārını
Niçedür gör dost ile yanıklarūñ pāzārını
- 2 Dost belāsı sehmine 'üryān idüp sīnelerūñ
Şoñra ol yārelerūñ istediler dermānını
- 3 Derdini dermān virüpdür yine ol yārelerūñ
Anuñ içün artırur 'āşıklarūñ efgānını
- 4 'Aşḳ odı şöyle yaḳupdur cism ü cānın anlarūñ
Kül idüp şavurdılar cümle vücūd ḥırmānını

5 Vaşl-ı Hakkı isteyen cān u cihānı terk ider⁶³⁶

‘Aşq meydānında dikdi anlaruñ ol dārını

6 Sāķi-i bezm-i elest peymānesin ićenleri

Gör ki niçe keşf iderler sırr-ı Hakk estārını

7 Bī-nişānuñ menzilin Qaf-ı ‘ademden izleyüp

Ey Niyāzi böyle bulmuş bulan ol cānānını

127

Hāzret-i Nūrī⁶³⁷

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

1 Cānumuñ cānānı hūdur sırrumuñ sulṭānı hū

Qalbümüñ mihmānı hūdur derdimüñ dermānı hū

2 Hū hüviyyet goncasıdur gül-sitān-ı vaḥdetüñ

Bülbüli hū söyler anuñ bāğı hū bostānı hū

⁶³⁶ ider: edip (N.M.H.D.)

⁶³⁷ Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 104. şiir olup “Der-Beyān-ı Esrār-ı İsm-i Hū Te’ālā Şānuhū” başlıklıdır.

3 *Kenz-i maḥfî*⁶³⁸ kufıunuñ miftāhı hūdur ey gönüü⁶³⁹

Ėayb-ı muṭlaḳ sırrınuñ peydāsı hū pinhānı hū

4 Dürri-i vaḥdet isteyen ṭalsın ḥaḳıḳat baḥrine

Dürri hūdur çün ḥaḳıḳat baḥrinüñ mercānı hū

(29a)

5 Naḳş olaldan dilde hū aġyārı görmez gözlerüm

Ḳapladı envār ile āfāḳı hū ekvānı hū

6 Ṭoludur hūnuñ hevāsıyla zemīn ü āsumān

Anuñ içün döndürür eflākı hū insānı hū

7 Vāvı yoḳdur hā'-i hūnuñ aşlı çün bir ḥaıḳadur

Gösterür ol ḥaıḳada 'āşıḳlara seyrānı hū

8 Hū ile fetḥ oldı çün mülk-i 'amā 'āşıḳlara

Ma'nide meydān-ı 'aşḳuñ ṭopı hū çevġānı hū

9 İsm-i a'zam gizlidür hāsında Allāh isminüñ

Saña izḥār eyledi mużmer iken ol şānı hū

⁶³⁸ "Gizli hazine (ben bilinmeyen bir hazine idim)."

⁶³⁹Kenz-i maḥfî kufıunuñ: Kenz-i maḥfînüñ ḳavî (A.N.D.)

10 Her ne isterseñ murādın hūdan iste Nūriyā

Çün sa‘adet kânı hūdur dürr ü güher ‘ummānı hū⁶⁴⁰

128

Ḥazret-i Hüdāyī

14 hece

1 Gelin şükr eyleyelüm dertlere dermān gelsün

Ḥaqqı zıkr eyleyelüm cānlara cānān gelsün

2 Varımız ḥāk idelüm yaqamuz çāk idelüm⁶⁴¹

Ḳalvimüz pāk idelüm tahtına sulṭān gelsün

3 Terk idüp cümle varı koma dilden ikrārı⁶⁴²

Maḥv it şekk ü inkārı yerine imān gelsün

4 Baqma yalan dünyāya aqma qurı sevdāya

Yalvar Ğanī Mevlāya luṭf ile iḥsān gelsün

⁶⁴⁰ dürr ü güher: raḥmetün (A.N.D.) / Mısraın vezni kusurludur.

⁶⁴¹yaqamuz: Yaqalar (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azîz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda dörtlük şeklindedir.

⁶⁴² idüb: eyle (A.M.H.D.) / dilden: elden (A.M.H.D.)

- 5 Varlıguñ eyle zā'il ola gör Hakkā vāşıl
Geç kaçreden ey ğāfil baħr ile 'ummān gelsün
- 6 Ta'alluķ defterüñ dür mā-sivāyı dilden sür
Hakkı aña bile gör 'ilm ile 'irfān gelsün
- 7 Hüdāyī aç gözünü pāk eyle gör özüni⁶⁴³
Hakkā döndür yüzünü her işüñ āsān gelsün

129

Sezā'ī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Şāh-ı istiġnā'-yı mülk oldum recā bilmem nedür
İlticā-yı Hakkdan özge mültecā bilmem nedür
- 2 Fāriġam dünyā vü 'uķbāya ta'alluķ itmeden
Terk-i tecrīdem bugün ħubb-ı sivā bilmem nedür⁶⁴⁴
- 3 Öyle Mecnūnam ki Leylā bend-i zincirümeddür
Eylerem 'aşkuñda ammā cān fedā bilmem nedür

⁶⁴³ gör özüni: kendüzünü (A.M.H.D.)⁶⁴⁴ Terk-i tecrīdem: Terk ü tecrīdem (H.S.D.)

(29b)

4 Mest-i cām-ı vaḥdetem farḫ eylemem men özgeyi⁶⁴⁵

Lāübālī meşrebem çün u çerā bilmem nedür

5 Her ne eylerse revā cānān men dil-ḫasteye

Men Sezā'iyem anuñçün nā-sezā bilmem nedür

130

Ḥazret-i Seyfu'llāh

Mefā'ilün/ mefā'ilün/ fe'ülün

1 İlāhī ḫoma benlük bende yā Rabb

Vücüdüm bī-vücüd it sende yā Rabb

2 Göñül āyīnesinüñ sil ğubāruñ

Hemān sen ol görinen anda yā Rabb

3 Baña nūrundan iḫsān eyle bir göz

Cemālün seyr idem her anda yā Rabb

⁶⁴⁵ Farḫ eylemem men özgeyi: ben özgeyi farḫ eylemem (H.S.D.)

- 4 Gönül ister ez el *Küntü kenz*⁶⁴⁶
İrişdür ‘aşkuñ ile anda yā Rabb
- 5 Cihānı görmiyem baqdıqça hergiz
Seni görem baqarsam qande yā Rabb
- 6 İrişdür Seyfiyi qurb-ı vişāle
Quluñdur qalmasun yabanda yā Rabb⁶⁴⁷

131

Hāzret-i Yūnus

14 hece

- 1 Çıkdum erik dalına anda yedüm üzümü
Bostān ışşı qaқыup dir ne yersin qozumı
- 2 Kerpiç qoydum qazana boyraz ile qaynatdum⁶⁴⁸
Nedür deyüp ŝorana bandum virdüm özimi⁶⁴⁹

⁶⁴⁶ “Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.” sözüne telmih vardır.

⁶⁴⁷yabanda: dermānda (S.N.D.)

⁶⁴⁸ qazana: qazgana (Y.E.D.)

⁶⁴⁹ deyüp: diyü (Y.E.D.) / özimi: özini (Y.E.D.)

3 İblik virdüm çulhaya şarup yumağ itmemiş

Becid becid ışmarlar gelsün alsun bezini

4 Bir serçenüñ ıanaduñ bir ıanlıya yükletdüm⁶⁵⁰

Çifte şefer çekmedi şöyle ıaldı ıazını⁶⁵¹

5 Bir sinek bir ıartala şaldırdı urdı yire⁶⁵²

Yalan degül gerçektür ben de gördüm tozını

6 Bir küt ile güreşdüm elsüz ayağum aldı

Anı da başamadum gövündürdi özimi⁶⁵³

7 ıaf ıağından bir ıaşı şöyle atdılar baña

Öylelük yola düşdi bozayazdı yüzümi⁶⁵⁴

8 Balık ıavağ ııkılmış zift turşısı ıurmağ⁶⁵⁵

Leylek ıodağ ıoğurmuş bağ a şunuñ sözünü

⁶⁵⁰bir: kırık (Y.E.D.)

⁶⁵¹Çifte şefer: Çifti dağı (Y.E.D.) / şöyle ıaldı ıazını: ıaldı şöyle yazılı (Y.E.D.)

⁶⁵²ıartala: ıartalı (Y.E.D.) / şaldırdı: ıaldurup (Y.E.D.)

⁶⁵³Anı da: Güreşüp (Y.E.D.) / gövündürdi: göyündürdi (Y.E.D.)

⁶⁵⁴yola: yire (Y.E.D.) / Yünus Emre Dıvanı'nda bu beytin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

⁶⁵⁵turşısı: turşısın (Y.E.D.) / ıurmağ: yimege (Y.E.D.)

9 Yūnus bir söz söylemiş hiç bir söze beñzemez

Erenler meclisinde ma‘nī bürür yüzini⁶⁵⁶

(30a)

132

Ḥazret-i Eşref-zāde

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Tecellī şevk-i dīdāruñ beni mest eyledi ḥayrān

*Ene’l-Ḥakk*⁶⁵⁷ sırrını cāna anuñçün kılmazam pinhān⁶⁵⁸

2 ‘Aceb ḥayrān u mestem ki bilişden bilmezem yādi⁶⁵⁹

Gözüm her ḳande kim baḳsa görünür şüret-i Raḥmān⁶⁶⁰

3 Yüzüñ görelden ol yārüñ ḳamu maḥv oldı hep varum

Fenā oldum beḳā buldum beḳāda olmuşam sultān

4 Benem her dertlü dermānı benem her ma‘denin kāmı⁶⁶¹

Benem ol dürr-i bī-hemtā benem ol baḥr-i bī-pāyān

⁶⁵⁶ Yūnus Emre Dīvānı’nda bu mısraı şu şekildedir: Münāfıḳlar elinden örter ma‘nī yüzini

⁶⁵⁷ Hallāc-ı Mansūr’un söylediđi : “Ben Hakk’ım.” mānāsına meşhur bir söz.

⁶⁵⁸ cānā: cānum (E.R.D.) / kılmazam: kılmadum (E.R.D.)

⁶⁵⁹ yādi: yarı (E.R.D.)

⁶⁶⁰ görünür: görinen (E.R.D.)

⁶⁶¹ her: ol (E.R.D.)

- 5 Semāda seyr ider sırrum cihāna ʔoldı envārum⁶⁶²
Muḳaddesler cem‘isi hep benüm sırrumda ser-gerdān⁶⁶³
- 6 Benüm ‘ilm-i ledünümde hezārān Hıızr olur ‘āciz
Benüm her bir tecellimde niçe biñ Mūsālar ḫayrān⁶⁶⁴
- 7 Bu ay u gün bu yıldızlar bu giceler bu gündüzler
Bu yaz u kışlar u güzler benüm emrümdeür yek-sān⁶⁶⁵
- 8 Cihān ʔılısmınuñ bendi benüm elümeddür şimdi
Benem bugün bu meydānda benümdür ʔob ile çevgān⁶⁶⁶
- 9 Benüm şāhı bu meydānuñ benem devri bu devrānuñ
Benem cānı bu ekvānuñ benümle diridür her cān⁶⁶⁷
- 10 Benem her varı var iden benem ağıyārı yār iden
Benem Mañşūrı dār iden benüm elümeddür urġān⁶⁶⁸

⁶⁶² cihāna: cihānın (E.R.D.)

⁶⁶³ heb benüm: benüm (E.R.D.)

⁶⁶⁴ niçe biñ Mūsālar: niçe Mūsā olur (E.R.D.)

⁶⁶⁵ yaz u kışlar: bu yaylar kışlar (E.R.D.) / Bu beyit, Eşrefoġlu Rümī Dīvānı’nda 9. beyittir.

⁶⁶⁶ Bu beyit, Eşrefoġlu Rümī Dīvānı’nda 10. beyittir.

⁶⁶⁷ ekvānuñ: cānların (E.R.D.)

⁶⁶⁸ Eşrefoġlu Rümī Dīvānı’nda bu beyit şöyledir:

Benem Mañşūr’ı dār iden benem ağıyārı yār iden
Benem her varı var iden benem giden benem ʔuran

- 11 Görürsin şüretüm âdem benüm emrüm dedür ‘âlem⁶⁶⁹
Felekler ü melekler hep baña maḥkūmdur ins ü cān
- 12 Çürümüş tenlere bir kez eger disem *Bi-izniḳüm*⁶⁷⁰
Yalın ayak ve baş açık ḳamusı ṭuralar ‘üryān⁶⁷¹
- 13 Degülem oddan [u] şudan yā ṭopraqdan yāḥūd yelden⁶⁷²
Benüm ebdānı var iden henüz yoğidi bu ezmān⁶⁷³
- 14 Zamānsuz bī-zamānam ben mekānsuz bī-mekānam ben
Dü-‘âlemde hemānam ben benem her giden ü ṭuran⁶⁷⁴
- 15 Şanurlar Eşrefoğlıyam ne Rūmīyem ne İzniḳi⁶⁷⁵
Benüm ol dā’im el-Bāḳi göründüm şüretā insān⁶⁷⁶

133

Ḥazret-i Mıṣrī

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

⁶⁶⁹ şüretüm: şüretā (E.R.D.) / Bu beyit, Eşrefoğlı Rūmī Dīvānı’nda 7. beyittir.

⁶⁷⁰ disem: dirsem (E.R.D.) / “Sizin izninizle.”

⁶⁷¹ ayak ve baş: ayak başı (E.R.D.) / ḳamusı ṭuralar ‘üryān: ṭuralar ḳamusı ‘üryān (E.R.D.)

⁶⁷² ṭopraqdan yāḥūd yelden: ṭopraqdan u yā yilden (E.R.D.)

⁶⁷³ Benüm ebdānı var iden: Ben irden varıdum irden (E.R.D.)

⁶⁷⁴ her giden ü ṭuran: her görinen gören (E.R.D.)

⁶⁷⁵ Şanurlar: Şanursun (E.R.D.)

⁶⁷⁶ dā’im el-Bāḳi: dā’im ü Bāḳi (E.R.D.)

1 Kūs-ı rihlet çaldı mevt ammā henüz cān bī-ḥaber⁶⁷⁷

‘Asker-i a‘zāya lerze düşdi sulṭān bī-ḥaber

2 Günde bir taşu binā-yı ‘ömrümüñ düşdi yire

Cān yatur ġāfil bināsı oldı vīrān bī-ḥaber

(30b)

3 Dil beḳāsın dost fenāsın istedi mülk-i tenüm⁶⁷⁸

Bir devāsuz derde düşdüm āh ki Loḳmān bī-ḥaber

4 Bir ticāret kılmadum ben naḳd-i ‘ömr oldı hebā⁶⁷⁹

Yola geldüm lik göçmüş cümle kerbān bī-ḥaber

5 Çün gel oldı yaluñuz girdüm yola tenhā ġarīb

Dīde giryān sine biryān ‘aḳl ḥayrān bī-ḥaber

6 Azıḡum yoḳ yazıḡum çoḳ yolda dürlü ḳorḳu var

Yolum alursa n’ola ger dīv ü şeyṭān bī-ḥaber

7 Yol eri yolda gerekdür çaḡ u çıplaḳ açu toḳ

Mıṣriyā gel didi saña çünki cānān bī-ḥaber

⁶⁷⁷ Kūs-ı rihlet: Kūs-ı rihleti (mecmua)

⁶⁷⁸ mülk-i tenüm: mülk-i tenin (N.M.H.D.)

⁶⁷⁹ kılmadum: kılmadan (N.M.H.D.)

134

Muhyî

Mef'ülü/ mefâ'ilün/ mef'ülü/ mefâ'ilün

- 1 Derd ehli libâsını 'aşq ile giyen gelsün
Zehrini sükker gibi zevk ile yiyen gelsün
- 2 Ol günlerini şâ'im hem giceleri kâ'im
Faqr âteşine dâ'im şabr ile yanan gelsün
- 3 Haqqa iremez kimse aţlas ü dîbâ ile
Öz kendü eli ile cânına kıyan gelsün
- 4 Kıl ü kâl ile hergiz menzile irişilmez
Kendülük ile olmaz mürşide uyan gelsün
- 5 Aldanma şaşkın Muhyî her âline dünyânuñ
Öz varlığını bugün yokluğa şayan gelsün

135

Hâzret-i Bayrâm Velî

10 hece

1 N'oldı bu gönlüm n'oldı bu gönlüm

Derd ü gam ile ıoldı bu gönlüm

2 Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm

Yanmada dermān buldı bu gönlüm

3 Gerçi ki yandı gerçi ki yandı

Rengine 'aşkuñ cümle boyandı

4 Kendi de buldı kendi de buldı

Maılabını hōş imdi bu gönlüm

5 Sevād-ı a'zam sevād-ı a'zam

Bil kim olupdur 'arş-ı mu'azzam

6 Mesken-i cānān mesken-i cānān

Olsa 'aceb mi şimdi bu gönlüm

(31a)

7 *El-Fakru fahrī el-Fakru fahrī*⁶⁸⁰

Dimedi mi ol 'ālemler fahrī

⁶⁸⁰ "Yoksulluk övüncümdür."

8 Faḥrîni zıkr it faḥrîni zıkr it
Faḥrî fenâda buldı bu gönlüm

9 Bayrâmı imdi Bayrâmı imdi
Bayrâm iderler yâr ile şimdi

10 Ḥamd ü şenâlar ḥamd ü şenâlar
Dost ile bayrâm itdi bu gönlüm

136

Ḥazret-i Nakşî

Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ mefâ'îlün

1 Ḥudâ zâhirdür ey gâfil işit kim ḥalk̄ durur mestür
Ḥilâfın añlayup zâhid şaḫın kim olma Ḥaḫḫdan dūr

2 Seni sen şanma kim sensin bu keşret 'ayn-ı vaḥdetdür
Bürinüp 'unşür-ı çârı yüzüñden eyledi ma'mūr⁶⁸¹

3 Saña yetmez mi bu ḥüccet güneş kim toḡa 'âlemde
Girer her ğurfeden pertev olur çün ḥâneler pür-nūr

⁶⁸¹ 'unşür-ı çârı: çâr 'unşürî (N.A.A.D.)

4 Bu dilden bilmeyüp zāhid işitdüm taş atarmışsın⁶⁸²

Ṭoḳunur başına bir gün şaḳın ey ğāfil ebsem ṭur

5 Bilelden dil bu esrārı maḥabbet şem‘-i dil-dāruñ⁶⁸³

Ṭutuşdı ḥāne-i dilde şanasın yandı bir tennūr⁶⁸⁴

6 Alup bu ğonca güllerden bulursañ mürşid-i zāhid⁶⁸⁵

Alursın sen de balından ḳoḳarsın mişl-i uş zünbūr⁶⁸⁶

7 Yeter boyanduñ ey Naḳşī alan bir telden almışdur⁶⁸⁷

Ḳulağın bursalar çengin *Ene’l-Haḳḳ*⁶⁸⁸ çağırur ṭanbūr

137

Ḥazret-i Nūrī⁶⁸⁹

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

1 Ey ‘aşık-ı dīdār olan tevḥīde gel tevḥīde gel

Ey derd-i ‘aşḳa yār olan tevḥīde gel tevḥīde gel

⁶⁸²dilden: sözden (N.A.A.D.)

⁶⁸³Bilelden: Belādan (N.A.A.D.)

⁶⁸⁴yandı: yetdi (N.A.A.D.) / bir: her (N.A.A.D.)

⁶⁸⁵Alup: Olup (N.A.A.D.) / bulursañ: bilürseñ (N.A.A.D.) / mürşid-i zāhid: mürşidi zāhid (N.A.A.D.)

⁶⁸⁶ḳoḳarsın: ḳonarsuñ (N.A.A.D.) / mişl-i uş zünbūr: mişli-veş zenbūr (N.A.A.D.)

⁶⁸⁷boyanduñ: bu pendiñ (N.A.A.D.) / telden: ḳilden (N.A.A.D.)

⁶⁸⁸Hallāc-ı Mansūr’un söylediği : “Ben Haḳḳ’ım.” manasına meşhur bir söz.

⁶⁸⁹Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 76. şiir olup “Der-Dā’vet-i Mü’minān İlä-Tevḥīdi’r-raḥmān” başlıklıdır. / Şiir, Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda bend şeklindedir.

- 2 Derd ile bir kez āh idüp gāfilleri āgāh idüp
 Maḳşūdını Allāh idüp tevḫīde gel tevḫīde gel
- 3 Var ise sende derd-i Ḥaḳḳ varını nār-ı ‘aşka yaḳ
 Ḳaldır cemāli Ḥaḳḳa baḳ tevḫīde gel tevḫīde gel⁶⁹⁰
- 4 Gel hem-dem-i ‘uşşāk iseñ ‘aşḳ ile pür-eşvāk iseñ
 Ol ḫazrete müştāk iseñ tevḫīde gel tevḫīde gel
- 5 İrmek dilerseñ ol güle ey Nūrī öykün bülbüle
 Cān u gönüldeñ şevḳ ile tevḫīde gel tevḫīde gel
- (31b)

138

Ḥazret-i Hüdāyī

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

- 1 Açıldı çün bezm-i elest devr eyledi peymānesi
 Andan içenler oldı mest ayılmadı mestānesi
- 2 Ol bādeden kim nüş ider içdigi dem bī-hüş ider⁶⁹¹
 Deryā gibi ol cüş ider esrük olur dīvānesi

⁶⁹⁰cemāli: ḫicābı (A.N.D.)⁶⁹¹ bī-hüş: serḫoş (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bend şeklindedir.

3 Şavm-ı sivâyı kim tutar ‘id-i vişâle ol yeter

Bülbül gibi dâ’im öter gül-şen olur kâşânesi

4 Bayrâma ol ‘âşık irer kim Hâkķ cemâlini görür

Dost bezminüñ zevķin sürer pür-nür olur dil-ķânesi

5 Aç gözini Hâkķ ile bak oķı Hüdâyiden sebak

Kâmil olurmuş ehl-i Hâkķ toĝmazdan evvel ânası

139

Hâzret-i Yûnus

16 hece

1 Ey dervîşler ey ķardaşlar ne ‘aceb derdüm var benüm

Dîvân’olmuş dir görenler ne ‘aceb derdüm var benüm⁶⁹²

2 Derdine düşdüm Mevlânuñ âvâresiyem sevdânuñ

Mevci yeñilmez deryânuñ ne ‘aceb derdüm var benüm⁶⁹³

⁶⁹² Dîvân’olmuş dir: Mecnûn olur her (Y.E.D.) / Bu şiir, Yûnus Emre Dîvânı’nda dörtlük şeklindedir.

⁶⁹³ yeñilmez: şayılmaz (Y.E.D.) / Yûnus Emre Dîvânı’nda beyit sıraları mecmuadan farklı şekildedir.

3 Dervîş olan ‘ār eylemez hîç kimseden zār eylemez⁶⁹⁴

Ḥekîmler tîmār eylemez ne ‘aceb derdüm var benüm

4 Deryānuñ mevci çağladı ḥasret yüregüm dāğladı

Ḥālüm görenler ağladı ne ‘aceb derdüm var benüm⁶⁹⁵

5 Dervîş Yūnus coşdı yine ‘aşk baḥrine düşdi yine⁶⁹⁶

Yārdan ayru düşdi yine ne ‘aceb derdüm var benüm⁶⁹⁷

140

Ḥazret-i Mıṣrî

Mef‘ülü/ mefā‘ilün/ mef‘ülü/ mefā‘ilün

1 Ḥaḳḳ ‘ilmine bu ‘ālem bir nüşa imiş ancaḳ

Ol nüşada bu ādem bir noḳta imiş ancaḳ

2 Ol noḳtanuñ içinde gizli niçe biñ deryā

Bu ‘ālem o deryādan bir ḳatre imiş ancaḳ

⁶⁹⁴hîç kimseden: ‘Āşık olan (Y.E.D.)

⁶⁹⁵görenler: bilenler (Y.E.D.)

⁶⁹⁶coşdı: coşdum (Y.E.D.) / baḥrine: derdine (Y.E.D.)

⁶⁹⁷düşdi: düşdüm (Y.E.D.)

3 Ādemlügüni her kim bulduysa odur ādem⁶⁹⁸

Yoħsa görinen ŗuret bir gölge imiŗ ancaħ

4 Bu zevķe yeler herkes bulmaz veli her nāķes

İren aña ādemde bir fırķa imiŗ ancaħ

5 Kim ādeme buldı yol vaŗl oldu Niyāzi ol⁶⁹⁹

Nāci denilen fırķa bu zümre imiŗ ancaħ

6 Mef'ülü mefā'ilün mef'ülü mefā'ilün

Ādemde olan esrār bu demde imiŗ ancaħ

(32a)

141

Ĥazret-i Seyfu'llāh

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

1 Kim ki bilmez kendüzin ma'büdü bilmez n'eydügin⁷⁰⁰

Bu cihāna gelmeden maķŗdü bilmez n'eydügin

⁶⁹⁸ Ādemlügüni: Ādem demini (N.M.H.D.)

⁶⁹⁹ ādeme: ol deme (N.M.H.D.)

⁷⁰⁰ kendüzin: kend'özin (S.N.D.) / ma'büdü:ma'büd (S.N.D.)

- 2 Şüret-i Raḥmānı her bir yerde ḥāzır görmedi⁷⁰¹
Cāhil ü nā-dān olup mevcūdı bilmez n'eydügin⁷⁰²
- 3 Kim ki⁷⁰³ *Ve'scüd va'kterib*⁷⁰⁴ sırrına āgāh olmadı⁷⁰⁵
Emr-i Ḥaḳḳı terk ider merdūdı bilmez n'eydügin⁷⁰⁶
- 4 Mü'minüñ ḳalbi naẓar-gāh-ı Ḥudādur bilmeyen
Bī-ḥaberdür sācidi mescūdı bilmez n'eydügin⁷⁰⁷
- 5 'Ömrinüñ ser-māyesin yoḳ yire Seyfî şarf ider⁷⁰⁸
Ol başiretsiz ziyānı sūdı bilmez n'eydügin⁷⁰⁹

142

Ḳaygūsuz Sulṭān

Mefā'ılün/ mefā'ılün/ mefā'ılün/ mefā'ılün

- 1 Beni ben bulmuşum ben de ne ben varum ne cānānum
Ne cismüm var ne cānum var ne insānum ne ḥayvānum

⁷⁰¹her bir yerde: kim her yirde (S.N.D.)

⁷⁰²Cāhil ü nā-dān olup: Cāhil ü nā-dāndur ol (S.N.D.) / mevcūdı: mevcūd (S.N.D.)

⁷⁰³Kim ki: Şūfî (S.N.D.)

⁷⁰⁴“(Allāh'a) secde et ve yaklaş!” (Alāk, 96/19).

⁷⁰⁵sırrına: sırruñdan (S.N.D.)

⁷⁰⁶ider: iden (S.N.D.) / merdūdı: merdūd (S.N.D.)

⁷⁰⁷sācidi mescūdı: sācid ü mescūdı (S.N.D.)

⁷⁰⁸ider: iden (S.N.D.)

⁷⁰⁹ziyānı: zebānî (S.N.D.) / sūdı: sūd (S.N.D.)

- 2 Gehî atre gehî ‘ummān gehî peydā gehî pinhān
Gehî ulum gehî sulān ne ulum ben ne sulānum
- 3 Ne ben cān ile cānānum ne k fr m ben ne imānum
Ne k num ben ne mek num ne gerdiem ne devr num
- 4 Ne  ld m ben ne dirild m ne de bir h ale meyl itd m
Bilemem ‘aqlum u fikr m meger ben sırr-ı pinh num
- 5 Ne  dem m ne it oldum ne Y nusum ne H t oldum
Ne d rr m ne y ut oldum ne cevher m ne merc num
- 6 Ne ben d r ’l-ar r oldum ne bu ‘a ile y r oldum
Ne derd m var ne derm num ne de h kmetde Lom num
- 7 Ben m vafum bey n olmaz bana n mum ni n olmaz
Bana hi kimse c n olmaz bu c mle halka ben c num

143

H zret-i Eref-z de

Mef ’il n/ mef ’il n/ fe’ l n

- 1 Şular kim dost elinden içdi cāmı
Olar bilmedi hergiz hāşş u ‘āmmı⁷¹⁰
- 2 Olar esrük durur dā'im ayılmaz
Olar fehm eylemezler şubḥ u şāmı
- 3 Olarda dīn ü imān tedbiri yoḡ⁷¹¹
Olaruñ fikri Ḥaḡḡdur ve's-selāmı
- 4 Olar varlıklarıñ Ḥaḡḡa virüpdür
Olaruñ Ḥaḡḡ ile dā'im kıyāmı
- (32b)
- 5 Olar bilmez *yecūz u lā yecūzi*⁷¹²
Olar mezheb idinmez bir imāmı
- 6 Olaruñ göñlüne Ḥaḡḡ söyle tölmiş
Unudılmış iki cihān tamāmı
- 7 Olaruñ varlığın Ḥaḡḡ söyle almış
Hemān ḡalmış bularuñ ḡalka nāmı

⁷¹⁰bilmedi: bilmezler (mecnua)

⁷¹¹dīn ü imān: dīn ü dünyā (E.R.D.)

⁷¹²“Caizdir ve caiz deḡildir.”

8 Olara oru yok iki cihānda

Olar grmeyiser dār-ı melāmi⁷¹³

9 Olar iki cihāndan gedigiun

Olara virdi Hā Dāru's-selāmi⁷¹⁴

10 Olar 'Arı ü Krsi bir nefesde

Gezp seyrān iderler Rm u āmi

11 Sebeb bunlar bu yir gk ırdıına

Bu malun bularladur nizāmi⁷¹⁵

12 Bularu ānına geldi Resle

Ki *Lā-avfn 'aleyhim*⁷¹⁶ Hā kelāmi

13 Buları Erefolı Rmye or

Buları sana gstersn mdāmi⁷¹⁷

⁷¹³ dār-ı melāmi: dār-ı-melāmi (E.R.D.)

⁷¹⁴ Olara: Bulara (E.R.D.)

⁷¹⁵ bularladur: bularunla (E.R.D.)

⁷¹⁶ "Onlara bir korku yoktur ve onlar zlmeyeceklerdir." (Ahkāf, 46/13; Ynus, 10/62; Bakara, 2/38, 112, 262, 274, 277).

⁷¹⁷ gstersn: gstere (E.R.D.)

144

Şemsî

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 İlâhî vaşluñ bāğına girmek diler cān bülbüli
Andan haqāyık güllerin dermek diler cān bülbüli
- 2 Baqmayup per ü bāline 'azm eyleyüp gül-zārına
Varını 'aşkuñ nārına yaqmaq diler cān bülbüli
- 3 Sen işidirsin zārımı göster baña gül-zārımı
Her dem senüñ didārını görmek diler cān bülbüli
- 4 Sensin 'ālem içre ganī luṭf it maḥrūm itme beni⁷¹⁸
'Aşq ile yoluna cānı virmek diler cān bülbüli
- 5 İşidicek Şemsî sözüñ giryān ider iki gözüñ
Dergāhına her dem yüzüñ sürmek diler cān bülbüli

145

Nazmî

⁷¹⁸ 'ālem içre: 'ālemlerden (Ş.S.D.) / luṭf it: luṭf eyle (Ş.S.D.) / maḥrūm itme: men' itme (Ş.S.D.)

Mefâ'îlün/ mefâ'îlün/ fe'ülün

- 1 Ço yaqsun külli cismüm nâr-ı hicrân
Göñül şabr eyle şabr eyle şabür ol
- 2 Olur elbette bir gün vaşl-ı cānān
Göñül şabr eyle şabr eyle şabür ol
- 3 Ne āteşler şaçılmışdur bu yolda
Ne zaḥmetler çekilmişdür bu yolda
(33a)
- 4 Ne ğurbetler görülmüşdür bu yolda
Göñül şabr eyle şabr eyle şabür ol
- 5 Gice ol ehl-i derde yār ü dem-sāz
Seḥer bülbüllerine ol hem āvāz
- 6 Belālar çek olasın maḥrem-i rāz
Göñül şabr eyle şabr eyle şabür ol
- 7 Aña 'āşık dinür mi eyle inşāf
Yanup 'aşk āteşine olmaya şāf

8 Bu Nazmî-veş kılp tebdîl-i evşâf

Gönül şabr eyle şabr eyle şabûr ol

146

Hzret-i Yûnus

14 hece

1 Hakkı kaçan bulasın Hakkâ kul olmayınca

Erenlerûñ işigin yaşdanup yatmayınca

2 Bir bāğ ki vîrân olsa içi tikenle talsa

Ayıtlamak n'eylesün od ile yakmayınca

3 Tağ başında yabanda od mı bulunur anda

Çavı taşı çakmağı bir yerde olmayınca

4 Esmez yerde kalmışsın oduñı söndürmüşsin

Odı kande bulursın ocağa varmayınca

5 Ol haqîkat güneşi toğsa vahdet burcundan

Şu'le virmez Yûnusa hicâblar gitmeyince

147

H azret-i Mışr 

F 'il t n/ f 'il t n/ f 'il t n/ f 'il n

- 1 Kim ki c ndan gemez ise deň bize y r olmasun⁷¹⁹
 ' r u 'ırz ile gel p 'aşıklara b r olmasun
- 2  am y k n 'aşık olan d 'im eke gelmiş durur
 Duymayan dost derdine 'aşka girift r olmasun⁷²⁰
- 3 Derd uyutmaz r hat itmez gice g nd z 'aşıkı
 şol ki b lb ld r g le karşu nie z r olmasun
- 4 Zevk-i t 'atle kimesne h l-i 'aşkı ađlamaz⁷²¹
 T lib-i ş dik iseğ belinde z nn r olmasun
- 5 Remz-i H kka maħrem olmağ degmen ğ k r  deg l
 Kim dilerse 'aşk ile y r olsun ağy r olmasun

⁷¹⁹ deň: deyin (mecmua)

⁷²⁰ Duymayan: D ymeyen (N.M.H.D.)

⁷²¹ Zevk-i t 'atle: zerk-ı t 'atle (N.M.H.D.)

- 6 Zerrece ‘aşk odı kimde olsa yaqar varlıguñ
‘Aşq odı ister ki Haqqdan ğayrı hiç var olmasun

(33b)

- 7 Cümle efkârũñ hurũfuñ cem‘ idüp tevhiid ile
Noqta-i vahdetde haşr ol ğayrı efkâr olmasun

- 8 Ey Niyâzi hâl-i ‘aşkı herkese fâş eyleme
Sırr-ı Haqqdur aña bî-gâne haber-dâr olmasun

148

Hażret-i Nürî⁷²²

Mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ fe‘ülün

- 1 Haḫıbu’llāh cihāna cān degül mi
Vücüdı ‘āleme bürhān degül mi⁷²³
- 2 Cihāna bā‘iş oldı çünkü nürı
Cemāli cümlede tābān degül mi

⁷²² Abdülhad Nürî Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 122. şiir olup “Der-Evşaf-ı Hülāşa-i Mevcüdāt” başlıklıdır.
/ Bu şiir, Abdülhad Nürî Dīvānı’nda bend şeklindedir.

⁷²³ bürhān: sulṭān (A.N.D.)

- 3 Varınca *Lī ma ‘a ‘llāh*⁷²⁴ ‘ālemine
İrince ḥalvet ü vaḥdet demine⁷²⁵
- 4 Qadem başınca ol ‘arş-ı berīne
Cenāb-ı Ḥāzrete mihmān degül mi
- 5 Nebiler serveri şāh-ı Resüldür
Gül-istān-ı vişāl içinde güldür
- 6 Cenābı bize hādī-i sebıldür⁷²⁶
Beyānı āyet-i Qur’ān degül mi
- 7 Anuñ nūrı olupdur cümle envār⁷²⁷
Anuñ büyundan aldı büyü ezhār
- 8 Dü-‘ālemde anuñdur bunca eṭvār⁷²⁸
Qamusı qaṭre-i ‘ummān degül mi⁷²⁹

⁷²⁴ “Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle bir yakınlığı elde edebilir.”

⁷²⁵ ḥalvet ü vaḥdet: sâ‘at-i ḥalvet (A.N.D.)

⁷²⁶ hādī-i sebıldür: hādī-i sübıldür (A.N.D.)

⁷²⁷ cümle envār: nūr-ı envār (A.N.D.)

⁷²⁸ Dü-‘ālemde: Meşāyihda (A.N.D.)

⁷²⁹ qaṭre-i ‘ummān: qaṭre ol ‘ummān (A.N.D.)

9 O Őemse zerre olursa bu Nūrī

Yeter ‘ālemlere bir zerre nūrī

10 Olur zūlmātı çün kāşif zuhūrī

Ziyāsı cümleye yek-sān degül mi

149

Ĥazret-i Ĥüdāyī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

1 Ĥ‘āb-ı ĝafletden uyar uyanayum⁷³⁰

Mā-sivādan cümleten uşanayum⁷³¹

2 Firĝatüñle niçe bir dīvāneyüm⁷³²

Şerbet-i vaşluñ içür uşlanayum⁷³³

3 Pādişāhā sen bilürsin şādıķı

Sen bilürsin bezm-i vaşla lāyıķı

⁷³⁰ uyanayum: uyanayın (A.M.H.D.)

⁷³¹ uşanayum: uşanayın (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azīz Mahmūd Ĥüdāyī Dīvānı’nda murabba şeklindedir.

⁷³² Firĝatüñle: Firĝat ile (A.M.H.D.) / dīvāneyüm: dīvāneyin (A.M.H.D.)

⁷³³ uşlanayum: uşlanayın (A.M.H.D.)

- 4 Hüsünüñe dīvāne itdūñ ‘āşığı
Ger murāduñ yanmağ ise yanayum⁷³⁴

(34a)

- 5 Mā-sivādan el çek ey ‘āşık kesil
Fikr ü zikrūñ Rabbūñ olsun muttaşıl⁷³⁵

- 6 Ol kadar hayretde olsun cān u dil
Çande baķarsam efendüm şanayum⁷³⁶

- 7 İsteyecek bir faķiri ol Ğani
Eyler esrār-ı ma‘ārif maħzeni

- 8 Bāṭinum itdi haķāyık hırmanı
Zāhirā gerçe küçük bir dāneyem⁷³⁷

- 9 Çoma yā Rabb Hüdāyiyi yerine⁷³⁸
Baķma noķşanın biñinde birine⁷³⁹

⁷³⁴ yanmağ: yaķmağ (A.M.H.D.) / yanayum: yanayın (A.M.H.D.)

⁷³⁵ Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bu mısraı şöyledir: Fikrin ü zikrin ol olsun muttaşıl

⁷³⁶ şanayum: şanayın (A.M.H.D.)

⁷³⁷ küçük bir dāneyem: bir ednā dāneyin (A.M.H.D.)

⁷³⁸ yā Rabb: yā Rabbi (A.M.H.D.)

⁷³⁹ noķşanın biñinde birine: noķşānımuñ biñde birine (mecmua)

10 Ger irādet vardı ise yerine⁷⁴⁰

Kevşer-i vahdetden içür şanayum⁷⁴¹

150

Ḥazret-i Seyfu'llāh

Mef'ülü/ fāilātün/ mef'ülü/ fā'ilātün

1 Āyīne-i ilāhī dīdār-ı evliyādur⁷⁴²

Bu āyīneye gel baq cānum cihān-nümādur⁷⁴³

2 Baqdıqça āfitāba şūfi gözün şamaşur

'Aksini āya şalsa baqmaq aña revādur⁷⁴⁴

3 Bir mürşid-i kāmile teslīm-i cān u dil kıl

Zīrā ki maşhar-ı Ḥaqq hem sırr-ı evliyādur⁷⁴⁵

4 Nite ki sende senlük vardur aña varılmaz⁷⁴⁶

Yoş yire dökme yaşın tã'atlerin hebādur

⁷⁴⁰ vardı ise yerine: vārid ise pīrine (A.M.H.D.)

⁷⁴¹ şanayum: şanayın (A.M.H.D.)

⁷⁴² dīdār-ı evliyādur: dīdārī dīdār-ı evliyādur (S.N.D.)

⁷⁴³ cānum cihān-nümādur: cām-ı cihān-nümādur (S.N.D.)

⁷⁴⁴ āya: āba (S.N.D.)

⁷⁴⁵ hem sırr-ı evliyādur: serveri evliyādur (S.N.D.)

⁷⁴⁶ Nite ki: Nite kim (mecmua)

5 Dünyāda görmeyenler hîç görmez āhiretde

Aç gözini oñat baķ bu ķavl-i Muştafādur⁷⁴⁷

6 Benden saña naşihat sen senlugini terk it

Varlık aña yaraşur ez-ğayr-ı Haķķ fenādur

7 Seyyid Nizāmoğlınuñ ‘aşķdur murādı Haķķdan⁷⁴⁸

‘Aşķ olmayan ‘ameller hep cümle mā-sivādur

151

Hażret-i Ğaybī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

1 Cān u dil derdine dermān isteyen gelsün berü⁷⁴⁹

Küh-i zāt-ı Haķķa ‘irfān isteyen gelsün berü

2 Ma‘rifetden hişşesi yoķ kimseye insān dimeñ

Şüret-i ma‘nide insān isteyen gelsün berü

⁷⁴⁷ oñat: aña (S.N.D.)

⁷⁴⁸ ‘aşķdur: ‘aşķı (S.N.D.)

⁷⁴⁹ Cān u dil: Cān-ı dil (S.G.D.)

3 Şüret-i Hâk̄k̄dur cemālũñ hem kelāmuñ ma‘nisi⁷⁵⁰

Zāhir ü bāñında Q̄ur‘ān isteyen gelsün berü

(34b)

4 Sırr-ı cism ü cānı idrāk itmeyen küfr içredür

Zātuñ idrāk ile imān isteyen gelsün berü

5 Z̄ulmet-i t̄a‘atde ser-gerdān olan t̄aliblere⁷⁵¹

Hıẓr-ı vaqtiz āb-ı hayvān isteyen gelsün berü⁷⁵²

6 Şüret-i devr ile Hâk̄ka irmedi eflākı gör⁷⁵³

Cān u dil mülküni vīrān isteyen gelsün berü⁷⁵⁴

7 Q̄uṭb-ı mülk ma‘rifetdür taht-ı q̄albũñ Ğaybiyā

‘Ālem-i ma‘nide sulṭān isteyen gelsün berü

152

Hāzret-i Yūnus

16 hece

⁷⁵⁰ Şüret-i Hâk̄k̄dur: Muşhaf-ı Hâk̄’dan (S.G.D.) / Sun‘ullāh-ı Gaybī Divānı’nda 3. beyit ile 4. beyit yer değiştirmiştir.

⁷⁵¹ t̄aliblere: sālilere (S.G.D.)

⁷⁵² Hıẓr-ı vaqtiz: Hıẓr-ı vaqtden (S.G.D.)

⁷⁵³ eflākı gör: eflāke baq (S.G.D.)

⁷⁵⁴ vīrān: devrān (S.G.D.)

- 1 Dolab n' için inilersin derdüm vardur inilerem
Ben Mevlāya 'āşık oldum anuñ için inilerem⁷⁵⁵
- 2 Benüm adum dertli dolab şuyum aķar yalab yalab
Böyle emr eylemiş Çalab anuñ için inilerem⁷⁵⁶
- 3 Ulu ıaęuñ ağacıyam ne ıtatluyam ne acıyam⁷⁵⁷
Ben Mevlāya du'acıyam anuñ için inilerem⁷⁵⁸
- 4 Beni çün ıağda buldılar dalum budağum kırdılar⁷⁵⁹
Dolaba lāyık gördiler anuñ için inilerem
- 5 ıarārım evvel yonuldı a'zām yerine ıonuldı⁷⁶⁰
Bu inildüm ıaķķdan geldi anuñ için inilerem
- 6 Şuyum alçaķdan çekerem döner yüksekden dökerem
Ben Mevlāyı zıkr iderem anuñ için inilerem⁷⁶¹

⁷⁵⁵ Anuñ için inilerem: Derdüm vardur inilerem (Y.E.D.) / Bu şiir, Yūnus Emre Dīvānı'nda dōrtlük şeklindedir.

⁷⁵⁶ Anuñ için inilerem: Yūnus Emre Dīvānı'nda "Anuñ için inilerem"lerin tamamı "Derdüm vardur inilerem" şeklindedir.

⁷⁵⁷ Ulu ıaęuñ ağacıyam: Ben bir dağun ağacıyam (Y.E.D.)

⁷⁵⁸ Ben Mevlāya du'acıyam: Ben Mevlā'ya ve du'acıyam (Y.E.D.) / Yūnus Emre Dīvānı'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şeklindedir.

⁷⁵⁹ çün: bir (Y.E.D.) / dalum budağum: Kolum kanadum (Y.E.D.)

⁷⁶⁰ Yūnus Emre Dīvānı'nda bu mısraı Őu şeklindedir: Dūlgerler budaęum yondı / Her 'azām yirine ıondı

⁷⁶¹ Ben Mevlāyı zıkr iderem: Görün Şu ben ne çekerem (Y.E.D.)

7 ‘Āşık Yūnus eydür āhı gözyaşı döker günāhı⁷⁶²

Haḫka ‘āşıgum bi’llāhi anuñ iḫün inilerem⁷⁶³

153

Ḥazret-i Mıṣrī

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

1 Ḳalbüñi bāğ-ı cinān it ravza-i tevḫīd ile

Cān dimāguñ kıl mu’atṭar nefḫa-i tevḫīd ile

2 Ka’be-i nūr-ı siyāhuñ bī-nihāyet yollaruñ

Ḳaṭ’ ider erbāb-ı ‘aşḫ bir lemḫa-i tevḫīd ile

3 Her ne deñlü rü-siyāh itdiyse ‘iṣyānuñ seni⁷⁶⁴

Ağarur bī-şekk yüzüñ ğurre-i tevḫīd ile⁷⁶⁵

4 Māverā-yı ins ü cinni seyr idüp ‘arşa çıkar

Kim ki mi’rāc eylediye cezbe-i tevḫīd ile

⁷⁶² ‘Āşık: Dervīş (Y.E.D.)

⁷⁶³ ‘āşıgum: ‘āşıkam (Y.E.D.) / bi’llāhi: va’llāhi (Y.E.D.)

⁷⁶⁴ seni: senin (N.M.H.D.)

⁷⁶⁵ ğurre-i tevḫīd: ğarrā-yı tevḫīd (N.M.H.D.)

5 Ey Niyāzī ‘ārif-i bi’llāh gönülden seyr ider⁷⁶⁶

On sekiz biñ perdeye bir lem‘a-i tevḥid ile

(35a)

154

Ḥazret-i Eşref-zāde

Fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün

1 Düşeli bu ‘aşkuñ cānum iline

Beni düşürdi bu ḥalkuñ diline⁷⁶⁷

2 Akıtdı çeşmümden kanlı yaşımı

İllā yaşum diñmez meger siline⁷⁶⁸

3 Ḥōş yaraşur ‘āşıqlara gözyaşı⁷⁶⁹

Her kim ki ‘āşıqdur gözden biline⁷⁷⁰

4 Akdıqça gözümden bu kanlı yaşum⁷⁷¹

Ḥōş teselliler gelür bu ben kılına⁷⁷²

⁷⁶⁶ seyr: selb (N.M.H.D.)

⁷⁶⁷ düşürdi: bıraқdı (E.R.D.)

⁷⁶⁸ Eşrefođlu Rūmī Dīvānı’nda bu beyit şu şekildedir:

Gözlerümden yaşıla kan akıdur

İllā yaşum dilemezem siline

⁷⁶⁹‘āşıqlara: ‘āşıqa (E.R.D.) / gözyaşı: gözi yaşı (E.R.D.)

⁷⁷⁰ Her kim ki: Kim ki (E.R.D.) / ‘āşıqdur: ‘āşıksa (E.R.D.) / gözden: gözinden (E.R.D.) /Eşrefoğlu Rūmī Dīvānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

⁷⁷¹ Akdıqça: Zīrā akduqça (E.R.D.) / bu kanlı yaşum: kanlu yaş (E.R.D.)

⁷⁷²bu ben: ben (E.R.D.) / Bu mısraın vezni kusurludur.

5 'Aşk ile geçen bir demi virmezem
'Aşksuz geçen 'ömrün yüz biñ yılına⁷⁷³

6 Ben bu 'aşktan bir nefes ayrılmazam
Ger yüregüm şerha şerha diline

7 İsm ü resmi Eşrefoğlu Rümî'nün
Kül olup şavruıldı 'aşkuñ yeline

155

Hzret-i Mevlânâ

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

1 Olursa devletüm hem-dem kılsa tãli'üm yãri
Vişãle degşürem hicri baña Hãkır göre yãri

2 Hezãrãn dürlü şöhretten tãma' kes yãri isterseñ
Özüñden ürgüdür yãri nazãr kim olmadı 'ãri

⁷⁷³ Eşrefoğlu Rümî Dīvãnı'nda bu beyit şu şekildedir:

'İşkıla ben bir demimi virmezem
'İşksuz olan 'ömrümün biñ yılına

3 Saña ol dost için düşmen cefâ kılsa taḥammül kıl

Gülün didârına ‘aşık gerek ḥoş göre her ḥârı

4 Maḥabbet sözi cān içre ki cāndan daḥı nāzūkdür

Bulunmaz dünyede maḥrem şaḥın fāş itme esrārı

5 Göñülleri şikār iden o gözlerden melāḥatdür

Beden içre ki cān olmaz n’iderler naḥş-ı dīvārı

6 Budur ḥālüm bilürsin sen eger zāhir eger bātın

Bizimle çün ḥerif olduñ gider ḥātırdan inkārı

7 ‘Aceb ḥaddince Mevlānā sözüñ Türkice nazm itdün

Kelāmından olur ma‘lūm kişinüñ kendi miḥdārı

156

Ḥazret-i Üftāde

16 hece

1 Ey tarīkat erenleri dost yolunuñ serverleri

Ṭaliblerüñ rehberleri dostdan ḥaber virün baña

- 2 Varam vişāline irem anda cemālūñi görem
Şādıklar yoluna girem dostdan haber virüñ baña⁷⁷⁴

(35b)

- 3 Düşdi yüregime firāk ben dostumdan oldum ırāk⁷⁷⁵
İdemedüm hergiz yerāk dostdan haber virüñ baña

- 4 Hicrān içinde qalmışam derd ü gam ile tölmuşam
Çok guşşalara talmışam dostdan haber virüñ baña

- 5 Miskīn faķir Üftādeyi içi taşu bir yāreyi⁷⁷⁶
Terk itme giz bī-çāreyi dostdan haber virüñ baña⁷⁷⁷

157

Ḥazret-i Nūrī⁷⁷⁸

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 Ey tālib-i vaşl-ı Ḥudā gel gidelüm Ḥaķķdan yaña
Ey 'āşık-ı nūr-ı liķā gel gidelüm Ḥaķķdan yana

⁷⁷⁴ Üftāde Dīvānı'nda "anda cemālūñi görem" ile "Şādıklar yoluna girem" yer değiştirmiştir. / Üftāde Dīvānı'nda bu şiir, dörtlük şeklindedir. / Bu beyit, Üftāde Dīvānı'nda 6. dörtlüktür.

⁷⁷⁵ben dostumdan oldum ırāk: Dostumdan oldum ben ırāk (Ü.D.)

⁷⁷⁶taşı: dışı (Ü.D.) / bir yāreyi: pür-yāreyi (Ü.D.)

⁷⁷⁷Terk itme giz: Terk itmeyin (Ü.D.)

⁷⁷⁸ Abdūlahad Nūrī Dīvānı'nda "İlāhiler" bölümünde 4. şiir olup "Der-Da'vet ü İrşād-ı Sālikān-ı Rāh-ı Ḥudā" başlıklıdır. / Bu şiir, Abdūlahad Nūrī Dīvānı'nda murabba şeklindedir.

- 2 Gel ‘aşk ile diñle beni Hakk’a kul it cān u teni
Mevlā seni ister seni gel gidelüm Hakk’dan yaña
- 3 Açıldı vaḥdet gülleri feryād ider bülbülleri
Göründi cānān illeri gel gidelüm Hakk’dan yaña
- 4 Ey mürğ-i bāğ-ı lā-mekān ey remz-i sırr-ı *Kün fe-kān*⁷⁷⁹
Yirüñ degüldür bu cihān gel gidelüm Hakk’dan yaña
- 5 Ey Nürī gel ‘aşk ile yan yoluna ço baş ile cān⁷⁸⁰
Hakkı bulur cāna kıyan gel gidelüm Hakk’dan yaña

158

Ḥazret-i Seyfu’llāh

11 hece

- 1 Mevlām gözüm yaşı aḫar seyl olur
İner engin deryālara göl olur⁷⁸¹

⁷⁷⁹ “Ol, hemen oldu.” Yâsîn (36/82) suresinin, “Ol (der), hemen olur.” mealindeki 82. ayetinden iktibastır. Şiire “Kün fe-kān” olarak alınan ibare, ayette fiilin muzarî çekimi (geniş zaman) ile “Kün fe-yekün” şeklinde geçmektedir.

⁷⁸⁰ yoluna: yolında (A.N.D.)

⁷⁸¹ deryālara: deryāsına (S.N.D.) / Seyfullāh Nizāmoğlu Dīvānı’nda bu şiir, murabba şeklindedir.

- 2 Āhum dūdı çıkar ‘arşa yol olur⁷⁸²
 Hakkı isteyenler devrān eylesün⁷⁸³
- 3 Tevhīd ider üçler kırklar yediler
 Hakkı kabūl idüp dünyā kodılar
- 4 Anuñcün anlara dervīş didiler
 Hakkı isteyenler tevhīd eylesün
- 5 Dervīş olanlaruñ bağı baş olur
 Dili tevhīd ider gözi yaş olur
- 6 Munkir olanlaruñ kalbi taş olur⁷⁸⁴
 Hakkı isteyenler devrān eylesün⁷⁸⁵
- 7 Bülbül tek düşmüşem gülüñ zārına
 Manşūr olup geldüm ‘aşkuñ dārına⁷⁸⁶
- 8 Şağın inanmayın münkir āline
 Hakkı isteyenler tevhīd eylesün⁷⁸⁷

⁷⁸² Āhum dūdı çıkar ‘arşa yol olur: Āhum dūd-ı ‘arşa çıkar yol olur (S.N.D.)

⁷⁸³ devrān: tevhīd (S.N.D.)

⁷⁸⁴ kalbi: bağı (S.N.D.)

⁷⁸⁵ devrān: tevhīd (S.N.D.)

⁷⁸⁶ Bu beyit, Seyfullāh Nizāmoğlu Dīvānı’nda yoktur.

9 Gülünden ayrılmış bülbül gibiyem⁷⁸⁸

Efendisi kovmuş bir k ul gibiyem

(36a)

10 B agi ‘asker başmış bir yol gibiyem

Haqqı isteyenler devr n eyles n⁷⁸⁹

11 Baqqın Seyfu’ll hu n dertli h line⁷⁹⁰

C n u başı virdi Haqqu n yoluna⁷⁹¹

12 şaqqın aldanmayın d ny  m lına

Haqqı isteyenler tev id eyles n

159

Haqqret-i Y nus

M stef’il n/ m stef’il n/ m stef’il n/ m stef’il n

1 Y z bi  cef  kıılır ise n senden y z m d nd rmezem⁷⁹²

C num daqqı alur ise n senden y z m d nd rmezem

⁷⁸⁷ Bu beyit, Seyfull h Niz moqlu D v ni’nda yoktur.

⁷⁸⁸ G l nden: G lden (mecmua)

⁷⁸⁹ devr n: tev id (S.N.D.)

⁷⁹⁰ Seyfu’ll hu n: Seyyid Seyfull h’u n (S.N.D.) / dertli h line: h line (S.N.D.)

⁷⁹¹ Haqqu n: All h (S.N.D.)

⁷⁹² kıılır ise n: kıılsa n ba a (Y.E.D.)

- 2 Sevdüm seni biñ cān ile k̄ul olmuşam fermān ile⁷⁹³
And ierem ur‘ān ile senden yūzüm dōndürmezem
- 3 Bu sōzüm saña cāndandur anuñün yaşum andandur
Her ne gelürse sendendür senden yūzüm dōndürmezem⁷⁹⁴
- 4 Sen Mūsā-i ‘umrān mısın yā Yūsuf-ı Ken‘ān mısın⁷⁹⁵
İllā ki cānlar cānısın senden yūzüm dōndürmezem⁷⁹⁶
- 5 Yūnus gerek ‘āşık ise dost yoluna şādık ise⁷⁹⁷
Ger h̄idmete lāyık ise senden yūzüm dōndürmezem⁷⁹⁸

160

Hāzret-i Mısrī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

- 1 Ey Allāhum seni sevmek ne güzeldür ne güzeldür
Yoluna baş u cān virmek ne güzeldür ne güzeldür⁷⁹⁹

⁷⁹³ Sevdüm seni biñ cān ile: Seni severem cānıla (Y.E.D.)

⁷⁹⁴ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur. / Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda şu şekilde geçmektedir:

Kiliseye dırsen girem nākūs dağı dırsen çalam

‘Āşıklara yoğdur alem senden yūzüm dōndürmezem

⁷⁹⁵ Sen Mūsā-i ‘umrān mısın: ‘İsā mısın Mūsā mısın (Y.E.D.)

⁷⁹⁶ İllā ki: Va’llāh ki (Y.E.D.)

⁷⁹⁷ ‘āşık ise: ‘āşıkısam (Y.E.D.) / dost: Hāğ (Y.E.D.) / şādık ise: şādıkısam (Y.E.D.)

⁷⁹⁸ Ger h̄idmete: h̄idmetlere (Y.E.D.) / lāyık ise: lāyıkısam (Y.E.D.)

⁷⁹⁹ baş u cān: cān u baş (N.M.H.D.) / Bu şiir, Niyāzī-i Mısrī Halvetī Dīvānı’nda bend şeklindedir.

2 Şol ism-i zātını sürmek vişālũñ gülünü dermek
Cemāl-i pākini görmek ne güzeldür ne güzeldür

3 Sürüp dergāhına yüzler döküp yaşı yere gözler
Bir olsa gice gündüzler ne güzeldür ne güzeldür

4 Vişālũñ derdine düşmek yanup ‘aşk odına pişmek
Şoñunda saña irişmek ne güzeldür ne güzeldür

5 Niyāzī yārini bulmaq yanuñda eglenüp qalmaq
Varup bir ile bir olmaq ne güzeldür ne güzeldür

161

Ḥazret-i Hüdāyī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Münādiler nidā eyler gel Allāha gel Allāha
İşiden cān fedā eyler gel Allāha gel Allāha

2 Yeter dünyāya raġbet it yeter cāhe maḥabbet it
Ḥaḳı bulmaġa himmet it gel Allāha gel Allāha

3 Derūnuñdan idüp āhı kıoma ğāfil seker-ġāhı

İřit *Firrū ila ‘llāhı*⁸⁰⁰ gel Allāha gel Allāha

(36b)

4 İćüp vaħdet řarābından kıo ġitsün aradan sen ben

řaķınma dost ü dūřmeden gel Allāha gel Allāha

5 Begim ölmezden evvel öl ġayāt-ı cāvidānı bul

Ola ġör bir kıapuya kıul gel Allāha gel Allāha

6 Yalan dūnyāya aldanma cihān bāķi kıalur řanma

El ićün odlara yanma gel Allāha gel Allāha⁸⁰¹

7 Maħabbet sāġaruñ nūř it begim deryā ġibi cūř it

Hüdāyīnūñ sözün ġūř it gel Allāha gel Allāha

162

Sezā’i

Mef’ülü/ mefā’ilün/ mef’ülü/ mefā’ilün

⁸⁰⁰ “O halde hemen Allah’a kaçın, haberiniz olsun ki ben size O’ndan bir açık uyarıcıyım.” (Zariyat, 51/50). / Bu řiir, Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bend şeklindedir.

⁸⁰¹ Bu beyit, Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda yoktur.

- 1 Ey bülbül-i nârende gül vaşlını h̄'āhende
Gül vaşlı muḳarrerdür sa'y eyle bu gül-şende
- 2 Gül ismini evrād it var derd ile feryād it
Feryādını mu'tād it vuşlat bulasın sen de⁸⁰²
- 3 Şabr it sitem-i h̄āre gül vaşlına bul çāre
Çāresini isterseñ ḳalma ḳafes-i tende
- 4 Gül faşlı geḳer ḳalmaz b̄yundan eşer ḳalmaz⁸⁰³
Vaşl-ı gül iḳün var ol derd ile ser-efgende⁸⁰⁴
- 5 Gül faşlı ḡanīmetdür bülbül saña ni'metdür
Bil ḳadr-i dem-i vaşlı güller gibi ol ḡande⁸⁰⁵
- 6 Gül vaşlı Sezā'ide bulmışdı Fenāyide
Sen daḡı olam dirseñ gel cān ile ol bende⁸⁰⁶

⁸⁰² Feryādını: Feryād ile (H.S.D.)

⁸⁰³ b̄yundan: renginden (H.S.D.)

⁸⁰⁴ Vaşl-ı gül: Hicr-i gül (H.S.D.)

⁸⁰⁵ ḳadr-i dem-i vaşlı: ḳadr-i dem vaşlı (H.S.D.)

⁸⁰⁶ olam: bulam (H.S.D.)

Mefā'ılün/ mefā'ılün/ fe'ülün

1 Yüzün gördüm didüm *Elhamdü li'llāh*⁸⁰⁷

Boyuñ gördüm oğudum *Ḳul hü va'llāh*⁸⁰⁸

2 Cemālün görmişem ayrılmağum yoğ

Ne kim cebbār kıllur *Elhamdü li'llāh*⁸⁰⁹

3 Müselsel zülfüñi gördüm mu'anber

Muğavves kaçlarıñ *Naşrun mina'llāh*⁸¹⁰

4 Firāğçı gözlerün yağmalarından⁸¹¹

Yine dönüp didüm *Estağfiru'llāh*⁸¹²

5 Tudağun şerbeti 'aynü's-şifādur⁸¹³

*Seğāhü m rabbü hü m min rağmeti'llāh*⁸¹⁴

⁸⁰⁷ "Hamd." (Fatiha, 1/2).

⁸⁰⁸ "O, Allah'tır, bir tektir, de." (İhlas, 112/1).

⁸⁰⁹ "Hamd." (Fatiha, 1/2). / Bu mısraı, Nesimî Divanı'nda şuşekildedir: Eger inanmısañ va'llāhi bi'llāh

⁸¹⁰ "Allah'tan yardım ve yakın bir fetih." (Saf, 61/13). / Nesimî Divanı'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

⁸¹¹ Firāğçı: Ķarağçı (N.D.)

⁸¹² didüm: dimen (N.D.) / "Allah'tan bağışlanma ve af dilerim."

⁸¹³ 'aynü's-şifādur: 'ayn-i şifādur (N.D.)

⁸¹⁴ "Rableri onlara tertemiz bir içki içirir." (İnsan, 76/21).

6 Güzel sevmek için tevbe olursa⁸¹⁵

Nesîmî tevbesi *Tübü ila'llâh*⁸¹⁶

(37a)

164

Ḥazret-i Diyârî

Mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün/ mefâ'ilün

- 1 Bu dünyâ bizlere seyrân degüldür lâkin illâ Hû
Bu gönlüm kimseye mihmân degüldür lâkin illâ Hû
- 2 Nedür bu deryâ-yı 'ummân nedür bu sırr-ı pinhân
Benüm gönlümde bir sulţân degüldür lâkin illâ Hû
- 3 Nedür bu cennet ü rıdván nedür bu hürî-i ğılmân
Benüm gönlüme bir ihsân degüldür lâkin illâ Hû
- 4 Nedür bu dem ile devrân nedür bu derd ile dermân
Baña gönderdigüñ fermân degüldür lâkin illâ Hû

⁸¹⁵ Bu mısraı, Nesîmî Dîvânı'nda şöyledir: Nesîmî kıldısa bir çatle tevbe

⁸¹⁶ Nesîmî: Naşühî (N.D.) / "Allah'a yürekten tevbe edin (öyle tevbe edin ki tevbeniz, kendinize ve başkalarına öğüt verici, geçmişte yaptığınız hataları onarıcı olsun). (Tahrîm, 66/8).

- 5 Nedür bu bāğ ile bostān nedür bu gül-i gül-istān
Diyārī kimseye mihmān degüldür lākin illā Hū

165

Hāzret-i Eşref-zāde

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Cānumı 'üryān idüp girdüm bu 'aşq deryāsına⁸¹⁷
Nā-gehān 'aşkuñ şataşdum dürr-i bī-hemtāsına
- 2 Cān u baş [u] dīn ü dünyā virdüm aldum derd-i yār
Merhem ol derd oldı ancağ yüregüm yārāsına
- 3 'İlm ü 'aql u zühd taqvā çün hiçāb oldı baña⁸¹⁸
Cümle sevdādan geçüp düşdüm anuñ sevdāsına⁸¹⁹
- 4 Mā-sivādan göz yumup gördüm anuñ dīdārını
Kendüzümden el yuyup girdüm fenā şahrāsına⁸²⁰

⁸¹⁷ girdüm: şaldum (E.R.D.)

⁸¹⁸ zühd taqvā: zühd ü taqvā (E.R.D.)

⁸¹⁹ Cümle: Küllī (E.R.D.)

⁸²⁰ yuyup: yudum (E.R.D.)

- 5 ‘Ākı̄l ister cennet ü ħūrī kuşūr ğılmān ola⁸²¹
‘Āşıkuñ hiç meyli yoqdur cennet-i me’vāsına⁸²²

- 6 Eşrefoğlu Rūmī ‘aşqdan ħōş ħaber virdi yine
Müdde‘inüñ hiç kulaq urmaz qurı da’vāsına

166

Ĥazret-i Naqşī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

- 1 Ĥitāb-ı ‘*Alleme’l-esma*⁸²³ rumūz-ı sırr-ı insāndur
Kitāb-ı noqta-i evvel ħaķıķat ehl-i ‘irfāndur
- 2 Lisān-ı ‘ilm-i esrāruñ o kim fehmi eylemez remzün
Görinür şuretā insān velī ma’nide ħayvāndur⁸²⁴
- 3 Olar kim rū-yı dil-dārı temāşā itdi her yüzde⁸²⁵
Çıkarlar aradan anlar bu ma’nī özge seyrāndur⁸²⁶

⁸²¹ ħūrī kuşūr: ħūr u kuşūr (E.R.D.)

⁸²² cennet-i me’vāsına: cennetün na’māsına (E.R.D.)

⁸²³ “Allah, Ādem’e bütün isimleri öğretti.” (Bakara, 2/31).

⁸²⁴ ma’nide: siredde (N.A.A.D.)

⁸²⁵ yüzde: yüzden (N.A.A.D.)

⁸²⁶ Çıkarlar aradan anlar: Çeker el ħayr-ı Ĥaķ’dan ol (N.A.A.D.)

- 4 Kaçan kim ol gümân irü girür meydân-ı ‘aşk içre⁸²⁷
Başuñ ÷ob eyler ‘aşıklar anuñ kim zülfi çevgändur⁸²⁸
- 5 Diler bir demde kıatl eyler ser-â-ser ‘âlemüñ halkuñ
Diler Hıyy-ı ebed eyler kıamusı hükmi sulţändur⁸²⁹

(37b)

- 6 Binâsı dest-i kıudretdür yıkılmaz bilmiş ol Nakşî⁸³⁰
Libâsın tâzeler ancağ ‘ağıllar bunda hayrändur

167

Hâzret-i Seyfu’llâh

16 hece

- 1 Bir dertliyem derdüm vardur yâ ben niçe dönmeyeyüm
Her dem işüm âh u zârdur yâ ben niçe dönmeyeyüm
- 2 ‘Aşğ odı yürekde yanar beni gören Mecnün şanar
Gökyüzünde ay gün döner yâ ben niçe dönmeyeyüm

⁸²⁷ gümân irü: kemân-ebrü (N.A.A.D.)⁸²⁸ Başuñ ÷ob eyler ‘aşıklar: Sürüp ‘uşşâkı ÷ob eyler (N.A.A.D.)⁸²⁹ Nakşî Ali Akkirmâni Dîvânı’nda bu mısraı şu şekildedir: Yazılmaz bir nefes cürmü rızâ-yı hükmi sulţändur⁸³⁰ Binâsı dest-i kıudretdür: Binâ-yı dest-i kıudretdür (N.A.A.D.)

- 3 Gel şekki gönüldeñ gider mü'minlere inkār n'ider⁸³¹
Melekler 'arşı devr ider yā ben niçe dönmeeyüm
- 4 Bizüz ümmet-i nācīler dīn yolunda du'ācılar
Ka'bede döner hācılar yā ben niçe dönmeeyüm⁸³²
- 5 Bu sırra münkirler irmez dost yüzini gözi görmez⁸³³
Çarh-ı felek döner tırmaz yā ben niçe dönmeeyüm
- 6 Yeller eser deñiz coşar ırmaqlar tağlardan aşar
Döne döne şular taşar yā ben niçe dönmeeyüm
- 7 Seyyid Nizāmoğlu tek tır münāfıkuñ işi şekdür⁸³⁴
Evvel āhir dönme Hākkdur yā ben niçe dönmeeyüm

168

Hāzret-i Yūnus

Mef'ülü/ mefā'ilün/ mef'ülü/ mefā'ilün

⁸³¹ gönüldeñ: gönlünden (S.N.D.) / Bu şiir, Seyfullāh Nizāmoğlu Dīvānı'nda dörtlük şeklindedir.

⁸³²döner: dönen (S.N.D.)

⁸³³dost yüzini gözi: Hākk'ıñ cemālını (S.N.D.)

⁸³⁴tek tır: tekdür (S.N.D.)

- 1 Bir dürr-i yetimem kim görmedi beni ‘ummān⁸³⁵
Bir kaçreyem illā ki ‘ummāna benem ‘ummān
- 2 Gel mevc-i ‘acā’ib gör deryā-yı nihān gizli⁸³⁶
Zī-baḥr-i bī-nihāyet kaçrede olur pinhān⁸³⁷
- 3 Bu ‘ālem-i keşretde sen Yūsuf [u] ben Ya‘kūb
Ol ‘ālem-i vahdetde ne Yūsuf u ne Ken‘ān⁸³⁸
- 4 Tevhīd-i *Ene’l-Ḥaḳḳ*dan dem urmazıdı Maṣṣūr⁸³⁹
‘Aşḳ dārına dost zūlfı aşmışdur anı ‘üryān⁸⁴⁰
- 5 Bunda dimedi Mecnūn Leylā adını mevzūn⁸⁴¹
Gāh Leylī idüm anda gāh Mecnūn-ı ser-gerdān⁸⁴²
- 6 Bu cismüm belāsıdur adum Yūnus oldığı
Aşlum şoran olursa sultāna benem sultān⁸⁴³

⁸³⁵ Bir: Ol (Y.E.D.) / kim: ki (Y.E.D.)

⁸³⁶ gizli: gözle (Y.E.D.)

⁸³⁷ Zī-baḥr-i bī nihāyet: Zī-baḥr-i nihāyetsüz (Y.E.D.)

⁸³⁸ Ne Yūsuf u ne Ken‘ān: ne Yūsuf var ne Ken‘ān (mecmua)

⁸³⁹ Tevhīd-i Ene’l-Ḥaḳḳdan: Dem urmazıdı Maṣṣūr (Y.E.D.) / dem urmazıdı Maṣṣūr: tevhīd-i Ene’l-Ḥaḳḳ’dan (Y.E.D.) / “Hallāc-ı Maṣṣūr’un söylediği : “Ben Ḥakk’ım.” manasına meşhur bir söz.

⁸⁴⁰ aşmışdur: aşmışdı (Y.E.D.) / anı: beni (Y.E.D.)

⁸⁴¹ dimedi: dimeden (Y.E.D.)

⁸⁴² Gāh: Ne (Y.E.D.) / gāh: ne (Y.E.D.)

⁸⁴³ Aşlum: Zātum (Y.E.D.) / şoran: şorar (Y.E.D.) / olursa: olursan (Y.E.D.)

169

H azret-i Mışr 

F 'il t n/ f 'il t n/ f 'il t n/ f 'il n

1 Z hid  Őuret g zetme ier  gel c na bağ
Vechi  zre g r ne yazmış defter-i Rağm na bağ

2 Muşhaf-ı h sn nde yazmış *Ğul hi va 'll l*⁸⁴⁴  yeti
Gel inanmazsağ gir ver mekteb-i 'irf na bağ⁸⁴⁵

(38a)

3 eşmini g sterdigince 'aşıkuğ c n n alur
Lebleruğ adığça c n nefğ eyleyen c n na bağ

4 Z lf nuğ her bir telinde bağlı biğ Mecn n  var⁸⁴⁶
Ğağğınuğ ilindeki y z biğ meh-i t b na bağ⁸⁴⁷

5  teş-i ruğs r ile yanmış ғararmıř ehresi
Ğarf lib sından Őoyınan noğta-i ' ry na bağ

⁸⁴⁴ "O, Allah'tır, bir tektir, de." (İhl s, 112/1).

⁸⁴⁵ gir ver: gir oğ (N.M.H.D.)

⁸⁴⁶ var: g r (N.M.H.D.)

⁸⁴⁷ Ğağğınuğ ilindeki: Ğağğınuğ leylindeki (N.M.H.D.)

6 Hep mülâzım kulluğunda bu cihānuñ şehleri⁸⁴⁸

Çapusunda pâdişâhlar kul olan sulţāna baķ

7 ‘Ālem anuñ hüsünüñ şerhinde olmuş bir kitāb

Metnin isterseñ Niyāzī şüret-i insāna baķ

170

Ĥazret-i Nūri⁸⁴⁹

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

1 Sīnesi dāğına merhem bulmadı

N’eyesün bī-çāre ‘āşık n’eyesün

2 Bağrınıñ başına bir em bulmadı

N’eyesün bī-çāre ‘āşık n’eyesün

3 Bir oñulmaz derde düşmüşdür gedā

Şerh olunmaz dil ile olmaz edā

⁸⁴⁸ şehleri: şāhları (N.M.H.D.)

⁸⁴⁹ Abdūlahad Nūri Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 98. şiir olup “Ĥarık-i Baħr-i ‘Işķ Şüd ‘Āşık-ı Bī-çāre Ne-mīdāned Çāre” başlıklıdır. / Abdūlahad Nūri Dīvānı’nda bu şiir, bend şeklindedir.

- 4 Senden olmazsa ‘ināyet ey Hudā
N’eyesün bī-çāre ‘āşık n’eyesün
- 5 Niçe bulsun ‘āşık-ı şeydā seni
Hocası müstāgnīdür çün kul denī
- 6 Bende-i miskīn xanı Mevlā xanı
N’eyesün bī-çāre ‘āşık n’eyesün
- 7 Şem‘-i ‘aşka yandı dil pervānesi
Küllī kül oldu vücūdı hānesi
- 8 Yā nesi xaldı faķirūñ yanası
N’eyesün bī-çāre ‘āşık n’eyesün
- 9 Xaplar ise ‘ālemi nūr-ı Celāl⁸⁵⁰
Gizler ise nūrunı vech-i Cemāl
- 10 Niçesi seyr ide Nūrī bī-mecāl⁸⁵¹
N’eyesün bī-çāre ‘āşık n’eyesün

⁸⁵⁰nūr-ı Celāl: nār-ı Celāl (A.N.D.)

⁸⁵¹seyr ide: şabr ide (A.N.D.)

171

İsmā‘il Hakkı

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Her nefesde bir tecellî-i Hudâ ister gönül
Kendine bu ğurbet içre âşinâ ister gönül

(38b)

- 2 Görmege âyînesinde pertev-i nūr-ı Hakkı
Hâk-i-pây Muştafâdan tütüyâ ister gönül

- 3 Niçe bir bâğ-ı fenâda zâr ider dil bülbülü
Bir hâzân irmez gül-istân-ı beğâ ister gönül

- 4 Devlet-i dünyâ vü ‘uqbâ cümle tecrîd üzredür
Ne ‘abâya meyl ider ne hûd kabâ ister gönül

- 5 Hakkıyâ maḥrem bulunmaz râz-ı ‘aşka bu zamân
Halk-ı ‘âlemden anuñçün ihtifâ’ ister gönül

172

Hâzret-i Hüdâyi

14 hece

- 1 N'eylerem ben dünyâyı baña Allāhum gerek⁸⁵²
Görmezem m̄a-sivâyı baña Allāhum gerek⁸⁵³
- 2 Ehl-i dünyā dünyāda ehl-i 'uqbā 'uqbāda
Her biri bir sevdāda baña Allāhum gerek
- 3 Dertlü dermānuñ ister kullar sulṭānuñ ister
'Āşık cānānuñ ister baña Allāhum gerek
- 4 Fānī devlet gerekmez dürlü zīnet gerekmez
Ḥaqqısuz cennet gerekmez baña Allāhum gerek
- 5 Mecnūn ister Leylāyı Vāmık ister 'Azrāyı
N'idem ğayrı sevdāyı baña Allāhum gerek
- 6 Bülbül güle karşı zār pervāneyi yaqmış nār
Her kuluñ bir derdi var baña Allāhum gerek
- 7 Bu hāyla hevāyı ço Ḥaqqı bula gör yā Hū⁸⁵⁴
Hüdāyīnūñ sözi bu baña Allāhum gerek

⁸⁵² N'eylerem ben: N'eyleyeyin (A.M.H.D.)

⁸⁵³ Görmezem: Gerekmez (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı'nda dörtlük şeklindedir.

⁸⁵⁴ Bu hāyla hevāyı: Beyhüde hevāyı (A.M.H.D.)

173

Ya'qub

Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

- 1 Dil ü cānum qarār itmez tecellī eyle yā Allāh
İşiginden firār itmez tecellī eyle yā Allāh
- 2 N'ider 'āşık hayālâtı n'ider 'āşık maqālâtı
Cemālūndür münacâtı tecellī eyle yā Allāh
- 3 Dil hānesin seyrān iden Ken'ān ilin vīrān iden
Yūsufi Mışra hān iden tecellī eyle yā Allāh⁸⁵⁵
- 4 Cemālūñ fikrine düşdüm ilāhī ğayrıdan geçdüm
Çanad açup saña uçdum tecellī eyle yā Allāh
- 5 Çün 'āşıkdur saña Ya'qub yüzüñ göster eyā maḥbūb
Yine sensin saña maḥlūb tecellī eyle yā Allāh

⁸⁵⁵ Beytin vezni kusurludur.

(39a)

174

Şemsî

Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

1 Vâşıl olmaz kimse Hâkka cümleden dūr olmadan

Kenz açılmaz şol gönülde tā ki pūr-nūr olmadan

2 Sūr çıkar ağıyarı dilden tā tecellî ide Hâkka⁸⁵⁶

Pâdişâh kōnmaz serāya hāne ma'mūr olmadan

3 *Mūtū kable en temūtū*⁸⁵⁷ sırrına mazhar olan⁸⁵⁸Hâşr u neşri bunda gördi nefha-i şūr olmadan⁸⁵⁹4 Mest olup mestâne geldi tā ezelden tā ebed⁸⁶⁰

İçdiler 'aşkuñ şarābın āb-ı engūr olmadan

5 Hâkka cemāli Ka'besini kıldı 'aşıklar tavāf⁸⁶¹

Yerde Ka'be gökyüzünde Beyt-i Ma'mūr olmadan

⁸⁵⁶ağıyarı: ğayrı (Ş.S.D.) / dilden: gönülden (Ş.S.D.)⁸⁵⁷“Ölmeden önce ölünüz.”⁸⁵⁸olan: düşen (Ş.S.D.)⁸⁵⁹Hâşr u neşri bunda gördi: Gördi anlar hâşr u neşri (Ş.S.D.) / Bu beyit, Şemseddîn-i Sivāsî Dīvānı'nda 6. beyittir.⁸⁶⁰olup: olan (Ş.S.D.) / Bu beyit, Şemseddîn-i Sivāsî Dīvānı'nda 3. beyittir.⁸⁶¹Hâkka cemāli: Dost cemālin (Ş.S.D.)

6 Bir ‘aceb sevdāya düşmüş tutuşur Şemsī müdām⁸⁶²

Haḫka maḫbūl olmaḫ ister ḫalka menfūr olmadan

175

Ḥazret-i Yūnus

14 hece

1 Tehī şanmañ siz bizi dost yüzüñ görüp geldüm⁸⁶³

Bāḫī devlet-i rüzgār dost elin tutup geldüm⁸⁶⁴

2 Yeri gögi yaratduñ ‘aşḫ ile bünyād itdüñ⁸⁶⁵

Ṭopraḫa naḫar ḫılduñ aḫsurup ṭurup geldüm⁸⁶⁶

3 Ādem oldı bilmedüm nefsüñ boynun urmadum⁸⁶⁷

Yañılup buḫday yedüm cennetden çıḫup geldüm⁸⁶⁸

4 Nūḫ oldum Ṭufān için çoḫ çalışdum dīn için⁸⁶⁹

Dīnime dönmeyeni şuya ḫarḫ idüp geldüm

⁸⁶² Bir ‘aceb sevdāya düşmüş: Bir devāsız derde düşdi (Ş.S.D.) / tutuşur Şemsī müdām: bu dil-i Şemsī müdām (Ş.S.D.)

⁸⁶³ şanmañ: görmen (Y.E.D.) / bizi: beni (Y.E.D.)

⁸⁶⁴ devlet-i rüzgār: devrān-ı rüzigār (Y.E.D.) / dost elin: dostıla (Y.E.D.) / tutup: sürüp (Y.E.D.)

⁸⁶⁵ Yeri gögi: Yir ü gök (Y.E.D.) / yaratduñ: yaradıldı (Y.E.D.) / itdüñ: oldı (Y.E.D.)

⁸⁶⁶ ḫılduñ: ḫıldı (Y.E.D.) / aḫsurup: aḫsurdı (Y.E.D.)

⁸⁶⁷ oldı: olup (Y.E.D.) / bilmedüm: ṭırmadın (Y.E.D.) / nefsüñ: nefsum (Y.E.D.) / urmadum: burmadın (Y.E.D.)

⁸⁶⁸ Yañılup: Yañıldum (Y.E.D.) / cennetden: uçmaḫdan (Y.E.D.) / çıḫup: sürlüp (Y.E.D.)

⁸⁶⁹ çalışdum: dürişdim (Y.E.D.) / Yūnus Emre Dīvānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

- 5 Eyyüb oldum cānuma cefā kıldum tenüme⁸⁷⁰
Şığındum Sübhānuma kırtlar toyurup geldüm⁸⁷¹
- 6 Mūsā oldum Tūr oldum biñ bir kelime kıldum⁸⁷²
‘Aşāyı yire urdum ejdehā olup geldüm⁸⁷³
- 7 Zekeryā oldum kaçdum varup kıovağa düşdüm⁸⁷⁴
Kānum yirlere şaçdum tenüm biçdirüp geldüm⁸⁷⁵
- 8 ‘İsā oldum kıudretten bahāne bir ‘avratdan
‘İnāyet irüp Hākkdan ölü dirildüp geldüm⁸⁷⁶
- 9 Muḥammedi bir gice Hākk okudı Mi‘rāca
Ser-te-ser yüce yüce gökler seyr idüp geldüm⁸⁷⁷
- 10 Bir çüb oldum başıldum Manşürleyin aşıldum⁸⁷⁸
Elüm ile külümi göge şavırup geldüm⁸⁷⁹

⁸⁷⁰cānuma: tenüme (Y.E.D.) / tenüme: cānuma (Y.E.D.)

⁸⁷¹Şığındum: Çağurdum (Y.E.D.)

⁸⁷²Mūsā oldum Tūr oldum: Mūsā’yla Tūr’a çıkıdum (Y.E.D.)

⁸⁷³Yünus Emre Dīvānı’nda bu mısraı şu şekildedir: Bu ḥalāyık bilsünler anda bulnup geldüm

⁸⁷⁴varup: irdüm (Y.E.D.) / kıovağa: ağaca (Y.E.D.) / düşdüm: geçdüm (Y.E.D.)

⁸⁷⁵yirlere: dört yana (Y.E.D.) / tenüm: depem (Y.E.D.) / biçdirüp: deldürüp (Y.E.D.)

⁸⁷⁶irüp: oldı (Y.E.D.) / dirildüp: dirgürüp (Y.E.D.)

⁸⁷⁷yüce yüce: uçdan uca (Y.E.D.) / gökler: bile (Y.E.D.) / seyr idüp: yüz sürüp (Y.E.D.)

⁸⁷⁸Bir çüb: Cercıs (Y.E.D.) / oldum: olup (Y.E.D.) / Manşürleyin: Manşür oldum (Y.E.D.)

⁸⁷⁹Yünus Emre Dīvānı’nda bu mısraı şöyledir: Ḥallāc panbuğı gibi bunda atılup geldüm

- 11 Cümle cān bir cān idi Yūnus da pinhān idi
Yaluñuz Sübhān idi şüret değışüp geldüm⁸⁸⁰

(39b)

176

Ḥazret-i Mısrī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Ḥamr-ı rû-yı yâr ile sekrân olan añlar bizi
Ḳaṭresin baḥr eyleyüp 'ummân olan añlar bizi
- 2 Cāhil añlamaz zevî'l-'irfân olan añlar bizi
Vāḳıf-ı esrâr olup ḥayrân olan añlar bizi
- 3 Añlamaz ḥayvân olan insân olan añlar bizi⁸⁸¹
Ḥalḳuñ artıḳ eksüğine keylümüz yoḳdur bizüm
- 4 Kimseye ta'n itmege hîç dilümüz yoḳdur bizüm
Lā-mekāndan gelmişüz biz ilümüz yoḳdur bizüm

⁸⁸⁰ Yūnus Emre Dīvānı'nda bu beyit şöyledir:

Yaluñuz Sübhān'ıdı peygamberler cānıdı
Yūnus ḥöd pinhānıdı şüret değışürüp geldüm

⁸⁸¹ Bu şiir, Niyāzî-i Mısrī Halvetî Dīvānı'nda tahmis şeklindedir.

- 5 Bu fenā gül-zāra hergiz meylümüz yokdur bizüm
Her seher bülbül gibi nālān olan añlar bizi
- 6 Sırr-ı vaşl-ı yāri yol azanlara açılmazuz
Bir haqīkat şemsiyüz revzenlere açılmazuz⁸⁸²
- 7 Bir ricāl esrārını şol zenlere açılmazuz⁸⁸³
Zāhidü'l-leffāf olan reh-zenlere açılmazuz⁸⁸⁴
- 8 Açılup güller gibi handān olan añlar bizi
Şanmañuz zāhid gibi havf u recā abdālıyuz
- 9 Geçmişüz andan şehā bezm-i liķā abdālıyuz⁸⁸⁵
Tekye-i iķlīm-i lāhūtda beķā abdālıyuz
- 10 Baş açık yalın ayak rāh-ı fenā abdālıyuz
Ref idüp ten cübbesin üryān olan añlar bizi
- 11 Mışriyā şehr-i fenāya uğradı rāhum bugün
Şems-i rüy-ı yār ile bedr oldı çün māhum bugün

⁸⁸² Bir: biz (N.M.H.D.)

⁸⁸³ Bir: biz (N.M.H.D.)

⁸⁸⁴ Zāhidü'l-leffāf: Zāhid-i leffāf (N.M.H.D.)

⁸⁸⁵ şehā: velī (N.M.H.D.)

- 12 Kuluna raḥm eyleyüp kıldı naẓar şāhum bugün
 *Lī ma‘a‘llāh*⁸⁸⁶ sırrına maḥremdür İbrāhīm bugün
- 13 Ol serāy-ı vaḥdete mihmān olan añlar bizi
 Ol serāy-ı vaḥdete mihmān olan añlar bizi⁸⁸⁷

177

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

- 1 Mevlām baña vir ‘aşkuñı ḥayrānuñ olayum senüñ⁸⁸⁸
 Bülbül gibi dīdāruña nālānuñ olayum senüñ⁸⁸⁹
- 2 Göñlüm kuşuñ saña uçur ‘aşkuñ meyüñ baña içür⁸⁹⁰
 Bu tāt u ḥırkadan geçür ‘üryānuñ olayum senüñ
- 3 Yandur beni yandur beni ‘aşk meyine kandur beni
 Ser-ḥōş idüp döndür beni mestānuñ olayum senüñ

⁸⁸⁶ “Benim, Allah ile öyle anlarım olur ki, ne bir mukarreb melek, ne de mürsel bir nebi öyle yakınlığı elde edebilir.”

⁸⁸⁷ Bu mısraı, Niyāzī-i Mısrī Halveti Dīvānı’nda yoktur. Mecmuada tekrar edilmektedir.

⁸⁸⁸ baña vir ‘aşkuñı: vir ‘aşkıñı baña (S.N.D.)

⁸⁸⁹ dīdāruña: cemālūne (S.N.D.) / Bu şiir, Seyfullāh Nizāmoğlu Dīvānı’nda bend şeklindedir.

⁸⁹⁰ Göñlüm kuşuñ: bu cān kuşın (S.N.D.)

- 4 Nār-ı firākuñla yanup iki cihāndan uşanup⁸⁹¹
Çarḥ-ı felek gibi dönüp devrānuñ olayum senüñ

(40a)

- 5 Vaşl eyle yāri yārine ḳoma bugüni yarına⁸⁹²
Yaḳ beni ‘aşḳuñ nārına biryānuñ olayum senüñ

- 6 Al bende benlük ḳalmasun her kim görürse bilmesün⁸⁹³
Nām u nişānum ḳalmasun vīrānuñ olayum senüñ

- 7 Seyyid NizāmoḒlı ḥocam ayırma kendüden yücem⁸⁹⁴
Eger gündüz eger gicem mihmānuñ olayum senüñ

178

Ġafūrī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Taḥt-gāh itdi vücūdum şehriñi sultān-ı ‘aşḳ
Dil serāyında ḳuruldı bir ‘aceb dīvān-ı ‘aşḳ

⁸⁹¹ Nār-ı firākuñla: Nār-ı firḳātinle (S.N.D.) / Seyfullāh NizāmoḒlu Dīvānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

⁸⁹² yārine: yārāna (S.N.D.)

⁸⁹³ ḳalmasuñ: olmasuñ (S.N.D.)

⁸⁹⁴ kendüden: kendinden (S.N.D.)

- 2 Mübtelâ-yı derd-i ‘aşk olmuş ser-â-ser dü-cihân
Söylenen dillerde hep bu diñlenen destân-ı ‘aşk
- 3 Rütbe-i erbâb-ı ‘aşkı zâhidâ sen bilmedüñ
Şâh-ı mülk-i ma‘nevîdür hâdim-i rindân-ı ‘aşk
- 4 Bize kâr itse ‘aceb mi ehl-i ‘aşkuñ her sözi
Kim derûnunda anuñ dâ’im yanar süzân-ı ‘aşk
- 5 Ey Ğafûrî irmek isterseñ eger cânânına
Terk-i cân eyle tecellî eylesün cânân-ı ‘aşk

179

Hâzret-i Eşref-zâde

Mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün/ mefâ‘ilün

- 1 Cemî‘-i enbiyâlardan Muḥammed cümleñüñ şâhı
Yüzi nûrundan almışdur felekler şems ile mâhı⁸⁹⁵
- 2 Yedi kat gökleri geçdi kâdem ‘arş üstüne başdı
İrişüp⁸⁹⁶ *Kâbe kavseyni*⁸⁹⁷ tavâf eyledi dergâhı

⁸⁹⁵ almışdur: almışlar (E.R.D.)

3 Anuñ seyr ü sülükundan melekler ‘aciz oldılar⁸⁹⁸

Ki biñ yılda varamazlar o bir demde varan rāhı⁸⁹⁹

4 Tecellī-i cemālūñi olar kim gördiler bir kez⁹⁰⁰

Anuñçün ‘aşq ile dā’im iderler derd ile āhı

5 ıluram cānumı urbān senüñ yolunda ey Amed⁹⁰¹

N’ola bir kez yüzüñ görsem seer vatı seer-gāhı

6 Bu Erefoqlı Rūmīnūñ günāhı ok durur gāyet

efā’at ıl yā Muammed yüzüñ ems ü amer māhı

180

azret-i Ğaybī

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

1 em’-i valuñ ‘āı-ı pervānesi

Oldı bilmem nic’ olur eydā gönül

⁸⁹⁶ İriüp: İridi (E.R.D.)

⁸⁹⁷ “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9).

⁸⁹⁸ ‘aciz oldılar: oldılar ayrān (E.R.D.)

⁸⁹⁹ yılda: yıl (E.R.D.) / varamazlar: varıbilmezler (E.R.D.) / o: ol (E.R.D.) / varan: alur (E.R.D.)

⁹⁰⁰ olar: ular (E.R.D.) / Erefoqlı Rūmī Dīvānı’nda 4. beyit ile 5. beyitin sırası yer deitirmitir.

⁹⁰¹ ıluram: İderdüm (E.R.D.)

2 İştiyāk-ı yār ile dil-hānesi
 Toldı bilmem nic'olur şeydā gönül

(40b)

3 Nefs ü şeytān u hevā urdı yolu⁹⁰²
 Mā-sivā kabladi bu cān u dili

4 İrmez ise dāmen-i vaşla eli
 Kaldı bilmem nic'olur şeydā gönül

5 Geldi gitmek üzre kendin bilmedi
 Nevm-i gāfletden uyanmağ gelmedi

6 Gül cemālüm ḥasretün'den gülmedi⁹⁰³
 Soldı bilmem nic'olur şeydā gönül

7 Rāh-ı Ḥaqqı bildi ammā gidemez
 Ḥazz-ı nefsi koyup 'ahdi güdemez⁹⁰⁴

8 Varlık ile kimse vuşlat idemez
 Bildi bilmem nic'olur şeydā gönül

⁹⁰² Nefs ü şeytān u hevā: Nefs-i şeytān-ı hevā (S.G.D.) / urdı: aldı (S.G.D.) / yolu: dili (S.G.D.) / Bu şiir, Sun 'ullāh-ı Gaybī Divānı'nda bend şeklindedir.

⁹⁰³ cemālüm: cemālün (S.G.D.)

⁹⁰⁴ 'ahdi: 'ahdin (S.G.D.)

9 Mevl ider trmaz krı ğavglara⁹⁰⁵

UĞradur başımızı sevdlara⁹⁰⁶

10 Ėayb dervşi ‘aceb sevdlara⁹⁰⁷

şaldı bilmem nic’olur şeyd gnl

11 Ėayb dervşi ‘aceb sevdlara

şaldı bilmem nic’olur şeyd gnl⁹⁰⁸

181

Ėazret-i Nri⁹⁰⁹

Mef‘iln/ mef‘iln/ mef‘iln/ mef‘iln

1 Ėarkat krb-ı Rağmndur bu meydn zge meydndur

Ėaķkat sırr-ı Sbhndur bu meydn zge meydndur

2 Bu yol cndan ferĞ ister yrekde niÇe dĞ ister⁹¹⁰

Buņa bir ķalbi şağ ister bu meydn zge meydndur

⁹⁰⁵ ğavglara: sevdlara (S.G.D.)

⁹⁰⁶ sevdlara: ğavglara (S.G.D.)

⁹⁰⁷ sevdlara: ferdlara (S.G.D.)

⁹⁰⁸ Bu beyit, mecmuada tekrar edilmektedir.

⁹⁰⁹ Abdlahad Nri Dvnı’nda ‘‘İlhiler’’ blmnde 42. şiir olup ‘‘Der-Beyn-ı Vs‘at-i Fez‘it-tevhd ve ‘Ademi’l-İ‘tid‘i Li-İnkri’l-‘And’’ başlıklıdır. / şiir, Abdlahad Nri Dvnı’nda murabba şeklinde dir.

⁹¹⁰ yrekde: cigerde (A.N.D.)

3 Bu meydānda şatılır cān bu meydānda şorulmaz kan
Olur bir demde biñ qurbān bu meydān özge meydāndur

4 Gelür meydāna ‘āşıklar vücūdı ‘aşqa yanıklar
‘Aceb münkir ne şayıklar bu meydān özge meydāndur

5 Bu yolda Nūrī serden geç bu erkān içre sırlar aç
Bu meydān içre kanlar saç bu meydān özge meydāndur

182

Hāzret-i Yūnus

16 hece

1 Güle hep ‘āşık güle gel gel Allāha dönelüm gel
Uyan ğafletden aç gözüñ gel Allāha dönelüm gel

2 Yanmağdan uşanmaz mısın ölecegin añmaz mısın
Mevlādan utanmaz mısın gel Allāha dönelüm gel

3 Tūt [ol] mürşidüñ elini tövbeye öğret dilini
Derviş yañılma yolunı gel Allāha dönelüm gel

(41a)

- 4 Begim māl ile iş bitmez kazandığın neye yetmez
Kimi gördün koyup gitmez gel Allāha dönelüm gel
- 5 Münādiler nidā eyler işiden iktidā eyler
Niçesi cān fedā eyler gel Allāha dönelüm gel
- 6 Yūnusum eksükli sözüm dergāhına tutdum yüzüm
Saña direm iki gözüm gel Allāha dönelüm gel

183

Hāzret-i Mısrī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Sırr-ı 'aşkı niçesi fāş eyleyem ben ey şikāt
Çanı ancak remz ile itmiş beyān ehl-i nikāt
- 2 Her ne deñlü āşikār itsem hafāsın arturur⁹¹¹
Ol 'ayān iken anı örter delā'il beyyināt

⁹¹¹ arturur: artdırır (N.M.H.D.)

- 3 Anı tevḥīd eylemez illā ki şirk ehli ider
Vaḥdet-i Ḥaḫḫı tıyanuñ dili lāldür ‘aḫlı māt
- 4 Her ne kim *Fevḫa’l-‘ulā taḫte’s-şerā*⁹¹²da var durur
Zāt-ı vāḫiddür velī görüñdi niçe biñ şıfāt
- 5 Zātı birdür lik evşāfına gāyet yoḫ durur
Gör bu fānūsı ki anuñ şem‘i oldı nūr-ı zāt
- 6 Zāhir ü bāḫın ḫamusı bir fenerdür ğayrı yoḫ
Şem‘i insān oldı fānūsı cemī‘-i mümkināt
- 7 Ey Niyāzī ādem oldı çün cihānuñ şu‘lesi
Baḫş olur ādem deminden ‘āleme rūḫu’l-ḫayāt

184

Ḥazret-i Hüdāyī

16 hece

⁹¹² “Bir tenzil olarak indirdik o Yaradan’dan ki hem yeri yarattı hem o yüksek yüksek gökleri.” (Taha, 20/4). mealindeki 4. ayetinde geçen ve’s-semāvāti’l-‘ulā ibaresine telmih vardır. / “Bütün göklerdeki, bütün yerdeki, bütün bunların aralarındakiler ve bütün yerin dibindeki hep O’nun.” (Taha, 20/6). mealindeki 6. ayetinde geçen taḫte-ş-şerā ibaresine iktibas yapılmıştır.

- 1 Mevlām senüñ ‘āşıkıların devrān iderler Hū ile
Hak̄k yolunda şādıkların cevlan iderler Hū ile⁹¹³
- 2 Ārzūlayup dost illerin dermege ma‘nī güllerin⁹¹⁴
Açup maḥabbet yolların meydān iderler Hū ile
- 3 Bülbül gibi ‘aşk bāğına kim düşse şevk ırmağına
Derd ü meşak̄kat dāğına dermān iderler Hū ile⁹¹⁵
- 4 Tırmaz dönerler felekler ‘arz idüp Hak̄ka dilekler
‘Arşuñ eṭrāfın melekler cevlan iderler Hū ile
- 5 Güller tutar elde varağ bülbüller okurlar sebağ
Her şeyde görüp nūr-ı Hak̄k iz‘ān iderler Hū ile
- 6 Gör bülbülüñ sevdāsını gül şevkine gavğāsını
Açup gönüller pasını ḥandān iderler Hū ile

⁹¹³ Hak̄k yolunda: Yolundaki (A.M.H.D.) /Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bu şiir, dörtlük şeklindedir.

⁹¹⁴ dermege: koğmağa (A.M.H.D.) / Aziz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şeklindedir.

⁹¹⁵ Derd ü meşak̄kat: Derd-i muḥabbet (A.M.H.D.)

(41b)

7 Bunca merātib geçmegi dost illerine uçmağı

Haqqa irüp rāz açmağı āsān iderler Hū ile

8 ‘Aşkuñ şarābından içüp fānī ‘alāyıkdan geçüp

Vaşluñ hevāsından uçup seyrān iderler Hū ile

9 Hūrşide iltüp zerreyi bedr-i tamāma lem‘ayı

Deryāya şalup qatreyi ‘ummān iderler Hū ile

10 Ğayra Hüdāyī meyli kes Mevlā yeter bāķī heves

Zıkrini Haqkuñ her nefes her an iderler Hū ile⁹¹⁶

185

Hāzret-i Naqşī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün1 Bugün şol ‘īd-i ekberdür gelür qurbāna ‘āşıklar⁹¹⁷Giyerler cāme-i gülevn kıyarlar cāna ‘āşıklar⁹¹⁸⁹¹⁶ her an: İ‘lān (A.M.H.D.)⁹¹⁷ şol: ol (N.A.A.D.) / qurbāna: meydāna (N.A.A.D.)⁹¹⁸cāme-i gülevn: cāme-i gül-gün (N.A.A.D.)

- 2 arār itmez dūřer gōnlūm gōrūnce řem‘-i kūyuūnda⁹¹⁹
 Yanar andil-i ‘ařķ ire olup pervāne ‘āřıqlar⁹²⁰
- 3 řarāb-ı ‘ařķ-ı dil-dārı ip meyhāne-i dilde⁹²¹
 Tamāmet aldırup ‘aqluñ gezer mestāne ‘āřıqlar
- 4 Yanarlar pūte’-i ‘ařķa fenāfi’llāh olup anda⁹²²
 Olurlar lū’lū-i cevher irerler kāne ‘āřıqlar⁹²³
- 5 Bular ol baħrilerdūr kim bugūn deryā-yı ‘ařķ ire
 Gōrūp ol dūr-i yektāyı alar ‘ummāna ‘āřıqlar⁹²⁴
- 6 Belā deştinde dil-dāruñ kesilmiş geleler bir bir
 řehid olmuř yatur gōrdūm boyanup ana ‘āřıqlar⁹²⁵
- 7 Bařuñ ob eyledi Naķřı girūp meydān-ı ‘ařķ ire⁹²⁶
 řalādur cem‘ olan gelsūn bugūn meydāna ‘āřıqlar⁹²⁷

⁹¹⁹ gōnlūm: ol dem (N.A.A.D.) / gōrūnce: gōrūp ol (N.A.A.D.) / řem‘-i kūyuūnda: řem‘-i rūyuūndan (N.A.A.D.)

⁹²⁰ olup: olur (N.A.A.D.)

⁹²¹ meyhāne-i dilde: meyhāne-i dilden (N.A.A.D.)

⁹²² Yanarlar: Yaarlar (N.A.A.D.) / fenāfi’llāh olup anda: bular insān-ı kāmildūr (N.A.A.D.)

⁹²³ lū’lū-i cevher: cevher-i evvel (N.A.A.D.) / irerler: irer ol (N.A.A.D.)

⁹²⁴ Bu beyit, Naķřı Ali Akkirmānī Dīvānı’nda yoktur.

⁹²⁵ Bu beyit, Naķřı Ali Akkirmānī Dīvānı’nda yoktur.

⁹²⁶ eyledi: eyleyūp (N.A.A.D.)

⁹²⁷ olan: olup (N.A.A.D.) / meydāna: evgāna (N.A.A.D.)

186

H azret-i Seyfu'll ah

F a' il at un/ f a' il at un/ f a' il at un/ f a' il un

- 1 Z at-ı B ariden haber-d ar olduğum mıdur ŐuĐum
C mle ' alem bilmez iken bildiğum mid r ŐuĐum⁹²⁸
- 2 NiÇeler gencine-i H aĐđdan haber-d ar olmadı
Ben v ir ane g nl m iÇre bulduğum mıdur ŐuĐum⁹²⁹
- 3 K fri vird n k fire d n-d ara vird n d nini⁹³⁰
Ben cem l-i H aĐđa hayr n olduğum mıdur ŐuĐum
- 4 M -siv -y  f niden  alb m muŐaff  eyley p⁹³¹
Şol mağabbet n r  ile  olduğum mıdur ŐuĐum
- 5 Z hid  kendin g r p dağl itme Seyyid Seyfiye
Varlığum terk eyley p mağv olduğum mıdur ŐuĐum⁹³²

⁹²⁸ C mle ' alem: H aĐđ-ı ' alem (S.N.D.) / bilmez iken: bilmedig n (S.N.D.)

⁹²⁹v ir ane: bu v ir n (S.N.D.)

⁹³⁰ vird n: virdim (S.N.D.) / vird n: virdim (S.N.D.) / d nini: d ni ben (S.N.D.) / Seyfull h Niz moğlu D v ni'nda 3. beyit ile 4. beyitin sırası yer değiştirmiştir.

⁹³¹ M -siv -y  f niden  alb m: M -siv dan ' alem-i  alb m (S.N.D.)

⁹³²terk: mağv (S.N.D.) / mağv: yoğ (S.N.D.)

(42a)

187

H azret-i Nesim i

10 hece

1 Tırmañ yanalum  ateş-i ‘aşka

Şu‘le virel m  ateş-i ‘aşka

2 Ey p diş hum ‘afv it g n hum

Yağ ciger-g hum  ateş-i ‘aşka

3 Evvel aldandum pek  olay şandum

K t-be-k t yandum  ateş-i ‘aşka

4 Ey benim c num şormaduñ h l m

Yanmağda k rum  ateş-i ‘aşka

5 Sinesini s z n g zleri giry n

Tırma sen de yan  ateş-i ‘aşka

6 Bir bağış yağdı oda bırağdı

Varlıgum yağdı  ateş-i ‘aşka

- 7 Terk eyle k̄āli añla hayāli
 Yağ per ü bāli āteş-i ‘aşka
- 8 Şāh-ı sitem-kār sulţān-ı cebbār
 Yağ beni kıl zār āteş-i ‘aşka
- 9 ‘Aşkuñla geldüm meydāna girdüm
 Bağrum yandırdum āteş-i ‘aşka
- 10 İtdikçe efgān zār oldı ‘ayān
 Yanmağda bu cān āteş-i ‘aşka
- 11 Seyyid Nesīmī terk eyle resmi
 Yandur bu cismi āteş-i ‘aşka

188

İsmā‘il Hakkı

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Zāt u eħaddur eħaddan ğayrıya yoğdur zühür
 LİK esmā ü şıfāta bestedür cümle umūr

2 Zülmet-i ketm-i ‘ademde hep alurdı k’int

Ger tecell itmeseydi anlara ol ism-i nr

3 ıgmad kendinden zge ‘leme al vcd

Nefs-i gayr itmekde oldu zat zir kim gayr

4 Btnen Muhy v zahirde Muit ismn gzet

Bu memt ire hayta nie itdi nef-i r

5 Her u’n- Ha ki v‘idr keml stndedr

Yok durur al tecellisinde non u ur

6 Nr- Ha isterse ey Ha gzer kl ‘ardan

Kh- Tr o bu yerde eyle seyrn at dr

(42b)

189

Hazret-i Diyr

16 hece

1 Grndi H bana ismn y ben nie dnmeyeym

Dne durur cnla cismm y ben nie dnmeyeym

2 Döner yerler döner gökler bu meydānda döner yeñler
Senüñ ismüñ göñlüm añlar yā ben niçe dönmeeyüm

3 Döner ol nūr-ı enverüñ döner ol āb-ı kevşerüñ
Döner bunca meleklerüñ yā ben niçe dönmeeyüm

4 Vāhid sensin Ehad sensin bu cānum içre bir cānsın
Döner ‘Arşuñ döner Kürsüñ yā ben niçe dönmeeyüm

5 Diyārī *Hasbetenli’llāh*⁹³³ bu resme kıldı eyvā’llāh
Döner Haccāc-ı Beytu’llāh yā ben niçe dönmeeyüm

190

Ḥazret-i Yūnus

11 hece

1 Gel ey dervīş Ḥaqqı bulayum dirseñ
Bir kāmīl mürşide varmayınc’olmaz

2 Resülüñ cemālüñ göreyüm dirseñ
Bir kāmīl mürşide varmayınc’olmaz

⁹³³ “Allah rızası için.”

- 3 Niçeler geldiler mürşid arayı⁹³⁴
Arayanlar buldı derde devāyı
- 4 Biñ yıl da oқusañ aқdan қарayı
Bir kāmīl mürşide varmayınc'olmaz
- 5 'Āşık Yūnus bunda ma'nī var didi⁹³⁵
Dünyāyı bir pula alma var didi⁹³⁶
- 6 Hāzret-i Mūsāya Hızra var didi⁹³⁷
Bir kāmīl mürşide varmayınc'olmaz

191

Hāzret-i Mısrī

Mefā'ılün/ mefā'ılün/ fe'ülün

- 1 Bulan cem'ıyyet-i kübrā olur şāf
Vücūdı olur anuñ hā ile qāf

⁹³⁴geldiler: giderler (Y.E.D.) / Bu şiir, Yūnus Emre Dīvānı'nda dōrtlük şeklindedir.

⁹³⁵'Āşık Yūnus: Yūnus Emre (Y.E.D.) / didi: indi (Y.E.D.)

⁹³⁶Bu mısraı, Yūnus Emre Dīvānı'nda şu şekildedir: Bir kāmīl mürşide sen de var imdi

⁹³⁷didi: dindi (Y.E.D.)

2 Diliyle eylemez dā‘vā-yı merdī

Gönülde himmetidür *Nūn* ile *Kāf*⁹³⁸

3 Olur zātı bu mevcūdātuñ ol zāt⁹³⁹

Olupdur kevn aña a‘zā vü evşāf⁹⁴⁰

4 Nite kim cān olur maḥfi bedende⁹⁴¹

Gerekdür ola maḥfi ḳuṭb-ı eṭrāf

5 Fenā meydānınuñ merdi olan er

Niyāzī gibi itmez ol ḳurı lāf

(43a)

192

Ḥazret-i Eşref-zāde

16 hece

1 Eyā ḡāfil aç gözini bir baḳ fenānuñ ḥāline⁹⁴²

Hīç kimse geldi mi bunda düşmedi ecel āline⁹⁴³

⁹³⁸ “Kün.”: “Ol.” (Bakara, 2/117; Âl-i İmrân, 3/47; En‘âm, 6/73; Nahl, 16/40; Meryem, 19/35; Yâsîn, 36/82; Mü‘min, 40/68).

⁹³⁹ zāt: cān (N.M.H.D.)

⁹⁴⁰ Olupdur: Olur bu (N.M.H.D.)

⁹⁴¹ bedende: bedenden (N.M.H.D.)

⁹⁴² fenānuñ: bu dünyā (E.R.D.)

⁹⁴³ āline: eline (E.R.D.)

- 2 Niçeleri sultān idüp tahta çıkardı bir zamān
 Āhır yere urdı anı irgürmedi vişāline
- 3 Bu dünyāyı benimseyüp zinhār buña virme gönül⁹⁴⁴
 Niçe senüñ gibilerüñ güldi geçdi şaķalına
- 4 Bu fenāya aldanmağıl ol beķānuñ kaydın yegil
 İşbu geçer dünyā içün girme halkuñ vebāline
- 5 Gel gör bunuñ fenāsını çekme zinhār belāsını
 Tiz tiz niçe noķşān irer bir baķ bunuñ kemāline
- 6 Eşrefoğlı Rūmī sen de āhır topraķ olırsarsın
 Topraķ olmadan topraķ ol aldanma bunuñ āline

193

Hāzret-i Nūri⁹⁴⁵**Mef'ülü/ mefā'ilün/ mef'ülü/ mefā'ilün**

⁹⁴⁴ benimseyüp: benim şanup (E.R.D.)

⁹⁴⁵ Abdūlahad Nūri Dīvānı'nda "İlāhiler" bölümünde 80. şiir olup "Der-Beyān-ı Hāzret-i Hāķ [ve] Luţf-ı İnāyet-i Raḥmet" başlıklıdır. / Şiir, Abdūlahad Nūri Dīvānı'nda bend şeklindedir.

- 1 ‘Aşkuñla cihān beste luṭf eyle ‘ināyet kıł
Derdüñle bu cān ḥaste luṭf eyle ‘ināyet kıł
- 2 ‘Āşıqlara iḥsān it dertlülere dermān it
Vuşlat yolun āsān it luṭf eyle ‘ināyet kıł
- 3 Ey raḥmeti çok Raḥmān ‘ālem gözime zindān
Uçarsa ḳafesden cān luṭf eyle ‘ināyet kıł
- 4 Raḥmān-ı raḥīm sensin Ğufrān-ı ‘azīm sensin⁹⁴⁶
Sulṭān-ı kerīm sensin luṭf eyle ‘ināyet kıł⁹⁴⁷
- 5 Bülbül gibi pür zāram dā’im ṭurup aḡlaram
Daḡı kime yalvaram luṭf eyle ‘ināyet kıł
- 6 Ey derdime dermānum ḳurbān yoluña cānum
Nem var daḡı sulṭānum luṭf eyle ‘ināyet kıł
- 7 Bī-çārelerüñ yād it vīrān dili ābād it⁹⁴⁸
Nürī ḳuluñı şād it luṭf eyle ‘ināyet kıł

⁹⁴⁶Raḥīm sensin: Raḥīmümsin (A.N.D.) / ‘azīm sensin: ‘azīmümsin (A.N.D.)

⁹⁴⁷kerīm sensin: kerīmümsin (A.N.D.)

⁹⁴⁸Bī-çārelerüñ: Bī-çāreleri (A.N.D.) / vīrān dili: vīrāneyi (A.N.D.)

194

Kaygūsuz Sulṭān

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

1 Merd iseñ meydān-ı 'aşqda cān virüp cānānı gör

Şādık iseñ 'aşq içinde iste bul sulṭānı gör

2 Ol saña senden yakın sen olmağıl andan ırāk

Keşreti қо vaḥdeti bul ma'nī-i 'irfānı gör

3 Pertev-i nūr-ı Hudāsın göñlünüñ bil қadrini

Mazhar-ı zāt u şıfāt ol raḥmet-i Raḥmānı gör

(43b)

4 *Ve'd-duhā*⁹⁴⁹ yüzüñ durur *Ve'l-leyl*⁹⁵⁰ saçuñdur muṭlaқа

Oқı ḥüsnüñ muşḥafını süre-i Furқānı gör

5 Kaygusuz *el-Faḳru faḥri*⁹⁵¹ kim buyurdı ol Resül

Faḳr ile faḥr idüben gel küfri қо imānı gör

⁹⁴⁹ "Kuşluk vaktine andolsun." (Duhā, 93/1).

⁹⁵⁰ "Geceye andolsun." (Leyl, 92/1).

⁹⁵¹ "Yoksulluk övüncümdür."

195

H azret-i H ud y 

Mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n1 H ud  y  c mleten ' alem sa na ' aŐıŐ seni  zler⁹⁵²Melek cini ben - dem sa na ' aŐıŐ seni  zler⁹⁵³

2 Zem n olmuş yolu nda h ak ider dery  yaŐalar  ak

D n   g n rakŐ ider efl k sa na ' aŐıŐ seni  zler

3 SeŐerde aşılan g ller  ten Ő ride b lb ller

BenefŐelerle s nb ller sa na ' aŐıŐ seni  zler

4 Eger mihr   eger zerre eger baŐr u eger  atre

Eger T b  eger Sidre sa na ' aŐıŐ seni  zler

5 Eger h r  eger g lm n eger M lik eger Rıdv n

Sekiz cennet yedi rıdv n sa na ' aŐıŐ seni  zler⁹⁵⁴⁹⁵² c mleten ' alem: c mle-i ' alem (A.M.H.D.)⁹⁵³ cini ben - dem: cinn   ben - dem (A.M.H.D.) / Bu Şiir, Az z Mahm d H d y  D v n 'nda bend Őeklidir. / Az z Mahm d H d y  D v n 'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı Őeklidir.⁹⁵⁴ rıdv n: n r n (A.M.H.D.)

- 6 Eger bāğ u eger bostān eger sünbül eger reyḥān
Seni ister kamu yek-sān saña ‘āşık seni özler⁹⁵⁵
- 7 Eger tağlar eger beller ayağa yüz süren yollar
Aқан şular esen yeller saña ‘āşık seni özler
- 8 Eger kâ'im eger kâ'id eger rāki' eger sācid
Eger ‘ārif eger ‘ābid saña ‘āşık seni özler⁹⁵⁶
- 9 Eger ğāib eger ḥāzır eger bāṭın eger zāhir
Eger mü'min eger kāfir saña ‘āşık seni özler
- 10 Kimine kapu açılmaz kimi gider geçer gelmez⁹⁵⁷
Kimi bilür kimi bilmez saña ‘āşık seni özler
- 11 Kāmunuñ maṭlabı birdür yā n' içün ba'zı kāfirdür
‘Aceb ḥālet ‘aceb sırdur saña ‘āşık seni özler⁹⁵⁸
- 12 Hüdāyīye irüp ḥālāt vişālūñle bula lezzāt
Efendi cümle mevcūdāt saña ‘āşık seni özler

⁹⁵⁵ Seni ister kamu yek-sān: Efendi hep bahāristān (A.M.H.D.)

⁹⁵⁶ ‘ārif: zāhid (A.M.H.D.)

⁹⁵⁷ gider: geçer (A.M.H.D.) / geçer: gider (A.M.H.D.) / gelmez: ilmez (A.M.H.D.)

⁹⁵⁸ ḥālet: ḥālāt (A.M.H.D.)

196

H azret-i Sin an  mm 

16 hece

1 Seyr mde bir Őehre vardum g rd m ser y  g ld r g l

Başındaki taŐt u t c  b g u d v r  g ld r g l

2 G l alurlar g l Őatarlar g lden ter z  tatarlar

G l ile bile biterler  ar-s  p z r  g ld r g l

(44a)

3 G lden degirmeni d ner yine g lden g l  g t r

AŞar Őuy  d ner  arŐı bend   p n r  g ld r g l

4 G lden  urulmuŐ bir  adır i inde ni‘meti h z r

Őapucısı  ly s H z r n n u Őar b  g ld r g l

5 Őurısı g ld r yaşı g l t praŐı g ld r t Őı g l

B g- esin n i indeki serv-i  n r  g ld r g l

6 Sin n  mm  gel vaŐ eyle g l ile b lb l derdini

Yine bu ġar b b lb l n  h u fiġ n  g ld r g l

197

H azret-i Y unus

14 hece

- 1 Nie bir besleyesin bu  add ile  ameti
D şd n d ny  zevkine unuttu n  iy meti⁹⁵⁹
- 2  opra dan yaradıldıu n yine  opra dur yer n
 opra  olan kişiler n'eyler bu 'al meti⁹⁶⁰
- 3 UŐlı deg l del d r y ce ser ylar yapan
' k bet v r n olur c mlen n 'im reti
- 4 Dervif  azan ye yed r bir g n l ele getir⁹⁶¹
Bi  Ka'beden yigrekd r bir g nl n 'im reti⁹⁶²
- 5 Ker met m var dey  halk  s l slık Őatan⁹⁶³
Nefs n M sl m n ets n varısa ker meti

⁹⁵⁹ d ny : d nye (Y.E.D.)

⁹⁶⁰ n'eyler: n'ider (Y.E.D.)

⁹⁶¹ Dervif: D riŐ (Y.E.D.)

⁹⁶² Bi : Y z (Y.E.D.) / g nl n: g n l (Y.E.D.) / 'im reti: ziy reti (Y.E.D.)

⁹⁶³ dey : diyen (Y.E.D.)

6 Nefsün Müslümān iden cennete ʔođrı gider⁹⁶⁴

Yarın aña idiser Muştafa şefā‘ atı⁹⁶⁵

7 Varlık ile gelürse hiç şefā‘ at bulmaya⁹⁶⁶

Vāy eger olmaz ise Allāhuñ ‘ināyeti

8 Derviş Yūnus sen dađı gerçeklerden ola gör⁹⁶⁷

Gerçek erenler imiş cümlenüñ ziyāreti

198

Ḥazret-i Mışrı

10 hece

1 ‘Aşkuñ meyine ben kıana geldüm

Şevküñ odına hōş yana geldüm⁹⁶⁸

2 Şem‘-i tevḥīdi gördüm yağılmış⁹⁶⁹

Gitdi qarārum pervāne geldüm

⁹⁶⁴cennete: Ḥaķ yola (Y.E.D.) / gider: giden (Y.E.D.)

⁹⁶⁵ idiser: olisar (Y.E.D.) / Muştafa: Muḥammed (Y.E.D.)

⁹⁶⁶ Varlık ile gelürse: Yüz biñ peygamber gele (Y.E.D.) / bulmaya: olmaya (Y.E.D.)

⁹⁶⁷ Derviş Yūnus: Yūnus imdi (Y.E.D.)

⁹⁶⁸ odına: nārına (N.M.H.D.)

⁹⁶⁹ yağılmış: yağımlar (N.M.H.D.)

3 Halka-i zikri kurmuş ‘aşıklar
Ben de şahnında cevlāna geldüm

4 Mecnūnum bugün Leylā derdinden
N’eylerem ‘aqlı dīvāne geldüm⁹⁷⁰

(44b)

5 Derdi cānānuñ açdı yāreler
Bağrum üstünde dermāna geldüm

6 Ümmī Sinānuñ hāk-i pāyine
Sürmege yüzüm sulṭāna geldüm

7 Yāremi bildüm yārümden imiş
Bunda Niyāzī Loḫmāna geldüm

199

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Mef’ülü/ mefā’ilü/ mefā’ilü/ fe’ülün

1 Mecnūn-ı Hudā olanı zincire çekerler
Şol ṭālib-i Ḥaḫḫ ‘aşığı bir pīre çekerler

⁹⁷⁰ N’eylerem ‘aqlı: ‘Aqlı n’eylerem (N.M.H.D.)

2 Fer‘ ile bilinür yine bu ‘âlemüñ aşlı⁹⁷¹

Ma‘nî bileni lafz ile taqrîre çekerler

3 Dil derde düşüp istese dîdâr-ı Hudâyı

Pîrân-ı haqîkat anı tedbîre çekerler

4 Bu *kâne yekûn*⁹⁷² ile ey hoca bu olmaz

Bu dersi bilen ‘ârifi tefsîre çekerler⁹⁷³

5 Seyfî bilürem dime şağın ‘ilm-i ledünnî

Erbâb-ı tarîkat seni ta‘bîre çekerler

200

Fazlî

Fe‘ilâtün/ fe‘ilâtün/ fe‘ilâtün/ fe‘ilün

(Fâ‘ilâtün)

(fe‘ilün)

1 Vire mi derd-i şanem derdime dermân vire mi

Vaqtidür dem-be-dem artar yüregümüñ elemi

⁹⁷¹yine: gine (S.N.D.) / bu: ol (S.N.D.)

⁹⁷²“Ol (der), hemen olur.” (Yâsîn, 36/82). mealindeki 82. ayetten iktibastır. Şiirde kâne yekûn olarak alınan ibare, ayette fiilin muzarî çekimi (geniş zaman) ile kün fe-yekûn şeklinde geçmektedir.

⁹⁷³‘ârifi: ‘âşıkı (S.N.D.)

- 2 H ayli demd ur ben anu n g zlerin n h astesiyem
S uregelse y zimin n  st ne ba sa  ademi
- 3 Y zimi yire s r p gice g nd z yalvarıram⁹⁷⁴
K fire vire mur du n y  ba na virmeye mi
- 4 G rebilmem y z n  m dde‘ilerden  anem 
Ey kıızıl g l sa na kim  ekdi tike den h aremi
- 5 Yazayum dirse  alem kirpigin n  erhini men
Yarayum bı a  ile ba dan aya a  alemi
- 6 Fazli sen m hi dilerse y zini derg ha t t
H  a ma r m  oya  o dur ulu All hu n keremi⁹⁷⁵

201

 ems 

Mef‘ l / mef ‘il n/ mef‘ l / mef ‘il n

- 1 A dum yine ol bezmi mest nel k el virdi
Ya maya vir p ‘a lum d v nel k el virdi⁹⁷⁶

⁹⁷⁴ Mısr m vezni kusurludur.⁹⁷⁵ Mısr m vezni kusurludur.

2 Çün zīnet-i zāhirle olmadı gönül ma‘mūr

Pes tālib-i genc oldum vīrānelük el virdi

(45a)

3 Beydāk-ı hevā başuñ kesmek diledüm bir bir⁹⁷⁷

Bu naṭ‘-ı cihān içre ferzānelük el virdi

4 Olmadı gönül kāni‘ vardıkça olur tāmī‘⁹⁷⁸

Şem‘-i ruḥ-ı yār ister pervānelük el virdi

5 Çeşmümden akan yaşa didüm ki nedür ḥālūñ⁹⁷⁹

Didi kās-ı ‘aşk içre dürdānelük el virdi⁹⁸⁰

6 ‘Aynum ḳadeḫi ṭolmuş şordum ki neden pürsin

Dir kās-ı dil-ārādan peymānelük el virdi⁹⁸¹

7 Sa‘y eyle ṭuriş Şemsī Ḥaḳḳ ile enīs olgıl⁹⁸²

Şimden-gerü ḫalk ile bī-gānelük el virdi

⁹⁷⁶ ‘aqlum: ‘aqlı (Ş.S.D.)

⁹⁷⁷ diledüm: dilerem (Ş.S.D.)

⁹⁷⁸ olur: oldı (mecnua)

⁹⁷⁹ didüm: şordum (Ş.S.D.)

⁹⁸⁰ Didi kās-ı: Dir ḳalmazam (Ş.S.D.)

⁹⁸¹ Bu beyit, Şemseddīn-i Sivāsī Dīvānı’nda yoktur.

⁹⁸² ṭuriş: düriş (Ş.S.D.)

202

Hamdî

16 hece

- 1 Evliyānuñ nazarına yanmayınca tırılır mı
‘Aşk ‘āşıkı esrük ider dönmeyince tırılır mı
- 2 ‘Aşk yaçar kuruyı yaşı eridür tağ ile taş
Hakka ‘āşık olan kişi uşanur yā yorılır mı
- 3 Ğurāb gibi ötmegile hayvān gibi yatmağıla
El haqqını yutmağıla dost cemāli görülür mi
- 4 Bülbül gibi ötmeyince derdine derd katmayınca
Gice gündüz gitmeyince Haqq katına varılır mı
- 5 Ehl-i tevḥīdüñ çengine Haqqdan ğayrınıñ şun‘una
Haqquñ zikrinüñ men‘ine emr-i fetvā virilür mi
- 6 Çäre nedür virilürse ‘aşka Haqqdan sorılursa
Hamdî bu yolda olursa aña ḥesāb sorılır mı

203

H azret-i Y unus

14 hece

1 Ben derv i em diyene bir  n ides m gel r

Segird ben sesine varup yetes m gel r⁹⁸³

2  ir t  ıldan inced r  ılı dan keskinced r

Varup anu   st ne evler yapasum gel r

3 Altında  ayy  vardur i i n r ile p rd r

Gid ben ol g lgede biraz yatasum gel r⁹⁸⁴

4 Oda g lgedir dey  ta'n itme uz  ocalar

  atırınuz  o  olsun yanup t tes m gel r⁹⁸⁵

5 Ben g n humca yanam ra met  uyunda yunam

 ki  anad  a ınup biraz u asum gel r⁹⁸⁶

⁹⁸³ Segird ben: Tanıyuban (Y.E.D.) / sesine:  imdiden (Y.E.D.) / Bu  iir, Y nus Emre D v n 'nda d rtl k  eklinindedir.

⁹⁸⁴ Gid ben: Varup (Y.E.D.) / ol: o (Y.E.D.) / g lgede: g lgelikde (Y.E.D.)

⁹⁸⁵ Y nus Emre D v n 'nda bu beyit  u  ekildedir:

 a'n eylemen  ocalar

  atırınuz  o  olsun

Varuban o Tamu'da

Biraz yanasum gel r

⁹⁸⁶ Bu beyit, Y nus Emre D v n 'nda yoktur.

(45b)

6 Andan cennete varam cennetde dīdār görem⁹⁸⁷Hūrī u ğilmānları bir bir ꞑucasum gelür⁹⁸⁸7 Yūnus sen bu sözleri egri bügrü söyleme⁹⁸⁹

Seni şığāya çeker bir Mollā ꞑasım gelür

204

Hāzret-i Nūrī⁹⁹⁰**Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ fe‘ülün**1 ‘Ademden ‘ālemi şol var iden dost⁹⁹¹

ꞑamu zūlmātı pür-envār iden dost

2 Cemālūñ ‘āşıꞑa iş‘ār iden dost

Beni dīvāne-i dīdār iden dost

3 Žiyā izhār iden şems ü ꞑamerden

Cemālin gösterüp vech-i beşerden⁹⁹²⁹⁸⁷dīdār: Hāꞑꞑ’ı (Y.E.D.)⁹⁸⁸Hūrī u ğilmānları: Hūrī ile ğilmānı (Y.E.D.)⁹⁸⁹Yūnus sen bu sözleri: Dervīş Yūnus bu sözi (Y.E.D.)⁹⁹⁰Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 19. şiir olup “Der-Hāl [ü] ꞑāl-i Ūst Zī-‘İşꞑ-ı Maḥabbet-i Dūst” başlıklıdır. / Şiir, Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda murabba şeklindedir.⁹⁹¹şol: ol (A.N.D.)⁹⁹²gösterüp: gösterür (A.N.D.) / vech-i beşerden: nev‘-i beşerden (A.N.D.)

4 Deyüp *İnni ene'llāhu*⁹⁹³ şecerden

Tecellî nûrunı izhâr iden dost

5 Kimüñ sâlar idüp 'âşıklarına⁹⁹⁴

Kimüñ ser-dâr idüp şâdıklarına⁹⁹⁵

6 Kimüñ dil-dâr idüp Vâmıklarına⁹⁹⁶

Kimüñ 'aşkı ile ber-dâr iden dost

7 Kemâl ihsân iden bize sözünden⁹⁹⁷

Cemâl i'tâ iden kendü özüñden⁹⁹⁸

8 Cihânda 'âşığa ma'sûk yüzünden

Metâ'-i hüsnüni pâzâr iden dost⁹⁹⁹

9 Beni benden alup 'aşkıñ sürürü

Ne cennet kaldı gönümde ne hürî

⁹⁹³ "Kuşkusuz âlemlerin Rabbi olan Allah benim, ben!" (Kasas, 28/30; Taha, 20/14).

⁹⁹⁴ 'âşıklarına: şâdıklarına (A.N.D.)

⁹⁹⁵ ser-dâr: dil-dâr (A.N.D.) / şâdıklarına: Vâmıklarına

⁹⁹⁶ dil-dâr: ser-dâr (A.N.D.) / Vâmıklarına: 'âşıklarına (A.N.D.)

⁹⁹⁷ ider: iden (A.N.D.)

⁹⁹⁸ ider: iden (A.N.D.)

⁹⁹⁹ Metâ'-i hüsnüni: Metâ'-ı 'ışkıını (A.N.D.)

10 Vişâli merhemüñ şarmazsa Nûrî¹⁰⁰⁰

Bu şınmış göñlüme tîmâr iden dost

205

Ḥazret-i Yûnus

16 hece

1 Her kaçan añarum ismüñ qarârüm qalmaz Allâhum¹⁰⁰¹

Senden ğayrı gözüm yaşın kimseler silmez Allâhum¹⁰⁰²

2 Açılır bağ u bostānuñ oqunur dilde destānuñ¹⁰⁰³

Sen baqdığuñ gül-istānuñ gülleri şolmaz Allâhum

3 ‘Aşquñ baħrine ıalmayan cānını fedā kılmayan¹⁰⁰⁴

Şol gül cemālũñ görmeyen meydāna gelmez Allâhum¹⁰⁰⁵

4 Sensin ismi Bākî olan sensin dillerde oqunan

Senũñ ‘aşkına ıoqunan kendüni bilmez Allâhum¹⁰⁰⁶

¹⁰⁰⁰ şarmazsa: şarmaz mı (A.N.D.)

¹⁰⁰¹ añarum: añarsam (Y.E.D.) / ismüñ: seni (Y.E.D.)

¹⁰⁰² ğayrı: ayrıq (Y.E.D.) / Bu şiir, Yûnus Emre Dîvânı’nda dörtlük şeklindedir.

¹⁰⁰³ Açılır: Açıldı (Y.E.D.)

¹⁰⁰⁴ fedâ: kırbân (Y.E.D.)

¹⁰⁰⁵ Şol gül: Senũñ (Y.E.D.) / Yûnus Emre Dîvânı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şeklindedir.

¹⁰⁰⁶ ıoqunan: ıtutulan (Y.E.D.)

(46a)

- 5 Sen yaratduñ cism ü cānı sen yaratduñ bu cihānı
Mülk senüñdür kerem kānı kimsenüñ olmaz Allāhum
- 6 Dervīş Yūnus seni ister luṭf it cemālūñi göster¹⁰⁰⁷
Cemālin gören ‘āşıklar ebedī ölmez Allāhum

206

Ḥazret-i Mıṣrī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

- 1 Zūhdini қо ‘aşka düş ehl-i cinān etsün seni
Pīr-i ‘aşka қulluқ it cānāna cān etsün seni
- 2 Bir zamān bülbul gibi efgānuñ ağıdur göklere
Şol қadar қıl nāleyi kim gül-sitān etsün seni
- 3 ‘Ār u nāmūsı biraқ şöhret қabāsından şoyun
Giy melāmet hırқasın kim ol nihān etsün seni

¹⁰⁰⁷ Dervīş: ‘Āşık (Y.E.D.) / luṭf it: luṭuf eyle (Y.E.D.) / cemālūñi: cemāl (Y.E.D.)

- 4 Yüzini yerler gibi ayaklar altında o kim
Hakk Te‘ālā başlar üzre āsumān etsün seni
- 5 Virme rāhat nefsüñe dā’im ğazā-yı ekber it
Ka‘be-i dil fet olup dārü’l-emān etsün seni
- 6 Gel Niyāzīnūñ elinden bir ade nūş eyle kim
Mav idüp nām u nişānuñ bī-nişān etsün seni

207

Hāzret-i Hüdāyī

Müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün/ müstef‘ilün

- 1 Luf idüp bir kez naar iderse ger sulānumuz¹⁰⁰⁸
Kürsī degül ‘Arşdan daı ‘ālī ola meydānumuz¹⁰⁰⁹
- 2 Benlük aradan dūr ola zulmet gide pür-nūr ola
Mazūn gönül mesrūr ola ma‘mūr ola vīrānumuz

¹⁰⁰⁸ idüp: eyleyip (A.M.H.D.) / iderse: eylerse (A.M.H.D.)

¹⁰⁰⁹ ola: olur (A.M.H.D.) / meydānumuz: unvānımız (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı’nda bend şeklindedir.

3 Vaḥdet şarābın kim içe fānī ‘alāyıkdan geçe
Ger ḥaşr ola niçe niçe ayılmaya mestānumuz

4 Şevk ile bülbüller öte āvāzı āfākı tuta
Her laḥza tāze gül bite hīç şolmaya bostānumuz

5 Ola Hüdāyīye ‘aṭā cān sem‘ine ire nidā
Derdüñ viren Qādir Hūdā bir gün vire dermānumuz

208

Hāzret-i Seyfu’llāh

16 hece

1 Bağrumdaki biten başlar Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır
Bu gözümde ağan yaşlar Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır

2 Her şām u seḥer yandıgum ‘ālemlerden uşandıgum
Çarḥ urup semā döndügum Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır

3 Daḥl idenler devrānuma irmeyeler seyrānuma¹⁰¹⁰
Qıydıgum kendi cānuma Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır

¹⁰¹⁰irmeyeler: irmediler (S.N.D.) / Bu şiir, Seyfüllāh Nizāmoğlu Dīvānı’nda dörtlük şeklindedir.

(46b)

4 Yüregüm dāğladıklarım şu gibi çağladıklarım¹⁰¹¹
Her seher ağladıklarım Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır

5 Çün oldum ol şāhuñ kulu n’eylerem bu mülk ü mālı
Ḥalk baña didi ki deli Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır¹⁰¹²

6 Görüñ Seyfu’llāhuñ kaşduñ sever ol Allāhuñ dostuñ¹⁰¹³
Şorarsañuz neden mestüñ Muḥammedüñ ‘aşkuñdandır¹⁰¹⁴

209

Ḥazret-i Ğaybī

14 hece

1 ‘Aşık özüñ bilmege ādeme gel ādeme
Ḥaqqı ‘ayān görmege ādeme gel ādeme¹⁰¹⁵

2 Ḥaqqā giden toğrı yol senden saña gider ol¹⁰¹⁶
Sa’y it seni sen de bul ādeme gel ādeme

¹⁰¹¹ Yüregüm: Yüri kim (S.N.D.) / dāğladıklarım: tağıldıklarım (S.N.D.) / çağladıklarım: çağıldıklarım (S.N.D.)

¹⁰¹² Ḥalk: Ḥālik (S.N.D.) / didi ki: didi (S.N.D.)

¹⁰¹³ Allāhuñ: illāhuñ (S.N.D.)

¹⁰¹⁴ Şorarsañuz: Sürerseñüz (S.N.D.) / neden: n’içün (S.N.D.)

¹⁰¹⁵ görmege: bulmağa (S.G.D.) / Bu şiir, Sun‘ullāh-ı Ğaybī Dīvānı’nda dörtlük şeklindedir.

¹⁰¹⁶ saña gider: gider saña (S.G.D.)

3 Her ne varsa ‘ālemde örneği var ādemde

Bul sen seni bu demde ādeme gel ādeme¹⁰¹⁷

4 K̄o bu zūhd ü t̄ā‘ati terk ide gör ‘ādeti¹⁰¹⁸

Geç cümle ḥayālātı ādeme gel ādeme

5 Ādemdür sırr-ı K̄ur‘ān ādemdür ‘arş-ı Raḥmān

Ādemdür zāt-ı Sübhān ādeme gel ādeme

6 Ādem oldı āḥiret anda bulundı cennet¹⁰¹⁹

Anda göründi ḥazret ādeme gel ādeme¹⁰²⁰

7 Ol bī-niṣāna niṣān Ğaybī ādemdür hemān¹⁰²¹

Ādemdür ‘ayn-ı Raḥmān ādeme gel ādeme¹⁰²²

210

Aḥmed

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

¹⁰¹⁷sen seni: seni sen (S.G.D.)

¹⁰¹⁸‘ādeti: ‘ādātı (S.G.D.)

¹⁰¹⁹Ādem oldı: Sensin dār-ı (S.G.D.) / bulundı: bulunur (S.G.D.)

¹⁰²⁰göründi: görünür (S.G.D.)

¹⁰²¹Ādemdür: bu demdür (S.G.D.)

¹⁰²²‘ayn-ı Raḥmān: ‘ayn-ı imān (S.G.D.)

- 1 Varımı ben dosta virdüm h̄anumānum almadı¹⁰²³
Cümlesinden el yudum pes dü-cihānum almadı¹⁰²⁴
- 2 Çünkü H̄ubbu'llāh iriŒdi çekdi beni kendüye
Açdı gönlüm gözini ayru gümānum almadı¹⁰²⁵
- 3 Dost cemāli 'aksini Œaldı bu gönlüm iline¹⁰²⁶
Anı görelden berü Œabr u arārım almadı
- 4 'Ayn-ı tevḥid açılıp H̄aa'l-yain gördüm anı
Œirki sürdüm aradan Œekk ü gümānum almadı
- 5 Evliyānuñ himmeti yadı beni kül eyledi¹⁰²⁷
Çün Œāfım buldum Œafā jeng ü ğubārım almadı¹⁰²⁸
- 6 Aḩmed eydür kim ilāhī saña Œükrüm uludur¹⁰²⁹
H̄amdu'llāh 'aŒa H̄adan ğayrı varım almadı¹⁰³⁰

¹⁰²³ben: ol (S.A.D.)

¹⁰²⁴el yudum: yudum (S.A.D.)

¹⁰²⁵gümānum: ğumārım (S.A.D.)

¹⁰²⁶iline: eylene (S.A.D.)

¹⁰²⁷kül: āl (S.A.D.)

¹⁰²⁸Çün Œāfım: Œāfıyüm (S.A.D.) / jeng ü ğubārım: ayru yalanım (S.A.D.)

¹⁰²⁹Aḩmed: ayğüsüz (S.A.D.) / kim ilāhī: ilāhī (S.A.D.) / uludur: bu durur (S.A.D.)

¹⁰³⁰'aŒa: 'aŒ-ı (S.A.D.)

(47a)

211

H azret-i Nak ı

Mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n

- 1 Bel  gencinde g zya ın d k p giry n olan gels n
Gice g nd z ya alar  ak id p n l n olan gels n¹⁰³¹
- 2    p c m-ı ma abbetden cigerler  an olan gels n¹⁰³²
Bu meyd nda ba ın  ob eyley p  evg n olan gels n¹⁰³³
- 3  a ar  urmaz g zi ya ın d ker dil-d r i  n d 'im¹⁰³⁴
A ar seyler gibi  a lar d ner ol d r i  n d 'im¹⁰³⁵
- 4 Ge  p ol  ayrı sevd dan vi  l-i y r i  n d 'im¹⁰³⁶
D   p perv ne-ve   em'e yanup p ry n olan gels n¹⁰³⁷
- 5 Fer gat eyler '   klar bu d ny nu   af sından
Bel sın i tiy r eyler elem  ekmez cef sından

¹⁰³¹ Bu mısraı, Nak ı Ali Akkirm n  D v n 'nda yoktur. / Bu  iir, Nak ı Ali Akkirm n  D v n 'nda murabba  eklindedir.

¹⁰³²    p c m-ı ma abbetden:  am-ı dil-d rda  asretlen (N.A.A.D.)

¹⁰³³ Bu mısraı, Nak ı Ali Akkirm n  D v n 'nda yoktur.

¹⁰³⁴  a ar:  e er (N.A.A.D.) / g zi ya ın: g z m ya ı (N.A.A.D.)

¹⁰³⁵ seyler: seller (N.A.A.D.)

¹⁰³⁶ Ge  p:  ek p (N.A.A.D.) / ol: el (N.A.A.D.) /  ayrı:  ayr-ı (N.A.A.D.)

¹⁰³⁷ p ry n: b ry n (N.A.A.D.)

6 O kim terk itdi dünyāyı geçüp nefsün hevāsından

Girüp bir köhne-sāl içre dilā ‘üryān olan gelsün¹⁰³⁸

7 Şehīd-i ‘aşk olan yerden ırāk olsun münāfıklar¹⁰³⁹

Aña cān virmedür kaçdum xanı ol gercek ‘āşıklar

8 Geçerler cān ile başdan anuñ yolunda şādıklar¹⁰⁴⁰

Girüp meydān-ı ‘aşk içre bugün qurbān olan gelsün¹⁰⁴¹

9 Uyanup h̄‘āb-ı ğafletden olar kim oldılar bīnā¹⁰⁴²

Görürler Hāḫḫı her yerde ki yoḫdur añsızın ber-cā¹⁰⁴³

10 Fenāfi’lāh olup āḫir idüp ol qulluḡuñ icrā¹⁰⁴⁴

Beḫā mülkünde ey sālīk odur sulṭān olan gelsün¹⁰⁴⁵

11 Anuñ kim tutdı destinden dilā ol demde Mevlāsı¹⁰⁴⁶

Bugün insān-ı kāmilden silinür ḫalbinüñ pası¹⁰⁴⁷

¹⁰³⁸dilā: bu gün (N.A.A.D.)

¹⁰³⁹olsun: olur (N.A.A.D.)

¹⁰⁴⁰cān ile başdan: baş ü cānından (N.A.A.D.)

¹⁰⁴¹bugün: şehā (N.A.A.D.)

¹⁰⁴²Uyanup: Uyanur (N.A.A.D.)

¹⁰⁴³ki yoḫdur añsızın ber-cā: ḫāḫīḫat ey gül-i ra’nā (N.A.A.D.)

¹⁰⁴⁴Nakṣī Ali Akkirmānī Dīvānı’nda bu mısraı şu şekildedir: Geçüp āḫir bu benlikden vücūdın eyleyen ifnā

¹⁰⁴⁵sālīk: zāhid (N.A.A.D.)

¹⁰⁴⁶dilā: elest (N.A.A.D.) / ol demde: bezminde (N.A.A.D.)

¹⁰⁴⁷Nakṣī Ali Akkirmānī Dīvānı’nda bu mısraı şu şekildedir: Anuñ ma’mūr olur ‘ömri gerek dünyā vü ‘uḫbāsı (N.A.A.D.)

12 Hakaýıķ sırrınıñ Naķşı açıldı çünki deryası¹⁰⁴⁸

Varup ol dürr-i yektâyı bulup ‘ummân olan gelsün¹⁰⁴⁹

212

Ĥazret-i Yûnus

16 hece

1 Yâ Rabb cennet evine girenlerden eyle bizi¹⁰⁵⁰

Varup anda cemâlünü görenlerden eyle bizi¹⁰⁵¹

2 Maşşerde halk ola hayrân çok cigerler ola biryân¹⁰⁵²

‘Arşuñ gölgesinde seyrân idenlerden eyle bizi

3 Yâ Vâhid ü Ferd ü Şamed ‘aşilere eyle meded¹⁰⁵³

Cennet içinde tâ ebed qalanlardan eyle bizi¹⁰⁵⁴

4 Baķmayup dünyâ mâlına dürişelüm Ĥaķķ yoluna¹⁰⁵⁵

Berâtını şağ eline alanlardan eyle bizi

¹⁰⁴⁸ sırrınıñ: baħriniñ (N.A.A.D.) / açıldı: olupdur (N.A.A.D.)

¹⁰⁴⁹ Varup: Olup (N.A.A.D.) / bulup: varup (N.A.A.D.)

¹⁰⁵⁰ Yâ Rabb: İlähi (Y.E.D.)

¹⁰⁵¹ Varup: Yarın (Y.E.D.) / Bu şiir, Yûnus Emre Dîvânı’nda dörtlük şeklindedir.

¹⁰⁵² cigerler: yürekler (Y.E.D.)

¹⁰⁵³ Bu mısraı, Yûnus Emre Dîvânı’nda şu şekildedir: Ya Ĥayy u yâ Ĥayyüm Şamed işsâmina yoķdur ‘aded

¹⁰⁵⁴ Cennet içinde: Firdevs bağçesinde (Y.E.D.) / tâ ebed: ebed (Y.E.D.)

¹⁰⁵⁵ Baķmayup: Baķma (Y.E.D.) / dünyâ: dünyânun (Y.E.D.) / mâlına: varına (Y.E.D.) / dürişelüm: düşüp dâ’im (Y.E.D.)

5 Mü'minlere rahmet ola münâfıklar mahrûm kıala

Yûnus ider toğrı yola gidenlerden eyle bizi¹⁰⁵⁶

(47b)

213

Ĥazret-i MıŖrı¹⁰⁵⁷

Fâ'ilâtün/ fâ'ilâtün/ fâ'ilün

1 İñile ey dertli gönül inile

Ehl-i derdüñ inleyecek çağıdır

2 Gel tımâr it yäreñi sen 'aşkı ile

Yärelerüñ oñulacak çağıdır

3 Ŗol ki ğafletle yatup itmez tarab

Gövdesinde yoğ mı ola cân 'aceb

4 İŖte vahdet gülleri açıldı hep

Bülbülüñ efgân idecek çağıdır

5 Sen nedim idüñ ezel ol Ŗâh ile

İmtihân için gelüpsin bu ile

¹⁰⁵⁶ ider: gider (Y.E.D.)

¹⁰⁵⁷Bu Ŗiir, Niyâzi-i MıŖrı Halveti Dıvânı'nda bend Ŗeklindedir.

- 6 İñlemek saña yaraşur derd ile
Hem gözünñ kan ağlayacak çağıdur
- 7 Yoq qararı gönümünñ bilmem neden
Çaşd ider biñ päre ola bu beden
- 8 Var ise gitmek diler bu areden
Aşlına ‘azm eyleyecek çağıdur
- 9 Ey Niyāzī dünyede eyler huzūr
Şol kişi kim olmaya ehl-i gurūr
- 10 Hakkı añla itmeden bundan ‘ubūr
Mevtünñ ilcisi gelecek çağıdur

214

Hızret-i Seyfu’llāh

Mefā’ilün/ mefā’ilün/ fe’ülün

- 1 N’olaydum gelmeyeydüm bu cihāna
Kalup Hakk ile Hakk şöyle yegāne¹⁰⁵⁸

¹⁰⁵⁸ yegāne: bī-gāne (S.N.D.)

2 Ezel dost bāğınuñ ben bir gülüydüm

Baña müştāk idi devr ü zamāne¹⁰⁵⁹

3 Gül iken şimdi geldüm bülbül oldum

Anuñçün başladum āh u figāne

4 Temevvüc eyleyüp deryā-yı vaḥdet

Bırakdı taşra bir dürr-i yegāne

5 Yetīm oldum bu ğurbetde anuñçün¹⁰⁶⁰

Vaṭandur istedigüm yane yane

6 Cemāl-i yār idi seyr ü sülükum

Yoğ idi ara yerde bir nihāne¹⁰⁶¹

7 Budur Seyyid Nizāmoğlı recāmuz

Bu gevher vara ol evvelki kāne

(48a)

215

Ḥazret-i Nūri¹⁰⁶²

¹⁰⁵⁹ devr ü zamāne: devr-i zamāne (S.N.D.)

¹⁰⁶⁰ Yetīm: Yitdüm (S.N.D.)

¹⁰⁶¹ nihāne: bahāne (S.N.D.)

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Ey beni 'aşk âteşine yandıran
'Aşk senüñ 'āşık senüñ ma'sūk senüñ
- 2 Hem seven hem sevilen hem sevdiren
'Aşk senüñ 'āşık senüñ ma'sūk senüñ
- 3 Yanar ise 'aşk ile cān u tenüm
Geçer ise āh ile dün ü günüm¹⁰⁶³
- 4 Hep senüñdür arada nem var benüm
'Aşk senüñ 'āşık senüñ ma'sūk senüñ
- 5 'Āşıkuñ kalbine kılsañ bir nazar
Mā-sivādan anda hīç kıalmaz eşer¹⁰⁶⁴
- 6 Saña iren cenneti hūrī n'ider
'Aşk senüñ 'āşık senüñ ma'sūk senüñ

¹⁰⁶² Abdülahad Nūrī Dīvānı'nda "İlāhiler" bölümünde 73. şiir olup "Der-Beyān-ı 'Işk u 'Āşık u Ma'sūk Ez-Üst" başlıklıdır. / Şiir, Abdülahad Nūrī Dīvānı'nda bend şeklindedir.

¹⁰⁶³dün ü günüm: dünüm günüm (A.N.D.)

¹⁰⁶⁴hīç kıalmaz: kıalmaz hīç (A.N.D.)

- 7 Luṭf ile aña diseñ ey derd-mend
Niçe olduñ ‘aşkumuñ kaydına bend
- 8 Niçedür ‘aşkum saña itdigi fend
‘Aşq senüñ ‘āşık senüñ ma‘şūq senüñ
- 9 Maḥz-ı luṭfuñ ile ey Qādir İlāh
‘Āşıkuñ ḥāline eylegil nigāh
- 10 Bir gedādur Nūrī kuluñ pādişāh
‘Aşq senüñ ‘āşık senüñ ma‘şūq senüñ

216

Muḥyī

16 hece

- 1 Zāhid bize ta‘n eyleme Ḥaqq ismüñ oqur dilümüz
Şağın efsāne söyleme ḥazrete varur yolumuz
- 2 Ḥalveti yolun güderüz çekilüp Ḥaqqā giderüz
Ġazā-yı ekber iderüz ḥazret ‘Alidür ulumuz

- 3 Her kim bu ʔarīka girdi Ḥasan Başrīye irdi
Her seher oḡunur virdi Seyyid Yaḡyādur pīrümüz
- 4 Erenlerüñ çoḡdur yolu cümlesine didüñ *Bel*¹⁰⁶⁵
Ḳo disünler bize deli uşludan yegdür delümüz
- 5 Tevḡid iden delü olmaz Allāh diyen maḡrüm ḡalmaz
Her seher açılır şolmaz bahāra irer gülümüz
- 6 Şayılmazuz parmaḡ ile tükenmeyiz ḡırmaḡ ile
Ḥaşramuzdan şormaḡ ile kimse bilmez aḡvālümüz
- 7 Muḡyī saña olan himmet ‘āşık iseñ cāna minnet
Elif Allāh Mīm Muḡammed kisvemüzdedür dāllümüz

(48b)

217

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Mefā’ilün/ mefā’ilün/ fe’ülün

¹⁰⁶⁵ “Evet.” (A’raf, 7/172). “Rabbin, Âdemoḡullarından, onların bellerinden zürriyetlerini almış, onları kendine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz deḡil miyim (demiş). (Onlar da), evet (buna) şahidiz, dediler. Kıyamet günü biz bundan habersizdik, demeyesiniz.” ayetine telmih vardır.

1 ‘Aceb nāzūk beden bir turfe kuşsin¹⁰⁶⁶

İçün fiş u fesād zāhirde hōşsin

2 Cihānuñ ‘ilmüñ öğrendüñ ‘amel yok

Kitāb kağnısı yüklenmiş kömüşsin¹⁰⁶⁷

3 Tışın pür cübbe vü destār olupsın¹⁰⁶⁸

Dirīgā ‘aşq-ı Hāqqdan içi boşsin

4 Eger var ise hālüñ toğrı söyle¹⁰⁶⁹

Ne hāşıl çün işitmişsin dimişsin

5 Ne sūd eyler gönülde olmayınca¹⁰⁷⁰

Tūtalum dürr-i meknūn söylemişsin

6 İriş mürşide Seyfî puhte ol var

Eger bî-pîr iseñ bir hām imişsin¹⁰⁷¹

¹⁰⁶⁶ turfe: hoşca (S.N.D.)

¹⁰⁶⁷ kağnısı: kanı (S.N.D.) / yüklenmiş: seni yutmuş (S.N.D.) / kömüşsin: komışsuñ (S.N.D.)

¹⁰⁶⁸ olupsın: olupdur (S.N.D.)

¹⁰⁶⁹ toğrı: eñi (S.N.D.)

¹⁰⁷⁰ sūd: sūz (S.N.D.)

¹⁰⁷¹ imişsin: yemişsüñ (S.N.D.)

218

H azret-i H ud y i

F a' il t n/ f a' il t n/ f a' il n

- 1 *C ahid  fi'll hi y  ehle's sal h*¹⁰⁷²
* nne 'umre'l-mer'i yem di ke'r-riy h*¹⁰⁷³
- 2 Cennet ehline gerek 'ilm   'amel
L -cerem u ma a l zımdur cen h
- 3 *Y   b da'll hi k m  va'bud *¹⁰⁷⁴
*Ve'z kur hu fi'l- guduvvi ve'r-rev h*¹⁰⁷⁵
- 4 'Aqla ba ma ir tecell  n rına
 em'a h cet kalmaz oldu da  ab h
- 5 Ey H ud y iden na ihat isteyen
Ha qa kul ol bulma  isterse  fel h

¹⁰⁷² "Ey namaz ehli All h i in  alıŐın."

¹⁰⁷³ " nsanın  mr  r zg r gibi ge er."

¹⁰⁷⁴ "Ey All h'ın kulları kalkın ve ibadet edin, (O'na) kulluk edin." / k m : "Namazlara dikkat edin, hele orta namaza ve kalkın Allah i in divan durun." (Bakara, 2/238). / va'bud : "(O'na) kulluk edin." (Necm, 53/62; Hac, 22/77).

¹⁰⁷⁵ "Sabah akŐam O'nu zikredin."

219

H azret-i Y unus

16 hece

1 H aqqdan ba na naz ar oldu H aqq kapusun a ar oldum¹⁰⁷⁶

Gird m H aqqu  haznesine d rr   g her  a ar oldum

2 Devlet t acı ba a k ondı ‘a ku  c nkim k adeh  undi¹⁰⁷⁷C num i up ‘a kdan k andı a  u k ara se er oldum¹⁰⁷⁸

3 Esritdi ‘a ka d  urdi ben h am id m ‘a k pi urdi

‘Aqlum ba ıma dev irdi h ayrı  erden se er oldum

4 H ayra d ndi ben m i  m endi eden  z ad ba um

Nefsim   ba ını kesd m k anadlanup u ar oldum¹⁰⁷⁹5 Misk n Y unus bili eli c n u g  n l viri eli¹⁰⁸⁰T abdıguma iri eli gizli g z m a ar oldum¹⁰⁸¹¹⁰⁷⁶ ba na naz ar oldu: naz ar oldu ba na (Y.E.D.)¹⁰⁷⁷ ‘a ku  c nkim k adeh: ‘i k k adehin ba na (Y.E.D.)¹⁰⁷⁸ Bu mısraı, Y unus Emre D v nı’nda  u  ekildedir:  usadu umca ben da ı her dem anı i er oldum¹⁰⁷⁹ Nefsim  : Nefs m (Y.E.D.) / kesd m: kes ben (Y.E.D.) / k anadlanup:  er i lerden (Y.E.D.) / u ar: k a ar (Y.E.D.)¹⁰⁸⁰ Misk n Y unus: Y unus H aqq’a (Y.E.D.)¹⁰⁸¹ T abdıguma:  ol T apdu ’a (Y.E.D.) / g z m: r zum (Y.E.D.)

(49a)

220

H azret-i Mışr 

F a'ilat n/ f a'ilat n/ f a'il n

1 Ey g n l gel olmağıl H ađđdan ır ğ

Tende c nın var iken eyle yer ğ

2 D nyeden  lmezden evvel it sefer¹⁰⁸²

Hiç idinme bir mağ mda sen turağ

3 Yoğsa bu firşat bize b ği deg l

Menzil al d şmezden ortaya fir đ¹⁰⁸³

4 Gel bu 'ırđ u n m sı kıl t r-m r

Ger yola gird nse var ' ruğ birağ

5 H alđuđ uşlu dimesinden sağa ne

' ğil iseğ adını d v ne tađ¹⁰⁸⁴¹⁰⁸² D nyeden: D ny da (N.M.H.D.) / it: kıl (N.M.H.D.)¹⁰⁸³ d şmezden: d şmeden (N.M.H.D.)¹⁰⁸⁴ d v ne: mecn na (N.M.H.D.)

- 6 ‘İlmüñe mağrūr olursañ olma hiç
Işşı virmez saña kıara ve ne aķ¹⁰⁸⁵
- 7 Gir şaķın ıkma izinden mürşidüñ¹⁰⁸⁶
Her ne emr iderse şaķın olma ‘aķķ¹⁰⁸⁷
- 8 Bir eliñe gözyaşından al ‘aşā¹⁰⁸⁸
Bir eliñe derd odundan yaķ erāķ
- 9 Ey Niyāzī tutar iseñ pendimi
Diye saña istedigın işte baķ

221

İsmā‘il Hāķķı

16 hece

- 1 Sefer idüp Hāķķdan Hāķķa gel gidelüm dosta oğrı
İrelüm vech-i muṭlaķa gel gidelüm dosta oğrı

¹⁰⁸⁵ kıara ve ne aķ: ne kıara ne aķ (N.M.H.D.)

¹⁰⁸⁶ Gir: Key (N.M.H.D.)

¹⁰⁸⁷ şaķın: saña (N.M.H.D.)

¹⁰⁸⁸ al: kııl (N.M.H.D.)

2 ‘Aşk ile açup yolları geçelüm yüce belleri
Döndürüp Hakk’a dilleri gel gidelüm dosta doğru

3 Bülbül gibi hâr içinde kalma yûri zâr içinde
Turmayup ağıyar içinde gel gidelüm dosta doğru

4 Kadem alalum keşretten haber tıyalum vahdetden
Halâş olalum firkatden gel gidelüm dosta doğru

5 Vatanı ir ağlama gül şemm eyle bâğ-ı Hakk’da gül
Hakkıya yâr ol ey gönül gel gidelüm dosta doğru

222

Hâzret-i Nesîmî

Fâ’ilâtün/ fâ’ilâtün/ fâ’ilâtün/ fâ’ilün

1 Şûretünüñ safhasında gör ne yazmış ol kadîm

Oğudum harfini *Bismi’llâhi’r-raḥmâni’r-raḥîm*¹⁰⁸⁹

¹⁰⁸⁹ harfini: ol hatı (N.D.) / “Rahmân ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.”

2 Alnuña *Elhamdü li'llāh*¹⁰⁹⁰ yazdı *Rabbi'l-‘ālemīn*¹⁰⁹¹

Ƙoydı ‘aşƙuñ yol için hāzā *şırāte'l-müstaƙīm*¹⁰⁹²

3 Şüretüñ māhiyyetüñ tefsīr ider *İnnā fetah*¹⁰⁹³

Hüsnünüñ keyfiyyetidür pes ‘*alī hülƙuñ ‘azīm*¹⁰⁹⁴

(49b)

4 Ƙaşlarıñdur *Ƙābe ƙavseyri*¹⁰⁹⁵ şaƙuñ *Leyl-i tavil*¹⁰⁹⁶

Resmidür *Ve’s-şems*¹⁰⁹⁷ üzre şol mübārek haƙı-ı cīm¹⁰⁹⁸

5 Zülfüñi seyr eyledi bād-ı şabā vaƙt-i seher¹⁰⁹⁹

Şol sebebden ƙoldı ‘ālem ez dıraht ‘anber-şemīm¹¹⁰⁰

6 Raħm ƙılığıl sen Nesīmīye ey yüzi bedr-i münir¹¹⁰¹

Ger haƙā ƙılımış isem *Estağfiru’llāh el-‘azīm*¹¹⁰²

¹⁰⁹⁰ “Hamd.” (Fatiha, 1/2).

¹⁰⁹¹ “Alemlerin Rabbi.” (Bakara, 2/31; Maide, 5/28; En‘am, 6/45, 71, 162; A‘raf, 7/54, 61, 67, 104, 121; Yünus, 10/10, 37; Şuara, 26/16, 23, 47, 77, 98, 109, 127, 164, 180, 192; Neml, 27/8, 44; Kasas, 28/30; Secde, 32/2; Saffat, 37/87, 182; Zümer, 39/75; Mü‘min, 40/64, 65, 66; Fussilet, 41/9; Zuhruf, 43/46; Casiye, 45/36; Vakıa, 56/80; Haşr, 59/16; Hakka, 69/43; Tekvir, 81/29; Mutaffifin, 83/6).

¹⁰⁹² yol için: yolu çün (N.D.) / şırāte'l-müstaƙīm: şırāt-ı müstaƙīm (N.D.) / “Doğru yol.” (Fatiha, 1/6).

¹⁰⁹³ “(Ey Muhammed), biz sana apaçık bir fetih ihsan ettik.” (Fetih, 48/1).

¹⁰⁹⁴ “Ve herhalde sen pek büyük bir ahlak üzerindesin.” (Kalem, 68/4).

¹⁰⁹⁵ “Onunla arasındaki mesafe, iki yay arası kadar, yahut daha az kaldı.” (Necm, 53/9).

¹⁰⁹⁶ Leyl-i tavil: Leyl (92/1) suresinin “Yemin olsun bürürken o geceye,” mealindeki 1. ayetinde geçen “Vel leyli” ibaresine telmih vardır.

¹⁰⁹⁷ Resmidür: İsmidür (N.D.) / “Güneşe andolsun.” (Şems, 91/1).

¹⁰⁹⁸ üzre: yüzüñ (N.D.)

¹⁰⁹⁹ seyr eyledi: çün seyr ƙıldı (N.D.) / bād-ı şabā: şubħ-dem (N.D.) / vaƙt-i seher: bād-ı şabā (N.D.)

¹¹⁰⁰ Şol: Ol (N.D.) / ƙoldı: oldı (N.D.) / ez dıraht: dā‘imā (N.D.)

¹¹⁰¹ ey yüzi: ayā (N.D.)

¹¹⁰² ƙılımış isem: ƙıldum ise (N.D.) / “Azim olan Allah’tan af dilerim.”

223

H azret-i Sin an  mm 

F a' il t n/ f a' il t n/ f a' il t n/ f a' il n

1 Yandıgum n 'aŖk odına r hatum H dur hem n¹¹⁰³Artura derdimi H k dan h cet m H dur hem n¹¹⁰⁴

2 Yedi tamu sekiz u ma dan m berr yum bug n

 n naŖb m 'aŖka irdi k smet m H dur hem n

3 B d-1 Ŗab  esdigince c numuz bulur Ŗaf 

H ste v c d ma her dem t a't m H dur hem n¹¹⁰⁵4  ns   cinni h lk ider H k  kend ye t a't k la¹¹⁰⁶Ŗ yle bil H k 'l-ya n kim h lkat m H dur hem n¹¹⁰⁷5 ***K n  kenzen***¹¹⁰⁸ ma'nisinden ders m z h tm eyled m¹¹⁰⁹

D rt kit bu  varlıg n  yet m H dur hem n

¹¹⁰³ Yandıgum n 'aŖk odına: 'AŖk odına yandıgumca ( .S.D.) / H dur: budur ( .S.D.)¹¹⁰⁴H dur: budur / H dur:  mm  Sin an D v n 'nda "H dur"ların tamamı "budur" Ŗeklindedir.¹¹⁰⁵ t a't m: t k t m ( .S.D.) /  mm  Sin an D v n 'nda 2. beyit ile 3. beyit yer deđiŖtirmiŖtir.¹¹⁰⁶ h lk ider: yaradup ( .S.D.) / k la: i n ( .S.D.)¹¹⁰⁷ H k 'l-ya n kim: H k 'l-ya ndan ( .S.D.) / h lkat m: t a't m ( .S.D.)¹¹⁰⁸ "Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun i in (beni bilmeleri i in) yaratıkları yarattım." s z ne telmih vardır.¹¹⁰⁹ dersim z: dersimi ( .S.D.)

- 6 Zāhidā luṭf eyle dirseñ kılmağıl aña naẓar¹¹¹⁰
Tā ezelden yana geldüm ‘ādetüm Hūdur hemān
- 7 Dir Sinān Ümmī bāzergānum pāzāra gelmişem
Müşterī olanlara alım şatım Hūdur hemān

224

Şemsī

Mef’ülü/ mefā’ilün/ mef’ülü/ mefā’ilün

- 1 Derdüñ ne behey ‘āşık bī-çāre neden olduñ¹¹¹¹
Bir yerde qarāruñ yoq āvāre neden olduñ
- 2 Bir gönca sevüp ey dil hār-ı gama mı düşdüñ
Gül idüñ bu gül-şende şad-pāre neden olduñ¹¹¹²
- 3 Toğunmadı çün saña yeter müjesi yārüñ¹¹¹³
Ey sīne-i mecrūhum pür-yāre neden olduñ

¹¹¹⁰ dirseñ: var sen (Ü.S.D.) / aña: egrī (Ü.S.D.) / Ümmī Sinān Dīvānı’nda 5. beyit ile 6. beyit yer değıştirmiştir.

¹¹¹¹bī-çāre: dīvāne (Ş.S.D.)

¹¹¹² idüñ: gibi (Ş.S.D.) / Şemseddīn-i Sivāsī Dīvānı’nda 2. beyit ile 3. beyit yer değıştirmiştir.

¹¹¹³yeter müjesi: tır-i müjesi (Ş.S.D.)

4 Ol mihr-i cihān-ārā oldı mı gözün̄den dūr

Ey gözlerimūñ yaşı seyyāre neden olduñ

5 Gördün mi yüzün̄ yārūñ evşāfın işitdün̄ mi

Yā sen bu kadar ‘āşık dil-dāra neden olduñ¹¹¹⁴

6 Pā-māl-i maḥabbetsin yoḳdur başına çāreñ

Çāk bu kadar ey Şemsī bī-çāre neden olduñ¹¹¹⁵

(50a)

225

Ḥāzret-i Yūnus¹¹¹⁶

10 hece

1 Bilmem n’ideyüm ‘aşkuñ elinden

Ḳande gideyüm ‘aşkuñ elinden

2 Meskenüm tağlar gözyaşum çağlar¹¹¹⁷

Ṭurmaz ḳan ağlar ‘aşkuñ elinden

¹¹¹⁴ Yā: Tā (Ş.S.D.) / dil-dāra: bīdāre (Ş.S.D.)

¹¹¹⁵ Çāk: Çün (Ş.S.D.)

¹¹¹⁶ Şiirin başlığı mecmuada “Ḥāzret-i Eşref-zāde” olarak geçmektedir.

¹¹¹⁷ gözyaşum: gözyaşı (Y.E.D.) / Yūnus Emre Dīvānı’nda bu şiir, dörtlük şeklindedir. / Yūnus Emre Dīvānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

3 Ḳaddüm yāy oldı bağrum nāy oldı

İşüm vāy oldı ‘aşkuñ elinden¹¹¹⁸

4 Diñle zārımı koydum ‘arımı¹¹¹⁹

Virdüm varımı ‘aşkuñ elinden¹¹²⁰

5 Varum vireyüm ‘üryān olayum

Ḳadre ireyüm ‘aşkuñ elinden

6 Yūnusuñ sözi göynümüñ özi¹¹²¹

Ḳan ağlar gözi ‘aşkuñ elinden

226

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

1 ‘Uzlet itdi şimdi gāyetde ḥalāyıqdan göñül

El yudı nā-maḥrem ile āşınālıqdan göñül

¹¹¹⁸vāy: zāy (Y.E.D.)

¹¹¹⁹koydum: kodum (Y.E.D.)

¹¹²⁰varımı: zārımı (Y.E.D.)

¹¹²¹göynümüñ: doğrudur (Y.E.D.)

2 Döndürüp yüz süfliden eflākı itmişdür ‘urūc
Geçdi ‘İsā-yı mücerreddür ‘alāyıkdan gönül¹¹²²

3 Āşinā-yı derd-i ‘aşq olduñ ferāgat eyleme
Geçme ğurbetde şaķın yār-i muvāfiķdan gönül

4 Vā‘izüñ devrānına daħl itdiginden ğam yeme
Diñleme her bir sözi münkir münāfiķdan gönül¹¹²³

5 ‘Āşık ol tek Hāķķa Seyyid Seyfī dün ü gün yürü¹¹²⁴
Her ne itse hōş gelür ma‘şūķa ‘āşıkdan gönül

227

Ĥazret-i Nūrī¹¹²⁵

Mef‘ülü/ mefā‘ilü/ mefā‘ilü/ fe‘ülün

1 Dil-hāneye düşdi şerer-i nūr-ı maħabbet
Germ oldı yine ‘aşq ile tennūr-ı maħabbet

¹¹²² ‘İsā-yı mücerreddür: ‘İsā-veş mücerreddür (S.N.D.)

¹¹²³münkir: luţf it (S.N.D.)

¹¹²⁴dün ü gün: durma dön (S.N.D.)

¹¹²⁵ Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda “İlāhiler” bölümünde 18. şiir olup “Der-İfşā-yı ‘Işķ [u] Şevķ ve İş‘ār-ı Sırr-ı Ene’l-Hāķ” başlıklıdır.

- 2 Çün kıldı dile Һazret-i ma‘şūka tecellī¹¹²⁶
Küh-sār-ı beden oldı aña Tūr-ı maħabbet
- 3 Her bir ser-i mūdan gelür āvāz-ı *Ene’l-Ḥakk*¹¹²⁷
Pür eyledi ‘ālemleri Mansūr-ı maħabbet
- 4 Āħir iderem cānı fedā yoluna ‘aşkuñ
Öñ soñ oluram ben daħı meşhūr-ı maħabbet
- 5 Fāş itmez idi zerre kadar sırrını ‘aşkuñ
Bu Nūrī eger olmasa mecbūr-ı maħabbet
- (50b)

228

Ḥazret-i Yūnus

11 hece

- 1 Rūmda ‘Acemde ‘āşık oldıgum
Yemen illerinde Veysel-Ḥarānī
- 2 Allāhuñ Ḥabibi dostum didigi
Yemen illerinde Veysel-Ḥarānī

¹¹²⁶dile Һazret-i ma‘şūka tecellī: tecellī dile ol Һazret-i ma‘şūk (A.N.D.)

¹¹²⁷gelür: gelüp (A.N.D.) /“Hallāc-ı Mansūr’un söylediđi : “Ben Hakk’ım.” manasına meşhur bir söz.

- 3 'Aşāsı var idi hırma dalından
Hırkası var idi deve yününden
- 4 Gözüni ayırmazdı Ka'be yolundan¹¹²⁸
Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī
- 5 Kemerini belinde Ḥaḳḳuñ yolunda¹¹²⁹
Bir beñi var idi beyaz elinde¹¹³⁰
- 6 Üveys dirler idi Ḳarān ilinde¹¹³¹
Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī
- 7 Anasından destür aldı tırmadı
Ka'be yollarından gözün ayırmadı¹¹³²
- 8 Vardı Muḥammedi evde bulmadı¹¹³³
Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

¹¹²⁸ Gözüni: Gözlerin (Y.E.D.) / ayırmazdı: ırmazdı (Y.E.D.) / Bu şiir, Yünus Emre Dīvānı'nda dörtlük şeklindedir. / Yünus Emre Dīvānı'nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

¹¹²⁹kemerini: kemer (Y.E.D.) / yolunda: hizmetinde (Y.E.D.)

¹¹³⁰Yünus Emre Dīvānı'nda bu mısraı şöyledir: Bir aḳ beni var mübārek egninde

¹¹³¹ Üveys dirler idi: 'Aşık Üveys dirler (Y.E.D.) / ilinde: köyünde (Y.E.D.)

¹¹³²ayırmadı: ırmadı (Y.E.D.)

¹¹³³vardı: geldi (Y.E.D.)

9 Muḥammed mescidden evine geldi

Üveysüñ nūrunı apuda gördi¹¹³⁴

10 ‘Ā’iše anaya ordı kim geldi¹¹³⁵

Yemen illerinde Veyse’l-arānī

11 ıradan ıarmaz idi başını¹¹³⁶

Severdi Aḫmedi döküp yaşını

12 Anuñ dostluğuna ekdi dişini

Yemen illerinde Veyse’l-arānī

13 Cihār-ı yār cümle bile geldiler

Arayı arayı ölde buldılar¹¹³⁷

14 Resülüñ tāk u ırasın virdiler

Yemen illerinde Veyse’l-arānī¹¹³⁸

15 arañu gicede giderdi hemān

Gizlü gizlü sırlar olurdu ‘ayān¹¹³⁹

¹¹³⁴ apuda: evinde (Y.E.D.)

¹¹³⁵ ‘Ā’iše anaya: ‘Āyiše’ye (Y.E.D.) / kim: bunda kim (Y.E.D.)

¹¹³⁶ ıradan: ırasından (Y.E.D.)

¹¹³⁷ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

¹¹³⁸ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

16 Muḥammedüñ tâc u ħırkasın geyan¹¹⁴⁰

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

17 Seḫer vaḳitlerinde ḳalḳar giderdi¹¹⁴¹

Dā'imā Allāhı tevḫīd iderdi¹¹⁴²

18 'Ādeti bu idi deve güderdi¹¹⁴³

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

(51a)

19 'Āşık Yūnus ider ben de varayum¹¹⁴⁴

Ḥaḳḳuñ sevgüli yārin göreyüm¹¹⁴⁵

20 Ayağı tozına yüzüm süreyüm¹¹⁴⁶

Yemen illerinde Veyse'l-Ḳarānī

229

Ḥazret-i Mışrī

10 hece

¹¹³⁹ Yūnus Emre Dīvānı'nda bu beyit şu şekildedir:

Her seḫer vaḳtinde ḫācet dilerdi
Üstine melekler ḳanat gererdi

¹¹⁴⁰ Muḥammedüñ: Muḥammed (Y.E.D.) / tâc u ħırkasın: ħırkasın tâcın (Y.E.D.) / geyan: giyerdi (Y.E.D.)

¹¹⁴¹ Seḫer vaḳitlerinde ḳalḳar: Sabāḫ namāzını ḳılar (Y.E.D.)

¹¹⁴² Dā'imā Allāhı tevḫīd: Gizlice Rabb'ine niyāz (Y.E.D.)

¹¹⁴³ 'Ādeti bu idi: Anun işi güci (Y.E.D.)

¹¹⁴⁴ben de varayum: ben daḫı varsam (Y.E.D.)

¹¹⁴⁵Yūnus Emre Dīvānı'nda bu mısraı şu şekildedir: Ol şāhuñ mübārek elini öpsem

¹¹⁴⁶yüzüm: yüzümi (Y.E.D.) / süreyüm: sürsem (Y.E.D.)

1 Ey Kerîm Allâh ey Ğanî Sübhân
Dertlüyüz senden umaruz dermân

2 Luţfuña ĥadd yok iĥsâna pâyân
Dertlüyüz senden umaruz dermân

3 Gerçi kıullarda ma‘şiyet çokdur
Raĥmetüñ Mevlâm daĥı artuķdur

4 Ğayrıdan bize ĥiç meded yokdur
Dertlüyüz senden umaruz dermân

5 Gel dimez iseñ biz günâh-kâra
Bir adım kıâdir mi ki yol vara

6 Çâre yok senden olmazsa çâre
Dertlüyüz senden umaruz dermân

7 Şu dem ki senden bir ĥüdâ geldi¹¹⁴⁷
Feyz-i aķdesden âşinâ geldi

¹¹⁴⁷ Şu dem ki: Şuna kim (N.M.H.D.) / Bu şiir, Niyâzi-i Mısrî Halvetî Dîvânı’nda murabba şeklindedir.

8 Bir cefāsına biñ şafā geldi
Dertlüyüz senden umaruz dermān

9 Bu Niyāzī çün zıkrıñe düşdi
Dün ü gün göñli fikrine düşdi

10 Zātına iren şükrine düşdi
Dertlüyüz senden umaruz dermān

230

Ḥazret-i Hüdāyī¹¹⁴⁸

11 hece

1 Kimüñ qapusına yüzüm süreyüm
Kimüñ dīvānına el qavşurayum

2 Efendümi qoyup kime varayum
Senüñdür qavl senüñdür hüküm efendüm

3 Zerrece luḫfuñla günāhlar gider
Raḫmetüñ deryāsı zenbi maḫv ider

¹¹⁴⁸ Bu şiir, Azīz Mahmūd Hüdāyī Dīvānı'nda dörtlük şeklindedir.

4 Sen kabûl itmezseñ kim kabûl ider
Senüñdür qavl senüñdür hüküm efendüm

(51b)

5 Kuluñ günâhından rahmetüñ çokdur
Toğrılup gelene qapuñ açuqdur

6 Keremüñden mahrûm qalmışı yoqdur
Senüñdür qavl senüñdür hüküm efendüm

7 Kuluñ saña lâyıq işi yoğımış
Yoqdan şudur iden dağı yoğımış

8 Hüdâyîye senüñ fazluñ çoğımış
Senüñdür qavl senüñdür hüküm efendüm

231

‘İzzî

10 hece

1 ‘Aşq ile ‘aşık gül-‘izâr oldı¹¹⁴⁹
Tâze-ter gönüm nev-bahâr oldı

¹¹⁴⁹ ‘Aşq ile: Zikrile (İ.D.)

- 2 Her seher inler yārini söyler¹¹⁵⁰
Gül-şen-i ‘aşkda ol hezār oldu
- 3 Şevk ile dā’im nağmeler eyler¹¹⁵¹
Şerbet-i ‘aşkdan çün humār oldu
- 4 Kōdı ağıyārı buldı dīdārı¹¹⁵²
Gördi ol yāri bī-ķarār oldu
- 5 Allāhuñ adın ‘āşık añdıķça
Zikr ile zāhid şerm-sār oldu¹¹⁵³
- 6 Künc-i firķatde bir faķir iken
Vuşlata irdi şehr-yār oldu
- 7 ‘Aşķı tıyanlar Hāķķa uyanlar¹¹⁵⁴
‘İzziyā anlar yāre yār oldu

232

‘Adlī

¹¹⁵⁰yārini: nağmeler (İ.D.) / söyler: eyler (İ.D.) / İzzī Dīvānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.

¹¹⁵¹nağmeler: nāleler (İ.D.) / eyler: ider (İ.D.)

¹¹⁵²dīdārı: dil-dārı (İ.D.)

¹¹⁵³Zikr ile: Zikrine (İ.D.)

¹¹⁵⁴“‘Aşķı tıyanlar” ile “‘Hāķķa uyanlar” İzzī Dīvānı’nda yer değiştirmiştir.

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

- 1 Levh-i dilden okuyan 'ilm-i ilāhiden sebağ
Zerrece yādında qalmaz mağv olur heb mā-sebağ
- 2 Baş u cānuñ terkin ur Hāğğı dilerseñ ey göñül
Len-tenāli 'I-birre hattā tünfiķū¹¹⁵⁵ didi çü Hāğğ
- 3 Nūr-ı Hāğğ qalbūñ münevver eylesün dirseñ dilā
Āteş-i tevħid ile gel mā-sivāyı oda yağ
- 4 Çün ledün 'ilmi dem-ā-dem qalbūñe ilhām olur
N'eyler ey dil 'arif-i bi'llāh yazmağ okumağ
- 5 Kıl ü qālı terk idüp dilden tirāş it ħubbuñı
'Adliyā pesdür okursañ bāb-ı 'aşğdan bir varağ

(52a)

233

'İtrī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

¹¹⁵⁵ "Sevdiğin şeylerden (Allah rızası için) harcamadıkça asla iyiliğe eremezsiniz." (Âl-i İmrân, 3/92).

- 1 Sāyesi düşmez yere bir böyle naḥl-i Ṭürsın
Mihr-i ‘ālem-gîrsin başdan ayağa nürsın
- 2 Tārik-i gül-zār-ı ‘ālem mālîk-i mülk-i ‘adem
Münkirine maḥz-ı mātem mü’minine sürsın
- 3 Sensin ol şāh kim Süleymānlar kapuñda mürdur
On sekiz biñ ‘āleme ḥükm itmege me’mürsın
- 4 El benüm dāmen senüñ ey *Raḥmeten li’l-‘ālemîn*¹¹⁵⁶
Şöhret-i ‘iṣyān benüm sen ‘afv ile meşhürsın
- 5 Pādişāh-ı evvelin ü kıblegāh-ı āḥirin
Evvel ü āḥir imāmü’l-enbiyā mezkürsın
- 6 Yā Resūlu’llāh umarum diyesin rüz-i cezā
Gerçi cürmüñ çoḡdur ammā ‘İṭriyā maḡfürsın

234

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

¹¹⁵⁶ “(Seni ancak) âlemlere rahmet olarak (gönderdik).” (Enbiyâ, 21/107).

- 1 Zāhid bize daħl eyleme hem zühd ü hem taq̄vā bizüz¹¹⁵⁷
Kesret gamından kırtılan şol ‘āşık-ı şeydā bizüz¹¹⁵⁸
- 2 Biz [bu] fenādan geçmüşüz dār-ı beķāya göçmüşüz
Vaħdet şarābın içmişüz şol mest bī-pervā bizüz¹¹⁵⁹
- 3 Okımaduķ hiķbir kitāb kimdür bize viren cevāb¹¹⁶⁰
Oldığı dem yevmü’l-hisāb hem müfti hem mollā bizüz¹¹⁶¹
- 4 ‘Āriflerüz ‘āşıklaruz biz hidmete lāyıklaruz
Her dā’im uyanıklaruz Haķķı gören bīnā bizüz
- 5 Seyfi cihānuñ hikmetüñ bildüñ ķamu māhiyyetüñ
Görsün gelenler şüretüñ āyīne-i eclā bizüz¹¹⁶²

235

Ĥazret-i Yūnus

16 hece

¹¹⁵⁷ zühd ü: zāhid (S.N.D.)¹¹⁵⁸ ‘āşık-ı şeydā: ‘āşık-ı yektā (S.N.D.)¹¹⁵⁹ mest bī-pervā: mest-i bī-pāyān (S.N.D.)¹¹⁶⁰ hiķbir: biz hiķ (S.N.D.) / bize viren cevāb: viren bize cevāp (S.N.D.)¹¹⁶¹ dem: vaķt (S.N.D.)¹¹⁶² Görsün: Gelsün (S.N.D.) / gelenler: görenler (S.N.D.) / āyīne-i eclā: āyīne-yi cilā (S.N.D.)

1 Ben dostıla dost olmuşam kimseler dost olmaz baña

Münkirler bakar gülüşür selām dağı virmez baña

2 Ben dost ile dost olayum cānumı fedā kılayum¹¹⁶³

Ölmezden evvel öleyüm dünyā bākī kıalmaz baña

3 Ben ‘āşık-ı bî-çāreyem başdan ayağa yāreyem¹¹⁶⁴

Bir ‘aķılsuz āvāreyem ‘aķlum da yār olmaz baña¹¹⁶⁵

4 Şanmañuz beni deliyem dost bāğınuñ bülbüliyem¹¹⁶⁶

Mevlānuñ ednā kıılyam kimse bahā şaymaz baña¹¹⁶⁷

5 ‘Āşık Yūnus dir niçe dem fānī cihānı terk idem¹¹⁶⁸

Yana yana dosta gidem perde hiçāb olmaz baña

(52b)

236

Ĥazret-i Mışrī

Fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilātün/ fā‘ilün

¹¹⁶³fedā: kıurbān (Y.E.D.) / Bu şiir, Yūnus Emre Divānı’nda dōrtlük şeklindedir.

¹¹⁶⁴Ben ‘āşık-ı: Ben bir ‘āşık (Y.E.D.)

¹¹⁶⁵āvāreyem: dīvāneyem (Y.E.D.)

¹¹⁶⁶bāğınuñ: bāğçesinüñ (Y.E.D.) / bülbüliyem: güliyem (Y.E.D.)

¹¹⁶⁷Mevlānuñ: Tañrı’nuñ (Y.E.D.) / ednā: abdāl (Y.E.D.)

¹¹⁶⁸dir: bir (Y.E.D.)

- 1 Sen seni bilmekdür ancağ pîre ülfetden ğarağ
Noğtayı fehm eylemekdür ‘ilm-i hikmetden ğarağ¹¹⁶⁹
- 2 Halkı bunca enbiyâ kim geldi da‘vet eyledi
Vağdetüñ sırrı bilinmekdür o da‘vetden ğarağ
- 3 Halkı gör günde yüz biñ dürlü şan‘at gösterür¹¹⁷⁰
Kendüyi göstermek içündür o şan‘atdan ğarağ¹¹⁷¹
- 4 Hep celâlüñ perdesidür küfr ü ‘ișyândan murâd
Bağr-ı cüduñ kaçresidür fağl u rağmetden ğarağ
- 5 Nefsini bilen irermiş bir tükenmez devlete
*Fağru fağri*¹¹⁷²dür Niyâzi bil o devletden ğarağ

237

Hâzret-i Yûnus¹¹⁷³**11 hece**

¹¹⁶⁹ ‘ilm-i hikmetden: ilm ü hikmetden (N.M.H.D.)

¹¹⁷⁰ Halkı: Şâni‘î (N.M.H.D.)

¹¹⁷¹ Kendüyi: Kendini (N.M.H.D.) / o: bu (N.M.H.D.)

¹¹⁷² “Yoksulluk övüncümdür.”

¹¹⁷³ Şiirin başlığı mecmuada “Hâzret-i Eşref-zâde” olarak geçmektedir.

- 1 Bir gice yaturken ben ğaflet içre
Uyuma dir baña sürür-ı Muḥammed
- 2 Ğaflet uyķusundan uyar gözini
Uyuma dir baña sürür-ı Muḥammed
- 3 Geldi bir ğaflet büridi gözimi
İşit imdi o sulṭānuñ sözini
- 4 Baña ümmet olan açar gözini
Uyuma dir baña sürür-ı Muḥammed
- 5 Fenādur şu dünyā bunda ḳalınmaz
‘Ālemler cevherdür ḳadri bilinmez
- 6 Böyle yatmağ ile menzil alınmaz
Uyuma dir baña sürür-ı Muḥammed
- 7 Gel ey derviş kendin gird-āba atma
Ḥaḳķuñ buyurmadığı yola gitme

- 8 Dervîş Yūnus şaķın ğafletle yatma
Uyuma dir baña sūr-ı Muḥammed

238

Ḥazret-i Nūrī

Müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün/ müstef'ilün

- 1 Ey zāhid-i fersūde-dil 'irfāna gel 'irfāna gel
Fermān-ı 'aşķa baĝla bel sulṭāna gel sulṭāna gel
- 2 Āh it gönülden zār ile müstaĝrıķ ol envār ile
Pür-şevķ olup dīdār ile vicdāna gel vicdāna gel
- 3 Görmek dilerseñ dil-beri terk-i cihān it gel beri
Bu 'arşada yoĝ it seri çevgāna gel çevgāna gel¹¹⁷⁴

(53a)

- 4 Olmaķ dilerseñ ehl-i sır cünd-i kuvā-yı nefsi kır¹¹⁷⁵
Şevķ ile hizb-i zikre gir devrāna gel devrāna gel¹¹⁷⁶

¹¹⁷⁴yoĝ: top (A.N.D.)¹¹⁷⁵dilerseñ: isterseñ (mecmua)¹¹⁷⁶hizb-i zikre: çarb-ı zikre (A.N.D.)

5 Gel şāh-ı ‘aşqa çāker ol ‘ālemlere ser-‘asker ol
İki cihānda server ol meydāna gel meydāna gel¹¹⁷⁷

6 ‘īd-i vişāl oldu yine kıanlar helāl oldu yine
‘Arz-ı cemāl oldu yine kıurbāna gel kıurbāna gel¹¹⁷⁸

7 Nūrī dilerseñ feyz ola bu maħzen-i kıalbūñ tola
Deryā gibi pūr-mevc ola ‘ummāna gel ‘ummāna gel

239

Ġafūrī

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ fe‘ülün

1 Sürüp dergāhına rū-yı siyāhum
Umarum ‘afv ola cürm ü günāhum

2 Penāhum Hāliķüm Rabbüm İlāhum
Hudāvendüm efendüm pādişāhum

3 Eger sen eylemezseñ derde dermān
Ne itsün n’eylesün bī-çāre insān

¹¹⁷⁷ Bu beyit, Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda yoktur.

¹¹⁷⁸ Abdūlahad Nūrī Dīvānı’nda “kıanlar helāl oldu yine” ile “‘Arz-ı cemāl oldu yine” yer deġiştirmiştir.

4 Yine senden olur her luḡ u iḥsān
Ḥudāvendüm efendüm pādişāhum

5 Ğafūrīnūñ idüp derdine tīmār
Cemālūñ nūrına eyle sezā-vār

6 Keremler ile luḡflar eyle her-bār
Ḥudāvendüm efendüm pādişāhum

240

Ḥazret-i Naḡşī

Fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilātün/ fā'ilün

1 Fāḥir-i meydān-ı 'aşḡuz kim maḥabbet beklerüz¹¹⁷⁹

Pās-bān-ı intihāyuz sırr-ı vaḥdet beklerüz¹¹⁸⁰

2 Bāde-i 'aşḡ-ı ilāhī cānumuz mest ideli

Ol şarāb-ı lā-yezālī ile raḡbet beklerüz¹¹⁸¹

¹¹⁷⁹ Fāḥir-i: Fāris-i (N.A.A.D.)

¹¹⁸⁰ Pās-bān-ı intihāyuz sırr-ı vaḥdet: Pās-bānız intihā-yı sedd-i ser-ḡād (N.A.A.D.)

¹¹⁸¹ raḡbet: şoḡbet (N.A.A.D.)

- 3 *Men ‘araf*¹¹⁸² sırrını bu dil mülküne kenz ideli
‘Ārif-i Hâk̄k̄ k̄ulıyuz biz genc-i ‘uzlet beklerüz¹¹⁸³
- 4 Sırrı ihfâ eyleyüp terk ideliden keşreti¹¹⁸⁴
Yâr ile tenhâ gönül mülkünde ‘izzet beklerüz¹¹⁸⁵
- 5 Kayd-ı lâdan feth olaldan zâhidâ iklim-i dil¹¹⁸⁶
*Fî-sebîli’illâh*¹¹⁸⁷ mücâhid bâb-ı rahmet beklerüz
- 6 Nakşiyâ *el-Fakru fahrî*¹¹⁸⁸ cāmını nüş ideli
Lâ-mekānuñ mestiyüz biz evc-i rif‘at beklerüz
(53b)

241

Hâzret-i Hüdâyî

10 hece

- 1 İsteyen yârin terk ider varın¹¹⁸⁹
Bulsa dil-dârın şağlar esrârın

¹¹⁸² “Kendini bilen, kuşkusuz Rabbini de bilir.” sözüne telmih vardır.

¹¹⁸³ ‘Ārif-i Hâk̄k̄ k̄ulıyuz biz: ‘Ārif-i Hâk̄k̄a’l-yaķiniz (N.A.A.D.) / genc-i ‘uzlet: genc-i vaħdet (N.A.A.D.)

¹¹⁸⁴ Sırrı ihfâ: Sırr-ı ahfâ (N.A.A.D.) / eyleyüp terk ideliden: maħv idelden mâ-sivâ-yı (N.A.A.D.)

¹¹⁸⁵ ‘izzet: ħalvet (N.A.A.D.)

¹¹⁸⁶ Kayd-ı lâ’dan: Tîğ-i lâ’dan (N.A.A.D.)

¹¹⁸⁷ “Ve Allah yolunda öldürülenlere ölümler demeyin. Hayır, onlar diridirler velâkin siz sezmezsiniz.” (Bakara, 2/154).

¹¹⁸⁸ “Yoksulluk övüncümdür.”

¹¹⁸⁹ terk: Hâk̄ (A.M.H.D.) / Bu şiir, Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânı’nda dörtlük şeklindedir.

2 Başmayın cāna irdi cānāna
Girdi meydāna terk idüp ‘ārın¹¹⁹⁰

3 Yār elin ıutdı birlige yetdi
Dost ile itdi gizli pāzārın

4 Nefsi diñleme derde iñleme¹¹⁹¹
Gülđen añlama bülbülüñ zārın

5 ‘Ārif ol ey dil ola gör kāmīl
Ben diyen cāhil utanur yarın¹¹⁹²

6 ‘Aşķ ile ıolan arayup bulan
Nefsini bilen bildi Ğaffārın

7 Gel Hüdāyīden al ħaber erkān¹¹⁹³
Ĥaķķı isteyen ıosun inkārın

242

Ĥazret-i Yūnus

¹¹⁹⁰ idüp: eder (A.M.H.D.)

¹¹⁹¹ Nefsi: Nāsı (A.M.H.D.) / derde: dostdan (A.M.H.D.)

¹¹⁹² cāhil: ğāfīl (A.M.H.D.)

¹¹⁹³ erkān: erken (A.M.H.D.)

11 hece

1 Hālet ile baña bir hāl yöneldi¹¹⁹⁴

Bir yeşil sancāklı sulţān görüñdi

2 Gözimüñ gördigüñ söylerüm imdi¹¹⁹⁵

Bir yeşil sancāklı sulţān görüñdi

3 Sancāğı aķ idi döñdi yeşile

Uyandum kendimi urdum taş ile¹¹⁹⁶

4 Ey Allāhum yāri göster düş ile¹¹⁹⁷

Bir yeşil sancāklı sulţān görüñdi

5 Sancāğıñ kıldırđı şöyle yüridi¹¹⁹⁸

Yüregüm içinde yağum eridi¹¹⁹⁹

6 Muħammedüñ nūrı ‘arşı büridi

Bir yeşil sancāklı sulţān görüñdi

¹¹⁹⁴yöneldi: görüñdi (Y.E.D.) / Bu şiir, Yūnus Emre Divānı’nda dörtlük şeklindedir.

¹¹⁹⁵imdi: size (Y.E.D.)

¹¹⁹⁶urdum: dövdüm (Y.E.D.)

¹¹⁹⁷Ey Allāhum yāri: İlahi bir dağı (Y.E.D.)

¹¹⁹⁸Sancāğıñ: Sancāğını (Y.E.D.) / kıldırđı: açdı (Y.E.D.)

¹¹⁹⁹Yüregüm içinde yağum: Yüregümün yağt içde (Y.E.D.)

7 Açdı sancāğını düzledi yola¹²⁰⁰

Sancāğı altında aşhābı bile¹²⁰¹

8 Yüri ‘āşī mücrim günāhuñ dile¹²⁰²

Bir yeşil sancāklı sulţān görüñdi

9 Derviş Yūnus saña şıdķ ile ıapar¹²⁰³

ıapmayanlar ıoğrı yolundan şapar

10 Ey Allāhum bizi anlarla ıopar

Bir yeşil sancāklı sulţān görüñdi

(54a)

243

ıazret-i Mışrı

Mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün/ mefā‘ilün

1 Yaıup ‘aşı odına cānı meşāmuñ bū-yı tevııid it¹²⁰⁴

ıamuya yek naıar birle şühūduñ rū-yı tevııid it¹²⁰⁵

¹²⁰⁰ Açdı sancāğını: sancāğını açdı (Y.E.D.) / düzledi: düzüldi (Y.E.D.)

¹²⁰¹ Bu mısraı, Yūnus Emre Dıvānı’nda şu şekildedir: Yıtmiş bir huccācı yanında bile

¹²⁰² Yüri ‘āşī mücrim: Gel ey günāhkār ıul (Y.E.D.) / günāhuñ: ‘afvını (Y.E.D.)

¹²⁰³ Derviş: ‘Aşık (Y.E.D.)

¹²⁰⁴ bū-yı: būyu (N.M.H.D.)

¹²⁰⁵ rū-yı: rūyu (N.M.H.D.)

- 2 Şu mähiler gibi kendini deryādan cüdā şanma
İhāta eylemiş her yaña bak her sū-yı tevḥid it¹²⁰⁶
- 3 Şalınma çāh-ı taqlide şu‘ūd it ‘arş-ı taḥkīkā
Saña senden sefer eyle seni sen tū-yı tevḥid it¹²⁰⁷
- 4 İzāfātı birağ gözden açılsun dīde-i Ḥaḫḫ-bīn
Temāşā-yı cemāl-i şāhid-i dil-cū-yı tevḥid it¹²⁰⁸
- 5 Şalāt-ı ehl-i ḫurbañ ḫıblesidür *Semme vechu’llāh*¹²⁰⁹
Niyāzī ṭurma dā’im secde-i ebrū-yı tevḥid it¹²¹⁰

244

Ḥazret-i Seyfu’llāh

Fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilātün/ fā’ilün

- 1 ‘Aşḫuñı yār it baña yā Rabb daḫı yār istemem
Göñlümün şehrinde andan ḡayrı diyār istemem¹²¹¹

¹²⁰⁶ sū-yı: sūyu (N.M.H.D.)¹²⁰⁷ ṭu-yı: duy u (N.M.H.D.)¹²⁰⁸ şāhid-i dil-cū-yı: şāhidi dil-cūyu (N.M.H.D.)¹²⁰⁹ “(Nereye dönerseniz) Allah’ın yüzü (zâtı) oradadır.” (Bakara, 2/115).¹²¹⁰ ebrū-yı: ebrūyu (N.M.H.D.)¹²¹¹ Göñlümün: Gögnümün (S.N.D.) / diyār: dil-dār (S.N.D.)

- 2 Bülbul-i bāğ-ı cemālũndür ezelden dil senũn
Ben anũn nālānyam bir dağı gũl-zār istemem
- 3 Bađladum bel rāh-ı ‘aşkuñda ȳlürsem dönmezem
Rāhib-i deyr-i beķāyam ğayrı zũnnār istemem
- 4 ‘Ālem-i ķalbũmde andan ğayrı bir yār olmasun¹²¹²
Dũr ider dostdan beni gȳnlũmde ađyār istemem¹²¹³
- 5 İstegim senden budur hĩç ben de benlũk ķalmasun¹²¹⁴
Var olam varlıķdan ȳzge seyr-i dil-dār istemem¹²¹⁵
- 6 ‘Aşķ pāzārına virdũm cānumı ‘aşķ almağa
Ben bu pāzār ehliyem bir ğayrı pāzār istemem
- 7 Hān-ķāh-ı *Kũntũ kenz*¹²¹⁶ Seyfi kim ğayrānidur
Tekye-i dār-ı fenāda dervīş esrār istemem¹²¹⁷

¹²¹²andan: senden (S.N.D.)

¹²¹³ider: iden (S.N.D.)

¹²¹⁴senden budur: budur senden (S.N.D.)

¹²¹⁵seyr-i dil-dār: seyr-i didār (S.N.D.)

¹²¹⁶“Ben, gizli bir hazine idim, bilinmeyi diledim, bunun için (beni bilmeleri için) yaratıkları yarattım.”

¹²¹⁷Tekye-i dār-ı fenāda: Tekke-i dār-ı fenādan (S.N.D.) / dervīş: dervīş-i (S.N.D.) / Mısram vezni bozuktur.

245

H azret-i Nesim i

F a'‐il at un/ f a'‐il at un/ f a'‐il at un/ f a'‐il un

1 Ba r-ı z atu n gevheriyem men M uselm an olmanam

Ehl-i im ana ya inem men M uselm an olmanam

2 Ta rıyı bild m ta nidum k f‐r   im an  anded r

K fri vird m aldum im an men M uselm an olmanam

3 Ez Şer‐i'at ez ta ri at d rt kit bı o udum

Bu kit bı  unki bild m men M uselm an olmanam

4   n men m atam M uselm an hem da ı atam bile

Bu M uselm an Şer'‐i  zre men M uselm an olmanam

(54b)

5 Mescid   mi r b u minber bended r 'ayne'l-ya in

Bu s z n k fri nedend r men M uselm an olmanam

6 Ka'be   b t- aneyi fark itmeyen gels n beri

D n Ő m yo dur 'Aliden men M uselm an olmanam

- 7 Men Nesīmī Ḥaqqı bildüm secde-i şükr eyledüm
Çün muşavvir mü'min oldum men Müselmān olmanam

246

İsmā'īl Ḥaqqı

Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

- 1 Bu 'aşkuñ mübtelāsı zühd ile taqvā nedür bilmez
Şu kim mağlūb olupdur lā-cerem da'vā nedür bilmez
- 2 Gönül kim taldı deryā-yı fenāya sāhile baqmaz
Düşen gird-āba çünkim ağ ile qara nedür bilmez
- 3 Tecellī saṭvetinden kendüñ āhır bī-şu'ūr eyler
Olup mest ü fenā dünyā ü *mā-fihā*²¹⁸ nedür bilmez
- 4 Bu bir cezb-i ilāhīdür 'aқıldan bunda baḥş olmaz
Bilen dersi ḥaқıkat fiḫ ile fetvā nedür bilmez
- 5 Maḥabbetden dimāğ-ı cāna Ḥaqqı çāşnī vir kim
Bu şoḥbetden maḥabbet tātmayan ḥelvā nedür bilmez

²¹⁸ “Onun içindeki şeyleri.” (A'raf, 7/169; İnşıkak, 84/4).

247

H azret-i  mmi Sin n

16 hece

1 Kerem eyle m rvet eyle beni benden al p diŐ h¹²¹⁹

Gel bu c na  rbet eyle c mle varum sil p diŐ h

2 ‘AŐ  odına yana yana hep varımı eyle fen 

Ulu minnet budur c na dilde mihm n ol p diŐ h

3 H sretinden oldum deli  rmaz  ter c n b lb li¹²²⁰

A ılmadı h sn n g li bir dem naz r kıl p diŐ h

4 Her kim sa na  oğru gider h y lini c nda g der

D ’im adu n tekr r ider s yler seni dil p diŐ h

5  mmi Sin n yanar n ra diler v Őil ola y re¹²²¹

Eger sen  ilmazsa n  are n’eyes n bir  ul p diŐ h

¹²¹⁹ ‘m r vvet’ kelimesi vezin gereği ‘m rvet’ olarak okundu. / Bu Şiir,  mmi Sin n D v n ’nda d rtl k Şeklindedir.

¹²²⁰oldum: olup ( .S.D.)

¹²²¹v Őil ola: kim ire sen ( .S.D.)

248

H azret-i Y nus¹²²²

11 hece

1 Nie bir uyursun uyanmaz mısın
G çdi kerb n aldu tağlar bařında¹²²³

2 Dell llar ağrışur inanmaz mısın
G çdi kerb n aldu tağlar başında

3 B lb l olup dost b ğında  teğ r
Ey  ‘amellerle y k n utag r

(55a)

4 Enbiy lar kerb nına yiteė r¹²²⁴
G çdi kerb n aldu tağlar başında

5 Em r ac g çeli ayli zam ndur¹²²⁵
Muammed c mleye d nd r im ndur

¹²²² Şiirin başlığı mecmuada ‘‘H azret-i Eşref-z de’’ olarak gemektedir.

¹²²³ kerb n: Y nus Emre D v nı’nda ‘‘kerb n’’ların tamamı ‘‘kerv n’’ olarak gemektedir.

¹²²⁴ Enbiy lar: Efendimin (Y.E.D.)

¹²²⁵ ac: Hacı (Y.E.D.)

6 Delilsüz gidilmez yollar yamāndur

Göçdi kerbān aldu taqlar başında

7 Dedüm Yūnus dūnyāya sen neye geldūn¹²²⁶

Gice gūndüz Haı zıkr etsūn dilūn

8 Muammede uramaz ise yoluñ¹²²⁷

Göçdi kerbān aldu taqlar başında

249

Hazret-i Yūnus

16 hece

1 ‘Aceb midür delü olmak ‘aş odına yanan kiři¹²²⁸

‘Aşa yaın yürimesin eyü adın şanan kişi

2 Kim şaınur eyü adın bırasın elden ‘aş odın¹²²⁹

Tizcek yoldurur anaduñ daldan dala onan kiři¹²³⁰

¹²²⁶ Dedüm Yūnus dūnyāya sen neye: Yūnus sen bu dūnyāya niin (Y.E.D.)

¹²²⁷ Muammede: Enbiyāya (Y.E.D.)

¹²²⁸ midür: degül (Y.E.D.) / delü: dertlü (Y.E.D.) / olmak: olsa (Y.E.D.) / Yūnus Emre Dīvānı’nda bu řiir, dörtlük řeklindedir.

¹²²⁹ Kim: ün (Y.E.D.)

¹²³⁰ Tizcek: Tizce (Y.E.D.) / yoldurur: yolunur (Y.E.D.) / daldan dala: o budaa (Y.E.D.)

- 3 Şol gözlerüm ʈola ʈola şaldı beni ırāk yola
Dertli hālinden ne bile yüregi şağ olan kişi¹²³¹
- 4 Bu gözlerüm yola baqar başum döner yaşum aqar¹²³²
Ėayrı yüze niçe baqar dost cemālin gören kişi
- 5 Gelür geqer süren sürun yā bayrāmdur yāhūd düğün
Gelür mi ola yarın bugün benüm gönlüm alan kişi¹²³³
- 6 ʈoğdı yine ‘aşq güneşi Yünus qodı yola başı¹²³⁴
Şol münkirler atar ʈaşı gelsün qā’il olan kişi¹²³⁵

250

Hāzret-i Mısrī

Mef’ülü/ mefā’ilün/ mef’ülü/ mefā’ilün

- 1 Sevdüm seni hep varum yağmādur alan alsun
Gördüm seni efkārum yağmādur alan alsun

¹²³¹ Yünus Emre Dīvānı’nda bu beyit yoktur.

¹²³² Bu: Şol (Y.E.D.) / başum: tenüm (Y.E.D.) / döner: irür (Y.E.D.)

¹²³³ Yünus Emre Dīvānı’nda bu beyit yoktur. / İkinci mısraın vezni kusurludur.

¹²³⁴ ʈoğdı yine ‘aşq güneşi: Aqar gözlerinüñ yaşı (Y.E.D.) / qodı yola başı: yola qodı başı (Y.E.D.)

¹²³⁵ Şol münkirler: Müddeiler (Y.E.D.) / qā’il: qabül (Y.E.D.)

2 Alduñ çü beni benden geçdüm bu cān u tenden

‘Aqlum dağı her varum yağmādur alan alsun

3 Ben varlıgumı atdum dost varlığına yetdüm

Heb ‘ırz ile vaķārūm yağmādur alan alsun¹²³⁶

4 Geçdüm bu ad u şandan çıķdum ben o dükkāndan¹²³⁷

Her işşılı pāzārūm yağmādur alan alsun

5 Geldi dile dil-dārūm buldum gül ü gül-zārūm¹²³⁸

Şimden-gerü hep varum yağmādur alan alsun

(55b)

6 Sen ğā’ib ü hāzırsın her hālūme nāzırsın

Ahvāl ile eṭvārūm yağmādur alan alsun

7 Çün buldı gönül yārūm terk eyledüm ağyārūm

Īmān ile zünnārūm yağmādur alan alsun

8 Mışrīye vüçüb imkān bir oldı kamu ā’yān

Ṭā’āt ile ezķārūm yağmādur alan alsun

¹²³⁶ Niyāzī-i Mısrī Halvetī Divānı’nda 3. beytin 2. mısraı ile 4. beytin 2. mısraı yer değiştirmiştir.

¹²³⁷ bu: ben (N.M.H.D.)

¹²³⁸ gül ü gül-zārūm: gül-i gül-zārım (N.M.H.D.)

251

H azret-i N ur ¹²³⁹**Mef' l / mef 'il n/ mef' l / mef 'il n**

- 1 Yanma dan uŐanmazam perv ne miyem bilmem
H iŐ Őo n n  Őaymazam d v ne miyem bilmem
- 2 Her Ő m u seŐer z rum g Ő eylemez ol y r m
BaŐmaz ba na h nk rum b -g ne miyem bilmem
- 3  alb mde ocağum var bu s nede d Ğum var
 teŐde  urağum var hep yane miyem bilmem
- 4 Dil-h ne  ar b oldu yıŐıldı t r b oldu
Her c nibi b b oldu v r ne miyem bilmem
- 5 N r  dem-i dehŐetde baŐr-i Đam-ı firŐatde
 a'r-ı yem-i  ayretde d r-d ne miyem bilmem

252

H azret-i MıŐr 

¹²³⁹ Abd lahad N r  D v n 'nda " l hiler" b l m nde 86. Şiir olup "Der-Őekv -y  H l-i Fir Ő" başlıklıdır.

Müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün/ müstef' ilün

- 1 Hakkı seven 'aşıklarun eğlencesi tevhid olur
'Aşk odına yanıklarun eğlencesi tevhid olur
- 2 Turmaz isim sürer dili şorar müdām toğrı yolu
Gerçek ere diyen *Bel*¹²⁴⁰ eğlencesi tevhid olur
- 3 İzinden ayırmaz gözünü cânla tutar sözünü¹²⁴¹
Görmege iver yüzünü eğlencesi tevhid olur
- 4 Halğun arasından çıkar tevhidini görse cân atar
Bülbül gibi dā'im öter eğlencesi tevhid olur
- 5 Māl ü menālın terk ider ehl ü 'iyālün terk ider
Hāl ile kālın terk ider eğlencesi tevhid olur
- 6 Dünyā vü 'uqbā perdesin ardına atar cümlesin
Kor mā-sivā eğlencesin eğlencesi tevhid olur

¹²⁴⁰ "Evet." (A'raf, 7/172). "Rabbin, Âdemoğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini almış, onları kendine şahit tutarak: Ben sizin Rabbiniz değil miyim (demiş). (Onlar da), evet (buna) şahidiz, dediler. Kıyamet günü biz bundan habersizdik, demeyiniz." ayetine telmih vardır.

¹²⁴¹ ayırmaz: ırmaz (N.M.H.D.) / Bu şiir, Niyāzī-i Mısri Halveti Divānı'nda bend şeklindedir.

- 7 Mıřrīye uyan kiřinũn gider çürigi iřinũn
İçindeki cân kuřunuñ eglencesi tevħid olur

253

H̄azret-i Seyfu'llāh

Mefā'ılün/ mefā'ılün/ fe'ülün

- 1 Unut her bildigũn bilmek dilerseñ
Seni sen yavi kıı bulmağ dilerseñ¹²⁴²

(56a)

- 2 Vücũduñ dost yolunda ħāk-rāh it¹²⁴³
Mü'ebbed ölmeyüp kalmağ dilerseñ

- 3 Derũnuñ eyle ħāli mā-sivādan
Anuñ 'aşkıyla ger tölmağ dilerseñ

- 4 Şağın kendine kendũn dime kendüm
Eger Ħağğ ile Ħağğ olmağ dilerseñ

- 5 Nizāmoğlı gibi çık ara yerden
Dağı sen ölmeden ölmek dilerseñ

¹²⁴² Seni sen: Sen seni (S.N.D.)¹²⁴³ ħāk-rāh: ħāqe yek (S.N.D.)

254

H azret-i Mışr 

Mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n/ mef 'il n1  'İlim baħrı v c d ařd funuŐ d rd nesiyem ben¹²⁴⁴Ma' arif kenz-i dil vařř funuŐ v r nesiyem ben¹²⁴⁵

2 Ben m  ilm m atında m ctehidler  aciz oldılar

Vel   ilm-i il h n Ő del  d v nesiyem ben

3 Birer  le cih nuŐ alkı bir bir r z  oldılar¹²⁴⁶

Ben m bir  le meyl m yo auŐ bilmem nesiyem ben

4 Be-k ll   alem Ő alkı bil rler bende bir derd var

Bilinmez sevdig m kimd r nen Ő mest nesiyem ben

5 Egeri ş ret-i  ħerde geld m  alem-i m lke¹²⁴⁷

Ne m z iyem ne m stabel her anuŐ anasıyam ben

¹²⁴⁴ baħr-i v c d: baħr u v c d (N.M.H.D.)¹²⁴⁵ kenz-i dil: kenz   dil (N.M.H.D.)¹²⁴⁶ oldılar: olmuşlar (N.M.H.D.)¹²⁴⁷ ş ret-i: ş ret  (N.M.H.D.)

6 Yitürdüm benlügi benlük baña Hakk benlügindendür¹²⁴⁸

Tekellümde hiṭāb-ı gıybetüñ kār-hānesiyem ben

7 Ne Mıṣrıyem ne Mehdīyem ne ‘İsāyam ne insānam

Bu yanan dā’imī ṣem‘üñ velī pervānesiyem ben

255

Hāzret-i Yūnus

16 hece

1 Ben yürürem yane yane ‘aşk boyadı beni kane

Ne ‘ākılem ne dīvāne gel gör beni ‘aşk n’eyledi

2 Gāh eserem yeller gibi gāh tozaram yollar gibi¹²⁴⁹

Ṭaşkın ağan seyler gibi gel gör beni ‘aşk n’eyledi¹²⁵⁰

3 Ben yürürem ilden ile söylenürem dilden dile¹²⁵¹

Ġurbetde hālüm kim bile gel gör beni ‘aşk n’eyledi

¹²⁴⁸ benlügi: benligim (N.M.H.D.)

¹²⁴⁹yollar: yirler (Y.E.D.) / Bu şiir, Yūnus Emre Dīvānı’nda dörtlük şeklindedir.

¹²⁵⁰ Ṭaşkın ağan seyler: Gāh çağlaram seller (Y.E.D.)

¹²⁵¹ söylenürem: dost şoraram (Y.E.D.)

4 Ğurbetlük yerde ıururam dostı dūşümde görürem¹²⁵²

Uyanup Mecnūn oluram gel gör beni ‘aşk n’eyledi

5 Aķar řu gibi ađlaram dertli yūregüm dāđlaram¹²⁵³

Dā’im anuñçün ağlaram gel gör beni ‘aşk n’eyledi¹²⁵⁴

(56b)

6 Aķar iki gözümnden yaş bağrum yāre cigerüm baş¹²⁵⁵

Hālüm bilen dertli ķardař gel gör beni ‘aşk n’eyledi

7 Ben ‘āřık-ı bī-āreyem başdan ayağa yāreyem¹²⁵⁶

Dost ilinden āvāreyem gel gör beni ‘aşk n’eyledi

8 Yūnus yüzünü görelden iħtiyāri gitdi elden

Hey bilenler işbu hālden gel gör beni ‘aşk n’eyledi¹²⁵⁷

256

Ĥazret-i Seyfu’llāh

Mef’ūlü/ fā’ilātün/ mef’ūlü/ fā’ilātün

¹²⁵² Ğurbetlük yerde ıururam: Ğurbet ilinde yürürem (Y.E.D.)

¹²⁵³ řu gibi: şulaym (Y.E.D.) / yūregüm: cigerüm (Y.E.D.)

¹²⁵⁴ Dā’im anuñçün: Şeyhüm anuban (Y.E.D.)

¹²⁵⁵ Aķar iki gözümnden: Beñzüm řarı gözlerüm (Y.E.D.) / yāre: pāre (Y.E.D.) / cigerüm: yūregüm (Y.E.D.)

¹²⁵⁶ Ben ‘āřık-ı: Ben Yūnus-ı (Y.E.D.) / Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda makta beytidir.

¹²⁵⁷ Bu beyit, Yūnus Emre Dīvānı’nda yoktur.

- 1 Sözüml sirāyet etse bu nefis-i nā-murāda
 Kıoyup ıarıķ-i Hakkı gezmez idi hevāda
- 2 Vaħdet deminde evvel ‘ahd itmiş idi Hakkıa
 Terk eyleyüp ol ‘ahdi dil verdi şimdi yāda
- 3 İrişmeseydi himmet bātını evliyādan¹²⁵⁸
 Kıurtarmasaydı kendin kıalaydı mā-sivāda¹²⁵⁹
- 4 Maķbül-ı ħazret-i Hakk olmaĝa kıanı tã‘at
 Vuşlat demine irmez kıalan kışı riyāda
- 5 Biri iki ĝörenler bu menzile irişmez
 Zırā kı vaħdet-i Hakk fenādadur fenāda
- 6 Zāhir deyü baķdıĝuñ bātındur ey nazarsuz¹²⁶⁰
 Bātını zāhirde ĝör ola işüñ ĝüşāda¹²⁶¹
- 7 Maķşüdü evvel āħir Seyyid Nizāmoĝlınuñ¹²⁶²
 ĝöre cemāl-i Hakk-ı dīdār-ı evliyāda

¹²⁵⁸ İrişmeseydi: İrişmişdi (S.N.D.) / bātını: bātın-ı (S.N.D.)

¹²⁵⁹ Kıurtarmasaydı: Kıurtarmayaydı (S.N.D.)

¹²⁶⁰ baķdıĝuñ: bu baķdıĝuñ (S.N.D.) / nazarsuz: nazar-ĝāh (S.N.D.)

¹²⁶¹ işüñ: ĝöñül (S.N.D.)

¹²⁶² evvel: evvel ü (S.N.D.) / Mısram vezni kusurludur.

257

H azret-i Seyfu'll ah

Mef a' il un/ mef a' il un/ mef a' il un/ mef a' il un

1 Bu 'aŐ  bir ba r-i 'umm andur bu na  add u ken r olmaz

Delil m sırr-ı  ur' andur bunu bilende ' r olmaz

2 S regeld m ezeli den p r m Mu ammed 'Aliden¹²⁶³Őar b-ı l -yez liden i enlere  um r olmaz¹²⁶⁴3 Ba  Şu ManŐuru  iÇine  Ő rmiŐ  alkı baŐına¹²⁶⁵**Ene'l-Hakk**¹²⁶⁶u  fir Őına d Őenlere tim r olmaz

4 Eger ' Őik ise  y ra Şaşın aldanma aŐy ra

D Ő İbr him gibi n ra bu g l-Şende yanar olmaz¹²⁶⁷5  ıyamazsa  başa c na ır k ol girme meyd na¹²⁶⁸

Bu meyd nda ni e başlar kesil r hi  Şorar olmaz

¹²⁶³ S regeld m: S regeld k (S.N.D.)¹²⁶⁴i enlere: i enlerde (S.N.D.)¹²⁶⁵  Ő rmiŐ  alkı:  alkı  Ő rmiŐ (S.N.D.) / başına:  albine (S.N.D.)¹²⁶⁶ "Hall c-ı Mans r'un s ylediği: "Ben Hakk'ım." manasına meşhur bir s z.¹²⁶⁷ Bu beyit, Seyfull h Niz moğlu D v nı'nda 3. beyittir.¹²⁶⁸baŐa c na: baş u c na (S.N.D.) / ır k: uzaŐ (S.N.D.) / ol: dur (S.N.D.)

- 6 Seyfu'llāh sözünde mestdür şeyhinden aldığı destdür
Dīvāneler kalem nīstdür ne söylerse kınar olmaz¹²⁶⁹

(57a)

258

Ḥazret-i Yūnus

11 hece

1 Yükrük degirmenler gibi dönerler

El ele virmiş Ḥaḳḳa giderler

2 Gönül Ka'besini tavāf iderler

Muḥammedüñ kūsı çalınur bunda

3 Semāda melekler kınad açarlar

Mü'minler üstüne rahmet şaçarlar

4 Birisi kılağuz Ḥaḳḳa uçarlar

Muḥammedüñ nūrı görünür bunda

5 Bu dünyā fānīdür bunda kıalınmaz

Hem şoñı fenādur murād alınmaz

¹²⁶⁹ Dīvāneler: Dīvāne-rā (S.N.D.)

6 Bu bir gizli sırdur ‘ayān olunmaz

Muḥammedüñ kūsı çalınur bunda

7 Dervîş Yūnus eydür gör n’oldı baña

....

259

Ḥazret-i Mıṣrî

Müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün/ müstef’ilün

1 Bu ḥalvete bakma güzāf zevk u şafā ḥalvetdedür

Ḥalvetle kı1 içüñi şāf nūr-ı ziyā ḥalvetdedür¹²⁷⁰

2 Nefsüñi saña bildirür ölmezden evvel öldürür¹²⁷¹

Yoqluq yolunı tıygurur faqr u fenā ḥalvetdedür

3 Deryā olup tırmaz taşar talazlanup başdan aşar

Kendüzini bilmez şaşar ‘aşq-ı hevā ḥalvetdedür¹²⁷²

¹²⁷⁰ nūr-ı ziyā: nūr u ziyā (N.M.H.D.)

¹²⁷¹ evvel: öñden (N.M.H.D.)

¹²⁷² ‘aşq-ı hevā: ‘aşq u hevā (N.M.H.D.)

4 Encüm ile şems ü kamer âteşlere düşmüş yanar
Yer oturup gökler döner arz u semâ halvetdedür

5 Aç gözünü 'ibretle baq birdür kamu yakın ırâq
Deprenmez olur dil tudaq vaşl-ı liqâ halvetdedür

6 Firqatde vaşlın isteyen miḥnetde rāhat isteyen¹²⁷³
Vuşlatda 'işret isteyen 'ays-ı beqâ halvetdedür¹²⁷⁴

7 Terk it Niyāzī sen seni bir eylegil cān u teni
Tuyam diyen Ḥaqq sırrını sırr-ı Ḥudā halvetdedür

260

İsmā'īl Ḥaqqı

Mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün/ mefā'īlün

1 Eger var ise çeşmān Ḥaqqıñ envārına yoq perde
Görinür pertev-i nūr-ı şan'āt-ı pāki her yerde

(57b)

2 Bu sırrı degme dil bilmez bu yüzi degme göz görmez
Meger kim kātib-i kudret anı yazmış ola serde

¹²⁷³ vaşlın: vuşlat (N.M.H.D.)

¹²⁷⁴ Vuşlatda: Vaḥdetde (N.M.H.D.)

- 3 Ezel bezminde cām-ı ma‘rifet nūş eyleyen ‘ārif
Ebed feyz-i Ḥudā ile olur ‘ālemde perverde
- 4 Gider şirk-i vücūdı ide gör tevḥīd ile ülfet
Cihād it her nefes nefis ile kim ğayret gerek erde
- 5 Lisān-ı Ḥaḫḫdur ey Ḥaḫḫı di *Lā mevcūde illā hū*¹²⁷⁵
Nazar kııl Ḥaḫḫ nazarla dā’imā ol Vāḫid ü Ferde

261

Ḥazret-i Mıṣrī

Mef‘ūlü/ mefā‘ilün/ mef‘ūlü/ mefā‘ilün

- 1 Yā Rabb bize iḫsān it vuşlat yolunı göster
Şüretde ḳoma cān it ‘izzet yolunı göster¹²⁷⁶
- 2 Eyledi hevā ğaret oldı işimüz ‘ādet¹²⁷⁷
Dergāhuñ ulı ğāyet ḳudret yolunı göster

¹²⁷⁵ “Allah’tan başka hiçbir varlık yoktur.”¹²⁷⁶ ‘izzet: ‘uzlet (N.M.H.D.)¹²⁷⁷ oldı işimüz: işimüz oldı (mecnua) Vezin gereği Niyāzī-i Mısrī Halvetī Divānı esas alınmıştır.

3 Nefsümi hevâdan kes albümi riyâdan kes

Meylümi sivâdan kes alvet yolunu göster

4 Cândan saña alib ıl her â'ate râgıb ıl

Bir pîre muşâhib ıl idmet yolunu göster

5 Ta'lîm idüp esmâyı bildir bize eşyâyı

uymağa *Ev ednâ*¹²⁷⁸yı ikmet yolunu göster

6 âr içre biter gül-zâr zâr içre toğar envâr¹²⁷⁹

Her şeyde tecellîñ var rü'yet yolunu göster¹²⁸⁰

7 Şu kim ola vuşlatda alvet bula celvetde¹²⁸¹

Bu Mışriye keşretde vadet yolunu göster

262

azret-i Yûnus

Müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün/ müstef'îlün

¹²⁷⁸ "(Böylece Peygamber'e olan mesafesi, iki yay aralığı kadar) yahut daha az (kaldı)." (Necm, 53/9).

¹²⁷⁹ zâr: nâr (N.M.H.D.)

¹²⁸⁰ tecellîñ: bir tecellîñ (mecmua)

¹²⁸¹ Şu: Şol (N.M.H.D.)

- 1 Ben ben de buldum çün Hâkı şekk ü gümân nemdür benüm
Ben dost yüzün görmez isem bu gözlerüm nemdür benüm¹²⁸²
- 2 Ol dost baña ümmî dimiş hem adımı emîr dimiş¹²⁸³
Dilüm şeker gövdem kâmiş bu söyleyen nemdür benüm
- 3 Gelsün münâcât isteyen toksan biñ hâcât dileyen¹²⁸⁴
Taşra ‘ibādât eyleyen görsün o dost nemdür benüm¹²⁸⁵
- 4 Çün ben beni cem‘ eyledüm cānumı imām eyledüm¹²⁸⁶
Birlüğe kıldum kâmeti riyā tã‘at nemdür benüm¹²⁸⁷
- 5 Emrem menem Yünus menem toköz atam dördür anam¹²⁸⁸
‘Aşğ odına düşüp yanam sūğ u pāzār nemdür benüm

(58a)

263

Hâzret-i Mısrî

Fâ‘ilātün/ fâ‘ilātün/ fâ‘ilātün/ fâ‘ilün¹²⁸² Ben: Ol (Y.E.D.)¹²⁸³ emîr: Yünus (Y.E.D.) / dimiş: kemiş (Y.E.D.)¹²⁸⁴ isteyen: eyleyen (Y.E.D.) / dileyen: söyleyen (Y.E.D.)¹²⁸⁵ o: ki (Y.E.D.) / Yünus Emre Divānı’nda beyitlerin sırası mecmuadan farklı şekildedir.¹²⁸⁶ Çün: Uş (Y.E.D.) / cānumı: ol dostu (Y.E.D.) / imām: imān (Y.E.D.)¹²⁸⁷ Birlüğe: Birliğine (Y.E.D.) / kâmeti: kâmet (Y.E.D.)¹²⁸⁸ Emrem: Ümmî (Y.E.D.)

- 1 Aç gözüñ dil-dāra baķ ref¹²⁸⁹ oldı yüzünden niķāb¹²⁸⁹
Zulmeti sürdi ıķardı ara yerden āfitāb
- 2 Şol *Seķāhüm rabbü hüm*¹²⁹⁰ ħamrın lebinden iegör
Ķaķresin nüş eyleyen ‘uşşāķ ebed görmez ‘azāb
- 3 Otuz iki ħarfi bildüñ dört kitābuñ aşlıdur
Şafĥa-i vechinde yazılmış ħamu bī-irtiyāb
- 4 Mekteb-i ‘irfāna gir oķu bu ‘ilmüñ aşlını
Gör ki nie şerĥ olupdur bu ‘ilimde dört kitāb¹²⁹¹
- 5 Her ne oķursañ çün otuz ikiden taşra degül
Yüzünüñ metnini şerĥ ider oķunan faşl u bāb
- 6 Her ne söz kim söylenür ‘ālemde Türkī yā ‘Arab
Tut kulaĥuñ kim sañadur cümle dillerden ĥiķāb
- 7 Her ne kim görür gözüñ andan cemāl-i yāre baķ
Çünki gitdi ey Niyāzī ħalmadı aşlā ĥicāb

¹²⁸⁹ yüzünden: vechinden (N.M.H.D.)

¹²⁹⁰ “Rableri onlara tertemiz bir iki iirir.” (İnsan, 76/21).

¹²⁹¹ şerĥ: derc (N.M.H.D.)

264

İsmā‘il Hakkı

Fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilātün/ fe‘ilün

(Fā‘ilātün)

(fā‘lün)

1 Gel berü vird-i dilüñ efđal ü ezkār eyle

Zıkr-i Mevlā ile def‘-i ğam u efkār eyle

2 Neye geldüñ hele pāzār-ı fenāya fikr it

Taleb-i ma‘rifeti kendüñe var kār eyle

3 Hāne-i kurb-ı ilāhīde dilerseñ şadı

Cāhil olmağdan efendi yürü sen ‘ār eyle

4 Hı‘āb-ı ğafletden uyar bülbül-i cānı tırma

Gül-şen-i ‘aşk-ı ilāhīde dili zār eyle

5 Perde-i çeşm-i dil eyleme işbu cihānda

Hakkıyā kendini dīdāra sezā-vār eyle

265

Kıta‘āt Nesimī

Fā'ilatün/ fā'ilatün/ fā'ilün

- 1 Ey cihān 'aşk ehlüne sensüz harām
Her dem olsun yüziñe biñ selām
- 2 Şüretüñ Muşhafdur ey Tübā hırām
Kırpigüñ kaşuñla zülfüñdür imām

266

Kıta'at Nesimî

Fā'ilatün/ failātün/ failün

- 1 Ey kamer zülfüñ şebüñde rü-siyāh
Mihr-i ruhsāruñ katuñda tîre-māh
- 2 Geçmeyen 'aşkıñda 'ömr oldı tebāh
Tā'atüñden özge tā'atler günāh

(58b)

267

Hāzret-i Mışrî

Mefā'ilün/ mefā'ilün/ fe'ülün

1 Belürmez ‘ārifüñ nām u nişānı¹²⁹²

Degül ‘irfān fülān ibni fülānı

2 Yerüñ terk idenüñ yoğdur mekānı

Haḫīḫat ehlünüñ olmaz nişānı

3 İzi yoğdur ki izinden biline

Dağı tozmaz ki tozundan biline

4 Sen anı şanma sözünden biline

Haḫīḫat ehlinüñ olmaz nişānı

5 Ne deñlü var ise ‘ālemde evşāf

Şıfātlanur anı bil ehl-i a‘rāf

6 ‘İnād ehli degülsüñ eyle inşāf

Haḫīḫat ehlinüñ olmaz nişānı

7 Sen anuñ şabr u şükrüni şorarsañ

Bulamazsın bu vaşf ile yorarsañ¹²⁹³

¹²⁹² nām u nişānı: ḫāli vü şānı (N.M.H.D.) / Bu şiir, Niyāzī-i Mısırī Halvetī Dīvānı’nda murabba şeklindedir.

¹²⁹³ yorarsañ: yürürseñ (N.M.H.D.)

8 Bilem deyü nişānını ararsañ¹²⁹⁴

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

9 Kıbāb-ı Haķķda mestür olan erler

Şıfāt-ı halk içinde görünürler

10 Ne toĝarlar olar ne toľunurlar¹²⁹⁵

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

11 Ğazab şehvet iki ayakdur añlar

Binüp üstüne seyyāh oldı cānlar¹²⁹⁶

12 Bularla çıķdılar ‘arşa çıķanlar

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

13 Ne kim āfāķda ĥor görmezse ‘ārif

Vücūduñda da olmaz anı şārif

14 Anuñçün dir bunı ehl-i ma‘ārif

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

¹²⁹⁴ Bilem deyü: Bilindi kim (N.M.H.D.)

¹²⁹⁵ olar ne toľunurlar: ne dolunurlar anlar (N.M.H.D.)

¹²⁹⁶ üstüne: üstünde (N.M.H.D.)

15 Görünse taşradan bir vaşf-ı fâ'il

İçinden de biri olsa muķābil

16 Yaķına yardım eyle olma ģā'il

Ĥaķīķat ehlinüñ olmaz nişānı

17 Anı uran urur ađlatmaķ için

Yā gayret gösterür tarıltmaķ için

18 O da ağlar tarılır çatmaķ için

Ĥaķīķat ehlinüñ olmaz nişānı

(59a)

19 Nefessüz dünyede bir ģarf virülmez¹²⁹⁷

Nefes de ģarfe boyanur irülmez¹²⁹⁸

20 Şu kim Ĥaķķdan gelür cāna yorulmaz¹²⁹⁹

Ĥaķīķat ehlinüñ olmaz nişānı

21 Cihānda bir gürüh olmaz ki ey cān

Bulunmaya içinde ehl-i 'irfān

¹²⁹⁷ dünyede: dünyāda (N.M.H.D.) / virülmez: dirilmez (N.M.H.D.)

¹²⁹⁸ irülmez: arılmaz (N.M.H.D.)

¹²⁹⁹ yorulmaz: yerilmez (N.M.H.D.)

22 Olur mevşūf şıfātlar ile her an

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

23 Kimi şādān kimi nā-şād olurlar

Kimi üstād kimi nerrād olurlar

24 Niçeler şūretā cellād olurlar

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

25 Şerī'atle olursa ger ol ef'āl

Dime aña ki bu gāyet bed-ef'āl¹³⁰⁰

26 Şer'-i red itmese sen de kıl iķbāl

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

27 Ne kim mevcūd olupdur bu cihānda

Ger işlense kamu yerlü yerinde

28 Bahāne bulamazlar bu cihānda¹³⁰¹

Haķıķat ehlinüñ olmaz nişānı

¹³⁰⁰ bed-ef'āl: bed-a'māl (N.M.H.D.)

¹³⁰¹ Bu cihānda: hiç birinde (N.M.H.D.)

29 Niyāziye gelür her ğayb u ħāzır

Görinür cümle a‘rāz u cevāhir

30 Nişānıyla olur her biri zāhir

Ĥaĥīqat ehlinüñ olmaz nişānı

SONUÇ

Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları O.E. YZ 0119 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme) adlı çalışmamızda edebiyat tarihimiz açısından büyük öneme sahip olan mecmua kavramı, mecmuaların sınıflandırılması, klasik Türk edebiyatındaki önemli mecmuaların tanıtımı üzerinde durulmuş ve eski harfli mecmuanın transkripsiyonlu metni verilmiştir.

Çalışmamızda, Türk edebiyatında önemli izler bırakmış, dünya görüşleriyle sanatlarını bir potada eritmiş ve fikirleriyle yaşadığı dönemi de aşan önemli şairlerin şiirlerini içeren bir mecmua ilim âlemine kazandırılmıştır. Bu şairler, şiirlerinde aruz vezninin yanı sıra hece veznini de kullanmışlardır. Ağırlıklı olarak Tekke ve Tasavvuf Edebiyatı şairlerinin şiirlerini içeren mecmuada divan şairlerinin şiirlerini görmek de mümkündür. Şairlerin şiirlerinde mutlak varlığa, Sübhân'a, hakîkâtin sırrına, Hayy ve Vedûd olana ulaşmak için aşkın bahrine dalmak, cân u tenden vazgeçip fânî cihânı terk etmek, serini top eyleyerek meydana girmek gerektiği, "*Men arafe nefsehû fe-kad arafe Rabbehû*" diyerek Rabbini bilmenin kendini bilmekten geçtiği gibi fikirleri bu çalışmamızda gördük.

Mecmuada genellikle 16 ve 17. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. Mecmuada en fazla şiiri bulunan şairler; Yûnus Emre (41), Niyâzî-i Mısrî Halvetî (40), Seyfullâh Nizâmoğlu (28), Abdülahad Nûrî (23), Azîz Mahmûd Hüdâyî (22), Eşrefoğlu Rûmî (17), İsmail Hakkı (10) ve Nesîmî (10)'dir. Ayrıca mecmuada bulunup da basılı divanlarda bulunmayan şiirler şunlardır: Yûnus Emre (vr. 10b-41. şiir; vr. 12a-49. şiir; vr. 21a-93. şiir; vr. 33a-146. şiir; vr. 40b-41a-182. şiir; vr. 52b-237. şiir; vr. 57a-258. şiir), Nesîmî (vr. 18a-78. şiir; vr. 42a-187. şiir; vr. 54a-54b-245. şiir; vr. 58a-265-266. şiir), Abdü'l-Âhad e'n-Nûrî (vr. 26a-115. şiir), Azîz Mahmûd Hüdâyî (vr. 51a-51b-230. şiir) ve Eşrefoğlu Rûmî (vr. 27a-27b-120. şiir).

Bu çalışma, mecmua kavramı ve önemli mecmualar hakkında bilgi sahibi olmamıza, ayrıca mecmuaların Türk edebiyatındaki yerini kavramamıza olanak sağlamıştır. Bu çalışmanın mecmua vadisinde yapılacak yeni çalışmalara ışık tutmasını ve katkı sağlamasını temenni ediyoruz.

KAYNAKÇA

- AKKAYA, Hüseyin, *Abdülhad Nûrî ve Dîvânı (İnceleme ve Tenkitli Metin)*, Kitabevi Yay., İstanbul, 2003.
- AKSOY, Ömer Asım-DİLÇİN, Dehri, *Tarama Sözlüğü (I-VIII)*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2009.
- ATİK, Hikmet, *Nakşî Ali Akkirmânî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2003.
- AYAN, Hüseyin, *Nesîmî Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânının Tenkitli Metni*, Türk Dil Kurumu Yay., Ankara, 2014.
- BİLGİN, A. Azmi (e-kitap/tariksiz), *Ümmî Sinân Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Elektronik Yay. (ISBN 978-975-17-3458-7).
- CANPOLAT, Mustafa, “*Cami’un-Nezâir*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 1993, C.VII, s. 111-112.
- CANPOLAT, Mustafa, “*Mecmûatü’n-Nezâir*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 275-276.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yay., Ankara, 2007.
- GÜNEŞ, Mustafa, *İznikli Eşrefoğlu Rûmî’nin Hayatı-Eserleri ve Dîvânı*, Sahhaflar Kitap Sarayı., İstanbul, 2006.
- KARA, Abdullah, *İzzî Dîvânı (Tenkitli Metin-İnceleme)*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.
- KAYABAŞI, Ayfer, *Sârbân Ahmed Dîvânı (İnceleme-Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 1995.
- KEMİKLİ, Bilal, *Sun ‘ullâh-ı Gaybî Dîvânı*, h Yay., İstanbul, 2017.

- KÖKSAL, M. Fatih, “*Mecmau ’n-Nezâir*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 262.
- KÖKSAL, M. Fatih, *Şiir Mecmûalarının Önemi ve ‘Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi (MESTAP) Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII Mecmûa: Osmanlı Edebiyatının Kırk Ambarı*, Turkuaz Yay., İstanbul, 2012.
- KUT, Günay, “*Mecmua*”, *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi Devirler/İsimler/Eserler/Terimler*, Dergah Yay., İstanbul, 1986, C. VI, s. 170-173.
- MERAL, Arzu, *Dîvân-ı Hazret-i Üftâde*, Revak Kitabevi., İstanbul, 2012.
- ÖNGÖREN, Reşat, “*Tasavvuf*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2011, C. XL, s. 119.
- ÖZDEMİR, Mehmet, *Neccâr-zâde Rızâ Dîvânı’nın Edisyon Kritiği*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon, 1999.
- ÖZKÖSE, Kadir, “vd.”, *Tasavvuf El Kitabı*, Grafiker Yay., Ankara, 2015.
- ÖZTÜRK, Abdülvehhab, *Elmalılı M. Hamdi Yazır Kur’an-ı Kerim Türkçe Meali*, Kahraman Yay., İstanbul, 2006.
- ÖZUYGUN, Ali Rıza, *Hasan Sezâyî’nin Hayatı, Edebî Kişiliği, Eserleri, Dîvânı’nın Tenkitli Metni ve İncelemesi*, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1999.
- SÖYLEMEZ, İdris, *Seyfullâh Nizâmoğlu Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin)*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya, 2013.
- SÜER, Fatih Ramazan, *Şemseddîn-i Sivâsî Dîvânı (İnceleme-Metin)*, h Yay., İstanbul, 2017.
- TATCI, Mustafa, *Yûnus Emre: Dîvân-ı İlâhîyât*, Kapı Yay., İstanbul, 2012.
- TATCI, Mustafa, *Niyâzî-i Mısrî Halvetî: Dîvân-ı İlâhîyât*, h Yay., İstanbul, 2015.

TATCI, Mustafa-YILDIZ, Musa, *Azîz Mahmûd Hüdâyî Dîvânı*, h Yay., İstanbul, 2017.

UZUN, Mustafa, “*Câmiu'l-Meânî*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 1993, C. VII, s. 110.

UZUN, Mustafa, “*Mecmua*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., İstanbul, 2003, C. XXVIII, s. 265-267.

YILMAZ, Mehmet, *Kültürümüzde Ayet ve Hadisler (Ansiklopedik Sözlük)*, Kesit Yay., İstanbul, 2013.

ZÜLFE, Ömer, “*Pervâne Bey Mecmuası*”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara, 2007, C. XXXIV, s. 245.

ÖZ GEÇMİŞ

1989 yılında Giresun'un Espiye ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Espiye Süleyman Demirel İlköğretim Okulu'nda, orta öğrenimini Espiye 75.Yıl Çok Programlı Lisesi'nde tamamladı. 2007 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü'nde başladığı lisans eğitimini 2012 yılında tamamladı. 2015 yılında Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda başladığı yüksek lisans eğitimini "Atatürk Kitaplığı Belediye Yazmaları O.E. YZ 0119 Numarada Kayıtlı Bir Şiir Mecmuası (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)" adlı teziyle 2018 yılında tamamladı.